

Primorski

D N E V N I K

UVODNIK

Zvesti svoji tradiciji

BOJAN BREZIGAR

Petdeset let na današnji dan. To je čas, ki nas loči od tistega jutra, ko je skupina kurirjev-raznasalcev prvič odšla iz kmečke hiše v Zakrizu in po bližnjih vaseh razdelila skromen ciklostiliran listič z imenom Partizanski dnevnik. Verjetno je marsikdo v trenutku, ko je prvič dobil ta list v roke, s skepsjo pomislil, da gre sicer za dobre namene, a da je v tistih težkih pogojih izdajanje dnevnika preveč ambiciozen načrt.

Ni bilo tako. Partizanski dnevnik je do konca vojne vsak dan opravljal dvojno vlogo: seznanjal je ljudi z dogajanjem in predvsem z uspehi boja proti nacifasizmu in posredoval jim je ctivo v slovenskem jeziku, ki je bilo na tistem ozemlju v dveh desetletjih fašistične strahovlade prepovedano. Bil je torej aktiven dejavnik protifašističnega boja in je obenem vzbujal narodno zavest. Postal je pomemben osvetovalac, aktivist med Slovenci na Primorskem, dejavnik prizadevanj za zmago nad nacifasizmom in za vzpostavitev pravičnejše meje.

Ni manj ambiciozen ni bil načrt njegovega naslednika, Primorskega dnevnika kot časopisa manjšine, njenega glasnika in obenem osvetovalca. Izbiro, da se Partizanski dnevnik ne ukine ampak preimenuje, lahko danes ocenjujemo kot življenjsko izbiro za slovensko manjšino, saj Primorskemu dnevniku vsa ta leta prav vsi priznavajo vlogo nezamenljivega dejavnika; tudi tisti, ki v okviru pluralistične ureditve italijanske države in prav tako pluralistične razvejanosti manjšine z njegovimi izbirami niso vedno soglašali. Dnevnik je za vsako manjšino vir informacij in obenem vsakodnevna jezikovna podlaga. Nekatere manjšine v Evropi so morale čakati desetletja, da so se priborile do lastnega dnevnika, ostale ga ne premorejo in nam ga zavidajo.

Mi kdaj podcenjujemo to svoje bogastvo, jemljemo ga kot nekaj normalnega. Morda je tako tudi prav, kajti Primorski dnevnik za slovensko manjšino v Italiji ni in noče biti nekaj izrednega. Zeli ostati to kar je: del nje-nega vsakodnevnega življenja, njenih prizadevanj, njenih bojev in tudi njenih veselih trenutkov. Tako, kot je Partizanski dnevnik že s svojo drugo številko postal nekaj rednega, vsakodnevnega.

Ta nit, ki povezuje tradicijo Partizanskega dnevnika z našim vsakodnevnim delom se ni nikoli pretrgala. Primorski dnevnik je nanjo ponosen in jo sprejema kot obvezo pri svojem delu.

ITALIJA

O finančnem zakonu še ni gotovosti

VOJMIK TAVCAR

RIM - Premieru Carlu Azegliu Ciampi ju je bila usojena ena sama noč mirnejšega spanja. Politična klima, ki se je v sredo nekoliko pomirila po srečanjih s predsedniki poslanskih skupin večine in območja vzdržanja, se je včeraj spet nevarno zaostila in usoda finančnega zakona je na nitki.

K zaostritvi vzdušja so prispevale polemike med KD in socialisti na eni strani in Dsl na drugi strani, krepko merico strupa pa so dodala se nasprotja okoli zakona o preventivnem priporu, pri katerem so si poslanci štiristranske koalicije KD, PSI, PSDI in PLI sli dobesečno v lase z vsemi ostalimi.

Po Demokratični stranki leveice je dopolndne prvi »vzgal« predstnik demokratskih poslancev Gerardo Bianco, ki je Hrastu očital dvojnost. S Ciampijem se DSL razgovarja umirjeno, časopisom se prikazuje kot dejanski »resitelj« finančnega zakona, v komisijah pa predlaga na desetine popravkov, ki bi dodatno obremenili državni proračun za tisoče milijard lir, je obtoževal Bianco in dodal, da bo KD sprejela samo popravke, ki jih bo izoblikovala vlada, obenem pa izzval »stranke, ki so zmagale na volitvah, naj si odgovorno prevzamejo breme sanacij«.

Massimo D'Alema, ki vodi poslance DSL, ga je takoj zavrnil s pozivom h »kolektivnem prevzemanju odgovornosti« in z zagotovilom, da bo DSL predložila samo nekaj popravkov, s katerimi je vlada

v bistvu soglasala. Zavzel se je tudi, da bi vse probleme rešili v komisijah, da bi zbornica na plenarnem zasedanju lahko hitro odobrila finančni zakon.

V katerem grmu tiči zajec pa je pojasnil tajnik KD Mino Martinazzoli. »Krsčanska demokracija se ne pogaja z DSL o popravkih. Pogaja se z vlado in večinsko koalicijo. In če se soglasje razširi, je samo dobrodušno,« je dejal. In stališče je zaostril socialist Ugo Intini: »Financi zakon naj odobri sedanja večina.«

Zaradi vsega tega je bilo, kljub prizadevanjem ministrov Sabina Casseseja, Luigi Spavente in Piera Baruccija vzdušje v proračunski komisiji zelo napeto, tudi ker vlada ni osvojila nekaterih ugovorov KD glede javnih uslužbencev.

Dodatno zaostritev pa je prinesel zakon o preventivnem priporu, ki omiljuje ukrep pripora za osumljene parlamentarce in omejuje možnost poročanja o preiskavah podkupniške afe-re. KD, PSI, PLI in PSDI, ki so bile množično prisotne s poslanci so najprej zavrnile ugovore o ustavnosti zakona, na kar je opozicija odgovorila z nesklepnostjo zbornice ob nadaljnjih glaso-vanjih. In pri tem sta si sla nasprotna tabora v lase, oglasila sta se nasprotujoča si zbora (Greganti, Greganti na eni strani, Osumljenci, osumljenci na drugi). Končalo se je z grožnjo KD in PSI opoziciji: noben ukrep, predvsem finančni zakon, ne bo sprejet, dokler ne bo zakon o preventivnem priporu odobren.

BIH / NOVE POŠILJKE POMOČI

Ljudska kuhinja za lačne in prezeble

Za vsakega prebivalca BiH 17 dag hrane

ZAGREB, LONDON, SARAJEVO - Potem ko se je nekaj konvojem Združenih narodov s človekoljubno pomočjo v sredo po več kot mesecu dni vendarle posrečilo pripeljati prve pošiljke hrane, zdravil in druge nujno potrebne opreme lačnemu in prezeblemu prebivalstvu BiH, so predstavniki Visokega komisariata ZN za begunce tudi v četrtek hoteli s pošiljanjem novih količin človekoljubne pomoči v najbolj ogrožene kraje, kot so Zenica, Tuzla, Travnik, Srebrenica, Zepa in drugi. Med pošiljkami so tudi poljske kuhinje in genera-

torji za proizvodnjo električne energije. Peter Kessler, predstavnik UNHCR v Sarajevu, pa bosanske Srbe obtožuje, da si kljub zenevskemu dogovoru o nemotenem pošiljanju človekoljubne pomoči, ki mu je botrovala Sadako Ogata, prizadevajo to preprečiti.

V Rogatici so zavustavili enega od konvojev, ki so na pot krenili iz Beograda. Umiritve spopadov v osrednji Bosni je hrvaškim beguncem iz Kiseljaka omogočila, da so čez srbsko ozemlje krenili proti jugu države. Nekaj pomoči so bili deležni tudi prebivalci Maglaja in Tešnja. Nad

mestoma so pomoč odvr-gla letala. V Sarajevu pa so za tiste, ki si hrane ne morejo pripraviti sami, že odprli prvo ljudsko kuhinjo, kakršnih naj bi v prihodnje odprli več tudi v drugih krajih po državi.

Ceprav je bilo v četrtek v večjem delu BiH razmeroma mirno, pa so poročali o spopadih z zahoda države iz Zvornika in okoliških naselij, kjer so se obstreljevale srbske in muslimanske enote. Na pogovore z Alijem Izetbegovićem o pomoči BiH je v Sarajevu prispela švedska ministrica za zunanje zadeve.

(Reuters, AFP)

POHIŠTVO

Korsic

50 let z vami

30 let z nami

PARTIZANSKI DNEVNIK

50 LET

Kulturni dom v Trstu

dan es ob 20.30

osrednja slovesnost

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Mala Ylenia z Loga po TV na »Zlatem cekinu«

Sedemletna Ylenia Zobec iz Loga pri Trstu je včeraj sodelovala na otroški televizijski glasbeni oddaji Lo Zecchino d'oro. Deklica je brez vsake treme in strahu zapela pesem Narreće ljubezni. Jutri bo nastopila na zaključni prireditvi te manifestacije v Bologni.

..... stran 4

Magna Charta človekovih dolžnosti

..... stran 2

TRST / VČERAJ ODPRLI RAZSTAVO OB 50-LETNICI IZIDA PRVE ŠTEVILKE

»Partizanski dnevnik je bil vodnik graditeljev nove ljudske oblasti«

TRST - Točno pred petdesetimi leti se je v cerkljanski vasi Zakriz rodil Partizanski dnevnik, ki je izhajal do osvoboditve 7. maja '45, le nekaj dni kasneje, točneje 13. maja je v Trstu začel izhajati Primorski dnevnik. Partizanskemu dnevniku in splosneje partizanskemu tisku na Primorskem je namenjena obsežna in pregledno postavljena razstava, ki so jo odprli sinoci v spodnjih prostorih Kulturnega doma in ki se vključuje v niz prireditev ob 50-letnici »edinega tiskanega dnevnika v zasužnjeni Evropi«.

O jubileju oz. o partizanskem tisku na Primorskem je na včerajšnji otvoritvi govoril Jože Koren, član pripravljalnega odbora za proslavljanje 50-letnice izida prve številke Partizanskega dnevnika in partizanski novinar. Potem ko je naštel vrsto izredno zanimivih podatkov o delovanju partizanskih tehnik na Primorskem - v letih '41-'45 je iz partizanskih tehnik na

Utrinek z včerajšnje otvoritve spominke razstave v kulturnem domu (Foto Krizmančič)

Primorskem izšlo od šest in pol do sedem milijonov izvodov najrazličnejšega tiska, kar je neverjetna številka z ozirom na razmere, v katerih so delovale - je

zadržil, »da je prav narodnoosvobodilni tisk na Primorskem in Partizanski dnevnik v prvi vrsti bil izjemno močno in učinkovito orodje v osvobodil-

nem boju. Postal je organizator in nepogrešljiv vodnik graditeljev nastajajoče ljudske oblasti na Primorskem - v vsej njeni razvejanoosti, bil je povezovalac

in informator, bil je oblikovalec osvobodilne in odporne zavesti in njen propagator«.

Razstavo je prisotnim predstavil ravnatelj Narodne in študijske knjižnice Milan Pahor, vsebinska zamisel in dejanska postavitev sta namreč ekipno delo sodelavcev Odseka za zgodovino pri NSK. Tematsko je porazdeljena v štiri sklope - nastanek in razvoj OF na Primorskem, izgradnja mreže tehnik in tiskarn, rojstvo in rast Partizanskega dnevnika in prikaz poročanja dnevnika. Razstavo je oblikoval Peter Furlan, gradivo pa so črpali iz arhivov Odseka za zgodovino NSK, Goriskega muzeja iz Nove Gorice, Instituta za novejšo zgodovino iz Ljubljane in osebne zbirke Jožeta Korena. Ob želji, da bi si razstavo ogledalo čim več ljudi in s tem dobilo vsaj bežen vpogled v nase polpreteklo zgodovino, pa je bilo ob zaključku izreceno se vabilo, da bi razstavljeno gradivo prenesli se v druge sredine. (bip)

MAASTRICHT / SREČANJE POLITIKOV IN GOSPODARSTVENIKOV

Prilagajanje globalnim spremembam in izzivom spreminjajočega se sveta

Premier Drnovšek je bil prvi gost za govorniškimi odrom - Slovenija: otok miru

MAASTRICHT - Slovenski premier Janez Drnovšek, nekdanja predsednica poljske vlade Hanna Suchocka, izraelski zunanji minister Simon Peres in argentinski predsednik Carlos Menem so bili v središču pozornosti prvega dne mednarodne razprave, imenovane Izzivi spreminjajočega se sveta, ki jo je evropski raziskovalni center organiziral v Maastrichtu. Na srečanju sodeluje skoraj 1000 politikov, predstavnikov mednarodnih organizacij in strokovnjakov z vsega sveta, pripravili pa so ga v trenutku, ko se je Evropa dvajsetično zavedela, da ni več središče sveta, odkar se ZDA povezujejo s Kanado in Mehiko v največji svobodni trg na svetu, hkrati pa se spogledujejo tudi z novimi azijskimi gospodarskimi silami. Evropa se mora, so poudarili na srečanju, prilagoditi globalnim spremembam, med katere sodi tudi prenovljeni evropski Vzhod, kjer je bilo se pred nekaj leti tako lahko in preprosto razpoznavati nasprotnika.

Premier Drnovšek za govorniškimi odrom v Maastrichtu (Foto Srdan Živulović)

Janez Drnovšek je bil med visokimi povabljenici prvi govornik. Tokrat mu ni bilo treba pojasnjevati, kje in kakšna je Slovenija, udeleženci razprave pa ga niso spraševali o Jugoslaviji in balkanskih vojnah, ampak o tem, kako se je Sloveniji posrečilo izklopiti iz balkanskih okvirov in se približati zahodu. Predsednik

washingtonskega centra za demokracijo Allen Weinstein je Slovenijo imenoval »otok miru in razvoja v srednji in vzhodni Evropi«.

Slovenski premier je imel v Maastrichtu tudi več srečanj z državniaki članic udeleženk srečanja. Argentinski predsednik Carlos Menem ga je povabil v Bue-

nos Aires, s kazahstanskim predsednikom Nazarbayevom sta se pogovarjala o gospodarskem sodelovanju, z nizozemskim premierom Lubersom o razmerah v Evropi, z izraelskim premierom Peresom pa o prizadevanjih za doseg trajnega miru na Bliznjem vzhodu.

Tone Hočevar Vec na 7. strani

RIM / STALIŠČE FNSI

Novinarski sindikat solidaren s kolegi Televizije Koper

Za svoboden tisk in pluralistični informacijski sistem

RTV oddaje za zaščito manjšin

TRST - Deželni odbor za radiotelevizijsko službo je prejel dokument o tržaskem sedzu RAI, v katerem zahteva od deželne uprave in sveta, naj se angažirata za ohranitev njegove (vsaj) sedanje stopnje avtonomije. Vzponredno s povečanjem obsega oddaj in prispevkov za nacionalne mreže in kanale - ugotavlja odbor - smo priče postopnega siromašenja sredstev in oseba deželnega sedze RAI. Odbor poudarja, da bi morala deželna RTV produkcija ohraniti samostojnost tudi v primeru, ko bi se v okviru reorganizacije tretje mreže RAI odločili za meddeželno združenje sedzev v severovzhodni Italiji.

Dokument zahteva uredništvu konvencije o uvedbi TV oddaj v slovenskem jeziku in v ta namen predlaga ustanovitev četrte mreže, ki naj bi služila tudi za italijansko manjšino v Istri in Dalmaciji, in predlaga podpis konvencije med Deželo in RAI za uvedbo RTV oddaj v furlanski. Odbor torej posebej vztraja pri potrebi po večjem posluhu za zaščito manjšin na obeh straneh meje, za kar da je treba zagotoviti izmenjavo in možnost sprejemanja RTV oddaj.

RIM - Italijanska vlada naj poseže pri slovenski, da bodo zajamceni pravice italijanske narodnostne skupnosti do dela in do izražanja, zacensi z izkusnjo koprskih televizij. Tako piše med drugim v izjavi vsedržavnega italijanskega novinarskega sindikata FNSI v zvezi s krnitvijo avtonomije italijanskega programa na TV Koper-Capodistria.

Sindikati italijanskih novinarjev izhaja iz ugotovitve, da »mir in sožitje med narodi potrebuje svoboden tisk in pluralističen informacijski sistem, ki je splošno od vseh komponent in se zlasti do narodnostnih, političnih in verskih manjšin.«

Zaradi tega FNSI ostro obsoja ravnanje vodstva Televizije Slovenije, ki je »sklenilo, da briše vsakršno avtonomijo TV Koper-Capodistria, kljub dejstvu, da je slovenski parlament kar dvakrat zavrnil predlog o centralistično usmerjenih spremembah« slovenske televizije hiše. Proti odločitvi osrednjega vodstva, ugotavlja FNSI, novinarji italijanskega programa koprskih TV stankajo že ves teden, da bi pritegnili pozornost oblasti na nujnost spoštovanja zakonov in dogovorov z Italijo o pravicah manjšine..(VT)

EMBARGO OZN / EVROPOSLANEC ROSSETTI

Ukrep oškodovanih prostih cone v ES

Problemi operaterjev v tržaski prosti coni ki so ostali z zalogi plačnega blaga

TRST - Embargo, ki ga je razglasila OZN kot kaznovani ukrep do Srbije in Črne gore, povzroča vrsto negativnih posledic ne samo v teh dveh bivših jugoslovanskih republikah, temveč tudi za tržasko pristanice in za nekatere njegove operaterje. Na to dejstvo opozarja v daljšem tiskovnem sporočilu tržaski evroparlamentarjec Giorgio Rossetti, ki je problem, razčlenjen v podrobnem poročilu o ekonomskih posledicah sankcij, sprožil na več sestankih evropske parlamentarne komisije za zunanje gospodarske odnose.

Znano je, da so te sankcije povzročile tako zamrzitve izvoza v obe republiki, kot uvoz njunega blaga v države mednarodne skupnosti, povzru pa je bilo avtomatično prekinjeno izvajanje vseh trgovinskih sporazumov. Posledice sta seveda v prvi vrsti občutili srbska in črnogorska republika, vendar so prizadete tudi nekatere prostocariske cone Evropske skupnosti, v prvi vrsti tržaska.

Kaj se je torej zgodilo? Rossetti pojasnjuje, da so občutne količine blaga, zlasti rudnin in kovin, ki jih je Jugoslavija pred embargom redno izvažala, prihajale v Trst v prostocarinskem režimu. Kot znano, igra Trst vlogu skladišča za te surovine, ki jih sicer tretja londonska borza, zlasti London Metal Exchange, Blago je bilo torej regularno izvaženo (in plačano), ker pa je šlo prek prostocariske cone, ni bilo razvidno, da je uradno uvoženo v Evropsko skupnost. To je torej razlog, da je po

prepovedi OZN, plačano blago ostalo blokirano v Trstu, kot da ne bi bilo nikoli uvoženo.

Evroposlanec Rossetti ob tem ugotavlja, da se je ustvaril položaj, ki je v popolnem nasprotju s smislom resolucije OZN oziroma z namenom embarga: namen je bil namreč oskudovati gospodarstvo obeh inkriminiranih republik in ju tako prisiliti h končanju vojne na Balkanu, praktični učinek pa je v tem primeru oškodoval operaterje v Evropski skupnosti. Jugoslovanski izvozniki so bili namreč ze plačani, uvozniki iz ES pa so ostali z zalogo blaga, ki ga ne morejo poslati naročnikom, ali pa morajo plačati visoke dajatve, ki jih v času nakupa seveda niso mogli predvideti. Na dlani je, da tak položaj močno zmanjšuje donosnost uvozne operacije.

Po trikratni razpravi v parlamentarni komisiji, je tržaski evroparlamentarjec dosegel soglasno odobritev amandmaja, ki predvideva posebno izjemo pri prepovedi uvoza iz prostocarinskih con za tisto blago, ki je prislo vanje pred oklicem embarga. Amandma tudi obvezuje organe ES, naj ves primer v najkrajšem času preverijo tudi z vidika uvoznih dajatev.

O amandmaju se bo moral sedaj izreči Evropski parlament na decembrskem zasedanju, vendar poslanec Rossetti meni, da - po soglasni podpori, ki jo je ukrep prejel v komisiji - v Stasbourgju ne bi smelo priti do presenečenj.

cije.

TRST / ZNANSTVENIKI IZ VSEGA SVETA PIŠEJO NJIH MAGNO CHARTO

Poleg pravic tudi človekove dolžnosti

Pobudo za Charto dala nobelovka Levi Montalcini

MARTIN BRECELJ

da tako globoko posega v naravna ravnanja, in zatorej je naravno, da pobuda za Magno Charto človekovih dolžnosti prihaja prav iz njihovih vrst, je poudarila italijanska nobelovka.

Na otvoritvi je govoril tudi Noel Brown, glavni ravnatelj Programa Združenih narodov za okolje, pod pokroviteljstvom katerega konferenca poteka. Brown je dejal, da se pobuda za osnovevanje Magne Charte človekovih dolžnosti sklada

s prizadevanji, ki so jih vlade posameznih držav sistematično pričele leta 1992 s Stockholmsko konferenco o okolju in jih okrepile lani na svetovnem vrhu o okolju v Rio de Janeiru. Brown je dejal, da je cilj, h kateremu težijo, dokaj jasen, zelo nedorečeno pa je, s kakšnimi sredstvi do njega priti. Poudaril je, da je odločno voljo prav gotovo mogoče spremeniti sedanjo samomorilsko smer razvoja.

Po uvodnih poročilih

so ugledni udeleženci konference pričeli poglobljati posamezne aspekte obravnavane problematike, deloma na plenarnih zasedanjih, deloma po delovnih skupinah. Snavalci Magne Charte človekovih dolžnosti izhajajo iz svetosti življenja. Na tej osnovi izvajajo dolžnost braniti biosfiro pred onesnaževanjem, potrebo po sklenitvi nove »moralne pogodbe« med starimi in novimi generacijami, sloveco na njihovi enaravnosti itd. Sicer pa bomo dokončno besedilo spoznali jutri.

Nobelovka Rita Levi Montalcini podaja uvodno poročilo (Foto KROMA/Križmančič)

TRST / KLJUB FINANČNIM TEŽAVAM GLASBENE MATICE

Koncertna sezona bo!

Solidarnostna pobuda umetnikov iz Slovenije, Trsta in Gorice, ki bodo brez honorarja sodelovali na koncertih tržaskе glasbene ustanove

Abonmajska koncertna sezona Glasbene matice 1993/94 bo! Res se je GM morala odpovedati prvemu predlogu umetniškega sveta, ki je predvideval med drugimi tudi nastop Simfoničnega orkestra RTV Slovenije, APZ "Tone Tomšič" iz Ljubljane, baročne skupine iz Madžarske in koroskega komornega ansambla poleg vrste uglednih in uveljavljenih slovenskih in domačih solistov, a jo bo nadomestila "solidarnostna" abonmajska sezona, ki tako po nastopajočih ansamblih in solistih kot po repertoarni ponudbi v kakovostnem oziru in po zanimivosti ne bo prav nič zaostajala za prvotno zasnovano tradicionalno abonmajsko sezono.

Kot sta na včerajšnji dobro obiskani tiskovni konferenci (na sliki D. Križmančič) v "Gallusovi" dvoranci sole Glasbene matice posebej in tudi z upravičenim zadoščenjem poudarila tako predsednik upravnega odbora GM Adrijan Semen, kot predsednik umetniškega sveta GM prof. Janko Ban, so se sprico realne nevarnosti, da koncertne sezone GM 1993/94 sploh ne bo, zaradi znanih finančnih težav, v katerih se nahaja tržaska glasbena ustanova, spontano odzvali nekateri umetniški izvajalci iz Slovenije in domači, in ponudili svojo pripravljenost, da se odpovedo honorarju za sodelovanje, drugi pa so sprejeli vabilo v tem smislu, za kar jim gresta hvaležnost in priznanje

ne samo vodstva Glasbene matice pač pa tudi naše koncertne javnosti, ki bi bila brez koncertne sezone hudo prikrajšana. "Solidarnostno" sezono, ki bo obsegala 7 koncertnih večerov, je predstavil predsednik umetniškega sveta prof. Janko Ban, ki je se prej v obrazložitvi dejal, da je umetniški svet pri njenem sestavljanju izhajal iz ze utrjenih konceptualnih programskih izhodisc, kar pomeni, da je težil k vključevanju tako domačih slovenskih kot italijanskih izvajalcev in del domačih skladateljev obeh narodnosti

in istocasno na promociji sodobnega glasbenega ustvarjanja. Zato veliko število domačih, a že uveljavljenih izvajalcev, ki so izšli iz solskih vrst Glasbene matice, ni toliko odraz samo solidarnostne razpoložljivosti, kot predvsem jasnih nacerlnih opredelitev umetniškega vodstva GM.

Zdaj je na nasi tradicionalni in seveda tudi novi koncertni publik, kot je izrecno dejal predsednik GM Adrijan Semen, da se solidarnosti nastopajočih pridruzi v enako solidarnostjo s tem, da se naroči na soli-

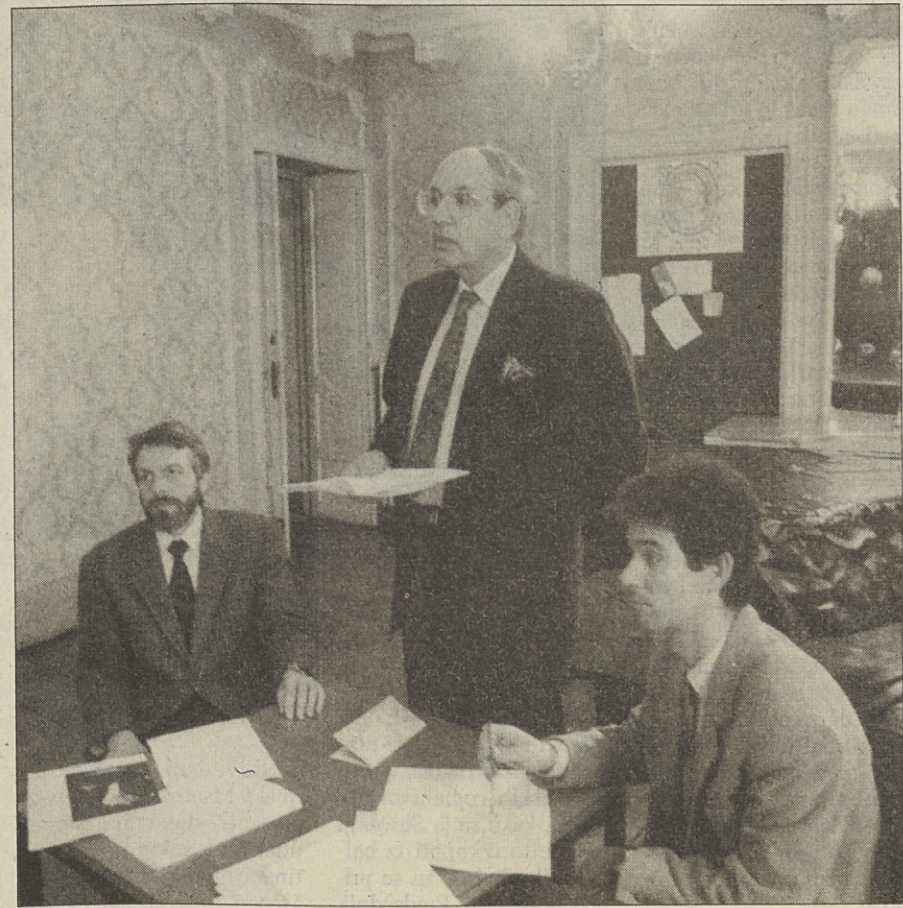
darnostne abonmaje, ki bodo na razpolago v prihodnjih dneh.

Solidarnostna koncertna sezona se bo začela 4. decembra, vsi koncerti pa bodo v Kulturnem domu. Odprl jo bo svetovno uveljavljeni Trio Lorenz iz Ljubljane z deli Skerjanc, Sostakoviča in Smetane. 20. decembra bo na vrsti orkester Akademije za glasbo iz Ljubljane z dirigentko-diplomantko Nado Matosevič in solistoma Vesno Jan (flavta) in pianistom Aljosem Starcem, ki je pred dnevi diplomiral na konservatoriju Tartini z odliko

in pohvalo. Spored bo obsegal dela Haydna, Mozarta in Mendelssohna.

Po januarskem presledku nas bo 21. februarja 1994 spet razveselil violinski virtuos Crtomir Sisković z deli Tartinija, Nardina, Merkuja, Sofianopula in Honeggerja.

Tudi izvajalci preostalih starih koncertov bodo domači. Gallus Consort, ki ga pod umetniškim vodstvom Milosa Pahorja in Dine Slama sestavljajo se Erika Slama, Janko Ban in Vasia Legisa, bo nastopil 2. marca z deli Frescobaldija, Grattonija, koprškega stolnega skladatelja Tarsie (v počastitev 350-letnice rojstva), Stamtiza, Haydna, Merkuja in Slame. 14. marca se bo na violoncelu predstavil mladi vsestranski glasbenik (s tremi diplomami za harmoniko, klavir in celo) Corrado Rojac, ki bo ob klavirski spremljavi Katje Milic izvedel dela Boccherinija, Schumannja, Hindemitha in Beethovna. 24. marca bomo prisluhnili klavirskemu recitalu prof. Aleksandra Rojca z deli Bacha, Brahmsa in Corala, za sklep pa bo 14. aprila nastopil Godalni kvartet Glasbene matice Zarko Hrvatic in Stefan Iob (violini), Marko Biteznik (viola) in Peter Filipčić (celo) s sodelovanjem mladega klavirskega diplomanta Mirana Devetaka iz sole GM "Emil Komel" iz Gorice. Na sporedu bo imel dela Dvoraka, Viozzija, Sofianopula in Niederja. j.k.

TRST / NOCOJ V KULTURNEM DOMU

Svečanosti ob 50-letnici Partizanskega dnevnika

Sinočnje odprtje razstave v fojerju Kulturnega doma, posvečene narodnoosvobodilnemu tisku na Primorskem s poudarkom na Partizanskem dnevniku ob 50-letnici začetka njegovega izhajanja, je bilo uvod v nocojšnjo svečano akademijo v Kulturnem domu v počastitev tega zgodovinskega dogodka, ki mu v evropskem odporniskem gibanju ni primere.

Pripravljalni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki krovne organizacije SKGZ, uredništva Primorskega dnevnika in množičnih organizacij, je že izpeljal dve nactovani proslavi, prvo julija na Vrhu in drugo z obiskom kmečke hiše v vasi Zakriž nad Cerknem, v kateri je začel Partizanski dnevnik izhajati ter s počastitvijo njegovih padlih urednikov in propagandistov. V torek je predstavil pripravljalega odbora sprejel v Ljubljani predsednik Republike Slovenije Milan Kučan, ki se je hotel na ta način pri-

druziti slavu primorskega narodnoosvobodilnega tiska in casnikarstva.

Danes popoldne se bomo v prostorih uredništva Primorskega dnevnika srečali z nekaterimi zvečimi začetki in nadaljnji ustvarjalci Partizanskega dnevnika in drugega partizanskega tiska, zal ne vsemi, zvečer pa se bomo zbrali v Kulturnem domu na sklepni svečanosti. Potekala bo po scenariju, ki ga je pripravil mladi zamejski literarni in siceršnji kulturni delavec, Miran Kusuta, in v režiji režiserja SSG Maria Ursica. Umetniška besedila medvojnih in povojnih pesniških in proznih ustvarjalcev bodo zazivela v podajanju članov Slovenskega stalnega gledališča (Mirande Caharija, Stojana Colje, Lucke Pockaj in Valterja Dragana) in se splela s partizansko narodno pesmijo zborov "Vasilij Mirk" s Proseka-Kontovela in "Jezero" iz Doberdoba po glasbeni zamisli Aleksandra Vodo-

pivca in sodelavcev.

Besedo o pomenu, vlogi in spornosti Partizanskega dnevnika takrat in zakaj ne - tudi za današnji čas, bodo povedali predsednik SKGZ Klavdij Palcic, nekdanji zavezniški oficir pri starih Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije, gospod John Earle, sam neposredna prica in soudelezenec takratnih epohalnih casov in dejanj slovenskih ljudi, slavnostni govornik pa bo naš slovenski, primorski pesnik in pisatelj, akademik in partizanski borec Ciril Zlobec.

Ob spominjanju na case pred petdesetimi leti, ob poudarjanju velikih moralnih vrednot narodnoosvobodilnega gibanja in narodnoosvobodilnega tiska v njem, naj bo nocojšnja proslava se ena priliznost, da se - kot takrat - stremimo in povežemo v skupnih naporih za obvladovanje teav, s katerimi se soocamo - ne kot takšni ali drugačni, marvec kot narodnostna celota. j.k.

PRIZIV NA SODIŠČE

Časnikarji bodo sodno postopali proti vladi

RIM - Vsedržavni svet casnikarske zbornice je sklenil, da bo vložil priziv na lacijsko deželno upravno sodišče proti vladnemu odloku, po katerem bi moral Vsedržavni skrbstveni zavod italijanskih casnikarjev (INPGI) eno cetrtino svojih dohodkov oziroma socialnih dajatev članov depozitirati v državne blagajne v okviru manevra za zmanjšanje državnega primanjkljaja. Vsedržavni svet casnikarske zbornice je svoj sklep utemeljil, poudarjajoc, da vladni

ukrep resno ogroza finančno samozadostnost in se prej upravno avtonomijo INPGI, in to do taksne mere, da ne bo mogel redno opravljati svojih skrbstvenih, pokojninskih in drugih funkcij. Svet je v tiskovni noti med drugim poudaril, da se zaposlitvene razmere tudi na casnikarskem področju v zadnjih casih slabšajo, tako da INPGI težijo vse vecja bremena, po drugi strani pa da država ni doslej se nikoli financno pomagala skrbstvenemu zavodu italijanskih casnikarjev.

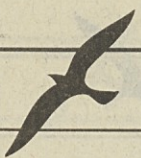
MILAN / KER JE BIL BREZ SLUŽBE

Oče ustrelil sina

Aurelio Chiavetta je bil star samo 20 let

MILAN - V Garbagnateju Milanese se je zgodila včeraj ponoči srhljiva tragedija: oče je ubil sina, ker ni imel službe... Bilo je okoli treh zjutraj. Ignazio Chiavetta, 47 let, zidar po poklicu in rojen v Troini pri Enni, se je tako kot že velikokrat hudo sprl z dve leti mlajšo zeno Stello, gospodinjo: deloma zaradi tega, ker je branila dvajsetletnega sina Aurelia, ki ni dokoncal studija informatike, a niti nase zaposlitve, deloma pa zato, ker ni hotela spolnega odnosa z močno

razburjenim, celo razbesnelim človekom. Sina, ki je spal v sosednji sobi, je kricanje zbudilo in je skušal starše pomiriti, vendar zaman. Ker je bil kreganja vaje, je spet zaspal, tedaj pa kratek stik v očetovi glavi: ves iz sebe je prijel za lovsko pusko kalibra 12, tekel k sinu in ga ustrelil v vrat, da je bil pri prici mrtev. Nato je razstavil pusko, zaprl zeno v spalnico in začel tavati po ulicah, dokler ga niso prijeli karabinerji, ki so jih poklicali na pomoč sosedje.

Preteklost, ki zavezuje

Petdeset let je obdobje, ko živi spomin že zdavnaj potone v zgodovinskega, z zgodovinskim spominom pa imamo Slovenci zadnji čas spet nekaj težav. Ne bi mogli trditi, da smo pri tem kdo ve kako izvirni; v resnici smo hudi zamudniki. Nemški Historikerstreit, spor med zgodovinarji, je izbruhnil pred poldrugim desetletjem, ko je skušala manjša skupina zgodovinarjev revidirati povojno nemško zgodovino: pisje s trditvijo, da je bila nemška odločitev za nacizem enakovredna vsem drugim opcijam in da je dobila negativen odtenek le zato, ker je bil nacizem v vojni poražen. Privreda od absurda je ta trditev pomenila, da bi koncentracijska taborišča, če bi Hitler zmagal, v zgodovino prišla kot kraji udobnega oddiha. Z zamudno zdaj tudi Slovencev ponujajo tezo o enakovrednosti opcij in odločitev ob izbruhu druge svetovne vojne in brz po njej, namesto da bi čas, ko avtocenzura ni več potrebna, izkoristili za polno in na vse strani uravnoteženo analizo, ki naj pove, zakaj so se stvari zgodile, kot so se zgodile, in ki naj bo opomin, da se ne bodo ponovile. V razliko od Slovencev, ki se kakamo na očističujoč dialog, so Nemci v kratkem času takšen dialog opravili in spodbili argumente revizionistične šole.

Partizanski dnevnik, ki je kot prvi dnevnik na zasedenih evropskih ozemljih izšel na današnji dan pred petdesetimi leti, je bil otrok evropske odločitve za demokracijo in otrok odločitve največjega dela slovenskega naroda za tista demokratična načela povojne evropske ureditve, ki sta jih na ladji sredi Atlantika zapisala in podpisala Churchill in Roosevelt. Ko se je Partizanski dnevnik po koncu vojne preimenoval v Primorski dnevnik, se je znašel v položaju, za katerega se je sprva zdelo, da zadeve otežuje, za katerega pa se je kasneje izkazalo, da je prednost. Znašel se je namreč v pluralnem političnem okolju, v katerem se je včasih v hudih konfliktih, če se spomnimo nekajletnega soočanja z močnim tržaskim informiranjem in seveda nenehno navzočega soočanja z napadalnim italijanskim desnim nacionalizmom - izoblikovala njegova demokratična kultura. V Primorskem dnevniku in zanj so potem, ko je bilo konec soočanja z informiranjem, delali tisti, ki so izhajali iz zgoraj omenjene protifasistične opcije - strankarsko neopredeljeni in tisti, ki so se strankarsko opredeljevali kot komunisti, socialisti ali slovenski demokrati.

Za Primorski dnevnik, ki je skupaj s svojim »dvojčkom« Republiko naslednik Partizanskega dnevnika, je zato moč reči, da je najstarejši demokracijski in pluralistični dnevnik na slovenskem dnevniskem trgu. To pa tudi ni nekaj, kar bi smeli ob petdesetletnici zamolčati. In je nekaj, kar zavezuje za prihodnost.

Marjan Sedmak

ZAPADLOST PLAČIL

Do 30. novembra poravnati zadnji obrok odpusta

Ceprav se ni zapadel rok za plačilo vseh obveznosti zadnjih iz dolge serije davčnih in zavarovalnih odpuštov, se že vedno bolj vztrajno govori o možnosti novega odpusta za zakasnelo prijavo in poravnavo davčnih oziroma skrbstvenih »grehov«. Ker država kravo potrebuje priliv novih sredstev in izsušen blagajne, bo Ciampi jeva vlada pred odstopom in predčasnim razpustom parlamenta v prihodnjih dneh verjetno spet ubrala pot etično dvomljivega popuščanja utajevalcem.

Kakorkoli že, v torek 30. novembra se bo izteklo do nadaljnjega zadnje dejanje zavarovalnega odpusta, s katerim so zamudniki se aprila oziroma maja in nato se oktobra prijavili nepokrite obveznosti. Celotni dol-

govani znesek, ki je zaobjemal tako socialne dajatve kot obresti na osnovi 17-odstotne obrestne mere, je večina »odpuštnikov« za plačala.

Edino izjemo je zakonodajalec naredil za dolgoce, ki so presegali 5 milijonov lir. V tem primeru je bil možen proračun v treh obrokih za prošnje, ki so bile vlozene aprila oziroma maja. Kdor pa se je odločil za zavarovalni odpust oktobra, je lahko optimal za plačilo v dveh obrokih. Zadnjemu obroku, ki mora biti poravnat do torka, morajo zavarovalci pristeti sorazmerni delež enomesečnih obresti na osnovi letne vrednosti 8 odstotkov. Dolgovani znesek treba torej pomnožiti s količnikom 1,00667 in to obrestni pristeti osnovnemu obroku.(B)

RIM / V PRIČAKOVANJU SKUPŠČINE

KD naj bi vodilo kolegialno telo

Zaključki skupščine demokristjanskih senatorjev odraz težav ki pretresajo stranko

RIM - Kolegialno telo, ki naj pomaga tajniku Minu Martinazzoliju, 18. januarja, ob obletnici Sturzovega poziva »svobodnim in močnim«, s katerim je leta 1919 Luigi Sturzo postavil temelje stranki krščanskih demokratov, pa vsedržavna skupščina, je recept, ki so ga po nekajurni razpravi potegnili iz klobuka demokristjanskih senatorjev.

Kot že torkova skupščina demokristjanskih poslancev, je bilo večerajšnje srečanje demokristjanskih senatorjev odraz težav in problemov, ki pretresajo KD po hudem nedeljskem volilnem porazu. Te težave so imele v sredo izraz v zbledlogu podpredsednika poslanske zbornice Clementeja Mastelle, ki se je kandidiral za novega strankinega krmarja, odražajo pa se tudi v vsakodnevnem delu, v nerganju zaradi finančnega zakona, v stališčih raznih dus z levim krilom Rosy Bindi in Sergia Mattarelle, ki se zavzema za dogovor z reformisti, z desnico, ki bi hotela krepko preusmeriti politično os stranke na desno in s tajnikom Martinazzolijem, ki se oklepa ideje o sredinski stranki.

Poparjenost je bila, po besedah senatorjev, ki so občasno zapuščali sejno dvorano, vsaj na začetku, dominantna nota seje, spremljale pa so jo precejšnja konfuznost, nasprotujoča mnenja in številne zahteve po izrednem kongresu pred političnimi volitvami. Sele poseg podpredsednika senata Luigija Granelija je dal seji ton.

In ob koncu je Martinazzoli, ki se je zdel na začetku precej poklapan, v »dvo-boju« z novinarji spet pridobil običajno samozavest, ki se odraža v odrezavih tonih. »Preveč ljudi de piše naš epita, toda motijo se, ni tako,« je dejal tajnik KD novinarjem in jim očitil, da po krivem enfatizirajo krizo in razkol s stranki. »Vi slišite tega, onega, tretjega, toda KD je vendarle nekaj več,« je poudaril Martinazzoli, po katerem se bo v kratkem »do neke mere masčevalni glas spremenil v

bolj treznega in razmislijočega«.

Tajnik je pojasnil, da bo KD za 18. januar sklical vsedržavno skupščino, ki bo na obletnico Sturzovega poziva povila novo ljudsko stranko, ki naj bi bila sposobna obnoviti in ovrednotiti tiste temeljne smernice demokristjanskega navdih, ki so bile doslej prezrte ali sterilizirane. Martinazzoli je pojasnil novinarjem, da to ne bo kongres, ker iz »kongre izide to, kar je prišlo vanj«, kaj bo pravzaprav skupščina pa bo najbrž bolj jasno prihodnji teden po Martinazzolijevem srečanju z deselnimi tajniki.

Skupščina senatorjev je potrdila zaupanje Martinazzoliju obenem pa sklenila, da bo KD podprla finančni zakon ne glede na stališče DSL.

Martinazzolijev stališče je podprl tudi predsednik poslancev Gerardo Bianco, po katerem je Martinazzolijeva usmeritev »za avtonomni sredinski prostor« pravilna, treba pa jo je takoj podpreti s »konkretnimi političnimi in organizacijskimi pobudami«. Po Biancovi oceni katoliki namreč tvegajo »podrejenost desnici ali levici brez vsakršnega avtonomnega prostora«. Zato morajo reagirati. A kako? Bianco predlaga dogovarjanje z Mariom Segnijem tudi glede bodočega parlamenta in poskus koordinacije z liberalno-demokratskimi silami, ki »niso se mrtve, saj lahko računajo na znatno soglasje«. Izključil je le sodelovanje z Ligo in MSI na desni ter z DSL na levi.

Skoraj v odgovor Gerardu Biancu, ki je že mislil o oblikovanju sredinske medstrankarske parlamentarne skupine, so večeraj opoldne Egidio Sterpa (PLI), Enrico Ferri (PSDI) in Guglielmo Castagnetti (PRI) predstavili medstrankarsko demokratsko parlamentarno skupino, ki naj bi združevala že okoli 100 poslancev in ki bo iskala stike s KD, da bi tudi za prihodnji parlament lahko izoblikovala »nov in krepak vladni predlog«.

VOJMR TAVCAR

PATRONAT INAC SVETUJE

Bodo še oknili znesek dveh najnižjih pokojnin?

Restriktivno tolmačenje je z vseh vidikov sporno

Vpr.: »Sem starejša gospa in že več kot 15 let prejemam od INPS dve pokojnini: svojo starostno in pokojnino po pokojnem možu. Ker sva oba imela malo delovne dobe in nizko plačo, sta obe pokojnini precej nizki. Pred desetimi leti sem se morala pritožiti na INPS, ker so mi znižali pokojnino po možu le na 100.000 lir. Nato so jo spet dvignili na 300.000 lir, moja pokojnina pa je minimalna (nekaj več kot 600.000 lir). Sedaj pa sem prav na INPS slišala, da mi bodo možovo pokojnino spet znižali. Je to res? Je sploh možno, da se z nami igrajo kot s stevilkami?« K.F.

Problem, ki ga nacešnjate, zadeva položaj upokojencev, ki so pred 1. oktobrom 1983 uveljavili pri zavarovalnem zavodu INPS dve pokojnini, ki sta bili zaradi nizke pokojninske osnove (deleža realne pokojnine na podlagi dozorele dobe in višine socialnih dajatev) obe podvrženi mehanizmu »integracije«. INPS je namreč priznal neke vrste socialno podpora in dopolnil realno pokojnino od zneska zajamčene minimalne pokojnine. Zakon st. 638/83 je izrecno predvidel, da pripada dopolnilni delež le eni

izmed pokojnin, medtem ko so višino »druge« pokojnine zamrzili na znesku dne 30.9.1983 v skladu z nacelom o pridobljeni pravici. Ta princip pa je od sedaj postavljen pod vprašaj, ker je vlada v spremeni zakonski osnutek finančnega zakona za leto 1994, ki ga je senat že odobril, vključila določilo o »avtentični interpretaciji« člena 6 zakona st. 638/83 in izrecno predvideva znižanje druge pokojnine na realno pokojninsko osnovo (torej v primeru naše bralke na 100.000 lir).

To restriktivno tolmačenje in zakonsko omejevanje za pridobljenih pravic je s pravnega vidika vsekakor sporno in v kolikor bo parlament dokončno odobril tako uglaseno zakonsko besedilo, bomo priča novemu plazu pritožb in prav gotovo bo zadeva zaradi očitne protizakonitosti spet prišla do ustavnega sodišča. Do nevsečnosti in delne okmitve ene izmed dveh pokojnin zna torej priti, kar pa bi v odnosu do te kategorije starejših upokojencev izzvenelo neresno in finančno utegnujuče, da sploh ne govorimo o stiski in ogroženosti tega sibkega družbenega segmenta. (B)

KRIZA / VČERAJ V MILANU S POVORKO IN SINDIKALNIM SHODOM

Bučna demonstracija proti zaporu Enichemovih tovarn

Z večerajšnje množične protestne manifestacije kemičnih delavcev v Milanu (AP)

MILAN - Včeraj je bila osemurna stavka delavcev kemičnega holdinga Enichem, ki ima 10.000 milijard lir dolgov in ga hočejo zato preustroiti, kar z drugimi besedami pomeni odpuščati 9.000 uslužbencev, zapreti številne tovarne (te so zdaj v Manfredonii, Materi, Ravenni, Ferrari, Mantovi, Portu Margheri, Novari, Aceri, Villadossoli in seveda Milanu) in holding reducirati na majhno kemično družbo s proizvodnjo nizke dodatne vrednosti. Okrog 1.000 delavcem, ki so se po bučni povorki zbrali na Trgu Repubblica, je v imenu stanovskih organizacij iz vseh treh osrednjih sindikatov Cgil, Cisl in Uil spregovoril generalni tajnik

Fulco Franco Chiriaco ter zahteval predvsem dvojce: korenito revizijo programa o prestrukturiranju Enichemove skupine in takojšnji poseg ministrskega sveta oziroma ministrstva za industrijo za preprečitev »samomora industrije«. Enichemove tovarne je govornik namreč označil kot strateško silno pomembne tudi za razvoj celovitega industrijskega sistema v državi in zaradi tega pozval k ohranitvi delovnih mest in seveda vseh zdajšnjih tovarn ter izdatno rekapitalizacijo holdinga, brez česar ne bo mogoče poplačati velikanskega dolga. Podobni manifestaciji kemičnih delavcev sta bili v Palermu in Cagliariu.

PISMO UREDNIŠTVU

Odgovor na stališče sektorja za Slovence po svetu

Trije mrtvi na avtocesti pri Vercelliju

ALESSANDRIA - Na avtocesti A26 je včeraj prišlo do hude prometne nesreče, v katero je bilo vpletenih pet avtov in v kateri so umrle tri osebe. Nesrečo je povzročila gosta megla, pripisovalo pa je tudi zaledenelo in spolzko cestnišče. Pri izvozu Vercellija est je pet avtomobilov naletelo drug na drugega, kar je povzročilo pravo katastrofo. Gasilvi so na kraju nesreče delali več, da bi pomagali ranjenecem, povlekli trupla iz skrotočevine pločevine in počistili cestnišče.

Sektor za Slovence po svetu slovenskega zunanega ministrstva nadaljuje polemiko. Tokrat mi predvsem očita, da me je njihov prvi odgovor močno presenetil. To je res. Zelo sta me presenetila oba odgovora predvsem iz dveh nacenih razlogov:

A. Ministrstva, državni uradi, državni birokrati so imenitne zadeve, zelo važne in pomembne, toda nikjer in nikoli ne odločajo in ne sodijo o lastnih dejanjih. V konkretnem primeru odnosa do neke manjšine in v konkretnem primeru obiska Benecije je stvar ocene predvsem v rokah prizadete narodnostne sku-

pnosti, slovenska manjšina je subjekt. Spregovoriti morajo neposredno prizadeti Benecani. Ti pa so že spregovorili na primer v uvodniku svojega tednika Novi Matajur. Kjer je v četrtek, 11. novembra, med drugim v zelo lepem in sočnem narečnem jeziku, napisano naslednje:

Dr. Vencelj, ki pri zunanem ministstvu skarbi za Slovence po svetu je bil parvic v teli funkciji tle pri nas. Sreču pa se je le z nekaterimi realnostmi slovenske manjšine v videmski pokrajini. V Cedadu so ga seznanili z dievar casopisa Dom an društva Studenci, v Spietru si je na hi-

tro ogledu nove prostore dvojcežne suole. An te drugi? Parpravljen je sparjet an druga vabila, je dr. Vencelju obeču.

Resnica je, da Slovenci v videmski pokrajini smo bili nima v sienci, te zadnji, tudi v odnosu Slovenije do nas. Se nikoli do danes pa se ne zgodilo, de ob tako visokem obisku iz Slovenije, nismo vsi imeli istih parloznosti se predstaviti, poviedat svojih težav an projektov, se posebnost po pokazat svojega diela. Družina pa, se vie, ne more zaviet v mieu an ljubezni, kadar mati ima buj rada adnega otroka ku te drugega.

B. Birokrati, upravitelji,

funkcionarji, na koncu koncev pa tudi ministrstva in vlade so v resnici služabniki svojega naroda, ki odloča prek izvoljenega parlamenta. Prav zato slovenska narodnostna skupnost v Italiji zagovarja nacelno stališče, da je zascita in skrb matice za manjšino stvar celotnega naroda, slovenske države kot celote, da mora biti celovita in da o njej odloča parlament. Končna ocena je torej stvar parlamenta, nikakor pa ne funkcionarjev.

Za novinarje stvari v bistvu niso drugačne, o njih sodi njihov hierarhična notranja razčlenjenost, predvsem pa seveda citatelji in samo oni.

Bogo Samsa

NOVICE

V Zanussijevih tovarnah 600 uslužbencev preveč

PORDENON - Na večerajšnjem sestanku med vodstvom družbe Zanussi, ki proizvaja elektronske naprave, ter sindikalisti Cgil, Cisl in Uil so ugovorili, da je v ustreznih tovarnah skoraj 600 delavcev preveč glede na stvarne tržne potrebe. Največ odvisnih delovnih moči (500) je v Porcii, ki ji sledijo po vrsti Vallenoncello (53), Maniago (30) in Villotta (7). Kaj ukreniti za to, da ne pojdejo delavci na cesto? Sindikati imajo že zadevne predloge, ki jih bodo iznesli 6. decembra, ko se bodo začela med njimi in podjetjem prava pogajanja. Predtem bodo verjetno sklicali niz delavskih skupščin.

Prvega in drugega decembra vsedržavna zapora črpalkarjev

RIM - Upravitelji bencinskih črpalk so oklicali dvodnevno vsedržavno zaporo: od 19. ure v torek, 30. novembra, do 7. ure v petek, 3. decembra, bodo zaprte črpalke ob navadnih cestah, od 22. ure dne 30. novembra do 14. ure dne 1. decembra pa one ob avtocestah. Razen tega bodo uprizorili v četrtek, 2. decembra, protestno manifestacijo v Rimu. Stanovske organizacije črpalkarjev Fegica-Cisl, Figisc-Confercenteri in Faib-Concommercio hočejo na ta način podkrepiti zahtevo po izdatnejši marži na iztršku od prodaje pogonskega goriva in na sprostih sredstvih iz upravnega sklada, v katerega so črpalkarji sami prispevali. Poleg tega zahtevajo, naj parlament takoj odobri zakonski odlok, ki opredeljuje njihov pravni status, in razčiščenje problema prodajnih cen, ki jih je vlada, kot znano, spustila.

Karabinjerji stopili na prste 64 prekupčevalcem z mamili

MESINA - Hobotnica: med operacijo pod tem pomenljivim geslom je več kot tristo karabinjerjev večeraj precesalo Mesino in Kalabrijo po naročilu mesinskega sodišča, ki je izdalo 64 nalogov o preiskovalnem priporu na račun ravno tolikih domnevnih prekupčevalcev z mamili. Med osumljenimi so tudi zobozdravniki, urarji, bančni funkcionarji in trgovci z antikvarijami. Na sled so jim prišli s pomočjo pričevanj nekega skesanca, znanega z vzdevkom Orione, ki je povedal, da je trgovanje s heroinom, hasišem in kokainom trajalo od leta 1987 do maja letos (ko je bil aretiran) in da so mamilo razpecevali v Mesini ter njenem okolisu.

Danes v Firencih proces proti Giuseppu Madonii

FIRENCE - Giuseppe »Piddu« Madonia, o katerem vztrajno in že dolgo govorijo, da sodi med glavne voditelje zloglasne Cose nostre in ki je bil aretiran septembra lani v Castelnuovo Veneto (Treviso), pojde danes prvič na zatožno klop pred firenske sodnike. Skupaj z drugimi osmimi mozkarji, ki naj bi bili člani njegovega klana v Geli, je obtožen združevanja v zločinske namene z obremenilno okoliščino mednarodnega trgovanja z mamili. V sodni dvorani, spremenjeni v pravi bunker, bo spregovorila cela vrsta skesanecv, ki jim pravijo danes »sodelavci pravice«, a ki pa jih ozmerjajo njihovi nekdanji pajdaši z izdajalci. Med njimi bo tudi Leonardo Messina, ki dobro pozna mafijško delovanje v Toskani, saj je bil nekaj let na prisilnem bivanju v Vaianu na območju Prata; Madonia trdi o njem, da je zasvojen z mamili in da zaradi tega njegovo pričevanje ne more biti verodostojno. Madonia naj bi bil narečil tudi lepo število umorov.

Komisija za enake možnosti je zamenjala predsednico

TRST - Tako imenovana komisija za enake možnosti, ki je posvetovalni organ delne uprave, ima novo predsednico, ki so jo izvolili 19. novembra. Nova predsednica je psihiatrinja Giovanna Del Giudice, podpredsednica pa Anna Marini Russo, ki bo podpredsedniško funkcijo opravljala z odvetnico Mariello Montemurro Gennari. Po izvolitvi je nova predsednica izjavila, da komisija lahko končno spet začne delovati po mrtvili, v katerem se je znašla pred meseci. Do tega rezultata, je se dejala Giovanna Del Giudice, je pripeljala sposobnost članic, da so znale posredovati med razlikami, ki označujejo posamezne organizacije, ki so zastopane v komisiji. Po tej prebrodni tezaevi pa se bo morala komisija v kratkem sestati z vsemi organizacijami zensk, ki delujejo na področju FJK, zato da bi skupno sestavile program dela za naslednje leto. Istocasno pa se bodo morale dogovoriti za načine posega pri delni vladni in svetu, zato da bi komisija lahko postala učinkovitejša v svojih zavzemanih glede izboljšanja vloge zensk na delovnem mestu in v družbi nasploh.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržanskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958

Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462

Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468

Celovec, Wullengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročniška služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418

Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533723, fax 0481-532958

Ekonomski propagandni: Trst in Gorica: Publist

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana

tel. 061-1253244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,

financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglas

850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 50 SIT

Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT za leto 1993

za Slovenijo: mesečna 1.500 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,

Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze casopisnih založnikov FIEG

NOVICE

Seminar o pomenu
znanja jezikov za podjetja

Univerza Cambridge je pod pokroviteljstvom Raziškovalnega območja tudi v Trstu priredila seminar o »lingvistični politiki podjetij«, na katerem so se srečali predstavniki najuspešnejših podjetij iz FJK in zastopniki največjih organizacij, ki se ukvarjajo s poučevanjem tujih jezikov v Italiji in Evropi. Podobne seminarje so v preteklih dneh priredili tudi v Rimu, Milanu in Turinu, namenjeni pa so predvsem tistim, ki se v podjetjih ukvarjajo s selekcijo osebja. Tem so prireditelji predstavili teste za oceno jezikovnih sposobnosti, ki jih je s prispevkom EGS izdelala trzaska British School, splošni zaključek seminarja pa lahko strnemo v ugotovitve, da bodo podjetja, ki bodo skrbela za jezikovno usposabljanje osebja, vse bolj konkurenčna na enotnem evropskem trgu.

Danes pripluje
Torpedovka Thom

V trzasko pristanisce bo danes priplula enota seste flote Thom, ki bo ob VII. pomolu privezana do 6. decembra. Na torpedovki je 320 moč posadke, poveljuje pa ji kapetan James B. Campbell, ki bo jutri obiskal predstavnike mestnih oblasti. Na pobudo Italijansko-ameriškega združenja si bo ladjo mogoče ogledati v soboto 27. in nedeljo 28. t.m., za kar se lahko zainteresirani obrnejo na sedež Združenja (Ul. Roma 15, tel. 630301) v petek, 26. t.m. med 16. in 19. uro.

Trst bodo krasile
božične jelke iz Kamije

Dolomitski smučarski center Forni di Sopra je trzaskim trgovcem podaril 200 božičnih drevesc, ki jih bodo razmestili vzdolž Ul. Battisti in na Goldonijevem trgu. Jelke je včeraj predstavnikom trzaskega Združenja trgovcev predal zupan Fomija di Sopra s predstavniki tamkajšnjih trgovcev in hotelirjev, iniciativa pa sodi v okvir sodelovanja, ki je bilo med Trstom in Forni di Sopra vzpostavljeno že pred leti, predvsem po zaslugi priljubljenosti, ki jo kamnjski smučarski center uživa med trzaskimi smučarji in obiskovalci.

Razstava kamnitih skulptur
Skupine Kontovel 72

Skupina mladih ustvarjalcev s Kontovela bo od danes do 30. decembra v trzaskem kulturnem centru Myosotis razstavila kamnite izdelke umetnostne obrti. Skulpture so iz kamnin, ki so najbolj razširjene na Krasu, in iz nabrežinskega kamna v vseh njegovih različicah. Umetnostna iskanja mladih klesalcev, zbranih pod imenom Skupina Kontovel 72, se ne izogibajo niti lesu, glini in keramiki, v načrtu pa imajo tudi prirejanje tečajev skulpture za vse, ki bi se želeli približati tej zvrsti umetne obrti.

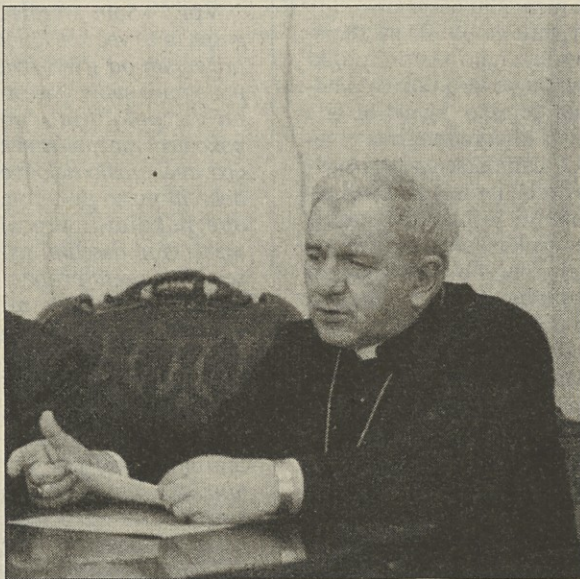
TRST / ŠKOFOVA ADVENTNA POSLANICA

Lorenzo Bellomi
za mir in sožitje

Proti individualizmu in nacionalizmu

DRAGO GASPERLIN

Vsestranski napredek v miru in popolnem sožitju med ljudmi različne narodnosti: to je zazelal vsemu prebivalstvu trzasko pokrajine škof Lorenzo Bellomi, ko je včeraj objevil predstavnikom sredstev množičnega obveščanja tradicionalno adventno poslanico resnično sirokega zaduha. Sest gostu tipkanih strani obsegajo lista posvečena to pot socialni doktrini, ki jo je ocenil kot sredstvo evangelizacije in se pri tem naslonil prvenstveno na Janeza Pavla II. encikliko Centesimus annus, v kateri spodbuja papež krščansko skupnost k dejavnemu zavzemanju za duhovni, a tudi siceršnji razvoj človeštva. Toda poslanica msgr. Bellomija, ki ga je med tiskovno konferenco dopolnjeval škofov glasnik don Latini, posega tudi na izrecno politično področje, zaradi tega se je visoki cerkveni dostojanstvenik smiselno skliceval se na nedavni dokument trivenetskega škofskega zbora, ki si prizadeva za krščansko privržanost k politiki, in na že deset let znano, a danes se kako aktualno zupnijsko pismo ver-

Trzaski škof msgr. Lorenzo Bellomi (foto Krizmančič)

nikom z naslovom Cerkve v službi mesta. Nova poslanica sodi v pastoralni nacrt 1993-95 za odgovorno prisotnost kristjanov na socialnem in političnem tlorisu, torej za utrjevanje etike in morale pri snovanju družbeno-gospodarskih in političnih pobud in programov. Tudi političnih torej.

Cerkve ne more politično usmerjati ljudi, sme pa jih spodbujati k spostovanju vrednot, kakor so mirno sobivanje različnih, vzajemno razumevanje, solidarnost, usmiljenje. »Vnovično odkritje lastnih korenin, italijanskih in slovenskih, sprico katerih iz-

gleda človek se bolj človek, in analiza nase kulture, skupaj z zavestjo, da potrebujemo drug drugega, in z opredeljenimi odgovorovi, ki jih je treba najti - vse to mora postati temeljni in trajni činitelj pri oblikovanju najustrežnejših načinov za delovanje v socialni in politiki.« pise v škofovi poslanici, ki zavrača individualizem, strah pred novim in različnim, konfliktom, nacionalizem in ponavljanje napak iz preteklosti.

Ljudje, ki pred balotazo med zupanskima kandidatomoma se zmeraj omahujejo, komu dati glas, naj se ob gornjem globoko zamislijo.

POLITIKA

Odločitev
SKP o županuVodstvo CGIL podpira Illyja,
zeleni ga zagovarjajo

Stranka komunistične prenovitve bo danes sporočila javnosti, kakšno stališče bo zavzela ob drugem krogu volitev za trzasko župana. Člani stranke so se včeraj na skupščini, na kateri so odločili o zadržanju SKP pred drugim krogom volitev. Odločitev, ki jo bo stranka sprejela, bo vsekakor samostojna in avtonomna, nam je pred skupščino povedal pokrajinski tajnik Giorgio Canciani, saj vodstvo sploh ni kontaktiralo kandidata za župana Illyja, da bi se domenilo o obliki morebitne podpore.

Nedeljski rezultati volitev vsekakor se odmevajo v javnosti. Včeraj sta pokrajinski tajnik CGIL Antongiulio Bua in dodatni tajnik Gio Batta Degano v skupni izjavi za tisk ugotovila, da so predstavljale volitve pravcar politični potres, in imajo ne le upravno veljavo, pač pa so tudi bile tudi politično zelo relevantne. Volitve so radikalizirale italijansko politično sliko. Center je doživel velik poraz: KD je krepko nazadovale, PSI ima »minimalne odstotke«, druge laične sile so izgubile. Voditelj CGIL menita, da ne gre več odlašati s političnimi volitvami, pri čemer pa je

treba poiskati verodostojna zaveznitva z združitvijo demokratičnih in naprednih sil. Bua in Degano opozarjata, da je sedaj PSI postavljen pred eksistenčno vprašanje in jasno izbiro, ob koncu pa poudarjata, da je treba v sedanjem okviru vsekakor podpreti kandidata naprednega pola.

Zeleni so izdali tiskovno sporočilo, v katerem spominjajo, da se je Illy že od vsega začetka izrekel za zaprtje mestnega središča in za okrepitev javnih mestnih prevozov. Njihovo pojasnilo je bilo potrebno, ker so nekateri časopisi neobjektivno pisali o stališčih, ki jih je Illy zavzel od vprašanja o nesnazenosti zraka v središču mesta. Pri tem pa se spominjajo, da je bil Staffieri tisti, ki preteklo zimo ni hotel sprejeti korenitega sklepa, s katerim bi lahko že pred časom resili to zgoče vprašanje.

Zupanska kandidata Riccardo Illy in Giulio Staffieri se bosta v ponedeljek »srečala« na manifestaciji Združenja trzaskih obrtnikov z naslovom: Obrtništvo in majhna podjetja: kandidata o prihodnosti trzaskega gospodarstva. Srečanje bo na sporedu v hotelu Savoia Excelsior ob 20. uri.

KRIZA / MONTESHELL, LLOYD

Vse pa res
ni odvisno
od Dezele

DRAGO GASPERLIN

Dezelna uprava se torej se ni izrekla o izvedljivosti Montesellovega načrta za podzemno skladišče utekocinjenega plina tam, kjer je bila rafinerija Aquila. Njeno mnenje je, kot znano, nujno potrebno za to, da ministrstvo za okolje izda dovoljenje za začetek del, ki naj bi trajala kakšni dve leti. Ponovni odlog so utemeljili z izbruhom sodne afe, ki jo je sprožila vest, po kateri naj bi bivši miljski župan Jacopo Rossini pospravil v zep poldrugo milijardo lir podkupnine, poprej pa so zavlačevanje opravičevali s tehničnimi težavami, ki jih po splošnem zadržanju sindikatov pa tudi marsikaterega dezelnega funkcionarja sploh ni bilo. Bili pa smo pred volitvami. In sedaj? Zdaj, ko se je zvedelo za najnovejšo korupcijo, smo pred zupanskim balotazo... Bo Dezelna posredovala svoje stališče do plinskih hranilnikov pred 5. decembrom, kakor je izrecno obljubila, ali pa si bo izmislila se kaj, se vprašujejo v sindikalnih krogih. Ti so pač zaskrbljeni nad usodo 70 delavcev Sa-

vitrija, ki jim bo dopolnilna blagajna dokončno zapadla 21. decembra, a tudi nad usodo nadaljnjih 150 delavcev, ki je tako ali drugače povezana z načrtom. Sicer pa ne gre pozabiti Montesellovo konkurenčnega načrta Seastock, za katerim stoji mogotec Agip, ki mežika dezelnim upraviteljem. Le-ti naj bi po sodbi mnogih želeli obelodaniti mnenje o obeh načrtih hkrati, prepričani pa smo, da bodo Fontaninijevi sodelavci razumeli delavce in njih družine ter pravilno ukrepali. To so pokazali v določeni meri tudi glede Trzasko Lloyda, saj so mu nasli večinskega kupca - nemško družbo Clou Containers, ki se mora zdaj pogoditi z Lloydovim vodstvom oziroma Finmarejem, pa tudi manjšinskega - reško Croatia Line, ki pa se je začela, kot vse kaže, nekam kujati. Res je, da ni vse ono, kar pocnejo dezelni moze, v skladu z željami sindikatov, res pa je tudi, da je cutiti odsotnost industrijcev: kje so bili v terek, ko se je delegacija Dezele in sindikalistov mudila pri Borghiniju v Rimu?

ZECCHINO D'ORO / VČERAJ

Mala Ylenia popeljala
Log na italijansko TV

Zapela je pesem »Narečje ljubezni«

Cino Tortorella, mama Nereide in mala Ylenia na TV oddaji Lo Zecchino d'oro

Italijanski televizijski gledalci so včeraj izvedeli, da je Log kraj pri Trstu. O tem jih je med otroško oddajo Lo Zecchino d'oro »podučila« mala 7-letna Ylenia Zobec, ki stanuje z družino prav v tem zaselku. Pevka otroškega zbora Fran Venturini je med včerajšnjim prvim dnem tekmovanja za »zlato cekin« zapela pesem Narečje ljubezni in požela s svojim nastopom koš aplavzov.

Ylenia si je zagotovila nastop na tem otroškem Sanremu po uspehih v selekcijskih predtekmovanjih. Na oder bolonskega gledališča Antoniano je stopila kot peta, seveda v spremstvu mame Nereide. Prav mama je povedala vodji oddaje, »večnemu« Cinu Tortorelli, od kod prihajata. »Mago Zurli«, tokrat v civilni obleki, je začel vsepriek spraševati, ali obstaja vas, krajša od vasi »Lok«, dokler ga ni gospa Nereide popravila, češ da se vas imenuje Log, ne pa »Lok«. No, vodja oddaje se je takoj izmazal z izjavo, da doslej ni se slisal za vas z imenom Log.

Po teh »preliminarnih« informacijah je prišla končno na vrsto mala Ylenia. Tortorella jo je vprašal, kaj je lepega v Logu, a deklica je bila verjetno tako

koncentrirana na pesem, da se je sramežljivo izognila odgovoru.

Zato pa je bila mnogo bolj »zgovorna«, ko so zadoneli prvi akordi Apriljeve in Barettove pesmi Narečje ljubezni. Pesem o dedku iz Sicilije, babici iz Veneta, mami iz Modene, očetu iz Milana, drugih dedkov iz Ligurije in pradedov iz Kalabrije, je zapela brezhibno: z lepim, jasnim in uglasenim glasom, brez strahu in treme.

Ko je pesem odpela, je takoj »zbežala« z odra. Tortorella jo je moral zato spet priklicati pred TV kamero, da je sprejela zaslužene aplavze.

Ylenia se je vrnila na oder ob koncu TV oddaje, ko je - pred ocenjevanjem besedil - odpela refren. Takrat jo je druga voditeljica oddaje Maria Teresa Ruta vprašala, ali je morda edina, ki v družini nosi tako nenavadno ime. Deklica je z milim glasom odgovorila le »Da«, zatem pa je bila spet na vrsti pesem.

Ylenia Zobec bo spet nastopila na ekranu jutri v zaključni oddaji »zlatega cekina«, ko bodo tudi izglasovali najboljše pesem letošnje 36. izdaje Zecchino d'oro. To oddajo bo Evrovizija oddajala tudi v druge evropske države. (M.K.)

PROCES / POLIL SE JE Z ALKOHOLOM

Egipčana obtožujejo
poskusa umora sina

Hotel je narediti samomor z otrokom v rokah

Nekega večera junija letos je 36-letni Egipčan Sadri Ramadan v stanovanju v Ul. Cologna 70 z alkoholom polil sebe in 4-letnega sinčka ter prižgal tekočino. Na srečo so agenti, ki jih je Sabri že prej obvestil, da bo zauzil veliko količino zdravil in naredil samomor, pravočasno posegli in resili oba. Otrok, ki so ga kasneje predali neki javni skrbstveni ustanovi, si dejansko ni naredil nič hudega, očeta pa so zaradi opeklin odpeljali v bolnico, včeraj pa se je znal na sodišču pod hudobno obtožbo, poskusa umora. V obtožnici je bilo namreč zapisano, da je bil njegov namen nedvoumen: povzročiti svojo in sinovo smrt.

Včeraj je sodišče (predsednik Mario Trampus, javni tožilec Federico Frezza) zaslišalo razne price, od agentov do neke delavke v omenjeni ustanovi kot tudi samega Sadrija in njegovo zeno, ki so osvetlili, kaj se je 21. junija letos pripetilo v pritičnem stanovanju v Ul. Cologna, a tudi, kaj se je pred tem dogajalo.

Ko so tistega večera policisti prišli pred stanovanje, so Sabrija najprej skozi okno, ki je imelo zelo neopredeljeno, skušali odvrniti od tragične namere. Ko jim ni uspelo, so si po zeno, ki je prebivala v omenjeni ustanovi. Nekaj casa se je Egipčan z njo pogovarjal, nakar je začel jemati tablete in zagrozil, da si bo z ognjem vzel življenje. Ker so v stanovanju opazili pla-

stično posodo z alkoholom in vžigalnik in ker so ga jemali resno, so vdrl skozi vrata. Tisti trenutek so ga že objeli plameni, eden od agentov ga je podrl skupaj z otrokom, katerega so mu s težavo izrgali iz rok, ter ogenj ukrotili. Sabri je včeraj trdil, da otroku ni numeraval storiti nič hudega: sam naj bi bil prišel k njemu, ko je zaslišal udarce po vratih, kar pa je eden od agentov zanikal.

Zalostna zgodba pa se je začela pisati že precej prej. Sadri je z zeno Marijo Ferk živel na Dunaju, kjer pa je imel sina z neko Poljakinja. Ta se je otroku takoj po rojstvu odrekla. Pred tremi leti se je z zeno in otrokom preselil v Trst, a življenje z njim ni bilo lahko. Zeno je mučil fizično in duševno, tako da se je januarja letos celo pogrnala v morje. Otroka mu je zatem sodišče odvzelo, od februarja do aprila je s Ferkovo prebival v ustanovi, v kateri so matere z otroki, ki imajo družinske težave. Konec aprila, predvsem zaradi otroka, se je zenska vrnila v Ul. Cologna, vendar je bila vseskozi v stiku z osebjem ustanove. Nekaj dni pred tragičnim večerom jo je močno udaril v ramo, odšla je na kvostu in zatem v bolnico, nakar se je sama vrnila v ustanovo, dokler je 21. junija agenti niso poklicali na pomoč.

Razprava se sinoči ni zaključila, nadaljevali jo bodo 30. t.m., Sadri pa zaenkrat ostaja v zaporu, kjer pa mu verjetno ni prav slabo, saj ni zaprosil, da ga izpustijo na prostost.

stično posodo z alkoholom in vžigalnik in ker so ga jemali resno, so vdrl skozi vrata. Tisti trenutek so ga že objeli plameni, eden od agentov ga je podrl skupaj z otrokom, katerega so mu s težavo izrgali iz rok, ter ogenj ukrotili. Sabri je včeraj trdil, da otroku ni numeraval storiti nič hudega: sam naj bi bil prišel k njemu, ko je zaslišal udarce po vratih, kar pa je eden od agentov zanikal.

Zalostna zgodba pa se je začela pisati že precej prej. Sadri je z zeno Marijo Ferk živel na Dunaju, kjer pa je imel sina z neko Poljakinja. Ta se je otroku takoj po rojstvu odrekla. Pred tremi leti se je z zeno in otrokom preselil v Trst, a življenje z njim ni bilo lahko. Zeno je mučil fizično in duševno, tako da se je januarja letos celo pogrnala v morje. Otroka mu je zatem sodišče odvzelo, od februarja do aprila je s Ferkovo prebival v ustanovi, v kateri so matere z otroki, ki imajo družinske težave. Konec aprila, predvsem zaradi otroka, se je zenska vrnila v Ul. Cologna, vendar je bila vseskozi v stiku z osebjem ustanove. Nekaj dni pred tragičnim večerom jo je močno udaril v ramo, odšla je na kvostu in zatem v bolnico, nakar se je sama vrnila v ustanovo, dokler je 21. junija agenti niso poklicali na pomoč.

Razprava se sinoči ni zaključila, nadaljevali jo bodo 30. t.m., Sadri pa zaenkrat ostaja v zaporu, kjer pa mu verjetno ni prav slabo, saj ni zaprosil, da ga izpustijo na prostost.

SODIŠČE / PRIZIVNA OBRAVNAVA

Potrdili kazen za umor
v kasarni »Brunner«

Mladi Chiarella bo v ječi ostal dvanaest let

Ignazio Chiarella, 19-letni mladenič iz Bagherie na Siciliji, ki je bil obtožen umora tri leta starejšega Vittoria Potenze, s katerim je služil vojaški rok v Trstu, bo v ječi moral ostati dvanaest let. Tako je včeraj odločilo trzasko prizivno sodišče (predsednik Del Conte), ki je povsem potrdilo sodbo, katero so izrekli že na prvostopenjski obravnavi maja letos. Sodišče je včeraj zavrnilo bodisi zahtevo javnega tožilca Piervaleria Reinottija, ki se je skliceval na obremenilne okoliščine (umor iz malenkostnih razlogov) in je torej zahteval visjo kazn, kot tudi zahtevo obrambe (odvetnika Seibolda in Fabbretti), ki se je zavzemala za oprostitve: vztrajala je namreč, da je Chiarella noz zavil v »domnevni« obrambi. Bil naj bi namreč prepiran, da je v nevarosti, čeprav ga je Potenza samo stisnil ob zid, iz cesar naj bi izvirala njegova čezmerna reakcija. Če sodniki ne bi osvojili tega stališča, pa sta se odvetnika zavzemala, naj ga vsaj ne sodijo zaradi namerne umora.

Do tragičnega obratuna je prišlo 12. julija lani, ko je v toaleti Chiarella zagrabil za nož in njim zamahnil proti Potenzi, ki bi prav včeraj dopolnil 22 let, kot je z drhtecim glasom in ostati dvanaest let. Tako je včeraj odločilo trzasko prizivno sodišče (predsednik Del Conte), ki je povsem potrdilo sodbo, katero so izrekli že na prvostopenjski obravnavi maja letos. Sodišče je včeraj zavrnilo bodisi zahtevo javnega tožilca Piervaleria Reinottija, ki se je skliceval na obremenilne okoliščine (umor iz malenkostnih razlogov) in je torej zahteval visjo kazn, kot tudi zahtevo obrambe (odvetnika Seibolda in Fabbretti), ki se je zavzemala za oprostitve: vztrajala je namreč, da je Chiarella noz zavil v »domnevni« obrambi. Bil naj bi namreč prepiran, da je v nevarosti, čeprav ga je Potenza samo stisnil ob zid, iz cesar naj bi izvirala njegova čezmerna reakcija. Če sodniki ne bi osvojili tega stališča, pa sta se odvetnika zavzemala, naj ga vsaj ne sodijo zaradi namerne umora.

Potenza se je zgrudil na tla, sicer majhno, niti šest centimetrov dolgo rezilo mu je prerezalo vratno zilo. Kljub vsem prizadevanjem zdravnikov na oddelku za oživljanje mu življenja niso resili in je čez dvanaest dni, v katerih je bil v nezavesti, izdihnil. Chiarella se je izgovarjal, da ga je Potenza zagrabil za vrat in mu velel, naj »se izgubi«. Dinamika vsekakor ni pojasnjena. Obramba je skušala dokazati, da je slo za samoobrambo, da je mladenič instinktivno segel v zep, kjer je imel nožicek (slo je za vrsto noča, pri katerem se rezilo avtomatično izprozi

Ignazio Chiarella

po pritisku na gumb). Pri tem naj bi nož celo narobe prijel in se ranil v mezinico, kar naj bi bil nov dokaz, da ni slo za premišljeno dejanje. Tako ali drugače, dinamika ni bila nikoli z gotovostjo pojasnjena, verjetno pa je slo za običajne nesporazume, ki jih po kasarnah ne manjka in ki so večkrat posledica zafrkavanja in nasploh znananja nad telesno ali kako drugače sibejsimi vojaki.

Chiarella se je takoj zatem prostovoljno predstavil nadrejenemu. Bil je v soku. Zdravniki so menili, da je bil delno nepristeven, da je bilo vojaško življenje zanj prava muka. Priznali so mu tudi vse močnejše olajševalne okoliščine, sicer kazni ne bi bila tako mila.

Tečaj o zdravju

V medicinski knjižnici v Ul. Vasari se bo pričel v danes, 26. novembra, prvi tako imenovani tečaj o vzgajanju k zdravju v mednarodni perspektivi, ki ga prireja Unicef in bo zajemal cikel desetih predavanj. Namenjen je predvsem osebju, ki dela v zdravstvenih in skrbstvenih ustanovah. Za nadaljnje informacije se lahko zainteresirani obrnejo na Urad za mednarodno sodelovanje pri otroški bolnišnici Burlo Garofolo, tel. 3785236.

GLASBA / ALCIONE

Gojenci GM na glasbeni matineji

Sredi novembra se je v trzaskem kinu Alcione v UL. Madonizza skoraj neopazno začel ciklus nedeljskih glasbenih matinej za mlade glasbenike. Zamišljal se je matineje je nastala v zadruzi »Progetti d'allegria« in v »Clubu Anthares« z namenom, da se mladim glasbenikom omogoči stik z javnostjo na eni strani in da se nov krog poslušalcev na drugi strani prične v magični svet glasbe.

Na prvi matineji v nedeljo, 14. t.m. so se predstavili mladi pianisti iz sole prof. Isabelle Lo Porto iz Verone, na drugi, v nedeljo, 21. t.m. pa mlada talentirana turinška pianistka Chiara Bertoglio.

V nedeljo, 28. t.m. bodo na vrsti gojenci glasbene sole »Marij Kogoj« Glasbene matice iz Trsta, v naslednjih dveh nedeljskih dopoldnevih pa se bodo predstavili godalni orkester prof. Carla Grandija in Gorice in pa gojenci glasbene sole iz Gorice in Vidma z dirigentom Giancarla Binija s svojim »Zvornim nactom«.

Glasbeno solo »Marij Kogoj« Glasbene matice bodo na nedeljski matineji zastopali pianistka Martina Feri iz raz. prof. Mojce Siskovic, ki bo zaigrala Debussyjevo skladbo Children's corner, violinist Matij Senti iz raz. prof. Jagode Kjuder, ki bo ob klavirski spremljavi Tamara Raseni zaigral stavek iz Accolatevega koncerta in Fiorillov Capriccio st. 28, pianist

stka Tamara Raseni iz raz. prof. Xenje Brass, ki bo zaigrala Chopinovi Baladi, harmonikarski duo Igor Kante in Aleksander Ipavec iz raz. prof. Loredane Coccani, ki bo zaigral Schapparjevo Sonato ter Tjilnakovi Mazurko in Polko, za zaključek pa se pihalni Trio Erika Buzecan, flavta, Marko Stoka, klarinet in Tatjana Jercov, klavir iz raz. prof. Petra Filipčica, ki bo izvedel Saint-Saensovo Tarantello.

Zacetek matineje v nedeljo, 28. t.m. ob 10.30. Vstopnice so na razpolago pri UTAT v Galeriji Protti in pred matinejo pri blagajni kinu Alcione.

PEVSKI ZBORI / GOSTOVANJE V DEKANIH

Kulturna srečanja Lovskega zbora

Po udeležbi na martinovanju na Colu je zbor Doberdob nastopil na kulturnem večeru v Dekanih

Lovski pevski zbor Doberdob neutrudno razvija svoje kulturno delovanje kot dopolnilni, vendar zato nič manj pomemben aspekt tradicionalne prisotnosti in biološkega poseganja za uravnavanje favnističnih razmerij v prirodnem okolju. V tem mesecu je že uspešno opravil dva javna nastopa. Prav na dan svetega Martina so v kulturnem domu na Colu sodelovali na martinovanju, kulturno-zabavni prireditvi Radia Trst A in Radia Koper. V soboto pa se je zamejski zbor Doberdob kot gost in sooblikovalec programa udeležil prireditve kulturnega večera v Dekanih, kjer so slovesno obeležili 20-letnico tamkajšnjega lovskega pevskega zbora.

Ozbič bo na tečaju za zborovodje predaval o nekaterih delih iz vespra della Beata Vergine Claudia Monteverdi. Njegovo predavanje bo na sporedu jutri, ob 17.30, v Gregorčičevi dvorani v Ul. sv. Franciska 20.

Luisa Antoni

Marko Ozbič bo predaval na seminarju za zborovodje

Marko Ozbič bo današnji gost na Seminarju za zborovodje, ki ga prireja Zveza slovenskih kulturnih društev. Ozbič, ki sicer studira na Hochschule für Music und darstellende Kunst, se je v zadnjem letu mnogo ukvarjal z vokalno glasbo: postal je regens chori, to je odgovoren za vso glasbeno dejavnost, dunajsko St. Rochus Kirche in pa Kappelmeister Wiener Saendel knaben, kjer pa bo uradno nastavljen sele po opravljeni diplom. Hkrati pa tudi večkrat spremlja ob klavirju pevce na koncertih. Njegov interes pa se ne osredotoča samo na vokalno glasbo, ampak zaobjema tudi instrumentalno območje: večkrat je dirigiral koncerte baročne glasbe z instrumentalisti iz skupine Concertus Musicus. Lani pa je se začel zanimati tudi za sodobno glasbo in tako navezal stike tudi z društvom sodobne glasbe Wie-

RAJONSKI SVETI / ZAHODNI KRAS

Danilo Slokar: »V Severni ligi sem res našel drugo družino«

Pogovor s Slovincem, ki je bil izvoljen na listi Bossijeve stranke

MARIAN KEMPERLE

Danilo Slokar, letnik 1959, upravitelj garaže Miramare nasproti trzasko železniške postaje, lastnik podjetja v Sloveniji in - od letosnjega februarja - tudi restavracije Onda blu v Cervarju pri Porecu na Hrvaškem, je bil v nedeljo s 5 preferencami izvoljen kot drugi na listi Severne lige v zahodnokraski rajonski svet. Danilo je Slovenec iz mesanega zakona: njegov oče, bratranec nekdanjega slovenskega ministra Slokarja, je po rodu iz Ajdovščine, mama iz Padove. Slovensko osnovno in nizjo srednjo solo je obiskoval pri Sv. Ivanu. Vrsto let je živel v Ricmanjih, predno se je preselil v Ul. Costalunga. Na letem reverju temnomodrega suk-njica ima pripeto značko sabljastega Alberta iz Gius-sana, znak pripadnosti Se-verni ligi.

Zakaj ste postali pristav Bossijeve stranke?

»Severna liga predstavlja edino možnost za spremembo političnega in ekonomskega položaja v Italiji. Po mojem mnenju nimata desnica in levica več kaj povedati. Mi smo sredina! Sedaj smo prav v sredini, a hočemo se pridobiti glasove, tako na levi kot na desni.«

Kdaj ste se vpisali v Severno ligo?

»Pred tremi leti.«

Ste se prej politično udeleževali pri drugih strankah ali gibanjih?

»Ne. Bil sem med prvimi, ki so začeli aktivno delovati v Severni ligi. V njej sem našel drugo družino, v kateri vsi delajo in so vsi čisti.«

Danilo Slokar (foto Davorin Krizmančič/KROMA)

Se je v Severno ligo vpisalo mnogo Slovincov?

»Precej. Nasi člani so Trzanci, ljudje z Juga, Slovenci, skratka - pravo ljudstvo.«

Zakaj se po Vasem mnenju Slovenci vpisujejo v Severno ligo?

»To so ljudje, ki želijo spremembo in so daleko vidni. Med vpisanimi je mnogo slovenskih primkov ali primkov slovenskega izvora, a mi ne vprašamo nikogar, ali je Slovenec ali ne. Za nas so vsi vpisani enaki italijanski državljani. Zanima nas le, da so »čisti«, sicer jih odzemo. Glede slovenskega vprašanja naj povem, da moramo pozabiti na stare zadeve. Premostiti moramo ekstremizme a la Menia ali Samo Pahor. Vzemimo na primer vprašanje dvojezičnosti. Zame ta problem ne obstaja: morali bi znati deset jezikov, ne le samo dva.

To je tudi odgovor vsem tistim, ki enačijo pripadnike lige z rasisti.«

Je bila nedeljska Vaša prva volilna preizkušnja kot kandidat?

»Ne, junija letos sem se kandidiral na pokrajinskih volitvah, lani pa na upravnih volitvah v Trstu, a ne spominjam se, če sem kandidiral za občinski svet ali za rajonske svete. Kandidiral sem, ker sem na razpolago Severni ligi, ne pa, da bi s tem iskal pot do kakega stolca.«

Zakaj ste se odločili za kandidiranje na volitvah v rajonski svet za Zahodni Kras?

»Na Krasu manjka nekaj novega. Mi hočemo pogledat prejšnje, stare račune. Hočemo pomagati ljudem, ki tam živijo in delajo. Dolej so bili privilegirani tisti, ki so imeli dobra poznanstva. Mi hočemo, da imajo vsi enake možnosti.«

Kakšen je Vaš program za delovanje zahodnokraskega rajonskega sveta?

»Delali bomo za rajonski svet, za ljudi, to je s čim manj politike, bomo pa stalno prisotni na teritoriju.«

Katerih problemov se boste najprej lotili?

»Problemov je polno. Pregledali bomo vse, kar se je doslej naredilo, in kaj bi morali storiti. Spoznali bomo težnje in potrebe ljudi, ki tam živijo; lotili se bomo resnih problemov, ne tistih, ki so si jih drugi le izmislili.«

Na volitvah ste prejeli 5 preferenc...

»Da, ljudje me ne poznajo. Jaz sploh nisem sel na teritorij, to pa zato, ker si nočem delati reklame. Interno pravilo Severne lige je, da nastopajo v javnosti le župan in načelnik svetovalske skupine. Jaz ne živim na Krasu, a vidim probleme, ki tam obstajajo. Te probleme bomo rešili.«

Pred Trzanci je še drugi krog volitev. Za koga se bodo v tem drugem krogu odločili volivci Severne lige: za Illyja ali Staffierja?

»O tem bomo se odločali. To bo odločil glavni kapetan.«

Kdo, Bossi?

»Ne. Nas glavni kapetan« je Belloni. Pri nas pride prej on, sele zatem Bossi.«

A kakšna bo odločitev: Illy ali Staffier?

»Dolej nismo se nič sklenili in verjetno tudi ne bomo. Najbolj verjetno bomo svetovali našim volivcem, naj volijo, kot pac sami hočejo.«

In Vi za koga se boste odločili?

»Ne vem. A gotovo ne za Staffierja...«

Prispevajte za
Sklad
Albina
Bubniča

VABI NA

25. OBLETNICO SKUPINE

NEW SWING QUARTET

Jutri, 27. novembra, ob 20.30 V ŠPORTNO KULTURNEM CENTRU V ZGONIKU

CVETJE

I FIORI DI MIKI

NABREZINA

GOSTILNA GRUDEN SEMPOLAJ

KD I. GRUDEN

vabi na

Predstavitve knjige o I. Grudnu

avtorjev Marka Tavčarja in Ivana Vogrica

jutri, 27. t. m., ob 20.30. Spretna beseda prof. Nada Pertot. Sodeluje MPZ I. Gruden

VČERAJ-DANES

Danes, PETEK, 26. novembra 1993

PETER

Sonce vzide ob 7.19 in zatone ob 16.26 - Dolžina dneva 9.07 - Luna vzide ob 14.42 in zatone ob 4.27.

Jutri, SOBOTA, 27. novembra 1993

VIRGIL

VREME VČERAJ: temperatura zraka 6,3 stopinje, zračni tlak 1025,6 mb rahlo pada, veter 18 km na uro vzhodnik severovzhodnik, burja s sunki 56 km na uro, vlaga 57-odstotna, nebo jasno, morje razgibano, temperatura morja 12,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Gianmarco Scolaris, Noemi Sergi, Alex A'archinsky, Luca Piz-zamus, Danijel Simic, Marco Castriotta.

UMRLI SO: 90-letna Paola Mezgec, 84-letna Violetta Kuhar, 83-letna Argia Giral-di, 68-letna Franca Petrini, 73-letna Vincenza Niklitschek, 82-letni Giuseppe Chirassi, 84-letni Paolo Rocco, 73-letni Arcisio Carboni, 87-letni Carlo Naeglein, 76-letni Federico Ravalico, 80-letna Maria Moro, 69-letni Albino Crisanaz.

LEKARNE

Od ponedeljka, 22., do nedelje, 28. novembra 1993 Normalen urnik lekarn:

od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Roma 15 (tel. 639042), Ul. Tiziano Vecellio 24 (tel. 633050), Lungomare Venezia 3 - Milje (tel. 274998).

NABREZINA (tel. 2004669) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Roma 15, Ul. T. Vecellio 24, Ul. S. Giusto 1, Lungomare Venezia 1 - Milje.

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. S. Giusto 1 (tel. 308982).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELE-VITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpriznica od 14. do 20. ure in praznica od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.

Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Caro diario«, r-i. Nanni Moretti, i. Jennifer Beals.

EXCELSIOR - 17.30, 19.50, 22.15 »Sol levante« i. Sean Connery.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.40, 19.50, 22.00 »Occhi di serpente«, i. Harvey Keitel, Madonna.

NAZIONALE 1 - 16.10, 18.10, 20.10, 22.15 »Senza tregua«.

NAZIONALE 2 - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »L'uomo senza volto«, i. Mel Gibson.

NAZIONALE 3 - 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Per amore solo per amore« i.

Diego Abatantuono, Stefania Sandrelli.

NAZIONALE 4 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Insonnia d'amore«, i. Tom Hanks, Meg Ryan.

GRATTACIELO - 16.30, 18.20, 20.10, 22.00 »Per legittima accusa«.

MIGNON - 15.45, 17.50, 20.00, 22.10 »Il segreto del bosco vecchio«, r. Ermanno Olmi, i. Paolo Villaggio.

EDEN - 15.30 - 22.00 »Bagno caldo... per una signora ninfomane«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.30, 18.20, 20.15, 22.10 »Cliffhanger - l'ultima sfida«, i. Sylvester Stallone.

ALCIONE - 18.00, 20.00, 22.00 »Sud«, r. Gabriele Salvatores, i. Silvio Orlando, Francesca Neri, Claudio Bisio.

LUMIERE - 18.00, 20.00, 22.00 »Molto rumore per nulla«, i. Emma Thompson.

RADIO - 15.30 - 21.30 »Mi manda tuo marito«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIPREDITVE

MePZ PRIMOREC-TABOR (dirigent Matjaz Scek) bo danes, 26. t. m. koncertiral v osnovni soli J. Ukmarja v Kopru. Zacetek ob 20. uri.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB - Ul. Donizetti 3 vabi jutri, 27. t. m. na srečanje s prof. Jožetom Pirjevcem, avtorjem knjige IL GIORNO DI SAN VITO (VIDOV DAN). Zacetek ob 18.30. Prisrčno vabljeni!

KD V. VODNIK - Dolina 1878 - 1993, ob proslavi 115-letnice ustanovitve društva vabi na otvoritev razstave DOLINA SKOZI FOTOGRAFSKI OBJEKTIV MARIJA MAGAJNE jutri, 27. t. m., ob 20. uri na društvenem sedežu. Sodelujejo otroci dolinskega vrtca in osnovne sole. Ob 20.30 bo v dvorani Zadrzne gostilne sledil koncert moskega pevskega zbora in dekleške pevske skupine V. Vodnik pod vodstvom I. Ote in I. Tula.

SKD TABOR in VZPI ANPI Opince - jutri, 27. t. m., ob 20.30 OB 50-LETNICI PADCA FASIZMA recital po zamisli in režiji Draga Gorupa oblikujejo recitatorji, MePZ in ZPZ Tabor pod vodstvom Sveta Grčica prof. L. Coccani. Vabljeni!

SKD TABOR - Openska glasbena srečanja - v nedeljo, 28. t. m., ob 10.30 v Prosvetnem domu na Opčini koncert vokalne in instrumentalne glasbe 16. in 17. stoletja. Nastopa skupina CAPPELLA TERGESTINA.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV V TRSTU vabi na ZBOROVSKO REVUJO in na slavnost ob sklepu praznovanj 30-letnice delovanja, ki bosta v nedeljo, 28. t. m., ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu.

20 LET TFS STU LEDI - KAMR SN LANI TANCA-LA... od Istre do Režije. V nedeljo, 28. t. m., ob 17. uri v gledališču F. Preseren v Boljuncu pod pokroviteljstvom dolinske občine.

KD KRASKI DOM vabi v četrtek, 2. decembra, ob 20. uri v Bubičevem domu v Repnu na PREDVANJE O VOJNI V BOSNI. Govorila bosta prof. Marta Ivašič ter Gabriele Marucelli, udeležene pet mesecev trajajoče človekoljubne odprave v Brckem pri Tuzli. Prosti prispevki so namenjeni beguncem iz Bosne.

FOTOGRAFSKI KROZEK »Foto Trst 80« priredi 2. FOTOGRAFSKI EX TEMPORE »Trst v predpraznični odeji« 4. in 5. decembra letos. Odprt je ljubiteljem fotografije iz Furlanije - Julijske krajine in iz Slovenije. Vpisnina (12.000 lir za vsak oddani film), obvezno predhodno označevanje in sprejemanje poslikanih filmov bo v Gregorčičevi dvorani (Ul. sv. Franciska 20, II. nad.), v soboto, 4. decembra, od 13. do 19. ure in v nedeljo, 5. decembra, od 9. do 19. ure. Predvajanje diapozitivov in otvoritev razstave z nagraje-

vanjem bo v soboto, 18. decembra v Gregorčičevi dvorani.

OBVESTILA

TPPZ P.Tomažič obvešča ves ansambel, da danes, 26. t. m. odpade vaja. Naslednja bo v petek, 3. decembra, ob 20.30. Danes, 26. t. m. gremo v Kulturni dom na 50. obletnico našega Partizanskega dnevnika.

OBVEŠČAMO vse, ki so letos maja izpolnili prijavo dohodkov (740) na Sindikatu CGIL v Nabrezini, da so na razplago tudi za izpopolnjevanje akontacij. Urnik od ponedeljka do petka od 8.30 do 12. ure, ob četrkih tudi popoldne od 15. do 18. ure.

SLOVENSKO KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA - Trzaska pokrajina sklicuje POKRAJINSKI OBČNI ZBOR, ki bo jutri, 27. t. m., ob 15.30 v dvorani občinskega sveta v Dolini.

Dnevni red: 1. izvolitev delovnega predsedstva, volilne komisije in verificacijske komisije, 2. poročilo pokrajinskega predsednika, 3. razprava in sklepi, 4. volitve pokrajinskega predsednika in pokrajinskega sveta, 5. izvolitev pokrajinskih delegatov za delžni občni zbor ter kandidatov za glavni odbor in kandidatov za nadzorni odbor delžne SKGZ ter 6. razno.

OBČINSKO ZDRUŽENJE PROSTOVOLJNIH GASILCEV BREG sprejema nove člane. Včlanjevanje bo jutri, 27. t. m., od 10. do 12. ure v društvenem sedežu v prostoru starega nogometnega igrišča v Boljuncu. Vsi zainteresirani so seveda vabljeni!

KD S. SKAMPERLE, Vrdeška cesta 7, Trst vabi na OBČNI ZBOR, ki bo v društvenih prostorih v ponedeljek, 29. t. m., ob 20. uri v prvem in od 20.30 v drugem sklicanju. Pripravljalni odbor.

KD KRASKI DOM obvešča, da se v ponedeljek, 29. t. m. začne tacej krojenja moske noše in otroških oblaci s pricetkom ob 20.30 v Bubičevem domu v Repnu. Za podrobne informacije kličite na tel. st. 327124 v večernih urah.

KITAJSKI slikar CHEN LEE FAN je odprl razstavo slik in akvarelov na riževem papirju. Razstava je odprta v ul. S. Nicolò 18 do konca decembra.

V DRUŠTVU SLOVENSKIH IZOBRAZENCEV v Trstu bo v ponedeljek, 29. t. m. predstavitev novega »Katekizma katoliške cerkve«. O njem bosta govorila glavni urednik Družine Janez Gril in Anton Strukelj, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani. Zacetek ob 20.30.

SINDIKAT SPI CGIL Nabrezina vabi na enodnevni družabni izlet, ki bo v nedeljo, 12. decembra v Trepalade. Prijave na sedežu upokojencev SPI, Trg sv. Roka 103 na tel. s. 200036 ali pri gospe Idi Bortolotti, tel. st. 200007.

ŠOLSKÉ VESTI

7. NAGRADA IZ SKLADA M. FLAJBAN - Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje letos svojo 7. studijsko stipendijo iz sklada M. Flajban, ki znaša 2.000.000 lir letno in traja za vso redno studijsko dobo, v kolikor bo lastnik zastopil pogojem pravilnika. Zastopila je namenjena vsem slovenskim zamejskim visokosolcem, ki se bodo vpisali na trzasko ali videmsko univerzo v akademskem letu 1993/94. Za podrobnejša pojasnila o pravilniku naj se zainteresirani javijo na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ul. Machiavelli 22/2, nadstr., tel. s. 312033, ob sredah od 16. do 18. ure. Rok zapade 30. t. m.

MALI OGLASI

OSMICO ima odprto do 30. t. m. Joško Colja v Samatorci st. 21.

OSMICO je odprl Slavko Svava v Trnovci st. 14.

OSMICO je odprl Albino v Borgo S. Sergio, sportno igrice.

OSMICO je odprla Sonja Strain-Mackolje, Križpot 84.

BERTO TONKIC, Trzaska 25-Doberdob točilo belo in crno vino ter nudi domač prigrizek.

PRODAM zelezen voz z nosilnostjo 40 stoletov v dobrem stanju. Tel. st. (0481) 882204.

POLZASTO stopnice, premer 120 cm, prodam. Tel. st. 422836 - uva kosila.

PRODAM divan v dobrem stanju. Tel. st. 382474.

PRODAM motorno kolo 50 kub. Peripoli Oxford, tri prestave, letnik december 89 za 800.000 lir v dobrem stanju. Tel. st. 382474 - zvečer.

PODJETJE na zahodnem Krasu zaposli delavca z visokim dovoljenjem C in opravljenim vojskim rokom. Pismene ponudbe poslati na Publisset Srl, ul. Montecchi 6, Trst pod geslo »Sofer«.

UVOZNO/IZVOZNO podjetje v Gorici išče tajnico/ka, po možnosti iz Gorice in okolice, s perfektnim znanjem angleščine. Za informacije na tel. st. (0481) 532916.

RIBOGONJICA AGROTTICA GLINSCICA iz Boljunca nudi kanadske losose vsak petek in soboto od 8.30 do 12.30. Tel. st. 282997.

V BOLJUNCU dajem v najem pritrilne prostore primerne za urad ali obrtno dejavnost. Tel. st. 228365.

IZGUBIL se je v okolici Saleza/Samatorce pes parme husky sivo/bele barve. Odgovarja na ime Brick. Tel. na st. 226517 ali 229326.

GOSPODJE poslovnezi se mar poslovno ali kako drugače nahajate v Ljubljani? Si želite po napornem delu sprostiti? Nič lažjega, ukra-dite si urico časa in nase cedne in simpatične maserke vam v eksotičnem ambien-tu ob sprostiti glasbi pomagajo pregnati utrujenost in polepsati vas vsakdanjnik. Vask dan od 10. do 22. ure, tel. st. (0038661) 1291319.

PRISPEVKI

NOVICE

Predkongresna skupščina članov socialistične stranke

V kinodvorani Italia v Krminu bo drevi, ob 18.30 predkongresna skupščina socialistične stranke. Na njej bodo izbrali odbor, ki bo vodil pripravo obnovitvenega pokrajinskega kongresa, ki bo v začetku decembra. Pobudo strankinega koordinatorja Stacula je v določenem roku podprlo skoraj dvesto nekdanjih in novih članov stranke, kar je dobra petina stevila članov stranke v letu 1992. Rezultat je sprico teavnega obdobja dober, kar je dodatna spodbuda, da se postopek prenove nadaljuje. Vsi ki so podpisali politični manifest imajo pravico do udeležbe na nocojsnji predkongresni skupščini in prav tako na obnovitvenem kongresu. Sprico izjemnih razmer v stranki so zaekrat odpovedali delegatski sistem predstavljanja. Pač pa bo o načinu zastopstva odločil kongres.

SKP o nezaposlenosti

Pokrajinski sejni dvorani se danes, ob 18. uri, v dvorani ARCI v Ronkah javno zborovanje o vprašanih nezaposlenosti, o okrnjenih ali odpravljenih pravicah ter o delavskem boju. Na zborovanju bo govorila poslanka Marija Bolognesi, članica poslanske komisije za prevoznostvo.

Mednarodni simpozij o narodnih manjšinah

V pokrajinski sejni dvorani se danes, ob 15. uri, pričena mednarodni simpozij na temo Evropa in nardone manjšine na pragu tretjega tisočletja. Simpozij prireja Svet slovenskih organizacij s pokroviteljstvom Goriške pokrajine. Simpozij ki se bo pričel z uvodnim poročilom Marije Ferletic, se bo nadaljeval in zaključil jutri.

Paganinijev godalni kvartet

V okviru ciklusa večernih koncertov društva Rodolfo Lipizer, bo drevi, ob 20.30, v Katoliškem domu nastopil kvartet Paganini. Ansambel, ki je nastal v Genovi, kjer veliko sodeluje z Glasbenim institutom, ki nosi ime znanega skladatelja, sestavlja dva violinista, violoncelist in kitarist. Izvaja v glavnem Paganinijeve skladbe. Tri Paganinijeve skladbe bodo izvajali tudi noč.

Drevi Cecilijanka na Travniku

V cerkvi sv. Ignacija na Travniku bo drevi tradicionalni koncert ob praznovanju sv. Cecilije. Pevsko srečanje prireja zbor sv. Ignacija, nastopilo pa bo osem skupin, oziroma zborov: M. Filej, Podgora, Ars musica, Seghizzi, Standerz, zbor Madrigalistov, Monte Sabotino in zbor sv. Ignacija. Koncert bo ob 20.15.

Življenje zmaguje - mednarodna razstava plakatov v Novi Gorici

V knjižnici Franceta Bevka je do 6. decembra odprta mednarodna razstava plakatov, ki spodbujajo k zdravemu življenju, brez alkohola, cigaret, mamil itd. Razstavo so priredili društvo za boj proti raku, zdravstveni dom Nova Gorica, zavdo za zdravstveno varstvo Nova Gorica in knjižnica.

Župan Scarano in odborik Tacchinardi oproščena

Nekdanji goriški župan dr. Antonio Scarano in nekdanji občinski odborik Tacchinardi sta bila na včerajšnji, že tretji obravnavi na preturi povsem oproščena. Proti njima je bila vložena obtožnica kršitve državnega zakona o onesnaževanju voda. Pretor je razsodil, da tega nista zagrešila ter ju povsem oprostil. Dogodek, ki je spraval Tacchinardi in Scarana pred sodnika, se je pripetil pred več kakor tremi leti, ko je, zaradi okvare v jasku za precrpavanje odpadka, "usla" v Soco večja količina odpadka. Javna tožilka je za obtoženca zahtevala dva in pol meseca aresta in osem milijonov lir kazni.

SGZ / NA NEDAVNEM OBČNEM ZBORU

V obrtniški sekciji zamenjali vodstvo

Predsednik je postal Dario Bensa - Tekočee naloge in širši program delovanja

VLADO KLEMSE

Pri obrtniški sekciji Slovenskega gospodarskega združenja so na ponedeljekovem obnem zboru, prvem po reorganizaciji združenja, zamenjali vodstvo. Bogdana Butkoviča, ki je sekcijo uspešno vodil vrsto let, je zamenjal Dario Bensa. Člani odbora sekcije pa so Boris Caudek, Drago Tomsic, Mario Mucic Martin Nanut, Robert Bensa, Rudi Petecan, Samo Mucic. Ob tem velja povedati, da je do zamenjave v vodstvu prišlo na željo Butkoviča, ki se že nekaj let ne ukvarja več z obrtništvom, ker se je lotil drugačne dejavnosti.

Glede poteka obnega zboru velja najprej zabeležiti ugotovitve, da je bil pretežno delovnega značaja. Udeleženci so prisluhnili poročilu, ocenam in ugotovitvam dosedanjega načelnika Butkoviča, nato pa se je razvila zanimiva razprava o najbolj aktualnih vprašanih s katerimi bi se moral spoprijeti novi odbor. Tako ostaja se zmeraj prednostni cilj cimsirše vključevanje predstavnikov združenja v organe in institucije, "kjer se reže kruh obrtnikom". Med razpravo je bilo naglaseno, da je bilo v zadnjem času na-

pravljenih nekaj korakov naprej in da so predstavniki združenja v komisiji za obrtništvu pri Trgovinski zbornici, v konzorciju za kreditiranje (Congafi) ter v nekaterih drugih ustanovah in odborih. To pa očitno se ni dovolj in bo treba nadaljevati s prizadevanji na vseh ravneh.

Posebno pozornost so med razpravo namenili predlogu, ki ga je v svojem poročilu opredelil tudi Bogdan Butkovič. Gre za upoštevanje specifičnega statusa obrtnikov na meji in ob meji, kar bi morale pristojne oblasti pravzaprav upoštevati in olajšati prehajanje meje. Pot do dogovora bi bila najbrž lažja ob upoštevanju dejstev: gre za dejavnost, ki je obojestranskega pomena, oziroma koristi. Obrtnik ki hoče preko meje z orodjem mora danes opraviti precej zahiten postopek, kar pomeni veliko izgubo časa, končni efekt pa je podražitev usluge, oziroma dela. V čem obstoji predlog: obrtnikom ob meji naj bi omogočili azurnejše prehajanje meje tudi preko drugorazrednih prehodov. Vsekakor zanimiv predlog, ki bi ga kazalo upoštevati.

Na ponedeljekovem

obnem zboru so precej pozornosti namenili tudi takoiimenovani dejavnosti servisa, splošnim fiskalnim in drugim zadevam, možnostim financiranja itd.

O tem je na obnem zboru spregovoril Igor Orel, odgovorni pri Gosservisu. Člane združenja, oziroma članne obrtniške sekcije je seznanil s novimi ukrepi, ki jih je pred kratkim sprejela Trgovinska zbornica za ublaziitev gospodarske krize. Gre za ugodnosti glede odpiranja novih delovnih mest, kakor glede olajšav za specifično področje avtoprevozništva. Govor je bil nadalje o možnosti kreditiranja obrtniških podjetij pod ugodnimi pogoji. Govor je bil tudi o izvajanju zakona st. 277 glede varstva na delovnem mestu in zaštite zaposlenih pred kvarnim vplivom zdravju nevarnih snovi.

V prihodnjih tednih se bodo na obnem zborih sešli se člani drugih sekcij, ki delujejo v okviru združenja. Občni zbor sekcije za zunanjo trgovino bo predvidoma 13. decembra, pred tem pa bo tudi občni zbor sekcije za trgovino na drobno.

ZDRAVSTVO

Dve bolnici ali ena sama?

Odbor za enotno bolnišnico na Goriškem ni zamrl. Nasprotno; problematika, ki je bila v ospredju zadnjih nekaj let, je sopleprej aktualna in to sprico stališč h katerim se nagiba deželni odbornik Fasola, ki je bil, preden je prevzel odgovornost na Deželi, član odbora Sesamo. Torej zdravstvo na Goriškem naj bi bilo organizirano tako, kakor so si ga zamislili predstavniki določenih strank pred nekaj leti, ki so " mislili predvsem na gradnjo struktur in veliko manj na dejansko zaščito zdravja občanov "

Pred dnevi je odbor za enotno bolnišnico kritiziral deželnega odbornika, ki je pred casom odločno zagovarjal dva osrednja bolnišnična pola v deželi. Videm in Trst.

Na tako zadržanje dežel. odbornika odbor za enotno bolnišnico odgovarja, da je predlog, ki so ga izdelali pred casom se zmeraj aktualen in ga bodo skušali uresničiti. Glede posodabljanja dveh struktur (San Polo in Gorica) pa se utegne zgoditi, da bo finančni zakon se bolj skril denarna sredstva ali pa določil drugacno razmerje glede stevala postelj in v tem primeru bomo na Goriškem res dobili dve bolnišnici, ki bosta to le po imenu.

GLEDALIŠČE / V KAT. DOMU IN V SOVODNJAH

V gosteh Teater III z zanimivim delom Slawomira Mrožka

Dijaki med petkovo predstavo v Katoliškem domu - foto Studio Reportage

ZSKD in gledališka sola sta prejšnji petek priredili goriškim dijakom in sovodenjski ter sirsii publiki gostovanje ptujskega Teatra III s predstavo "Na odprtem morju". Zjutraj so si predstavo lahko ogledali dijaki, ki so jo po svoji navadi "hrupno" sprejeli. Zal, zaradi dolgega potovanja in preranega vstajanja, ptujski igralci niso uspeli pretirano navdušiti mlade publike. Sele zvečer v Kulturnem domu v Sovodnjah, so uglasili svoje zelo talentirane osebnosti in izvrstno prikazali Mrozkovo tragikomedijo.

Reziserju Samu Strelcu je uspelo dobro uskladiti fizični izgled igralcev in njihove vloge in s tem narediti verodostojnejšo absurdno situacijo ljudozderstva na samotnem otoku, ki pa ni dovolj samoten, da bi se ognil obiskom postarjev in lakajev. Trije brodolomci, simpaticen in podložen kuhar, aroganten vojak in nezadovoljen, frustriran človek ostanejo brez hrane. Nekdo se mora zrtvovati in pasti pod zobmi ostalih dveh, toda niti s kreganjaem, prerekanjem in političnimi volitvami ne uspejo določiti zrtve.

Tedaj nastopijo vsemogčne družbene konvencije, ki razumnosti navkljub pojedjo suhega in kosčenega uradnika. Niti ogromna konzerva fizola, ki jo kuhar najde med jedilnim priborom, ne uspe rešiti nepotrebnega, normalnega človeka.

Zanimiva pobuda torej, ki Goriico nekako rešuje odvisnosti od trzaskega gledališca, ni naletela na primeren odziv sirše gledališke publike, ki mogoče nerada zahaja na ogled predstav na vaskih odrih, ali jih ni vajena.

Elizabeta Tomsic

GORICA / SREČANJE OB DESETLETNICI NJEGOVE SMRTI

Posvetovanje o znanem goriškem katoliškem zgodovinarju C. Medeotu

Preučeval je zlasti zadružno katoliško gibanje pred prvo svetovno vojno

Znano je, da so se v avstrijskih casih furlanski katolici v Goriško-Gradiscanski deželi ogrevali za široko avtonomijo znotraj takratnega avstrijskega cesarstva in bili s tem v popolni kontrapoziciji z irendenti-

sti liberalnega kova, ki so tako v Gorici kot v Trstu in v Istri bili za priključitev teh krajev italijanski kraljevini. Katoliški voditelji s Faidutjem in Bugattom na čelu so za ta svoj nacrt pridobili veliko večino fur-

lanskega in italijanskega prebivalstva in na zadnjih volitvah avstrijske dobe, ko je bila uvedena splosna volilna pravica, dobili v svoje roke prav vse občine v italijansko-furlanskem delu Goriške. Izjema je

ostala le Gorica, kjer je se vedno veljal star volilni sistem. Poslanec Faidutti je svoje proavstrijsko stališče zagovarjal se v zadnjih okto-brskih dneh leta 1918 z znamenitim govorom v dunajskem parlamentu. Zaradi tega se po prihodu italijanske oblasti ni smel vrniti v Gorico. Fasistična vlada je nanje gledala kot na izdajalce. Fasisti so sicer na drugačen, veliko bolj oster način nastopali do Slovencev.

Sele v šestdesetih letih, torej več kot 40 let kasneje, je resnica tudi v italijanskem okolju pričela prihajati na dan. Se zlasti po zaslugi Camilla Medeota in nekaterih starejših furlanskih katoliških intelektualcev, laikov ter duhovnikov. Najprej s posamičnimi članki v skofij-skem tedniku Voce Ison-tina ter v reviji Iniziativa Ison-tina. Camillo Medeo-t, rojen v Slovencu leta 1900, je sodil v tisti krog katoliških intelektualcev in politikov, ki so se zavzemali za pravilno tolmačenje tukajšnje preteklosti. Bil je učitelj. Ko se je upokojil je pričel izdajati številne knjige, ki so takrat vzbudile precej polemik, se zlasti pri tistih,

ki so bili vajeni gledati

crno-belo goriško realnost v nacionalističnem smislu. Bil je tudi med pobudniki Studijskih dnevo v vsestranskem, političnem, gospodarsko-zadružnem in socialnem delovanju Faiduttija in njegovih, bil pobudnik ustanovitve Instituta za socialno in versko zgodovino. Za razliko od drugih takratnih tukajšnjih zgodovinarjev je sodeloval tudi s slovenskimi zgodovinarji in zele njihovo pomoč pri analizi slovensko napisanih dokumentov, ki jih je v goriških arhivih zelo veliko. Saj je trdil, da slovenski dokumenti so v večini.

Umril je pred desetimi leti. Njegov zadnji nastop v javnosti je bil leta 1983 v slovenskem Kulturnem domu v Gorici, kjer je, skupno s prof. Jožetom Pirjevcem, predstavil dvojezično knjigo Marka Waltritscha o Slovenskem bančinstvu in posojilnistvu v Gorici, ki jo je izdala goriška Kmečka banka.

Ob 10-letnici njegove smrti bodo danes, ob 17.30, v avditoriju Luigi Fogar v Gorici, priredili spominski večer. Ob tem bodo tudi predstavili publikacijo v kateri o njem pišeta prof. Italo Santeusano in dr. Lucia Pillon. O vlogi furlanskih in italijanskih katolicinov v Furlaniji in Venetu bo govoril prof. Silvio Tramontin s katoliške univerze v Milanu. V opisu Medeotove osebnosti bodo sodelovali tudi Giovanni Danelon, Arnoldo De Vittor in Marko Waltritsch.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO GORICA

Sejem rabljene smučarske opreme

Jutri, od 15. do 18. ure na društvenem sedzu ul. Malta 2

PRIREDITVE

KULTURNO DRUŠTVO OTON ZUPANCIC iz Standreza organizira v cetrtek, 2. decembra, ob 20.30 v domu Andreja Budala v Standrezu ogled diapozitivov in pripoved Jožeta Ceja o potovanju po Keniji, Tanzaniji in o vzponu na najvišjo goro afriške celine Kilimandžaro.

OBVESTILA

SD SOVODNJE prireja drevi v Kulturnem domu v Sovodnjah veliko tekmovanje v briskoli (64 parov). Za zmagovalce so pripravili bogate nagrade.

LJUDSKA KNJIZNICA DAMIR FEIGEL posluje od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure in od 13. do 17. ure. Ob cetrčkih dopoldne je knjižnica zaprta.

OBČINSKA KNJIZNICA V DOBERDOBU je v novembru odprta vsak ponedeljek in sredo od 15. do 18. ure in petek od 10. do 13. ure.

OBČINSKA KNJIZNICA V SOVODNJAH je do 30. novembra zaprta. Knjižnica bo spet redno odprta od 1. decembra.

D R U Š T V O UPOKOJENCEV IZ GORICE prireja silvestrovanje v nedeljo, 26. decembra, v gostišču Al Fogolar v kraju Galliano blizu Cedada. Prijave sprejemajo samo do 15. decembra ob sredah na sedežu društva in pri poverjenikih.

RAZSTAVE

V galeriji **Katoliške knjigarne** na Travniku je do konca meseca odprta razstava akvarelov in osnutkov za cerkvene vitraže v Rupli goriškega slikarja Andreja Kosica. Razstavo so priredili ob umetnikovi šestdesetletnici.

ŠOLSKÉ VESTI

Na OSNOVNI SOLI "L. BRUMATTI" v Romjanu so se prejšnji teden zaceli tecaji glasbe, ki sta jih na željo tamkajšnjih otrok organizirala Slovenski center za glasbeno vzgojo "Emil Komel" in Glasbena matica iz Gorice. Vpi-sovanje se poteka. Za morebitne informacije se lahko obrnete na tajništvi obeh sol od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure (tel. 532163 in 531508).

KINO

GORICA CORSO 17.30-19.45-22.00 »Uomo senza volto«. M. Gibson.

VITTORIA ob 18.30, 20.15 in 22. uri film "Sud" Rez. inGabriele Salvatores. Igrajo Silvio Orlando in Francesca Neri.

TRZIC COMUNALE 18.00-20.00-22.00 »Misterioso omicidio a Manhattan«.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI OBCINSKA 2 pri Sv. Ani, Ul. Garzarolli 154, tel. 522032.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU S. NICOLO' (Olivetti), Ul. I Maggio 94, tel. 790338.

POGREBI

Danes, ob 8.15, Renata Zupan, iz splosne bolnišnice na Reko (HR), ob 9.30, Olga Zulian, iz Gradeza v cerkev sv. Roka in na glavno pokopališče, ob 10.45, Luigina Faccioli, iz bolnišnice Janeza ob Boga v Gradisce, ob 11. uri, Luigina Cortoccezzis poročena Concina, iz mrliške veže glavne bolnišnice na glavno pokopališče ter ob 12.45, Giuseppe Stabile, iz bolnišnice Janeza ob Boga v Mos.

V soboto 27. novembra 1993 ob 15. uri
ODPRTJE NOVE PODRUŽNICE V RONKAH

ul. G.D'Annunzio, 96 - Tel. 0481/474160

VABIMO CENJENE ČLANE IN STRANKE!

MAASTRICHT / IZZIVI SPREMINJAJOČEGA SE SVETA

Evropa ni več v središču Zemlje

Samovšečnosti stare celine je konec

MAASTRICHT - Zanjih nekaj let, odkar svet ni več preprosto razdeljen na dva pola, se je v Evropi in na svetu začel proces, ki ga je mogoče imenovati proces globalizacije, je ob otvoritvi mednarodnega srečanja Izzivi spreminjajočega se sveta ugotovila nizozemska ministrica za zunanjo trgovino Yvonne van Rooy. Globalizacija se je začela tudi zaradi cenejšega transporta, boljših in cenejših telekomunikacij, sprostitev mednarodnega kapitala in spreminjenih okusov potrošnikov, predvsem pa zato, ker pravila svobodnega trga ne veljajo več samo za zahodno Evropo in druge tradicionalne države tako imenovanega svobodnega sveta, ampak so zdaj doma tudi v jugovzhodni Aziji, v srednji in vzhodni Evropi in v Latinski Ameriki. Nizozemska ministrica je sicer pohvalila sirjenje svobodnega sveta in svetovnega trga brez meja, ni pa mogla skriti zaskrbljenosti evropske dvanaestice zaradi negotovih in iz zahodne Evrope neobvladljivih novosti, zlasti zaradi ameriškega povezovanja z azijskimi gospodarskimi »cuđez« in washingtonske gospodarske zveze s Kanado in Mehiko. Yvonne van Rooy je pravzaprav opozorila za-

hodno Evropo, da se mora zavedati realnosti globalnih sprememb, da torej ni več središče sveta in da se bo morala novim izzivom prilagoditi.

Maastrichtsko srečanje je pripravil Evropski raziskovalni center, sponzorirajo pa ga velike evropske transnacionalne družbe, ki so gospodarska komponenta globalizacije sveta, hkrati pa najbolj zainteresirane za spoznavanje in prilagajanje novim razmeram.

Organizatorji in sponzorji so povabili celo vrsto politikov in gospodarstvenikov, zanimivo pa je, da so posebej predstavili in poudarili navzočnost Slovenije kot države, ki se uspešno približuje med čermi prehodnega obdobja, Poljske, kjer je prehodno obdobje z brezposelnostjo prišlo do političnega nezadovoljstva in vrnitve nekdanjih komunistov na oblast, Izraela, ki s sporazumom s Palestinci spreminja gospodarski zemljevid Blaznjega vzhoda, in Argentine, ki se utegne spet spremeniti v gospodarsko velesilo. Slovenije v Maastrichtu niso povezovali z nekdanjo jugoslavijo in balkansko vojno. Premiera Drnovška so sicer vprašali o sindromu Stasi in vlogi nekdanjih komunistov, vendar jih je bolj kot to zanimalo, kako se je nasi

državi posrečilo preskociti blizu zahodu. To pa pomeni, so pozneje v neformalnih pogovorih povedali udeleženci srečanja, da v Maastrichtu Slovenijo obravnavajo kot državo, ki ne sodi v rubriko »nekdanja Jugoslavija«.

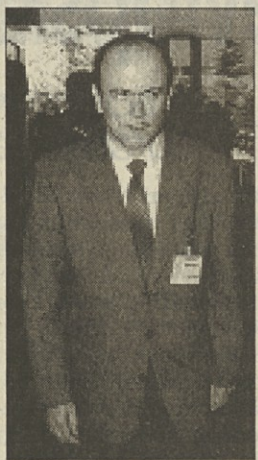
V krogih srečanja je bilo mogoče izvedeti, da je bila za sodelovanje zelo zainteresirana tudi Hrvaška, vendar gostitelji želje Zagreba niso uslišali.

Poleg glavne teme pogovorov - o izviroh spreminjajočega se sveta - se udeleženci srečanja v Maastrichtu pogovarjali se o treh tako imenovanih stranskih temah: gospodarstvu, svetu mega tekmovalnosti ter o miru in varnosti. Gospodarsko razpravo so si zahodni udeleženci srečanja rezervirali za lastne teze in notranje spore. Tarča kritik je bila predvsem nemška zvezna banka.

Veliko zanimanje pa velja za današnjo razpravo o evropskem odnosu do razmer na Balkanu, o katerem bosta govorila evropski pogajalec lord Owen in »zunanjí ministri« Evropske unije hans van den Broek. Omenjene razprave se predstavnik slovenske delegacije ne bodo udeležili.

Tone Hocevar

Posledice razpada so presenetile tudi Zahod

Janez Drnovšek

Dr. Janez Drnovšek je opozoril gostitelje, ki so ga povabili v Maastricht, da si je za-

Simon Peres

Bolj produktivni boste, več brezposelnosti boste pridelali, je udeležencem srečanja iz srednje in vzhodne Evrope na pol v sali, na pol zares povedal izraelski zunanji mini-

dni demokratični svet sicer želel sprememb v vzhodni Evropi in padca avtoritarnih režimov, vendar ni bil pripravljen na posledice razpada, zato mednarodne ustanove, namenjene sodelovanju, miru in varnosti, niso znale odgovoriti na nove izzive. V boju proti totalitarnim režimom je bil zahodu dobrodošel nacionalizem, ki pa se je pozneje spremenil v »duh, ki je usel iz steklenice«. Nacionalizem ni samo balkanska bolezen, ampak se pojavlja tudi v zahodnih državah skupaj z nestrpnostjo. Vsem nam postaja jasno, da je pred nami dolgo

obdobje nestabilnosti. Padec avtoritarnih sistemov ne bo prinesel razcveta čez noč, ampak prehodno obdobje politične, gospodarske in socialne negotovosti. Svet se bo moral s tem soočiti in preprečiti morebitno katastrofo.

Predsednik slovenske vlade se je zavzel za postopno približevanje nekdanjih socialističnih držav evropskemu zahodu in njegovi uniji, opozoril pa je tudi, da nova Evropa ne bo prenesla izolacionizma, egoizma, političnih ali gospodarskih blokov. Drnovšek meni, da je Natova pobuda o »partnerstvu za

slovesno izročili maastrichtsko medaljo za mir, na kateri piše: Ni poti k miru, mir je pot.

Hanna Suchocka

Prejšnja predsednica poljske vlade Hanna Suchocka v Maastric-

mir« realističen pristop k reševanju varnostnih problemov na stari celini, vendar varnost ne more biti ločena od gospodarskih problemov.

Ko je odgovarjal na vprašanja udeležencev, je premier Drnovšek pojasnil, da Sloveniji že pred neodvisnostjo niso bile tuje ideje o človekovih pravicah in demokraciji, pa tudi o trgu in mednarodnem gospodarskem povezovanju ne. Slovenija je z razmeroma odprtimi mejami obdržala svojo srednjeevropsko tradicijo, je rekel dr. Drnovšek.

htu ni skrivala razočaranja nad zahodom, ki njeni vladi ni priskočil na pomoč, ko so se blizale volitve, s katerimi so na oblast spet prišli nekdanji komunisti. Demokracija in svobodni trg sta samo teoretična pojma, dokler ne prežameta vsakdanjega življenja, je rekla Suchocka, ki pa je prepričana, da se Poljaki na volitvah niso izrekli za komunizem, ampak proti socialni negotovosti, ki jo je prinesel trzni sistem. V vseh državah real-socializma so bili ljudje zaposleni, ceprav včasih samo fiktivno, prehodno obdobje pa jim je z brezposelnostjo prineslo tezeve, na katere poljska družba ni bila pripravljena.

GRUZIJA / UPORNI PARLAMENT

Podaljšali so izredne razmere

Poslanci niso hoteli pristati še na dvomesečni »dopust«

TBILISI - Gruzijski parlament je za dva meseca podaljšal veljavnost izrednih razmer, nikakor pa ni bil pripravljen sprejeti tudi podaljšanja prepovedi svojega delovanja, ki ga je od poslancev zahteval predsednik Edvard Sevardnadze. Za podaljšanje izrednega stanja, ki ga je Sevardnadze razglasil 20. septembra letos, da bi vladne sile laze nadzorovale takratno kaotično stanje, je glasovalo 135 poslancev, osem jih je podaljšanje nasprotovalo, devet pa jih je bilo odsotnih.

Med predsednikom in poslanci se je vnela zločna razprava in Sevardnadze je kar dvakrat jezen zapustil dvorano parlamenta, poročajo agencije. Predstavnica gruzijske opozicije Luiza Salikavili je Sevardnadzeja obtožila,

da se s podaljšanjem prepovedi delovanja parlamenta zeli izogniti vsem demokratičnim normam obnašanja in se povsem resiti nadzora nad svojim delom. Po omenjenem napadu je Sevardnadze brez besed zapustil dvorano, vendar se je nekaj minut zatem vrnil. Preden je dvorano ponovno zapustil, je izjavil, da ne more več prenašati obtožb na svoj račun, da bo pometal tudi ulice, če bo treba, da pa Gruzije nikakor ne misli zapustiti. »Če me ze obsojate za samoderstvo, pa odločajte sami,« se je razjezil Sevardnadze. Poslanci so zatem nadaljevali zasedanje, se odločili za podaljšanje izrednega stanja in se s 83 glasovi za in 73 proti odločili za nadaljevanje svojega dela.

(AFP, Reuters)

MOSKVA - Sojenje dvanajstim ruskim politikom, ki jih sumijo pripravljanja državnega udara 19. avgusta leta 1991 proti takratnemu predsedniku Gorbacovu, tudi danes ni napredovalo. Sojenje podpredsedniku takratne sovjetske vlade Genadiju Janajevu se bo nadaljevalo ločeno, ker je njegov odvetnik menda zboleel. Sojenje Olegu Baklanovu so locili od sojenja drugim voditeljem upora, ker je osumljeni bolan. Ze pred casom so iz omenjene skupine, prav tako zaradi bolezni, izločili Aleksandra Cjakova. Drugih osem osumljenih je trdilo, da se ne cutijo krive za dejanja, ki jim jih pripisujejo. Takratni poskus udara je vodil samozvani osemčlanski komite za izredne razmere. Po neuspelem udaru, ki ga je med drugim preprečil sedanji ruski predsednik Jelcin, so aretirali vse člane komiteja in njihove sodelavce, notranji minister Boris Pugo pa je se pred aretacijo naredil samomor. (Reuters)

ANGOLA / VODITELJI TULIJO V ISTI ROG

Vojaki se pobijajo, poveljniki pa popivajo

Gostje hotela v Lusaki so se čudili glasni pivski družini - Vojaški poveljniki v gosteh pri zambijskem predsedniku

LUSAKA - Može, oblečeni v elegantne sive obleke, so si v hotelskem predvečju pripovedovali sale, se glasno smejali in se opajali z dragimi pijanci. Bili so predstavniki sovražnih si strani v angolski državljanski vojni. Gostje v hotelu Pamodzi so bili se kako preseščeni, kajti može so se končno useli in se povsem mirno pogovarjali o spopadih, v katerih je vsak dan ubitih nekaj tisoč ljudi. Predstavniki angolske vlade in uporniške stranke Unita so bili gostje na večerji, ki jo je njim v čast priredil zambijski predsednik Frederick Chiluba. Naročali so si pijačo, predvsem uvoženo pivo, nekateri so pili vino, tretji drage alkoholne pijače.

Ure in ure so se zabavali in se pogovarjali o skupni domovini; že 18 let jo namreč razjedajo spopadi, ki so se povsem uničili gospodarstvo. Kar 40 odstotkov ljudi se že bori z lakoto. Neki evropski diplomat si je naročil kozarec whiskyja in sedel v bližino glasne dru-

scine. Presenečeno je komentiral: »To ni dobro znamenje, čeprav se bo iz vsega mogoče le kaj izcimilo.«

Moskemu, ki je zaradi svoje glasnosti se posebej izstopal, je bilo ime Faustina Muteka, ki je na celu angolske vladne pogajalske skupine. Za njim ni prav nič zaostajal Jorge Vanetin, uradni tiskovni predstavnik Unite. Stranka ze od leta 1975, ko so Angolo zapustili Portugalsci, nasprotuje uradni oblasti v Luandi. »Bratje smo,« je nekdo zatrdil na ves glas in može so sklonili glave in se začeli glasno smejati. Člani delegacije so povedali, da so se pred nekaj minutami vrnili z večerje, ki jo je priredil predsednik Chiluba. »Večerja je bila odlična, na njej smo prebrili led v medsebojnih odnosih,« je poudaril neki pogajalec. »Veliko ljudi si prizadeva, da bi bila pogajanja uspešna. Mislim, da ima veliko zaslug predsednik Chiluba,« je se dodal. Neki evropski diplomat pa je dodal: »Večerja s

sovražnikom je nizka cena za mir.« Pogajanjem predseduje posebni odposlanec Združenih narodov Alioune Beye, navzoči pa so tudi predstavniki ZDA, Rusije in Portugalske.

Srečanje v hotelu Pamodzi je prvo iz serije pogovorov med nasprotniki. Beye tokrat ni bilo. Zambijski tujski so tiho opazovali pogajalce. Popivali so namreč le dan potem, ko so ZN opozorili, da je spor še kako resen. Angolski veleposlanik v Zambiiji Pedro Fernando Mavunze je na novinarski konferenci sporočil, da so borci Unite izvedli napade na več območjih v Angoli in pri tem v dveh tednih ubili 30 civilistov. Upornike je obtožil, da želijo z napadi izsiliti vladne pogajalce v Lusaki. Pogajanja tudi sicer napredujejo po počasni. Neki tuji novinar je glasno izjavil: »Mogoče je, da veleposlanik in vojniki na fronti razlagajo novi položaj različno, mogoče pa je tudi, da je nocojsnje srečanje le farsa.«

Francis Mdlungwa / Reuter

Za preproste so bojišča, za poveljnike pa razkošna gostišča

VIETNAM - ZDA / ISKANJE POGREŠANIH

Na indokitajskem polotoku leži več kot 2000 trupel ameriških vojakov

Če bo iskanje uspešno, bo Clinton morda odpravil sankcije zoper Vietnam

HANOI - V iskanju sledov za ameriški vojniki, ki so izginili v vietnamski vojni, so odkrili človeške ostanke in razbitine ameriškega letala, ki bodo omogočale odkriti, v kakšnih okoliščinah so ti vojniki umrli, je v sredo sporočil poveljnik ene od preiskovalnih skupin. A se zmeraj ni nobenega zamenja, kako utegne Bill Clinton oceniti napredek pri teh operacijah iskanja pogrešanih ameriških vojakov in ali bo to dovolj za nov korak v izboljšanju ameriških odnosov z Vietnamom.

Podpolkovnik John Cray, poveljnik ameriškega vojaškega oddelka v Hanoiju, je izjavil, da je bilo vietnamsko sodelovanje med najnovejšim 27-dnevnim pohodom v rekordnih 19 provinc, ki se je končalo prejšnji teden - zgledno. Med največje najdbe, do katerih so se ameriški vojniki dokopali s plezalstvenimi podvigmi, spadajo človeški posmrtni ostanke in razbitine transportnega letala C-130, sestreljenega leta 1967, ki ležijo na nadmorski višini 1500 metrov v oddaljenem gorovju province Lai Chau v bližini meje med Laosom in Kitajsko. Ameriški del preiskovalne ekipe, v kateri se vsi posamezniki ponašajo z izkušnjami komandosov in posebnih enot, je opravil tečaje plezanja v Havajih, da bi uspešneje opravil poslanstvo, pri katerem so mu pomagali tudi vietnamski izvedenci in prebivalci iz Hmonga. »Del letala se je zagostil v skalovju,« je povedal Cray. Ko smo odstranili zgornji sloj, je mostvo v razbitinah letala, v katerem je našlo smrt 11 ameriških vojakov, odkrilo precejšnje število

okostij in ostanke jermenov padal, skornjev ter delov pilotskih oblacil. »Odkrili smo tudi nekatere merilne instrumente in zemljevide, ki so po vseh teh letih presenetljivo dobro ohranjeni,« je dejal Cray.

Iz havajskega staba, kjer je sedež Crayeve enote, so sporočili, da je v najnovejših preiskavah na terenu sedem ekip pregledalo 116 primerov in odkrilo sedem najdišč. Vse ostanke umrlih

Americanov, ki so jih odkrile posamezne ekipe, bodo poslali sredi decembra na Havaje, kjer bodo opravili se sodnomoedicinske preiskave, da bi z njihovo pomočjo odkrili identiteto umrlih. V naslednji redni preiskavi, ki bo že sedemindvajseta od leta 1988, pa bo rekordno število združenih preiskovalnih ekip januarja prekriziralo in preiskalo območja v srednjih in južnih provincah.

Decembra bodo mesane ekipe Americanov, Vietnamcev in Laosanov opravile obsežne preiskave v obsejnih pragozdnih območjih med Vietnamom in Laosom, da bi dognale usodo 2248 pogrešanih ameriških vojakov v Indokini, med njimi 1648 v Vietnamu.

Ze julija je Bill Clinton prav tako imenovane tristranske operacije omenil kot tiste, od katerih pri iskanju pogrešanih ameri-

skih vojakov pričakuje največ, od njihovega izida pa bodo odvisni tudi izboljševanju odnosov z Vietnamom. Septembra je ameriški predsednik nekoliko popustil obroč ze tri desetletja trajajočih ameriških gospodarskih sankcij, da bi ameriškim družbam omogočil sodelovanje pri poslih, ki jih pridobivajo multilateralne agencije, kakršna je Svetovna banka. Vseeno pa Združene države se zmeraj zastopajo stališče, da je od uspeha iskanja pogrešanih ameriških vojakov odvisno, kdaj bodo odpravili embargo in normalizirali odnose z Vietnamom. Toda kljub pospešenemu ritmu preiskav Clinton se ni namignil, kdaj bo naredil to potezo. Diplomati v Vietnamu so ta teden ugibali, ali bi utegnili pozitivni izid glasovanja v Kongresu ob Severnoameriškem sporazumu o prostem trgovinskem območju (Nafta) ter uspešen azijsko-pacifiški gospodarski vrh v Seattlu ameriškega predsednika napeljati tudi k hitrejšemu odločanju v zvezi z vietnamskim vprašanjem.

Toda Bill Clinton se je očitno znal pod hudim pritiskom skupin vojskih veterani, ki hočejo za vsako ceno zadržati ameriške sankcije, ter ameriški družbi, ki nanj pritiskajo, da bi ta embargo odpravil in končno začeli poslovati tudi na tem območju. »Podobe v moji kristalni krogli so nejasne,« je izjavil v sredo eden od diplomatov. »Clinton bi utegnil v tem smislu kaj ukreniti se pred božičem, lahko pa tudi naslednje leto, mogoče pa se bo odločil, da vse ostane po starem.

John Rogers / Reuter

AP/Brian Sipple

Nasilje skrajnežev ni preprečilo pogovorov med PLO in Izraelom

GAZA, KAIRO - Izraelski vojniki so med četrtkovimi množičnimi nemiri v Gazi ubili ali ranili najmanj dvajset Palestincev. Proteste so organizirali zaradi uboja enega od voditeljev vojaškega dela skrajnega gibanja Hamas, ki so ga izraelski varnostni organi že dolgo iskali. Kot trdijo palestinski viri, so Agela ubili z granato. Gibanje Hamas je zaradi uboja ze razglasilo tridnevno žalostno stavko na celotnem območju Gaze. Izraelski premier Jicak Rabin je dejal, da je bil uboj stiriindvajsetletnega Agela velik dosežek izraelske varnostne službe. Kljub omenjenim dogajanjem pa se prizadevanja za uresničitev mirovnega sporazuma med Izraelom in PLO nadaljujejo.

Iz Egipta, kjer se pogajanci dogovarjajo o palestinskem prevzemnu nadzora nad območjem Gaze in Jeriha, poročajo, da so se v glavnem dogovorili o ribolovu, verskih vprašanjih in vprašanju osebnih izkaznic. Gadi Zohar, voditelj sedanje izraelske civilne uprave na zasedenih ozemljih, je dejal, da so bili pogovori uspešni in da upajo, da se bodo o vseh spornih vprašanjih dogovorili do 13. decembra, ko bi nadzor nad omenjenimi ozemlji morali prevzeti Palestinci.

Muslimanski skrajneži tudi v Egiptu niso mirovali, saj so skušali z avtomobilom, napolnjenim z razstrelivom, ubiti egiptovskega premiera Atefa Sedkija, ki je smrtno srečno usel. Odgovornost za eksplozija je ubila neko solarko in ranila sedem mlajših, je prevzela muslimanska skrajna organizacija Jihad. Vodja PLO Jaser Arafat je včeraj iz Aten pripotoval v Oslo. Kot je dejal po prihodu, od enodnevnega obiska pričakuje veliko.

(Reuters, AFP)

AMERIŠKI PRAZNIČNI POGLED

Purani, Salman Rushdie in druge zadeve

Petinstirideset milijonov puranov je z življenjem plačalo Dan zahvale, ki ga Američani zadnji četrtek v novembru praznujejo ob obloženih družinskih mizah. Med tokratnim največjim družinskim praznikom pa se Američani ne bodo spomnili svoje prestolnice samo zaradi tradicionalne parade. V zavest povprečnega volilca, ki v zadnjih desetletjih trpi zaradi kronične protivladne alergije, se je počasi prikrdalo spoznanje, da sedanja oblast na Capitol Hillu in v Beli hiši morda vendarle ne povzroča samo škode na račun davkoplačevalcev.

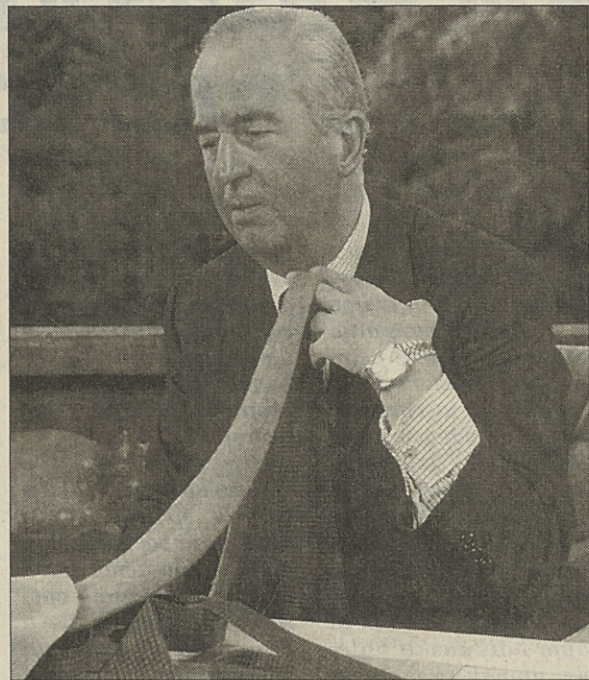
Se pred mesecem dni so se zaskrbljeni komentatorji spravevali, ali vlada sploh ve, kaj naj počne sama s seboj in s svojo oblastjo. Mnogi so Billa Clintona že odpisali kot najbolj prepričljiv dokaz po Jimmyju Carterju, da Demokratska stranka ni sposobna vladati. Danes pisajo dolge spiske uspehov, ki jih je rodila učinkovita kombinacija strankarskih barv v kongresu in v Beli hiši. V dvanajstih letih vladavine republikanskih predsednikov Ronalda Reagana in Georgea Busha je bil predsedniški veto na kongresne odločitve in primerno zakonodajno mascevanje demokratskega Capitoll Hilla nekaj dolgočasno običajnega. Predsedniku Clintonu, ki v desetih mesecih ni niti enkrat izkoristil pravice veta proti odločitvam senatorjev, se je po začetniških napakih in neuspehih posrečilo nemogoče - socialdemokratske obar-

vane reforme sprejema s podporo svoje stranke, pri klasičnih kapitalističnih ukrepih, na primer pri zmanjševanju trgovinskih ovir, pa ga podpirajo republikanski senatorji. Z Nafto in z najnovejšim zakonom o petdnevnem calkanem obdobju pred nakupom strelnega orožja je tudi konec neusmiljene sezone lova na predsednika, ki mu je pred kratkim od vsega hudega usla klevtica na račun »liberalnega tiska, ki ne vidi, da delamo prekleto več kot vrsta povojnih predsednikov skupaj«.

Zaradi preobremenjenosti so enemu od najbližjih Clintonovih sodelavcev Vincentu Fosterju pustili živci in je naredil samomor, stevilni preprosto odhajajo, ker ne zmorejo več ubijalskega tempa. Toda sele po Nafti in Bradyjevem zakonu so začele počasi v Belo hišo prihajati tudi pohvale. Pregled desetmesečnega dela nove ameriške administracije in prenovljenega kongresa razkriva pomembne zakonodajne dosežke. Zaposlene Američanke, ki so se pogosto porodu znasle brez zaposlitve, so dobile dvanajst tednov neplačanega porodniškega dopusta. Velikanski proračunski primanjkljaj, ki bremeni ameriško gospodarstvo, bodo zmanjšali s kombinacijo varčevanja in večjih davkov. Mehika, Kanada in ZDA bodo lahko začele prvega januarja odpravljati carinske in druge ovire v medsebojni trgovini. Po zgledu Kennedyjevih mirovnih korpusov,

programa za pomoč državam tretjega sveta je Clinton oblikoval zakon o službi narodu - mladeniči in mladenke, ki bodo prostovoljno pomagali v revnih predmestjih in povsod tam, kjer jih bo potrebovala vlada, bodo dobili pomoč pri astronomsko dragem studiju in pri iskanju službe. Predsednik in kongres sta poleg tega namenila 23 milijard dolarjev za boj proti kriminalu in preprečilu krčenje pravice do prekinitve nosečnosti, kot so zahtevale napadalne skupine nasprotnikov splava.

Med največjimi predsednikovimi neuspehi pa je kongresna zavrnitev posebne finančne spodbude za gospodarstvo - in skoraj samomor, stevilni preprosto odhajajo, ker ne zmorejo več ubijalskega tempa. Toda sele po Nafti in Bradyjevem zakonu so začele počasi v Belo hišo prihajati tudi pohvale. Pregled desetmesečnega dela nove ameriške administracije in prenovljenega kongresa razkriva pomembne zakonodajne dosežke. Zaposlene Američanke, ki so se pogosto porodu znasle brez zaposlitve, so dobile dvanajst tednov neplačanega porodniškega dopusta. Velikanski proračunski primanjkljaj, ki bremeni ameriško gospodarstvo, bodo zmanjšali s kombinacijo varčevanja in večjih davkov. Mehika, Kanada in ZDA bodo lahko začele prvega januarja odpravljati carinske in druge ovire v medsebojni trgovini. Po zgledu Kennedyjevih mirovnih korpusov,

Premier Balladur se vsake stvari loti premišljeno - tudi pomerjanja kravrat

Skoraj vsaka država Evropske unije ima sovravnika, ki deluje na njenih tleh in spodjeda notranjo stabilnost in politično ravnovesje. Veliko Britanijo pretresajo teroristične akcije irskih

skrajnežev, Spanci imajo težave z Baski, Nemci s Turki in v zadnjem času z njihovimi sovražniki Kurdi, Francozi z alžirskimi islamskimi fundamentalisti. Pri tem je najbolj vpraskljiva vloga

Priljubljenost Edouarda Balladurja še narašča

Francoski volilci so po zadnjih raziskavah javnega mnenja nezadovoljni s svojo vlado, vseeno pa priljubljenost ministrskega predsednika Edouarda Balladurja vztrajno narašča. Rezultati raziskave, ki jih je objavila francoska revija Paris Match, kažejo, da je 61 odstotkov Francozov nezadovoljnih z vlado, zadovoljnih pa le 31 odstotkov. O premieru Balladurju ima dobro mnenje kar 56 odstotkov anketiranih, kar je celo en odstotek več kot prejšnji mesec. Slabo mnenje o premieru, ki je na tem mestu od marčevskih volitev, ko je zmagala sredinska desnica, pa ima le 32 odstotkov anketiranih volilcev. Ljudem se je prikupil predvsem s svojim mirnim in neagresivnim nastopom. Raziskava je pokazala, da je 44 odstotkov anketiranih verjame, da bo Balladurjeva vlada ozivila gospodarstvo, 53 odstotkov pa ne verjame v njegove sposobnosti. (Reuters)

FRANCIJA / BOJ PROTI TERORIZMU

Za skupen boj v evropskih okvirih

Balladur se je lotil kurdske separatistov

Francije pri reševanju alžirskega vprašanja, saj ima nekdanja francoska kolonija večni izgovor: imperialistične težnje Francije.

Francoski ministrski predsednik Edouard Balladur, ki je kljub naraščajoči gospodarski recesiji in politični krizi zmeraj bolj priljubljen, se je zato odločil, da se bo stvari lotil z druge strani. Pred kratkim se je pri alžirskih oblasteh zavzel za omilitev kazni nekemu alžirskemu državljanu, obsojenemu na smrt zaradi trgovanja z orožjem. To se na prvi pogled zdi povsem nelogična poteza, se posebno zaradi javne napovedi boja proti islamskemu fundamentalizmu in vrste terorističnih akcij, ki so v zadnjih tednih preplavile Francijo.

Francoska policija je v preteklih dneh izvedla več racij, v katerih so iskali predvsem kurdske teroriste, povezane s kurdske delavsko stranko PKK, ki je v Turčiji prepovedana in za katero Ankara zahteva, naj njeno delovanje prepovedo tudi v drugih evropskih državah. Kudri so na racije odgovorili s protestnim zborovanjem v pariski katedrali Notre Dame in policija jih je razgnala na zahtevo pariškega nadškofa.

Si je torej Francija na glavo nakopala še enega

sovravnika, s katerim sta si doslej belili glavo predvsem nemška politika in policija?

Francoski premier je dovolj politično moder in diplomatsko zrel, da bi si privoščil kaj takega. Ko je postalo jasno, da se zapleteni odnosi z Alžirjo lahko samo poslabšajo, se je odločil za drugačno taktiko.

Tokrat ne izhaja več iz Francije kot nekdanje imperialistične sile ali Francije, kjer živi veliko tujcev večinoma alžirske narodnosti, marveč iz Evrope in Evropske unije in išče skupni imenovalec za evropski spopad s tistimi dejavniki, ki Francijo najbolj motijo. Balladurjeva prva poteza v tej smeri je preganjanje kurdske stranke PKK, s čimer se bo nedvomno prikupil Nemčiji in Turčiji. In ker v politiki nihče neče nikomur ostati dolžnik, mu bo Nemčija to verjetno vrnila z okrepjenimi policijskimi akcijami, v katerih bodo skušali ujeti vse alžirske skrajneže, ki že leta mirno živijo v tej državi in od tam vodijo teroristične akcije v Franciji.

Balladur je torej idejo združene Evrope vzel resno, skupni imenovalec pa zanj nista le enotni trg in prosta trgovina, temveč tudi skupni boj proti »neevropskim« terorstom. Ana Kovac

NEMČIJA / POLITIKA

Heitmann odstopil

Predsedniški kandidat klonil pod političnim pritiskom

Steffen Heitmann, ki ga je predlagal kancler Kohl, je za mnoge politike nesprejemljiv

BONN - Steffen Heitmann, saski minister za pravosodje, ki ga je kancler Helmut Kohl predlagal za Weizsäckerjevega naslednika, je nepreključno odstopil od svoje kandidature. Vse predsedniške kandidate je ob tem pozval, naj storijo enako in kandidaturo za predsedniške volitve 23. maja prihodnje leto odstopijo berlinskemu teologu Richardu Schroederju, 49-letnemu profesorju na univerzi Humboldt in članu opozicijske stranke SPD, ki se je zaradi svoje svobodomišelnosti vpisal v doslej vzhodnonemškega komunističnega režima.

Na Heitmanna so v zadnjih mesecih letele ostre kritike, predvsem zaradi njegovih izjav, da bi morali Nemci pozabiti svojo nacistično preteklost, zaradi obsojanja zaposlenih žensk in skrajno desničarskega stališča do tujcev v Nemčiji. Vodja opozicijske stranke SPD Rudolf Scharping je Heitmanna označil kot »intelektualno skromnega in politično spranega«, kar je Kohl odobril in zahteval javno opravičilo. Scharping tega ni storil, dejal je le, da »pripombe ni mislil osebno«.

Kohl je v parlamentu dejal, da je Heitmann zretiv sramotne kampanje. »Neznosna kampanja osebnih napadov in sramotitev Steffena Heitmanna v zadnjih mesecih sramoti vse, ki so se vanjo vpletli,« je izjavil Kohl. (Agencije)

EVROPSKA UNIJA / SREČANJE NEMŠKEGA KANCLERJA IN BRITANSKEGA PREMIERA

Kohl in Major za uspešen zaključek pogajanj o Gattu in hiter sprejem novih članic v EU

BONN - Nemski zvezni kancler Helmut Kohl in britanski premier John Major sta se včeraj sestala v Bonnu, kjer sta razpravljala o zapletenih pogajanjih o Gattu. Na srečanju, ki so ga v sklopu rednih dvostranskih pogovorov, sta se izognila nekaterim spornim temam: subvencijam jeklarski industriji in nemškimi pogodbam z Iranom.

Kohl in Major sta pogovore osredotočila na tri ključne datume: 10. december, ko bo vrh Evropske unije, 15. december, zadnji datum za zaključek urugvajskega kroga pogajanj o Gattu, in 10. januar,

ko se bodo sestali voditelji zveze Nato.

Britanski komentator je pred srečanjem napovedal, da ne bo prišlo do zapletenih stvari, smo enotnega mnenja. Mislimo podobno in delamo podobno. Na sesturni obisk v Bonn so pripotovali tudi britanski sekretar za zunanje zadeve Douglas Hurd in sekretar za trgovino in industrijo Michael Heseltine ter obrambni sekretar Malcolm Rifkind.

Glavna tema pogovorov bo Gatt, saj bi nesoglasje škodovalo tako Nemčiji kot Veliki Britaniji, ki potrebujeta spodbudo in go-

spodarsko rast, kot je dejal nek uradnik.

Kohl in Major sta se pogovarjala tudi o Avstriji, Finski, Norveški in Svedski in možnostih, da se te države Evropski uniji priključijo s 1. januarjem leta 1995.

Razpravljala sta tudi o ameriskem predlogu Natu, da bi zainteresiranim vzhodnoevropskih državam in republikam nekdanje Sovjetske zveze ponudili dvostranske vojaške akcije. Kohl je britanskega kolegu poročal tudi o svojem nedavnem obisku na Kitajskem in v Rusiji. (Agencije)

Nemški kancler Kohl je včeraj sprejel britanskega premiera Majorja (Telefoto: AP)

FELJTON

Trideset let po atentatu na J. F. Kennedyja (4)

Jurij Nosenko in prekop Oswaldovega trupla

24. januarja 1964 je v ZDA prebegnil ruski agent KGB Jurij Nosenko, ki je v Moskvi zaslišal Oswalda. Po njegovih besedah ta ni bil preveč pameten, bil pa je čustveno labilen in ga KGB nikoli ne bi rekrutirala med svoje agente. Kaj je pravzaprav vodilo Nosenka, da je prebegnil v ZDA, ostaja neznanka se danes, čeprav se vedno dela pri Cii. Neskladja v njegovih pričevanjih kažejo na to, da so ga mogoče iz SZ poslali zato, da bi Američane prepricali, da Oswald v Rusiji ni prestopil h KGB, vsekakor pa je bila njegova naloga precej pomembna, saj je v Rusiji pustil tako svojo družino kot precej ugleden položaj v družbenem življenju.

Gora dokazov prica, da se je v tednih pred atentatom ena ali več oseb izdajala za Oswalda. Tudi razkritju teh dokazov se je ameriška vlada dolgo časa izogibala, kajti s tem bi bilo mogoče potrditi, kar je Oswald pred televizijskimi kamerami rekel kmalu po aretaciji: »Sem samo žrtveno jagnje.«

Glavni svetovalec House select committee on assassinations Robert Blakey je novinarjem povedal, da je komite namenona spregledal ta dejstva, da bi se s tem izognili javnemu razpravljanju in pisanju o teh zadevah. Komite je namreč menil, da so ti »Oswaldovi dvojnik« dvomljivega pomena.

Britanski pisatelj Michael Eddows pa trdi, da Oswald, ubit v Dallasu, ni isti Oswald, ki se je leta 1939 rodil Marguerite Oswald. Pravega Oswalda naj bi zamenjal sovjetski agent v času, ko je bil Oswald v Rusiji. Nekaj raziskovalcev trdi, da je

Oswalda, rojenega Marguerite Oswald, zamenjal nekdo drug, ko je bil ta pri Marincih in se je pripravil na prebeg v Moskvo. Celo Oswalda mati in bratje so opazili, kako čuden je bil videti po vrnitvi iz Rusije.

Leta 1967 je Oswaldova mama javno podvomila o identiteti cloveka, ki leži v grobu Leeja Harveya Oswalda. A ko sta Eddows in Oswaldova vdova Marina skusala od sodišča dobiti dovoljenje za prekop trupla, so jima to leta prepečevali najprej takskaški politiki, nato pa Oswaldov brat Robert.

Do prekopa je prišlo leta 1981 - stiri forenzični patologi so na podlagi zobozdravniške kartoteke Oswalda, marina, ugotovili, da je truplo res Oswaldovo. Ampak s tem se protislovja niso končala. Dva upravnik pokopališča, ki sta pokopala Oswalda, oba sta bila navzoča pri prekopu, trdita, da moski, ki leži v Oswaldovem grobu, ni isti moski, ki sta ga pokopala leta 1963.

Na izkopanem truplu namreč ni bilo znamenj kraniotomije - standardnega postopka, za katerega je znano, da je bil izveden na Oswaldovem truplu. Zdravnik, ki je vodil avtopsijo, te trditve zanika. Edinega objektivnega dokaza, s katerim bi zadevo resili - videoposnetka ekshumacijske preiskave, se vedno niso vrnili Marini Oswald, ki je zanj zaprosila in plačala.

Vprašanje je, koliko je sploh smiselno raziskovati, kdo je bil Oswald - ameriški ali ruski agent, marin - ali kdo drug -, kajti vse preveč dokazov govori v prid teoriji, da Lee Harvey Oswald v resnici ni ubil Kennedyja.

Primeme smrti

V treh letih po umoru Kennedyja, torej v času preiskave Warrenove komisije, je umrlo 18 ključnih prič - šest s strelom, tri v avtomobilski nesreči, dva naj bi naredila samomor, eni prič so prerezali vrat, eden je umrl zaradi karate udarca v vrat, pet pa naj bi jih umrlo naravne smrti. Sredi 60. let se je v Dallasu že glasno sepelato o ljudeh, povezanih z atentatom, ki so umrli v čudnih ali vprašljivih okoliščinah. Vse do srede 80. let so priče in drugi ljudje, ki so kaj vedeli o vpletenih v atentat, oklevali in niso hoteli posredovati podatkov, za katere so vedeli.

Konec 70. let se je House select committee on assassinations le zdelo primerno raziskati zadevo - nazadnje so izjavili, da natančne studije ne morejo izvesti zaradi velikega števila oseb, ki bi jih morali vključiti v studijo. Mnogi, ki so kaj vedeli o atentatu ali so videli preveč, so bili napadeni ali so nanje streljali in jih ustrahovali, sledi pa jim zelo okleščeni seznam tistih, ki niso preživeli. Smrti prič so razvrščene v štiri obdobja: med raziskavo Warrenove komisije in takoj po njej, konec 60. let med raziskavo Jimma Garrisona, sredi sedemdesetih, ko je Senate inteligentne committee preiskoval uboje, ki naj bi jih izvedla ameriška obveševalna služba, ter med raziskavo House select committee on assassinations.

Jack Ruby. Ruby je umrl tik pred tem, ko naj bi mu dovolili novo sojenje. Umrl je za pljučnim rakom, prijateljem pa je povedal, da je bil z injekcijo okužen z rakastimi celicami.

Dorothy Kilgallen. Kolumnistka, ki je intervjuvala Jacka Rubyja. Izjavljala je, da bo razresila primer JFK;

prevelika doza mamil.

Gospa Earl Smith. Dobra prijateljica Dorothy Kilgallen, ki je umrla dva dni za Kilgallenovo. Verjetno je hranila novinarke zapiske; vzrok smrti neznan.

Karyn Kuplicinet. Hčerka televizijskega voditelja, ki so jo slišali govoriti o umoru JFK-ja pred 22. novembrom; umorjena.

Jack Zangetti. Ze vnaprej je vedel, da bo Ruby ubil Oswalda; zrtv streljanja.

Bill Chester. Imel je informacije, ki naj bi povežale Rubyja in Oswalda; srčni napad.

Bill Hunter. Novinar, ki je bil v Rubyjevem stanovanju 24. novembra - »po nesreči« ga je zadela policijska krogla. Tudi Jim Koetke, prav tako novinar, in Rubyjev odvjetnik Tom Howard, ki sta bila tega dne prav tako v Rubyjevem stanovanju, sta mrtva. Prvega so ustrelili v vrat, drugi je imel srčni napad.

Gary Underhill. Agent Cie, ki je trdil, da je agencija vmešala v atentat; strel v glavo, sodba: samomor.

C. D. Jackson. Podpredsednik časopisa Life, ki je kupil film Abrahama Zapruderja in ga za več let zaklenil pred javnostjo; vzrok smrti neznan.

Paul Mandal. Pisec za časnik Life, ki je povedal, da se na Zapruderjevem filmu vidi, kako se je JFK nagnil levo in postrani, ko je bil zadet v grlo; umrl za rakom.

Clay Johnson. Pričal naj bi o povezavi Oswald - Ruby; ustreljen.

J. A. Milteer. Desničar iz Miami, katerega telefonski posnetek je imel FBI in ki je napovedal tako Kennedyjev atentat kot »zrtveno jagnje«, ki naj bi bilo obtoženo atentata; umrl v eksploziji stedilnika.

Piše : Irena Pirman

James Chaney. Dallaski policist na motorju, ki je vozil na desni ob Kennedyjevi limuzini in je trdil, da je krogla zadela Kennedyja v obraz; srčni napad.

Lou Stupels. Gostitelj dallaskeskega radijskega talk showa, ki je zatrdel, da je v Rusiji pustil tako svojo družino kot precej ugleden položaj v družbenem življenju.

Lee Bowers. Nadzornik pri dallaski železnici, ki je pred in po atentatu videl več moških v bližini Grassy knolla, od koder je večina prič menila, da so prihajali strelji; avtomobilska nesreča sredi prazne ceste.

Rose Cherami. Napovedala je atentat na Kennedyja. Povezana naj bi bila z Rubyjem; do smrti jo je povozil avto.

Charles Montesana. Fotografiral je puško, ki so jo nesli iz TSBD in ni bila tipa Mannlicher carcano, s katero naj bi Oswald streljal na Kennedyja.

Leta 1977 je umrlo šest agentov FBI, ki naj bi pričali pred House select committee on assassinations. Med njimi William C. Sullivan, tretji po pomembnosti pri FBI v času atentata, Williams je bil ubit s puško velikega kalibra. Storilec se je izgovarjal, da je Sullivan zamenjal za jelena. Obsojen je bil samo za prekršek in ne zločin. Razsodba se je glasila, da je Sullivan ustrelil po nesreči, sodišče ga je izročilo v varstvo očeta, uslužbenca državne policije. Dva izmed ubitih agentov sta bila včasih Hooverjeva pomočnika in zveza z Warrenovo komisijo, četrti je bil strokovnjak za dokumente in je imel dostop do številnih tajnih dokumentov, povezanih z atentatom, peti je vodil laboratorij, kjer so tesirali Oswaldovo puško in pistolo, šesti pa je pregledoval prstne odtise na prizorišču atentata.

VELIKA BRITANIJA

V trgovinah so sedaj otroci vedno z mamo

RICHARD MEARES, REUTER

PRESTON - Zelo malo zločinov v angleški zgodovini je vzbudilo toliko odpora kot uboj dveletnega Jamesa Bulgerja, katerega morilca sta bila dva desetletnika.

Fanta, ki sta sedaj stara enajst let, so v sredo spoznali za kriva, ker sta zvalila otroka od matere v nekem nakupovalnem centru, z njim korakala čeli dve uri skozi pristanišče severnega angleškega mesta Liverpool in ga nato do smrti preplela z opekami in železnim drogom.

Mlada zločinca, med najmlajšimi Angleži, ki bi jim kdajkoli sodili zaradi umora, sta 12. februarja lani, medtem ko sta spricala pouk in iskala nekajurno razvedrilo, umorila dveletnega dečka in s tem uničila življenje celi vrsti ljudem. »To ni bila tragedija ene same družine, ampak treh,« je dejal obrambni odvetnik David Turner sodišču v industrijskem mestu Preston, kjer poteka sodna obravnava, zato da bi se izognili nasilju jeznih Liverpoolčanov. »Ko so 14. februarja, na Valentinovo, odkrili dečkovo truplo, je vsemu mestu zastalo srce; za otrokom je zalovala vsa država.« Strahotni primer je ganil tudi gledalce v tujini, ko so na televiziji predvajali nejasne posnetke varnostnih kamer, ki so kazali, kako se je otrok oddaljil od matere, držeč za roko starejšega dečka.

»Vse, ki smo bili vpleteni v ta primer, so okolščine Jamesove smrti globoko pretresle,« je dejal sodnik poroti. Nekateri od porotnikov so se med predvajanjem

Inšpektor kaže »morilsko orožje«

strašnih slik, na katerih je bilo videti otrokove ostanke na tračnicah, spustili v jok. Sodnik je dodal, da bo tudi očitvidce, ki so videli cudno trojico na poti proti železnici in slepali, da so to bratje, vedno mučila misel, da bi lahko z lahkoto resili malčku življenje. Mlada zločinca, ki sta baje silno pretresena zaradi svojega dejanja, so obsodili na zaporno kazen za nedoločen čas. Sedaj ju čaka novo življenje v zavodu za mlade prestopnike, kjer bosta najbrž ostala, dokler ju ne bodo preselili v zapor za odrasle. Stara Jamesa Bulgerja, 27-letni Ralph in 26-letna Denise, ki bo decembra rodila drugega otroka, bosta skušala v Kirkbyju, delavski četrti v Liverpoolu, kjer živita, znova normalno zaziveti. Njun odvetnik Sean Sexton je izjavil, da se čudi, da se tako dobro držita in ne ve, kako jima to sploh uspe. V glavnem želijo pričakujeta novega otroka, ki jim daje novo upanje po zares tragicnem obdobju. Stari obsojenih dečkov so zapustili svoje domove v Liverpoolu, potem ko je policija desetletnika Roberta Thompsona in Jona Venablesa aretirala. Nekateri trdijo, da se družini najbrž ne bosta več vrnili. Gospoda Venables je tragedija zhlizala, pravita pa, da ne vesta, ali si bosta kdaj opomogla. Gospa Thompson pa je se med razpravo branila sina, čes da je dober fant, ceprav se obnaša slabo.

Umor Bulger je prizadel vse, ki so bili vanj posredno vpleteni. Stenografka, ki je morala zapisovati klinične podrobnosti otrokove smrti, je med razpravo planila v jok, nekateri novinarji imajo ponoči moreče sanje, najhuje pa je tragedija prizadela starše drugih malčkov, ki so se nestetokrat vprašali, kako bi reagirali, če bi Bulger bil njihov sin. »Nihče ne bo sedaj gledal otroka, ki krozi po nakupovalnem centru brez mame, ne da bi se spomnil na Jamesa Bulgerja,« je izjavil odvetnik Turner.

Mati Jamesa Bulgerja Denise odhaja s sodišča (AP)

PO OBSODBI ENAJSTLETNIH DEČKOV NA ZAPORNO KAZEN ZA NEDOLOČEN ČAS

Otroci družin, ki se borijo za preživetje

Policist: »Prepričan sem, da bi še morila«

LONDON - Za poroto, ki ju je spoznala za kriva in za policaje, ki so ju aretirali, sta Robert Thompson in Jon Venables posasti, toda do tistega 12. februarja 1993, ko sta brez vzroka ugrabila in umorila malega Jamesa Bulgerja, sta bila samo fanta, ki sta odrasčala v neurejenih razmerah.

Odrasčala sta v revščini v enem izmed najbolj revnih in nasilnih mest vsega kraljestva. Robert je peti od sedmih sinov. Leta 1988 je oče sel od doma in za vselej izginil. Otroci so drug za drugim morali v zavod, eden je celo sel v zavod sam, mater pa naznanil, ker je z njim slabo ravnala. Jon je

drugi od treh otrok, tudi njegovi starsi so ločeni. Oba fanta so izgnali iz raznih sol in sta se leta 1991 znasla v istem razredu. Takoj sta se spoprijateljila: skupaj sta nadlegovala mlajše otroke, spricala pouk, kradla po trgovinah.

Po uboju sta se delala, kot da se ne bi nič pripetilo, dokler ju niso pet dni pozneje aretirali. Robert je celo kot tisoče drugih, nesel sop cvetja na kraj, kjer je James umrl. Jon je v tistih dneh pokazal le neobičajno zanimanje za časopisne novice.

Narednik Phil Roberts, ki ju je dolge ure zasliseval, v upanju, da bosta

Ljudje so vpili od jeze, ko je peljal mimo kombi z obema mladima morilcema (AP)

priznala, je dejal, da sta Jamesa ubila zgolj iz hudobije. Bila sta gotova, da se bosta izmazala. Celo, ko so ju odpeljali z dvema različnima avtoma, sta se nasmehnili drug drugemu. »To je bil strašen, leden nasmeh,« se spominja narednik. »Prepričan sem, da bi se ubijala.«

Tako je slikar videl sodno obravnavo; fotografom vstop ni bil dovoljen (Telefoto AP)

Televizijski posnetek obeh otrok: levo Jon Venables, desno Robert Thompson (Telefoto AP)

Koliko ljudi je videlo dečka, ki sta odpeljala malega Jamesa

Prič je bilo toliko, da o krivdi obeh dečkov ni bilo nobenega dvoma

Š P A N I J A

Avtorske pravice za državno himno

RICCARDO EHRMANN, ANSA

MADRID - Neverjetno je, da španska kraljeva koračnica, to se pravi državna himna, ni državna pac pa privatna last in da zaradi tega dobivajo skladateljevi dediči avtorske pravice vsakic, ko himno zavrtijo pred kako cerkvijo ali po kasarnah.

Skladbico, ki navadno ne traja več kot dve minuti, je skomponiral Bartolomé Pérez Casas, ki si jo je zamislil kot koračnico za grenadirje. Ded sedanjega kralja je sklenil, naj koračnica grenadirjev postane kraljevska koračnica, vendar so medtem partituro že vpisali pri družbi avtorjev (SGAE), kraljevska hiša pa ni pomislila, da bi vpis razveljavila. Zaradi tega SGAE se danes plačuje dedicema skladatelja, ki je umrl leta 1956, avtorske pravice in jih bo plačevala vse do leta 2002.

Skladateljeva dedica sta njegov prijatelj José Andres Gomez in njegova postreznica in prijateljica Maria Benito Silva, ki ima danes 86 let in zivi s svojo vnukinjo, lastnico nekega bara v ulici Sangerjo, v predmestju Madrida. Zenska se danes pravi skladateljcu »dragi mladi gospod« in jo spomin nanj se vedno silno gane. Trdi, da je denar avtorskih pravic »dobra pokojnina« in da delno krije izgube bara, katerega je dejansko solastnica. Priznava tudi, da je hotela baru dati ime po kraljevski koračnici, baje pa so ji »z visokega« odsvetovali. Kaze, da so ji tudi odsvetovali v lokalu izobesiti partituro, tako da sta sedaj razobešana le dva napis: »tu dajemo na up samo dva dni v tednu: včeraj in jutri« in »človekovi najhušji sovražniki so njegova tašca, njegova svakinja in njegova žena«. Zenska tudi ugotavlja, da so državno himno baje pogosteje vrteli za časa Frankovega režima, ker je takrat dobivala več denarja kot sedaj.

Španski totalitarni režim, ki se ni nikoli odpovedal nazivu »Kraljevina Španija« je z odlokom julija 1942 dolocil, da bo kraljevska koračnica ostala narodna himna, izvirno besedilo himne pa so nekoliko spremenili: »Franco, Franco, Franco, kako

simpatičen obraz imate... (Que cara simpatica que tiene usted...). Po Frankovi smrti so zopet zaceli vrteti himno z izvirnim besedilom.

Tiskovni predstavnik Družbe španskih avtorjev ni hotel dati točnih podatkov, dejal pa je da so avtorske pravice vredne »več milijonov pezet letno«.

LONDON

Umrli pisatelj Anthony Burgess

Po njegovem delu Kubrickov film »A Clockwork Orange«

LONDON - Anthony Burgess, eden od največjih in najplodnejših angleških pisateljev je včeraj po dolgi bolezni umrl v Londonu star 76 let.

Napisal je več kot 50 romanov, gledaliških in televizijskih dram in kritičnih del; med drugim je bil tudi avtor romana Peklenska pomaranca, na podlagi katerega je leta 1971 režiser Stanley Kubrick posnel istoimenski film, ki je povzročil ostre polemike, čes da s svojim nasiljem kviri mlade Američane in so ga ponekod celo prepovedali. Burgess je knjigo napisal, potem ko je neka zločinska tolpa napadla ženo Lynne, ki si od tega ni nikoli popolnoma opomogla. V resnici je bil roman veliko manj nasilen od filma. Burgess je o njem dejal, da to ni njegovo najljubše delo in bi raje, da bi se ga spominjali zaradi česa drugega. Le malokdo ve, da je bil na primer ugleden kritik Jamesa Joycea, ki mu je bil pri pisanju za gled.

Vztrajajmo na tej poti!

1. Dušan Fortič

Kako dolgo je ze tega - pravkar poteka 49 let - ko so partizanski kurirji zasneženega novembra takrat odnesli s položaja IX. korpusa v Trnovskem gozdu devet pism na naslove partizanskih enot v Bnenecijo, Primorsko in Gorenjsko tja do meja Slovenske Koroške. Pisma so nasila imena vojnih dopisnikov v bataljoni in brigadah, ki so delovale v neprestanih pohodih in bojih na široko razprostranem okupiranem severo-zahodnem slovenskem ozemlju. Naslovljenci so bili borci, ki so poleg puške imeli v rokah tudi pero, nekateri v nahrbtniku celo pisalni stroj. Pisalnih miz niso imeli. Imeli pa so svojevrstno poslanstvo: udeleževati se in spremljati boje svojih enot, borcev, ljudi in kajev, koder so jih vodila njihova nikoli končana pota. Bili so partizanski novinarji, del široko razpredenega osvobodilnega tiska Primorsko in Gorenjske, ki se je

spoznaval in povezoval v skupnem Partizanskem dnevniku in drugih številnih vojskih in terenskih publikacijah. Bili so predstavniki vojujočega se slovenskega novinarstva za razliko od tiskega, ki se je udinjal okupatorju in izdajalcem. Taki so sedeli na varnem v Ljubljani in razen častnih izjem (Ravljén, Brozovič, Puc, Seunig in se kdo) izničili ugled slovenskega poklicnega novinarstva. Kako naj bi bil pošten slovenski novinar, na primer tisti, ki je v Slovenskem domu napisal, naj navedem samo svoj primer, da sem padel skupaj z drugimi ljubljanskimi študenti v nekoristnem boju in naj se starsi zamislijo nad tako usodo, ki čaka tudi druge, ki bi sli po isti poti. Kako grozljiva laž, ki je prizadela starše in je samo ena izmed stalnic umazane propagane, ki so ji služili.

Kdor danes zanika, da je današnje slovensko poklicno novinarstvo tudi kontinuiteta osvobodilnega noivnarstva, njegovih likov, kot so bili na Primorskem Kolaj, Stempikar, Orel in še drugi padli v boju s peresom v roki, se tudi odreka antifasističnemu in demokratičnemu značaju našega ze takratnega vstopanja v družbo in zavezništvo z drugimi svobodljubnimi evropskimi narodi. Prav zaradi značaja takega poslanstva si je Partizanski dnevnik v antifasističnem zavezniskem svetu pridobil ugled in priznanje kot edini borbeni dnevnik, ki je

izhajal v okupirani Evropi!

In vendar ni 49 let tako oddaljen čas, da ne bi bilo skupinsko pismo, ki je nekakšna zaupna okrožnica iz staba IX. korpusa, kako in kaj naj vojni dopisniki pišejo, se danes aktualno. V pismu - dokumentu lahko odgovorno razpoznam resnično vsebino in cilje boja primorskega ljudstva, njegove vojske in vodstva in vsebino in podobo, ki jo nekateri kvazipolitiki želijo izničiti in celo naprtiti značaj nekakšne državljanske vojne. Da je bila ta resnica prisotna in živa, priča tudi geslo na koncu pisma: Iscimo resnico, povzdigujejo partizana borca, povzdigujejo slovensko besedo!

K temu bi danes dodal: Vztrajajmo na tej poti!

Dušan Fortič

Vsem poročevalcem PROD-a IX. Korpusa Pred menoj leži tekmovalni nacrt Tiskovne sekcije PROD-a IX. korpusa. Dva meseca tekmovanja sta za nami. Danes, ko polagamo račune o našem tekmovanju, ko gledamo nazaj, do tistega dne, ko smo se razšli, kot ste odšli na svoja službena mesta, da tam s peresom v roki pa tudi s pusko doprinesete svoj delež k tej veliki borbi našega naroda, prav danes se moram pomeniti z vsakim izmed vas, z vsemi, da skupno pregledamo delo v tem razdobju. V imenu Tiskovne sekcije.

Če smo odkriti, lahko mirne duše priznamo, da smo v glavnem na tekmovanje pozabili. Naš tekmovalni nacrt nam ni dajal prave vzpodbude: na točke, v katerih smo sklenili tekmovati, smo predvsem morali gledati, da izpolnimo naš minimalni program. Tiskovna sekcija je sicer izdala okrožnico, vzdrževala stike s poročevalsko sekcijo, toda na posameznike je pozabila in jih na njihovi individualni poti ni spremljala. Na to, kar smo doslej zanemarjali, bomo odslej polagali največjo paznjo - od časa do časa, najmanj pa vsak mesec, bomo skupno pregledali delo vseh, delo posameznikov, in na ta način skupno odpravljali napake in ugotavljali dobre strani našega dela. Začnimo.

TRČIC VILI - GORAZD

V zvezku poročevalcev je na prvem mestu tovaris Trčic Vili - Gorazd. Popolnoma slučajno, ker je menda prvi odšel na svoje službeno mesto. Midva, tovt. Gorazd, sva se nekoč ze pomenila pismeno. Potem ustmeno. Od takrat, ko si odšel na skofjeloski odred, si nam pošiljal sorazmerno precej dobrih stvari. Od »Ostrorelci v Baski grapi«, kjer si opisal iznajdljivost in stremljenje mladih borcev, pa do »napad na avto« se te je nekako drzal lokal-patriotizem, reci hocem, da si vedno hvalil svojo edinico, tj. skofjeloski odred kakor si prej hvalil XXX. Divizijo. Izgibaj se temu. V vsako reportažo,

v vsak dopis vnasaj širino in jim ne daj samo pečata Gorenjske. Hvalevredno je dejstvo, da si se lotil opisovanja sabotajnih akcij, opisovanja iniciative borcev in njegove medsebojne povezanosti. Toda kljub temu, da imas vse možnosti, nam se do danes nisi poslal nobenega intervjuja z nobenim izmed onih poztvovnalnih borcev, ki jih v svojih dopisih prikazuješ. Stopi n vendar do Pegana in nam pošlj o njem dobro reportažo. Potrebna nam bo pri zbirki o naših najhrajbrejših. Tudi to, da si se lotil opisovanja težav vašega staba, je dobra misel. Toda preveč dekonspirativnosti je bilo v tvojem spisu. Drugi pazi na to, saj s tem izdajmo naše vojaške tajnosti. Posebno danes nam lahko poslijes zanimive in prijetne stvari o razpoloženju gorenjskega ljudstva kakor tudi o demoralizaciji domobranskih izdajalcev. Glej tudi na to, da ne bodo tvoji dopisi podobni drug drugemu. Vnasaj vanje tudi psihološke momente. Tako boš svoj slog in notranjo zgradbo reportaz zelo povzdignil.

Tvoji dopisi kot notice so nekoliko slabši. Pri teh stvarih bodi kratek in jedrnat (ne spuščaj se v fraziranje in ne opisuj vsega naenkrat, tj. ne pripoveduj vsega kar veš, bodi novinarški). Tvojega v »Partizanskem dnevniku« ne objavljajo v toliki meri, ker je predolgo in jim primanjkuje prostora.

(se nadaljuje)

Ali novinarji zgolj zapisujejo afere ali pa jih tudi proizvajajo

BOVEC - Od 2000 anketirancev v letošnji raziskavi slovenskega javnega mnenja je komaj 1,7 odstotka vprašanih odgovorilo, da se vedno zaupa v verodostojnost medijskega poročanja. Tudi sicer je mogoče ugotoviti, da je čedalje več slovenskih novinarjev, ki očitno kršijo vse norme, zlasti pa ne spoštujejo pravila lastnega novinarskega kodeksa. Kakšna pota torej ubira slovenska novinarska srenja in kaj naj naredi njena celovska organizacija, da bi ustavila očitno erozijo javne napise in izgovorjene besede?

To je le nekaj točk, na katerih so gradili svoja razmišljanja udeleženci razprave o aferi, aferastvu in novinarstvu, ki poteka v okviru letosnjih novinarskih študijskih dni Mitje Gorjupa. Ob tem je treba povedati, da se zdalec niso začeli oblikovati konkretni odgovori, saj se je razprava sele začela razvijati.

Za začetek so namreč tudi novinarji zastavljali le vprašanja. Denimo: ali novinarji zgolj zapisujemo afere ali jih s svojim pisanjem tudi proizvajajo? Ali smo novinarji tisti, ki politiko spremljamo, ali pa jo tudi zelo aktivno oblikujemo? Kakšen je cilj spraševanja o aferah in njihovega ustvarjanja? Ali to novinarjem narekuje zgolj trg in večanje naklade ali pa gre tudi za osebno promocijo

piscev tekstov? Kakšna so merila za objavljane vročih informacij? Ali gre samo za verodostojnost ali pa za objavo za vsako ceno? Radijski novinar Marjan Dora se je včeraj tudi vprašal, kaj se pri tovrstnem pisanju zgodi z vestjo novinarja, vestjo uredništva, vestjo medijske hiše. Zdi se namreč, da smo novinarji ubrali takšno pota poročanja in pisanja, da se na koncu ne znamo (nočemo?) opravičiti, ko nam dokažejo, da smo se zmotili. Zaskrbljuje tudi to, da se novinarji - nečakani zaradi prepočasnosti sodnih mlinov - postavljamo v vlogo tožnikov in sodnikov, čeprav se ne bi smeli.

Proti koncu včerajšnje razprave so se udeleženci lotili tudi konkretnega primera aferastva, in sicer znamenite anonimke o Večerovih novinarjih, ki so jo objavili v časopisu Slovenska vojska. Navzco so ob tem ugotavljali le dodatno nemoc, saj so trčili ob težavo. Afero je namreč sprožil časopis, ki ne podlega novinarskemu kodeksu, ker njegovi novinarji niso člani novinarske organizacije.

Študijsko srečanje se nadaljuje tudi danes. Novinarji so medse povabili »nasprotno« stran: njihova gostja bo namreč Vesna Bleiweis, spregovorila pa bo v imenu tistih, ki so navadno tarče novinarskega pisanja o aferah in aferastvu. **Ivanka Mihelič**

O aferah in novinarstvu

Za mnenje o aferah, aferastvu in novinarstvu, temi letošnjih študijskih dni Mitje Gorjupa, smo zaprosili tudi nekaj publicistov, novinarjev in politikov.

Dr. Spomenka Hribar sodi, da so afere zelo neprijetna zadeva, ki pa ima tudi pozitiven značaj, saj je to neke vrste kriminal, skozi katerega se odkrije veliko koristnih in novih stvari. Mediji vplivajo na afere in jih tudi napihujejo. Med novinarji vlada razpuščenost, saj niso prišli do zaključka, katere stvari je treba objaviti in katerih ne. Ljudje pošiljajo informacije po poti in na različne časopisne redakcije, vendar pa je treba te informacije pred objavo preveriti.

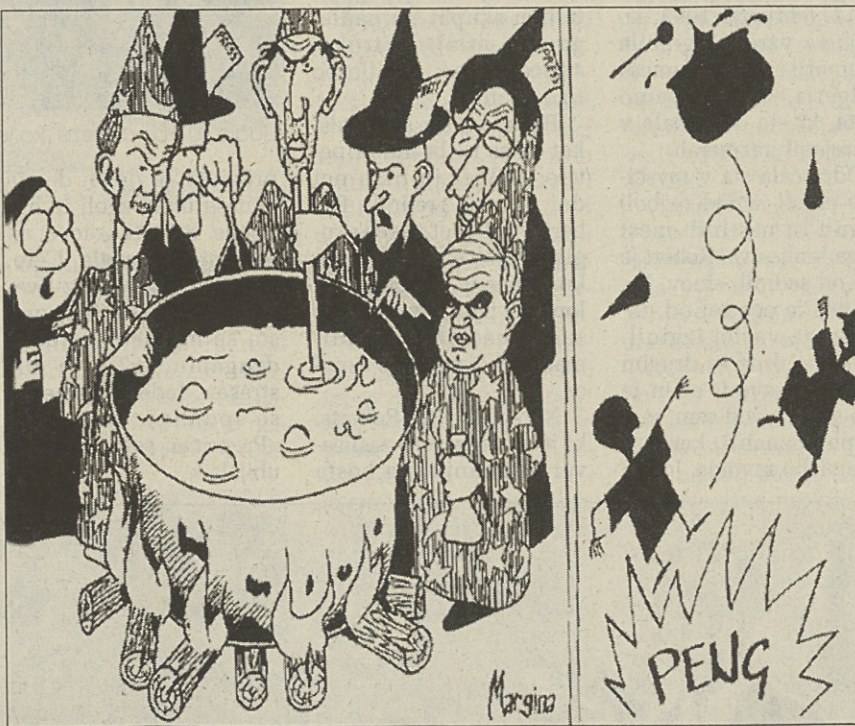
Po mnenju poslanca **SLS Marjana Podobnika** je novinarstvo lahko ponošno, da odpira afere in se jih analitično loteva, čeprav ima nemalokrat za nasprotnika močne sisteme, ki lahko z denarjem in drugimi pritiski prepričujejo, da je prišla resnica na dan. Novinarji so animirali javnost na način, na kakršnega je ne more nihče drug. Podobnik

bnik tudi upa, da ne bo prišlo do taksnega ali drugega discipliniranja novinarjev.

Jože Jagodnik, poslanec ZL, pa nam je odgovoril, da mora novinarstvo znotraj svojih vrst razčistiti odnos do afer, posebej zato, ker je slovensko novinarstvo bolešno privrženo aferam, k čemur je doprinesla tudi trzna tekma. In posebej zato, ker so nekateri pri tem naredili izpit, drugi pa ne. Za družbo je pogubno, ker so nekatere afere sprožene samo zato, da se oblati posameznika, meni Jagodnik.

Novinarji Dela Slavi Partić se zdi, da se izraz afere zlorablja, saj se uporablja nekritično. Pisanje o aferah je po njegovem v demokratičnih družbah normalen pojav. »Zame,« nam je pripovedovala Partićeva, »je afere tisto, ko nekdo (funkcionar, novinar) zlorabi zaupanje javnosti.« Pisanje o aferah pri nas pa kljub slampariji, ki se tu in tam dogaja, vendarle prinaša več dobrega kot slabega.

Urednik Večera Milan Predan trdi, da se večina dokumentov znajde v no-

vinarjevih rokah po političnih ali strankarskih kanalih. »Problem pri tem pa je, da novinar, ki išče informacijo in jo od politika tudi dobi, postaja od njega na določen način odvisen. Osebo sem do taksnih povezav zadržan, ker se mi zdi, da sta novinarska avtonomija in dostojanstvo več vredna od informacije, ki bi me morebiti spravila v položaj, o katerem sem govoril.« Predan je prepričan, da novinarji ne ustvarjajo afer, da pa jih za njihovo lansiranje zlorablja politika.

Podobno razmišlja tudi novinar slovenske televizije **Zoran Medved**, ki pa dodaja, da je dejstvo, da so na žalost tudi novinarji med tistimi vo-

jaki revolucije, ki reproducirajo, kar so ustvarili dejanski scenaristi posameznih afer. Za Medveda je pomembno vprašanje, »ali imamo mi kot ceh orodje, možnosti in dovolj dobre volje za to, da stopimo na prste tistim, ki so se pregrešili zoper elementarne norme novinarskega poklica in kodeksa.« (I. M., M. V., T. K.)

VLADA O ISKRI

Prostovoljno združevanje

Ali naj država še naprej nadzoruje vojaški program?

LJUBLJANA - Vladi ni ustrejal predlog ministrstva za gospodarstvo, da naj bi zaradi »narodnogospodarskega interesa« podprla nadaljnji obstoj in prihodnjo organiziranost sistema Iskre, d. d., saj bi tako lahko diskriminirala druga podjetja. Po drugi strani pa je sprejela mnenje Maksa Tajnikarja, da v Sloveniji potrebujemo tudi večja podjetja, ki bi jih bilo dobro obdržati. Sklenila je, da država oziroma Sklad za razvoj svoje kapitalne deleže, ki jih ima v dvanajstih podjetjih Iskre, d. d., v višini okrog 676 milijonov tolarjev, prenese na Iskrin holding. Tako je holding postal lastnik v teh družbah, posredno pa ima vlada s Skladom za razvoj v njem lastninski delež.

V lanskem letu je Iskra dobila okrog sto milijonov tolarjev kratkoročnih posojil, vlada pa jih bo sprejemila v trajne deleže, ki jih bo Sklad za razvoj pravi tako prenesel na holding. Vladi je sklenila, da naj se sredstva iz stečajnih mas Iskrinih družb ne bi prenašala na holding, temveč na Sklad za razvoj, ki bo sam odločal, ali jih bo vlagal nazaj v Iskro. Tajnikar je dejal, da Sklad tega po vsej verjetnosti ne bo storil zaradi likvidnostnih razlogov.

Iskra Holding, d. d., je tudi predlagala, da naj bi se dokapitalizirala z izdajo

delnic, s katerimi bi prav tako odkupila posamezne družbe, vendar se vlada s tem ni strinjala. Iskra se lahko dogovori s Skladom za razvoj, da se njegovo večinsko lastništvo v posameznih Iskrinih družbah prenese na holding. S soglasjem Agencije za restrukturiranje in privatizacijo lahko posamezne Iskrine družbe in njihovi upravni organi prenašajo svoj družbeni kapital na holding v skladu s podjetniškim interesom in prostovoljno, brez državnega intervencionizma. Vladi pa bo v prenašanje družbenega kapitala Iskrinih družb in državnega kapitala privolila sele, ko bo Iskra Holding predložila program lastniškega preoblikovanja in bodo znani lastniki in njihovi deleži. Pri prenosu kapitalnih deležev v zamenjavo za delnice Iskre Holding, d. d., bo zagotovljena zamenjava delnic Iskrinih podjetij v razmerju 1:1.

Državni deleži naj bi se privatizirali, je dejal Maks Tajnikar, vendar se je vlada včeraj zaslala pred dilemo, ali naj v celoti izstopi iz Iskre zaradi njenega programa vojaške opreme. Zato bosta ministrstvo za gospodarske dejavnosti in obrambno ministrstvo pretehtali tudi, ali naj država prek Sklada za razvoj obdrži nekatere svoje deleže v Iskri.

Borut Mesko

PODPIS SPORAZUMA / CONA SVOBODNE TRGOVINE

Slovensko gospodarstvo si utira pot na Češko in Slovaško

Velik poudarek kmetijstvu - Pogovori tudi z Madžarsko

LJUBLJANA - Konec prejšnjega tedna sta bila parafirana sporazuma o coni svobodne trgovine med Slovenijo in Češko na eni ter Slovenijo in Slovaško na drugi strani, je za STA povedala državna sekretarka v ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj mag. Vojka Ravbar.

Oba sporazuma bosta podpisana v začetku decembra, uporabljati pa se bosta začela v začetku prihodnjega leta.

Z uveljavitvijo sporazumov o coni svobodne trgovine, je poudarila Ravbarjeva, bomo razširili slovenski zunanji trg za neko novo območje. Ta trg bomo lahko takoj pridobili za določen del industrijskih izdelkov, za drugi del pa v naslednjih letih. Z obema državama smo se namreč dogovorili, da prehodno obdobje traja dve leti,

kar pomeni, da bomo po tem obdobju dosegli popolno delovanje cone svobodne trgovine. Kmetijstvo je v omenjenih sporazumih se posebej obravnavano, je dejala Ravbarjeva. »Kar zadeva industrijske izdelke, lahko rečem, da je večina le-teh na tako imenovani listi A, kar pomeni, da bodo takoj po začetku uporabe sporazumov uživali brezcarinski uvoz v državah, ki so podpisale sporazum,« je dejala Vojka Ravbar.

Po podatkih, s katerimi razpolagamo v Sloveniji, bo v začetku naslednjega leta v sistemu brezcarinskega uvoza prek 60 odstotkov menjave industrijskih izdelkov v vseh državah. Če pa te podatke pogledamo bolj podrobno, vidimo, da bosta Češka in Slovaška na omenjeni način v Slovenijo izvažali 60 odstotkov, Slovenija pa v ti dr-

zavi 80 odstotkov svojih industrijskih izdelkov.

Pogovori o sporazumu o coni svobodne trgovine z Madžarsko se potekajo, saj so se prejšnji teden pogajanja intenzivno nadaljevala. Zato upravičeno pričakujemo, da bomo do konca letošnjega leta tudi z Madžarsko podpisali sporazum, ki naj bi ga začeli uporabljati v prvem trimesečju prihodnjega leta.

»Na koncu bi rada se povedala, da bomo v naslednjem letu nadaljevali pogovore o sporazumu o coni svobodne trgovine s Poljsko in z državami Efte ter Evropske unije. Za razliko od Češke in Slovaške, s katerima imamo večji uvoz kot izvoz, pa imamo s Poljsko nekajkrat večji izvoz od uvoza. To dejstvo je za Slovenijo pomembno. Kmalu bomo torej pridobili skoraj 70-milijonsko

Vojka Ravbar: Sporazum bomo podpisal decembra

brezcarinsko tržišče, ki bo slej ko prej slovenskemu gospodarstvu omogočilo povečan obseg industrijske proizvodnje,« je zaključila Ravbarjeva. (STA)

METALNA / DELAVCI NADALJUJEJO Z DELOM

Tajnikarjevo »sporočilo« za stavkovni odbor TIO ni veljavno

Pripravljeni začeti pogajanja, vendar ne pod pogoji, navedenimi v dokumentu

LJUBLJANA - V sredo je v Metalno prispelo sporočilo za javnost s sestanka na ministrstvu za gospodarske zadeve, na katerem so med drugimi sodelovali minister za gospodarske dejavnosti Maks Tajnikar in sekretar Ivo Banič, ministrica za delo Jozica Puhar, predstavniki lastnika Sklada za razvoj, mariborski premier Anton Rous, predstavniki sindikatov ter 6-članska pogajalska komisija sindikatov iz Metalne.

Stavkovni odbor v Metalni družbi Tovarna investicijske opreme je nato poslal odgovor, v katerem ocenjuje, da je to »dokument brez veljavnosti, ker ni podpisan, kar pomeni, da nihče ne jamči za točnost vsebine; točka 5 določa nivo zajamčene plače, ne pa dejanske plače delavca, kar je v spo-

ročilu zapisano drugače, kot je bilo rečeno na sestanku dne 23. 11. 1993, navaja Stavkovni odbor. Glede na dejstvo, da je bil narok za stečajni pristavek na 6. december, »za stavkovni odbor ni sprejemljivo, da bi bilo možno prejemanje delavcem za mesec oktober« ob dobri volji »stečajnega upravitelja izplačati po oceni stavkovnega odbora sele v drugi polovici decembra 1993.«

Stavkovni odbor je pripravljen takoj začeti pogajanja, vendar ne pod pogoji, določenimi v »dvomljivem« sporočilu, da bo neposredno po stečaju Metalne TIO zagotovljeno prednostno izplačilo zajamčenih osebnih dohodkov za mesec oktober iz stečajne mase, in sicer na podlagi sporazuma s stečajnim upraviteljem.

Odbor se obvešča, da so v sredo oblikovali predlog za prekinitve stavke in blokade v družbi TIO. Delavci so ta predlog z glasovanjem sprejeli in naložili pogajalski skupini nalog, »da se takoj začnejo intenzivna pogajanja za razreševanje odprtih vprašanj.«

Zato pogajalska skupina pričakuje od ostalih udeležencev v sporu, »da bodo pokazali več pripravljenosti za takšne rešitve, ki bodo za prizadete delavce ugodnejše glede na njihov sedaj nejasen bodoči delovnopравни položaj in gmočno stisko, saj za mesec oktober, ki je bil delovno zelo intenziven, niso prejeli nobenega denarja,« zaključujejo v sporočilu ministrstvu za gospodarske zadeve predstavniki stavkovnega odbora.

Peter Tomaz Dobrila

POVOJNI POBOJI / PREISKAVA

Ozna je bila samostojna

Pomoč zgodovinarjev pri delu komisije - Precej gradiv ni

LJUBLJANA - Koliko bodo lahko zgodovinarji pomagali preiskovalni komisiji za raziskovanje povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih tovrstnih nepravilnosti, po včerajšnji seji komisije, ki so se je udeležili stiri od šestih povabljenih zgodovinarjev, se ni moglo povedati. Jasno pa je, da bo moral biti njihov status določen v skladu z zakonom o parlamentarni preiskavi in da jim bodo morali člani komisije natančno povedati, kaj želijo od njih zvedeti, obenem pa naj bi jim zgodovinarji

pomagali z razjasnjevanjem dejstev, do katerih so se že dokopali pri obravnavanju naše polpretekle zgodovine.

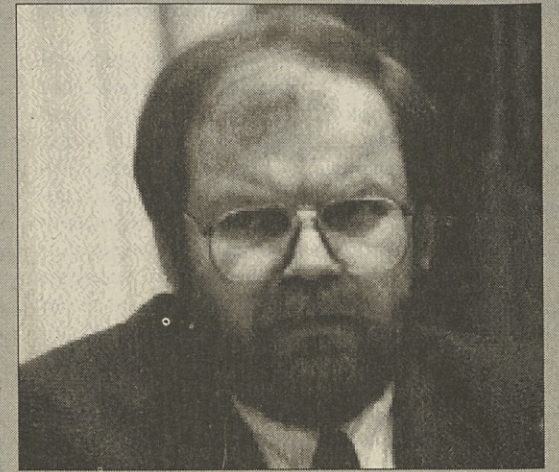
In po včerajšnji razpravi sodeč, imajo člani komisije že zdaj veliko vprašanj, med drugim tudi takih, na katere je odgovorila prejšnja komisija, ki jo je vodil Nace Polajnar. Od zgodovinarjev pa smo med drugim zvedeli, da je bila Ozna v Sloveniji precej samostojna in da se partija ni vmešavala v njene naloge, čeprav je bil načelnik Ozne Ivan Macek Matija tudi član politbiroja. Pretirano pa bi bilo

zatrjevati, da je za vse, kar se je dogajalo takoj po vojni, odgovoren le Macek, saj je komunistična partija zelo dobro vedela, za kaj gre. Na vprašanje, koliko ljudi je bilo pobitih, nismo slisali odgovora, saj zgodovinarji ne razpolagajo s pomembno dokumentacijo. Veliko je je v Beogradu, vendar do nje ne morejo, edini se živ član jugoslovanskega politbiroja pa je Milovan Djilas. Pa tudi v arhivih Sove je po nekaterih podatkih gradivo, s katerim bi si lahko pomagali pri raziskovanju povojnih pobojev. **Majda Ukelič**

»Vlada ima socialni čut«

LJUBLJANA - Minister za gospodarske dejavnosti Maks Tajnikar je po včerajšnji seji vlade dejal, da so letošnji pomlad se bili izgledi za rešitev Metalne - TIO. Po zasledbi tovarne pa je ostal samo en scenarij - stečaj. Dejal je, da si vlada prizadeva za ohranitev Metalne kot blagovne znamke in ohranitev delovnih mest. Vendar je jasno, da v Metalni - TIO ni možnosti za ohranitev 350 delovnih mest, kot so zahtevali sindikati. Tajnikar je dejal, da je mogoče ohraniti proizvodnjo v drugih Metalninih družbah, kar pa je v okviru svojih finančnih zmognosti pripravljen podpreti tudi Sklad za razvoj. Metalna - TIO je tako zelo zadolžena, da zaradi blokade trga računa delavcem ne morejo izplačati niti plač, dokler se ne bo začel stečajni postopek. Za dokončanje naročenih del bodo od 850 zaposlenih v Metalni - TIO potrebovali 250 delavcev, za kar bo poskrbela firma ECCE. Vsi ostali se bodo zasnili na zavodih za zaposlovanje, oktobrskih »plač« na ravni zajamčenih plač pa ne bodo dobili tako kmalu, saj je stečajni narok preložen na začetek decembra. Tajnikar je povedal, da vlada ni pristala na nezakonito zahtevo sindikatov, da bi delavcem izplačali odpravnine še pred začetkom stečaja. Sklad za razvoj bo takoj ob začetku stečajnega postopka finaciral oktobrsko zajamčeno plačo, »ne da bi čakal, da bi iz stečajne mase nastali doloceni prihodki«, kar po Tajnikarjevih besedah kaže na socialni čut vlade. V tem času pa naj bi brezposelni delavci dobili pomoč od ministrstva za delo v istem znesku, »vendar ne v obliki plač, temveč vzpodbud iz programa ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za ohranitev delovne eksistence.«

Borut Mesko

Maks Tajnikar: Samo še - stečaj (Foto: S. Ž.)

DIPLOMATSKA KRONIKA

Termin »nekdanja Jugoslavija« ne ustreza več

Vrhunski sestanek KVSE - V Celovcu okrogla miza o malih državah v velikih skupnostih

LJUBLJANA - Sredi prihodnjega tedna bo v italijanskem glavnem mestu vrhunski sestanek sveta Konference o evropski varnosti in sodelovanju (KVSE), vseevropske organizacije, ki z enim krakom sega tudi čez Atlantik.

V Rimu pričakujejo delegacije 53 držav članic, med njimi tudi slovensko, ki jo bo vodil zunanji minister Lojze Peterle. KVSE, ki je nastala v 70. letih, se je uveljavljala kot pomemben dejavnik mednarodnega sodelovanja in varnosti vse do zgodovinskih sprememb v

Evropi, ko njeni mehanizmi niso zmogli preprečiti krvavih etničnih oziroma regionalnih spopadov.

Tudi zato prihaja v zadnjem času do opaznejših sprememb v njeni organiziranosti, saj postaja KVSE vse bolj klasična mednarodna organizacija z generalnim sekretarjem in pripadajočo infrastrukturo ter mirovnimi misijami; ta trenutke delujejo v Makedoniji, Gruziji, Estoniji, Moldovi in Latviji.

Na rimskem vrhunskem sestanku naj bi sprejeli dokument o var-

nostnem in političnem položaju v Evropi, organizacija pa bo morala premisliti tudi o učinkovitosti metodah, kot so bile »jugoslovanske«.

Slovenija bo v svojem nastopu skušala sodelujoče države prepričati, da termin »nekdanja Jugoslavija« ni več ustrežna oznaka za novonastale države. Slovenija se zavezuje negativnih konotacij, ki izhajajo iz »metanja v isti koš«, zato zahteva priznanje svoje samostojne državnosti tudi na simbolni ravni.

Slovenija je aktivnejši pristop pri uveljavljanju

slovenske identitete uspešno uveljavila že na srečanju srednjeevropskih držav v Debrečnu na Madžarskem, kjer so zunanji ministri sprejeli njeno pobudo in v sklepnem dokumentu niso uporabili sporne oznake.

Zunanji minister Lojze Peterle danes se sodeluje na slovensosti ob 15-letnici skupnosti Alpe-Jadran, zvečer pa bo predaval v Celovcu, kjer bo na sociološkem kongresu okrogla miza z naslovom Male države v velikih skupnostih.

Bostjan Lajovic

AVSTRIJA/CIVILNA SLUŽBA

Ministra nista našla ne izhoda ne kompromisa

Spet uvedba komisije?

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Stiri ur pogajanj - in nobenega rezultata. To je bilanca včerajšnjega, že dalj časa napovedanega odločilnega pogajalskega kola o bodoči obliki civilnega sluzenja vojaškega roka, ki je potekalo med notranjim ministrom Franzem Löschnikom (SPÖ) in obrambnim ministrom Wernerjem Fasslabenom (ÖVP).

Ministra nista našla ne izhoda ne kompromisne resitve. Pozicije glede civilne službe so, tako je videti na prvi pogled, preveč različne, nesporejmljive. Obrambni minister vztraja pri zahtevi po podaljšanju trajanja civilne službe od sedaj 10 na 12 mesecev (vojaška služba: 8 mesecev) in drugih restriktivnih ukrepih, ki naj bi zagotovili vojski večje število vojaških rekrutov.

Kot smo že poročali, je zvezni poslovodja SPÖ Josef Cap pred dobrim tednom nakazal kompromisno pripravljenost SPÖ glede disciplinarno-pravnega in dohodkovnega poslabšanja položaja civilnih uslužbencev. Podaljšanje vojaškega roka na 12 mesecev pa

je za socialdemokrate slej ko prej nesporejmljiva zahteva.

Obrambni minister je po neplodnem pogovoru v izjavah za tisk ostro napadel notranjega ministra ter mu očital, da ogroža (vojaško) varnost Avstrije. Löschnik se je odzval z ugotovitvijo, da Fasslaben očitno od vsega zacetka ne želi doseči kaj drugega, kot pa ponovno uvedbo komisije za preverjanje vesti, ki je od 1991. leta odločala o prošnjah za civilno služenje vojaškega roka.

Pred javnostjo zdaj oba ministra igrata na karto nepopustljivosti, dejansko pa bi tudi neresen spet nadomestila komisija za preverjanje vesti. V praksi to pomeni: manj civilnih uslužbencev (za katere bi moral skrbeti notranji minister) in spet več vojaških rekrutov (katerih številčno nadziranje naj bi trenutno glavni problem avstrijske vojske).

AVSTRIJA - EVROPSKA UNIJA / VZNEMIRJENJE OKROG TAJNEGA PAPIRJA

»Hladna prha«

Bruselj zahteva od kandidatov EU takojšnjo odprtje trga brez vsake prehodne ureditve - Protest kmetijstva in živilske industrije

IVAN LUKAN

DUNAJ - Avstrijskim kmetom in s tem tudi avstrijski živilski industriji se obetajo težki časi. Po včeraj v Bruslju objavljenem, čeprav se internem papirju, zahteva Evropska unija (prej Evropska skupnost), da vsi sedanji kandidati za vstop v EU v slučaju svojega vstopa v skupnost tudi takoj odpro svoj trg za vse članice EU.

Konkretno: v primeru avstrijskega pristopa k EU leta 1995 bi Avstrija morala takoj odpreti svoj trg tudi za vsa živilska proizvodnja iz vseh držav Evropske unije. Tako imenovane prehodne ureditve, ki bi za določeno obdobje avstrijsko kmetijstvo in živilsko industrijo in olajšala prehod, torej ne bi bilo.

Obratno. Avstrija bi morala s pristopom k Evropski uniji brez izjem prevzeti v EU veljavno agrarno tržno ureditev, to pa bi brez dvoma pomenilo »hladno prho« za avstrijsko kmetijstvo, saj bi le-to bilo izpostavljeno premočni mednarodni konkurenci.

Za avstrijske potrošnike bi živila sicer postala cenejša, nastradali pa bi kmetje, ki bi za slučaj uresničitve bruseljskih nactov izgubili med sedem do osem milijard si-

lingov. Ta izpad pa bi morala nadomestiti verjetno avstrijska država, ker je Bruselj signaliziral, da ni pripravljen prevzeti tudi se to breme.

Avstrijski minister za kmetijstvo Fischler, katerega je vest iz Bruslja popolnoma presenetila (»Evropska unija nam ta nact sploh se ni posredovala«), je v prvi reakciji vztrajal pri zahtevi, da bi morala Evropska unija izravnati to dodatno obremenitev avstrijskega kmetijstva. Član zvezne vlade je s tem v zvezi poudaril, da je dolžnost Evropske unije, da upošteva izpostavljeno geografsko lego Avstrije (»Iz vseh strani nam grozi poplava z živilom«).

V intervjuju za avstrijsko radiotelevizijo (ORF) pa je minister Fischler temu še dodal, da Avstrija ni pripravljena »žrtvovati svojo največjo industrijsko panogo in tudi ne bo dopustila resno ogrožanje kmetijstva«.

Minister iz vrst ljudske stranke je ob tem še menil, da nima samo Avstrija resen interes vstopiti v Evropsko unijo, »tudi v Bruslju se zavedajo prednosti, ki jih bi imel pristop oz. polnopravno članstvo naše države v tej skupnosti«.

V avstrijski nakupovalni košarici bodo že kmalu (mnogo cenejša) živila iz držav EU.

CELOVEC / UNIVERZA

Ustoličen novi rektor

Willibald Dörfler prevzel krmilo

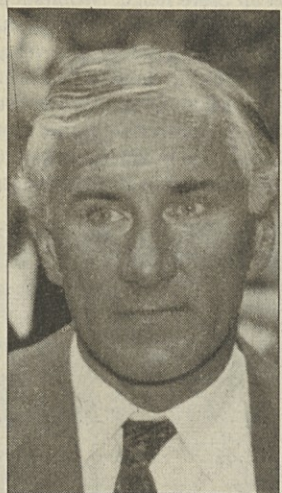
CELOVEC - Na univerzi Celovec, ki se sedaj tudi uradno tako imenuje, je konec preteklega tedna slaven sprejel funkcijo novega rektorja dr. Willibald Dörfler.

Na rednega profesorja za matematiko cakajo velike naloge, med drugim bo moral izvesti organizacijsko reformo nekdanje univerze za izobraževalne vede. »V tem vidim dvojno obremenitev, toda tudi dvojni izziv«, je menil Dörfler ob sprejemu odgovorne funkcije.

Najbolj pomembno delo, da bo nactovana dogradnja celovske univerze, je menil Dörfler, in pri tem opozoril tudi na vprašanje financiranja. On pa da je veliki optimist in upa, da bo nactovanje tako napredovalo,

da bi lahko položili temeljni kamen že jeseni leta 1995.

Inauguraciji so prisostovali tudi zastopniki slovenskih univerz.

Rektor Willibald Dörfler.

KOROŠKA / OTVORITEV RAZSTAVE

Vrhunska umetnost

Slovenska slikarja Klementina Golja in Klavdij Tutta razstavljata v Galeriji Rožek-Šikoronja svoja novejša dela

CELOVEC - Galerija Sikoronja v Rožku si je ustvarila svoje ugledno ime na Koroskem s tem, da že od vsega zacetka vabi poleg domačih ustvarjalcev tudi vrhunske umetnike iz sosednjih dežel in držav in s tem daje majhnemu kraju koz. Vasici ob Dravi sijaj mednarodnega središča na tromeji.

Nekaj tega umetniškega »flaira« je bilo cutiti tudi ob otvoritvi nove razstave, ko se je kljub sneženju in splošnim cestam zbrala koroska »sikerija« v rožki galeriji, kjer se je predstavil obiskovalcem idejno in osebnostno povezan par iz Slovenije: Klementina Golja in Klavdij Tutta.

Diplomatski zastopnik Republike Slovenije, konzul Milan Jazbec je v kratkem pozdravnem govoru poudaril povezovalno vlogo galerije, ki je postala stičišče alpskih kultur in mesto srečanja slovensko-avstrijskih umetniških krogov.

Klementina Golja, rojena 1966 na Jesenicah, je diplomirala iz slikarstva na akademiji v Milanu in se zdaj posveča podiplomskemu študiju na akademiji za likovno umetnost v Ljubljani (prof. L. Logar in G. Gnamuš). Samostojno razstavlja že sedem let, predvsem po Sloveniji. Prišla je že nekaj nagrad in se zadnja leta udeležuje pretežno skupinskih razstav (letos skupno 15, v Sloveniji, Avstriji,

na Ceskem in Nizozemskem). Perspektivna umetnica na pragu mednarodnega priznanja v Rožku razstavlja slike na platnu večjega formata, dela letošnjega ustvarjanja in zbirko malih pejsazov v mesani tehniki.

Klavdij Tutta, rojen 1958 leta v Postojni, je študiral slikarstvo in grafiko v Ljubljani in se mednarodno uveljavil s samostojnimi (preko 80) in skupinskimi (od leta 1976 ca. 260) razstavami; poleg vseh slovenskih galerijah in v skoraj vseh evropskih državah je razstavljal tudi na Japonskem in v Ameriki. 40 domačih in mednarodnih priznanj prica o tem,

lovcu, Beljaku in Spitalu. V Rožku razstavlja slike na platnu iz cikla »Pravljice pokrajine« in risbe.

Ker je direktor ljubljanske Mestne galerije Aleksander Bassin zaradi drugih obveznosti odpovedati svojo udeležbo, so si obiskovalci slike ogledali brez strokovnega uvoda, iskali odgovore z vprašujočimi očmi, primerjali izpovedno moč barvnih ploskev in slikovitih risb, analizirali posamezne razstavne objekte in se končno le zatekli po pomoč k umetnikom.

Klementina Golja pojmuje sliko kot izraz dvojne izpovedi. Slikovno polje so pokrajine, razporejeni vt-

lastna razmišljanja in spoznanja; - ženska narava naredi s prepletanjem materialne in duhovne podobe več kot samo »lepo sliko«. Postopoma se obiskovalcu razstave razkriva slikarčin bogat miselni svet, njeno občutenje življenjskih resnic, njeno sporočilo gledalcu, ki čuti odziv krepih barv in zgornjih struktur. Sočen z določenim ugodjem in močnimi nasprotji zaznava gledalec slikovno izpoved bolj kot izziv napoved novih slikarskih sporočil.

Slikarske izpovedi Klavdija Tutte (slika) odlikuje dvoje - navezovanje na primorsko pokrajino in tradicijo in hkrati zavestno poglobljanje v mitologijo in postmoderno mimetično likovno govorico. Njegovi glavni pomeni so znaki so bikova glava in »portoni«, prazgodovski kamniti pomniki, pa tudi ptice, samorog, vrtnici in burja. Slike so lirčno poetične meditacije, ki združujejo gricevnati in kamniti kraski svet z izzarevanjem življenjske energije in ustvarjalnega veselja. »Dobro jutro, sonce«, je ena od izraznih sporočil: pozdrav soncu, ki je prabitni vir svetlobe, moči in življenja, znamenje neomejenega gibanja in svobode.

Razstava je odprta od srede do nedelje, od 15. - 18. ure, do 19. decembra 1993.

Alois Angerer

da je po svetu znan in priznan umetnik. Tudi na Koroskem ga že poznamo iz razstav v Ce-

si iz narave, imenitne likovne oblike, opazovanja izrazitih zunanjih pojavov. Nanj projicira

KOROŠKA

Kelag je vredna 8 milijard šilingov

CELOVEC - Koroska deželna energetska družba Kelag, ki je v zadnjih treh letih zasla v dokaj resne likvidacijske težave - lansko leto je bilo zaključeno z izgubo 192 milijonov šilingov - je vredno do osem milijard šilingov vredna.

Po včeraj objavljenem (zaupnem) poročilu neke dunajske ocenjevalne komisije - nalog za ocenjevanje je dalo mesto Beljak, ki želi prodati svoj delež - znaša ocenjena vrednost po donosu 3, 2 milijarde šilingov, vrednost v slučaju likvidacije pa do osem milijard šilingov.

Kot znano, sta ÖVP in FPÖ letos poleti v deželni zboru poleti sklenile prodajo deželnega deleža Kelag. (L.L.)

NOVICE

»Ženski tribunal« proti nasilju

DUNAJ - V avstrijski prestolnici se je včeraj pričel tako imenovani »ženski tribunal« proti nasilju. Prireditve se udeležijo ženske iz Avstrije, Združenih držav Amerike in Irana, cilj »tribunala« pa je, opozoriti vlade in državnike po celem svetu, da prav ženske najbolj trpijo pod nasiljem, preganjanjem, in vojno. Hkrati zahtevajo upoštevanje ženskih pravih, zajamčenih v mednarodnih pogodbah. Ministrica za ženska vprašanja v avstrijski zvezni vladi Johanna Dohnal, državna poslanka Zelenih Marijana Grandič in predsednica ženske zvezne sindikalne organizacije Schmidleitner so na zborovanju v centru Dunaja kritizirale avstrijsko zakonodajo napram tujcem, predvsem sporen zakon o pravici bivanja v Avstriji.

Zveznim in deželnim politikom plače ne bodo dvignili

DUNAJ/CELOVEC - Dohodke zveznih in deželnih politikov prihodnje leto ne bodo dvignili. To je sklenil ministerski svet oz. avstrijska zvezna vlada na svojem zadnjem zasedanju, kateremu je predsedoval namestnik zveznega kanclerja Erhard Busek. Busek je ta sklep označil kot »akt politične kulture« in temu še dodal, da s tem sicer ni dosežena sanacija hudo deficitarnega proračuna, vendar pa naj bi bil sklep znak, namenjen predvsem pogajalcem, ki se zavzemajo za povišanje plač uradnikom. Od njih pričakuje Busek, da bodo vsaj nekoliko popustili pri zahtevah. Kot znano, zahtevajo povišanje plač za 3, 5 odstotka, vlada pa jim ponuja 1, 9 odstotka. Sklepu zvezne vlade se je včeraj priključil tudi koroski deželni zbor. Z glasovi vseh stranke je bil sprejet tozadeven predlog, razprava o zamrzitvi plač pa je pokazala, da je Koroska že sredi volilnega boja za deželnozborske volitve 12. marca prihodnjega leta.

Nov zakon o zdravilih

DUNAJ - Ministerski svet je na svoji zadnji seji obravnaval predloga za spremembo zdravniškega zakona in zakona o zdravilih. Pristojni minister Michael Ausserwinkler je bil zadovoljen tako diskusije kot tudi rezultatu o zdravniškem zakonu in predvidenega izpita na koncu pripravniske dobe v bolnišnicah zdravniške specialiste. »Dosegel sem vse, kar sem si zamislil«, je dejal Ausserwinkler in napovedal, da bo zakon veljal od 1. januarja leta 1996 dalje. S spremembo zakona o zdravilih pa se je Avstrija prilagodila pravni situaciji, ki velja v evropskem gospodarskem prostoru (EWR).

Deželni proračun zvišan za 342 milijonov šilingov

CELOVEC - Za 342 milijonov šilingov so na seji koroske deželne vlade zvišali deželni proračun za tekoče leto 1993. Dodatni proračun je predlagal finančni referent Peter Ambrozij, sprejeli so ga pa z glasovi socialdemokratov in člana ljudske stranke (deželni glavar Christof Zernatto). Razširitev proračuna je po besedah Ambrozija postala potrebna zaradi vrste novih zakonov in nepredvidljivih dogodkov. Z dodatnimi sredstvi bodo med drugim poravnali tudi škodo, ki je nastala ob naravnih katastrofah. Sredstva za širitev deželnega proračuna pa bodo krili z dodatnimi dohodki, z zmanjšanjem izdatkov na drugih področjih, dežela pa bo morala najeti tudi posojila.

Trgovinska zbornica proti 35 umem tednu pri polni plači

CELOVEC - Za 35 urni delovni teden pri polni plači korosko gospodarstvo nima razumevanje, je izjavil predsednik trgovinske zbornice Karl Koffler. S tem da ne bi ustvarili nova delovna mesta, je dejal najvišji funkcionar zbornice, kar bi gospodarsko potrebovalo, je znižanje dodatnih stroškov zaradi plač. S tem v zvezi je Koffler še povedal, da so se od leta 1970 do danes samo dodatni stroški pri plačah zvišali za dobro četrtino in da je Avstriji s tem prav na vrhu evropske lestvice.

Negativne posledice slabe letošnje poletne sezone

CELOVEC - Zaradi občutnega nazadovanja števila nocitev v letošnji poletni sezoni so podjetja in občine ob Vrbskem jezeru zasle v dokaj hude finančne težave. Zato je otoski zupan Nikolaus Lanner zahteval gospodarski vrh, pri katerem naj bi sodelovali strokovnjaki za turizem in deželni glavar Christof Zernatto, ki je tudi odgovoren za to gospodarsko panogo pri koroski deželni vladi. Obravnavali naj bi predvsem možnosti finasiranja za obstoječih projektov ter našli odgovor na vprašanje, kako bo v bodoče treba izvesti investicije na področju pospeševanja turizma. Kot smo že poročali, je letošnja poletna turistična sezona zaključila s skoraj 6-odstotnem minusom.

AVSTRIJA - SLOVAŠKA / MEDIJI

Pomoč »Radiu CD«

DUNAJ - Avstrijska zasedna radijska postaja »Radio CD«, ki od leta 1990 dalje iz Bratislave na Slovaskem oskrbuje vzhodnoavstrijski in dunajski prostor z zasebnim radijskim programom, bo dobil novega partnerja. Kot investitor se bo pri radijskem podjetju udeležil dunajski gradbeni mogul Richard Lugner.

Podjetnik sicer nima namena postati večinski lastnik radija, njegov angazma pa prihaja v ravno pravnem trenutku, saj lastniško družbo »Radija CD« že dalj časa tezijski dolgovi v višini nekaj de-

set milijonov šilingov.

Tudi kratkoročno od slovaskih organov izsiljena ukinitve emisij (Republika je obsirno poročala o op. ured.) je oddajniku povzročila veliko škodo (izguba reklamnih dohodkov). Dejansko je že Bank Austrija, največji upnik radijskega podjetja, nekaj časa iskala potentnega partnerja za finančno ogroženi zasebni radijski projekt.

Richard Lugner, ki se kot gradbeni podjetnik in sponzor raznih dejavnosti rad postavlja v središče medijske pozornosti, bo udeležbo pri zaseb-

nem radiju brez dvoma koristil tudi za boljše reklamno v lastni zadevi.

Ze v preteklosti je v okviru gala-prireditve s prominentnimi gosti in umetniki v svojem dunajskem nakupovalnem centru »Lugner-City« skušal pridobiti večjo »naklonjenost« elektronskih medijev, kajpada s stranskim učinkom brezplačne reklame za svoje posle.

Zdaj je nactovana v nakupovalnem centru gradnja oddajniškega studija »Radija CD«. (I.S.)

KOMENTAR

Legalno alias civilno

LELA B. NJATIN

Lastninsko preoblikovanje se dogaja tudi v kulturi. Na banalni ravni je v Mestnem gledališču ljubljanskem vzniknila afera med samopašnim oblastnikom, ki s tudi sicer uveljavljenim trikom by pass firme gledališče spreminja v zasebno ustanovo, medtem ko se igralci, tehnično osebje in drugi uslužbenci borijo za ohranitev obsega in kvalitete svojega delovnega programa ter lastnega statusa in blagostanja. Na simbolni ravni gre za spopad med brezobzirno prihodnostjo družbenega boja vsakogar proti vsakomur in romantično preteklostjo, v kateri je družba kulturne dejavnosti zrla s posebno skrbjo.

Dejansko pa je problem na ravni upravljanja in odločanja: za svoje se namreč »ansambel« MGL bori kot civilnodružbeni subjekt. Kljub temu da svet direktorju očita prekoracitev pooblastil, ki jih ima po zakonu, v svoji nezaupnici pravzaprav izreka skrb za lastno udeležbo v usmerjanju svoje prihodnosti. V najbolj slavem obdobju civilne družbe je bil njen način uveljavljanja zahtev neformalni pritisk na oblast in oblikovanje nekonvencionalnih organiziranosti delovanja, vsaj od letošnje pomladi, ko je »alternativa« v kulturi trkala na vrata poslanskih klubov s predlogom amandmaja na sprejeti proračun, pa civilno pronicava uradno skozi legalno. Svet MGL je za svoj predlog razrešitve direktorja uporabil legalno pot, ki mu je na voljo. Ta poteza je bila hkrati tudi pokazatelj, da je skrb »ansambela« za lastno prihodnost upravičena, saj mu je uradni glas kljub zakonitosti tega početja takoj nasprotoval in tako izpovedal, da vidi prihodnost na drugi strani.

Kulturni ustvarjalci v pričakovanju sprememb in ustanovitve kulturne zakonodaje, ki jih obljublja uradne strukture, pac uporabljajo tisto, kar je trenutno v veljavi. Komur last, temu tudi oblast, zato civilna družba, ki se je naučila delovati legalno, lahko obvlada sedanost mimo negotove prihodnosti.

GLEDALIŠČE / SVET MGL JE PREDLAGAL RAZREŠITEV DIREKTORJA

Komu gori?

Namesto Janeza Pretnarja naj bi dolžnosti direktorja opravljal umetniški vodja Zvone Šedlbauer

Da so najrazlicnejše zdrahe, ki jih ustvarjajo člani katerega koli gledališča, za tovrstne ustanove nekaj vsakdanjega, ni potrebno posebej poudarjati. Dokler prepri ostajajo »tihi dogovor« med igralci in režiserji znotraj obrekovalnic in foyerjev, je vse v najlepšem redu, ko pa se spori preselijo v upravne prostore, je to že znak za alarm.

Dogajanja v Mestnem gledališču ljubljanskem, natančneje v upravnih strukturah te institucije, so pred dnevi dosegla vrhunec. Ob polemikah in dopisovanjih, ki niso zaobsle javnih medijev, predstavljamo strnjeno razvoje dogodkov, predvsem pa mnenj obeh prizadetih strani. Zacetek zgodbe, katere epilog lahko pričakujemo v kratkem, datira v mesec april letošnjega leta, ko je dal svet MGL prvo pobudo za razrešitev direktorja MGL Janeza Pretnarja, ki je na vse obtožbe podal pisni odgovor in jih je tudi osebno ovrgel na zaslisanju pred komisijo pri Skupščini mesta Ljubljane. Drugi plaz obtožb pa se je uradno sprožil na 8. seji sveta MGL 11. novembra letos, ko je svet, predseduje mu Marjana Jaklič Klansek, soglasno sprejel odgo-

MGL, za vršilca dolžnosti direktorja MGL (do zaključka omenjenega disciplinskega postopka oziroma najdlje za dobo 6 mesecev) pa je imenoval sedanjega umetniškega vodjo gledališča Zvone Šedlbauerja. Za te sklepe poročilo omenjene seje navaja naslednje razloge: podpis pogodbe o finansiranju redne dejavnosti, ki ni v skladu z rednim programom, kakršnega je sprejel svet zavoda; opustitev obvestila svetu zavoda o spremembi programa; malomarno opravljanje dolžnosti s sklepanjem vsebinsko in programsko neuskajanih pogodb in aneksov; opustitev priprave ustreznega sanacijskega programa; opustitev priprave predloga potrebnih sprememb akta o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke; nezakonito razpolaganje z družbenimi sredstvi; opustitev zahtevane ukinitve »bypass« družbe znotraj zavoda; zavajanje ustreznih organov glede obveščanja o terjatvah in obveznostih zavoda; onemogočanje upravljanja dela umetniškemu vodji; neupravičeno izostajanje s sej sveta; samovoljno zmanjševanje osebnih dohodkov; onemogočanje vpogleda v dokumentacijo gledališča organu upravljanja in oviranje dela sindikata ter sprejemanje delavcev na

delo v nasprotju s predpisi. V zvezi z navedenimi sklepi je svet MGL v zadnjih dneh prejel vrsto dopisov z očitki, da gre za nezakonito ravnanje, in s predlogi ali že kar zahtevami, naj svet svoje sklepe spremeni ali umakne. Med prvimi, ki so se odzvali na sklepe, s katerimi je svet MGL ustvaril podlago za razrešitev nezdržnih razmer, do katerih je prišlo »zaradi večkratnih in hujših kršitev delovnih obveznosti direktorja gledališča g. Janeza Pretnarja«, je bilo tudi ministrstvo za kulturo, ki je dan po seji pisмено obvestilo svet MGL in skupščino mesta Ljubljane, da sta omenjena sklepa nezakonita, saj ministrstvo ni odločalo »v skladu s 70. členom Zakona o zavodih, po katerem imenuje in razrešuje direktorja zavoda skupščina družbenopolitične skupnosti, ki je ustanoviteljica zavoda«. V nadaljevanju je ministrstvo svetu odsvetovalo nameravano predajo poslov v. d. direktorju in svet napotilo, naj notranje upravne spore razreši z ustanoviteljem zavoda Mestom Ljubljano. Na stanje v MGL - do katerega je privedel razkol med direktorjem, svetom kot organom upravljanja in kolektivom gledališča -, predvsem pa na statuarno samovoljo sveta gledališča, je Janez Pretnar več-

krat obvestil tako Ministrstvo za kulturo kot financiranja in Mesto Ljubljano kot ustanovitelja, v začetku oktobra pa se odgovorni sekretariat pri ljubljanskem IS, ki pa se na te probleme ni odzval. Do zapletov v MGL je prišlo ponovno 16. novembra zjutraj, ko je direktor Janez Pretnar vdrl v »svojo« zapечатeno pisarno (- svet je bil primoran zaradi tega vložiti kazensko ovadbo), prav to jutro pa je bila v Delu objavljena Izjava za javnost izpod peresa Janeza Pretnarja, v kateri s svojega stališča ocenjuje in analizira razmere v tej gledališki hiši. Da pa bi bila podoba stanja v MGL kar najcelovitejša, je v istem dnevniku predsednica sveta MGL z dvotedensko zamudo objavila pojasnilo k odločitvam sveta MGL z dne 11. 11. 1993...

Ob tem se zdi, da zaradi uspeha preteklih sezon podatek, da imajo v tej sezoni kar za 28 odstotkov povečano število abonementov in s tem dohodek 16 milijonov tolarjev, nikogar ne zanima (izjema je le obtoženi direktor), pomembno je le, cigavi interesi bodo prevladali. Zdraha Mestnega gledališča ljubljanskega vsaj zaenkrat ne zanimajo obiskovalcev in prav je tako. Psi lajajo, karavana gre dalje.

Miha Trefalt

POP NOVICE

Božične plošče

Predbožični nakupovalni mrzlici se pridružujejo tudi glasbeniki. V teh dneh so izšle številne posebne božične plošče. Med njimi so albumi Harryja Connicka Jr. (»novi Frank Sinatra«), Glorie Estefan (naslov plošče je Christmas through your eyes), posnetek skupnega dunajskega nastopa Diane Ross, Placida Dominga in Luciana Pavarottija. Vse te plošče že lahko dobite pri slovenskem predstavniku založbe Sony, trgovini Dots v pasazi Plave lagune.

Nove kompilacije

K številnim božičnim ploščam lahko pristujemo tudi kompilacije. David Bowie je izdal ploščo z naslovom Bowie - The Singles, na kateri je zbranih 37 največjih uspešnic. Angleški duo Foster and Allen, znan po popu za odrasle v stilu Chrise de Burgha, ponuja album By Request. Podobno usmerjen popevkar Daniel O'Donnell pa svojo živo ploščo A Date With Daniel - Live.

Vrnitev Franka Sinatre

Frank Sinatra (na sliki spodaj) se pridružuje božičnim ploščam z zelo ambicioznim albumom Duets, na kateri prepeva z različnimi znanimi pevci in pevčkami. Med drugim nastopa z Charlesom Aznavourjem, Lizo Minelli, Glorio Estefan, Kennyjem G-jem, Juliom Iglesiasom in Bonom iz U2. S to ploščo namerava njegova založba

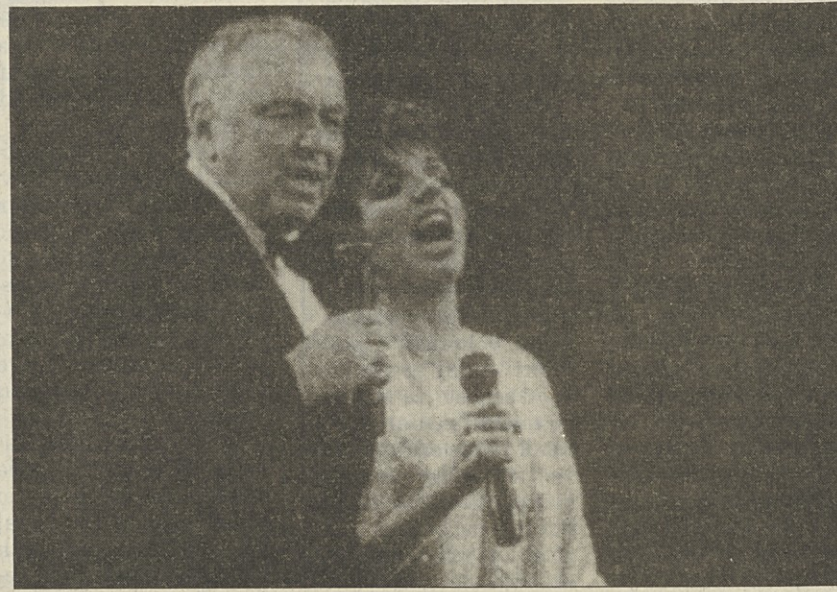
EMI podrusiti prodajni rekord albuma z glasbo iz filma Bodyguard.

Novi singli The Shamen

Britanski tehno duo The Shamen je izdal tri nove plošče. Dve sta EP, kar pomeni, da na vsaki najdemo štiri skladbe, naslova pa sta The SOS EP in Show Of Strengh EP. Na njima najdemo nekaj novih skladb, nekaj remiksov in nekaj starih, se neobjavljenih posnetkov. Tretja plošča pa je album z naslovom On Air. Gre za se neobjavljene posnetke njihovih največjih uspešnic, kot so jih posneli za londonski radio BBC 1. The Shamen je ena od najuspešnejših tehno zasedb, saj so lanskoletni album Boss Drum prodali v večkratni platinasti nakladi.

Zbirke Briana Ena

Brian Eno, producent, skladatelj in klavirist, je izdal dve CD skatli s po tremi albumi. Zbirki so poimenovali Brian Eno I in Brian Eno II. Na ploščah so zbrani tako instrumentalni posnetki iz zadnjega desetletja kot vokalne pesmi iz sedemdesetih let. Med gosti na prvi zbirki je Robert Fripp, bivši kitarist King Crimson in Davida Bowieja, na drugi zbirki pa se pojavita tudi David Byrne (ex-Talking Heads) in John Cale (Velvet Underground). Brian Eno je svojo kariero začel v začetku sedemdesetih kot klavirist skupine Roxy Music, kasneje pa je sodeloval z Davidom Bowiejem, Talking Heads in U2. Pripravil: M. K. M.

RECENZIJA / PLESNA PREDSTAVA

Poigravanje z medijema plesu in gledališča

Pretekli konec tedna je v Cankarjevem domu plesalec in koreograf Iztok Kovac s svojo mednarodno skupino En - knap predstavil novo delo Razsiri krila (slon nerodni).

V intervjuju, ki smo ga ta teden lahko prebrali v Mladini, je Iztok Kovac, plesalec in koreograf, ki je v tukajšnjem prostoru prisoten bolj prek znamenkov o njegovih gostovanjih na evropskih in ameriških festivalih plesa kot pa kontinuirani predstavitvi svojih del v slovenskem prostoru, med drugim izrekel tudi tole: »Isčem nov odnos med koreografom in plesalcem, ali med režiserjem in igralcem. Zame ni zelo močne ločnice med plesom in gledališčem. Ples je del gledališča in gledališče del plesa. Nisem niti režiser niti koreograf (...) Morda koordinator, ker ne določam koncepta tako kot koreograf ali režiser. (...) Nisem več koreograf z izdelanim nacrtom. Skupaj s plesalci v skupini le vedno znova vadimo pravila, ki jih sami določimo in izpopolnjujemo, ki se jih držimo in jih moramo spostovati.«

Zakaj ta citat znotraj zapisa o njegovi najnovejši plesni kreaciji, premierno uprizorjeni na letošnjem festivalu Klapstuk '93? Enostavno zato, ker Kovac v svoji tipično nonsalantni in nepretenciozni razlagi svojih umetniških postopkov izpostavlja temeljna označevalca in identifikatorja svoje plesno-gledališke taktike.

1. Vse njegove dosedanje scene kreacije (omejimo se na zadnje štiri: prezrti Movens, ki je bil leta 1990 za Glej, ki ga je produciral, nekaksen uvod v spremembo poetik, ki sta jo označila Matjaz Pograjc in Tomaz Strulc; potem Vso srečo ti želim, ki je znotraj slovenske sodobne plesne scene vpeljal najbolj nonsalantno razsutje pojma plesnega teatra in njegovega parodiranja palete klasičnih in modernističnih tehnik; briljantno predstavo - solo Kako

sem ujel Sokola, s katero je opozoril nase v evropskem prostoru; in pa njegovo zadnjo produkcijo Razsiri krila (slon nerodni) se vztrajno gibljejo v vmesnem oziroma vmesnih prostorih med gledališčem in plesom, in to na način, da dekonstruirajo prvega in drugega na njihove elemente ter med njimi vzpostavljajo nove, nujno neobstoječe povezave.

2. Gibanje znotraj tako spolzkega področja zahteva specifično režisersko oziroma koreografsko taktiko. Namreč ne več tisto nevzdržno avtorskega režiserja ali koreografa, ampak nekakšnega koordinatorja (za nekatere je ta beseda seveda zelo težko poveljavljiva s pojmom kreacije, toda spomnimo se, da je celo danes že klasičen režiser Peter Stein pred

kratkim izjavil, da zanj vsaka predstava pomeni »koprodukcijo med vsemi sodelujočimi in ne diktata režiserja.«

Predstava Razsiri krila (slon nerodni) kot prvi produkt novoustanovljene skupine En-knap, ki združuje šest plesalcev iz petih različnih držav in različnih gibalnih tradicij, izpostavlja obe temeljni komponenti Kovaceve scene taktike skozi avtorski dialog z glasbo Johna Zorna. Zornovega nonsalantnega miksa različnih glasbenih stilov Kovac ne prevaja v nekakšno hitro slededo si paleto modernih in postmodernih plesnih taktik, njihovega citiranja in parodiranja. Nepredvidljivo menjavanje in miksa glasbenih zvrstev, ki stalno ruši poslušalcev horizont pričakova-

nja, Kovac uporablja kot predmet dialoga, skozi katerega se v labirintu podob zrcali stanje sodobne civilizacije in plesa samega. Če je sodobni ples po večih desetletjih dekonstrukcije široke palete plesnih tehnik postal bodisi stvar akademskosti bodisi redundantnega ponavljanja vedno tistih, zgolj pogojno renoviranih vzorcev paradije, ironizacije in ponovne vzpostavitve plesa kot estetskega. Kovac temu plesu s igro med plesno-tehnično briljantnimi parti plesalcev in dramaturgijo, katere osnova je sistem motenjskega spektakelskega shem, omogoča funkcijo izzivalnosti.

Gledalci, ki so že preveč vajeni vseh različnih kombinatorik transformacij in deformacij plesnih klisejev, se v trenutku, ko so prepričani, da se soočajo z zgolj se eno ponovitvijo tehnično perfektnega, toda suhoparnega preigravanja stilov, zavejo, da Kovac s svojo skupino v tej renovacijski strukturi plesa vztrajno ruši iluzijo zanra plesnega gledališča in gledališča nasploh. Proces kodiranja in dekodiranja ves čas prekinja z enostavnimi motnjami, ki jih najprej dojemamo kot napake v sistemu, potem pa počasi iz njih raste dramaturgijske predstave. Tako kot se Zorn poigrava z medijem glasbe, se tudi Kovac poigrava z medijem plesa in gledališča. Fikcija sestopa v realno, da bi realno postalo fikcija, ples kot stvar umetniškega koda postaja stvar vsakdanjosti, gledališče se vzpostavlja znotraj medija plesa, ples pa se izteče v realnost sestih posameznikov, ki, kot da bi sneli masko, stojijo pred nami z vsemi svojimi posebnostmi. Nemogoče je določiti, kje se začne in konča improvizacija in kje se konec koncev konča predstava.

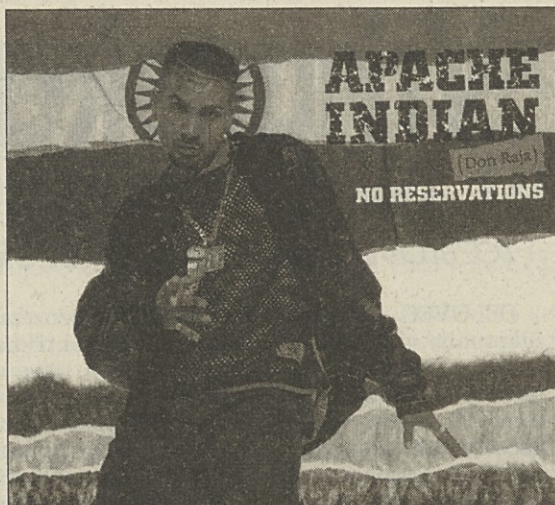
Razsiri krila, slon nerodni.

Tomaz Toporišic

(Foto: Srdan Živulović)

IZŠLO JE... / PLOŠČI

Apache Indian: No Reservations (Island, 1993); CD; 48 min; reggae; prodaja: DZS - Plecnikova knjigarna, Subičeva 1, Lj; 2.424 SIT.

Apache Indian je Indijec, ki živi v Londonu. Kdor je bil kdaj v Londonu, se ni mogel izogniti množicam tam živčih Indijcev in Pakistancov. Zakaj ta komunava navkljub svoji številčnosti se ni proizvedla prave, vsebritanske glasbene zvezde, pa je verjetno jasno vsem bolj pozornim obiskovalcem Otoka. Ljudje z indijske polceline so - vključno z drugimi obarvanimi Britanci - navkljub vsemu pridiganju o rasni enakosti in človekovih pravicah še vedno drugorazredni državljani. Uspeh Apache Indianja je zato toliko pomembnejši tudi iz tega socialno-stratiškarskega razloga. In kaj takega je naredil Apache, da mu je uspelo prebiti led pop lestvice? Nobenih kontroverz, nobenih izpadov, nobenih bombastičnih izjav. In jih tudi ne potrebuje! Njegova glasba je posebne vrste - nekaksen hard-core - reggae, imenovan ragga. Prepoznate ga po nerazumljivem drvečem brbljanju v lokalnih slengih, divjih in močnih ritmih, kopici samplanih fraz in uživaškem odnosu do življenja. Zenske, pijska in ragga. V živo-otožnih novembrskih dnevih ponujajo energične in poživljajoče plesne pesmice nekakšen miselno-telesni pobjeg v južne kraje, neskončno zabavo, duhovitos in eno samo veselje. Preverite: Chock There, Arranged Marriage, Badd Indian. (M.K.M.)

Arvo Part: Te Deum (ECM; 1993); CD; 66 min; klasična; prodaja: DZS - Plecnikova knjigarna, Subičeva 1, Lj; 2.080 SIT.

Trenutno najuspešnejša 'sola' klasične glasbe je 'mistični minimalizem'. Njegovi avtorji vsi po vrsti prihajajo iz Vzhodne Evrope, s svojimi deli pa polnijo dvorane in prodirajo celo na pop lestvice. Najbolje prodajana klasična plošča letošnjega leta - 200 tisoč prodanih primerkov (!) - je Tretja simfonija Henrika Goreckega, zamaknjena poljskega komponista, ki se ne premakne iz svoje vasice v Tatrah in ki črpa svoj navdih iz meditativne ljudske glasbe ter sakralnih del. Podobna oznaka velja tudi za Arvo Parta. Arvo se pred novinarji in mediji skriva v svoji Estoniji, kjer v miru sklada s cerkveno glasbo navdahnjena dela, katerim daje naslove kot Passio ali Arbo. Naslov najnovejše plošče je simptomatičen - Te Deum. Razumevajoč dom je nasel pri založbi ECM, znani po novi klasični in avtorjih kot Keith Jarrett ali Steve Reich. Neobremenjen s komercialnimi pritiski ustvarja Part glasbo za svojo duso, ki je, kot se zdi, ostala s mislimi nekje v srednjem veku. Te Deum ter Kyrie, Gloria, Agnus Dei in Sanctus (iz Berlinske mase) s svojim zborovskim petjem, blagimi zvoki Estonskega simfoničnega orkestra, meditativnostjo, močnim krščanskim nabojem, onstranskostjo in zimsko-belo otožnostjo prenese misli v case kmečkih uporov in zemeljskega trpljenja. (M.K.M.)

V Ljubljani od danes merijo moči mladi baletni plesalci

Na odru Opere in Baleta SNG bo od danes do nedelje v organizaciji sveta za glasbeno izobraževanje RS in komisije za tekmovanje mladih slovenskih glasbenikov in plesalcev potekalo prvo tekmovanje mladih baletnikov. V dveh starostnih kategorijah se bo pomerilo 17 slovenskih plesalcev, mlajših od 26 let. Nastopajoči prihajajo iz obeh slovenskih baletnih srednjih sol ter mariborskega baletnega ansambla (iz ljubljanske hise ni nobene prijave), Jas Otrin pa z baletne akademije v Münchnu. V prvem krogu tekmovanja (ob 10h) bodo plesalci odplesali obvezno variacijo, jutri ob isti uri pa mlajšo skupino čaka variacija klasične koraografije in ples, starejša pa dve variaciji ali duet in sodobni ples, tako da bodo gledalci glede na napovedani program deležni tudi nekaterih krstnih izvedb modernih koraografij, nastalih posebej za tekmovanje. Ob medaljah, ki jih bo

na nedeljskem gala koncertu (ob 19h) podelila žirija v sestavi Mojmir Lasan (predsednik), Edi Dezman, Gorazd Vospemnik, Magda Vrhovec in Karl Musil (vodja baletnega oddelka na dunajskem konservatoriju), bo tekmovalcev, ki osvoji 100 odtokov točk, prejel se Grand Prix, najboljšega oziroma najboljšo pa čaka se udeležba na baletnem tekmovanju v Jacksonu (-ZDA) julija prihodnje leto. Na tiskovni konferenci pred začetkom tekmovanja je predsednik organizacijskega odbora dr. Henrik Neubauer poudaril, da je poleg tekmovalnega značaja najpomembnejši namen privede vzbuditi razvoj in popularizacijo baleta na Slovenskem, saj število mladih baletnikov ne zadosta niti za popolnitev obeh baletnih ansambllov, četudi slovenski baletniki na mednarodnih tekmovanjih dosegajo visoke rezultate. Tona Vrhovnik

INTERVJU - BORIS RACE

Dokaz požrtvovalnosti in zavesti, kaj in koliko lahko pomeni spodbudna tiskana beseda v nemalokrat kritičnih trenutkih

JOZE KOREN

Boris Race-Zarko je eden tistih, ki so bili od prvih začetkov ilegale v okupirani Ljubljani leta 1914 povezani s partizanskimi tehnikami in tiskom. Povezan je bil s centralno tehniko KPS in v bukjeru v hiši na Kodeljevem, v kateri je stanoval z družino, so od avgusta 1942 dalje na malem tiskarskem stroju tiskali brosure in razno literaturo vse dotlej, dokler ni okupatorska policija tega in še druge bunkerje odkrila. Takrat so Borisa Raceta obsodili na 30 let ječe. Zaprt je bil v Parmu, odkoder je prišel na prostost konec decembra 1943 in se spet vključil v ilegalo kot aktivist na območju Brkinov. Tudi zdaj se je povezal s partizanskimi tehnikami, bil je nekaj časa vodja tehnik »Slavnik« na Suhorju, potem pa je bil v pokrajinski tehniki KP Slovenije dodeljen za vodjo njenega gradbenega odseka. V tem svojstvu je tudi vodil gradnjo znamenite partizanske tiskarne »Slovenija« pod Govcem na Vojskem. Pa tudi po osvoboditvi je že maja 1945 prevzel vodstvo tehničnega urada za tisk pri PNOO v Trstu in bil tudi v naslednjih letih vedno najtesneje povezan z našim tiskom in posebej s Primorskim dnevnikom.

Naravno je zato, da smo prav njega zaprosili za kratek zgodovinski spomin na takratne čase, predvsem v zvezi s Partizanskim dnevnikom. Rade volje je pristal na pogovor.

Kdaj si prvič prišel v stik s Partizanskim dnevnikom?

»Spmin po petdesetih letih seveda ni več povsem zanesljiv, a se le dobro spominjam, da mi je Partizanski dnevnik, takrat se razmnožen na ciklostil, prvič prišel v roke februarja 1944, ko sem se zadrževal na južnoprimorskem območju v Brkinih kot aktivist v okrožju. Od sredine junija naprej, ko sem bil dodeljen v Pokrajinsko tehniko, pa sem ga prebiral takorekoc vsak dan, kar je razumljivo, saj smo na našem sedežu prejeli vso partizansko literaturo, ki so jo tiskale tako vojaske kot civilne tehnike.«

Se morda spominjaš izida prve številke tiskarne Partizanskega dnevnika v tiskarni »Slove-

nija« ali onega iz tiskarne »Doberdob«?

»Kako bi se ne bi spominjal tistega dogodka, saj sem bil v tiskarni. Ampak prej se to: tudi iz sedanjega Primorskega dnevnika (v glavi) je razvidno, da se je Partizanski dnevnik dvanajst dni, od 5. do 17. septembra 1944, tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu, to je v Kozjih stenah pri Gorenji Trebusi. Ta tiskarna je bila opremljena z majhnim tiskarskim strojem tipa Tigel. Cloveku se čudno zdi, da se je začel tiskati dnevnik v tiskarni, ki ni bila zanj opremljena, kar pa se je seveda zgodilo iz povsem tehničnih razlogov. Pokrajinski tehnik Ciril Lukman - Anjo, ce me spomin ne vara, je trdno obljubil, da se bo Partizanski dnevnik začel tiskati v tiskarni »Slovenija« že 5. septembra. Toda imeli smo velike težave z opremljanjem, instalacijami in montiranjem potrebnih naprav, predvsem z usposabljanjem električnega generatorja in turbine in montiranjem tiskarskega stroja tipa »Rapida di lusso« firme Nebiolo, ki so ga naši aktivisti na skrivaj pripeljali iz Milana in po kosih znosili na Trnovsko in nato Vojskarsko planoto. Zato, da bi »držal« besedo, je Anjo začel tiskati dnevnik v mali korpusni tiskarni »Doberdob« in moralo je pac poteci se dvanajst dni, da smo »Slovenijo« dokončno usposobili in da je lahko prevzela tiskanje Partizanskega dnevnika. Mislim, da si lahko predstavljate naše nepopolno zadovoljstvo, ko smo držali v rokah prve se od barve sveže izvide, kako bozajoce smo si jih ogledovali in kakšen ponos nas je peveval, da smo v takratnih pogojih zmogli tak podvig.«

Kako si gledal na vlogo Partizanskega dnevnika v tistih izjemnih časih?

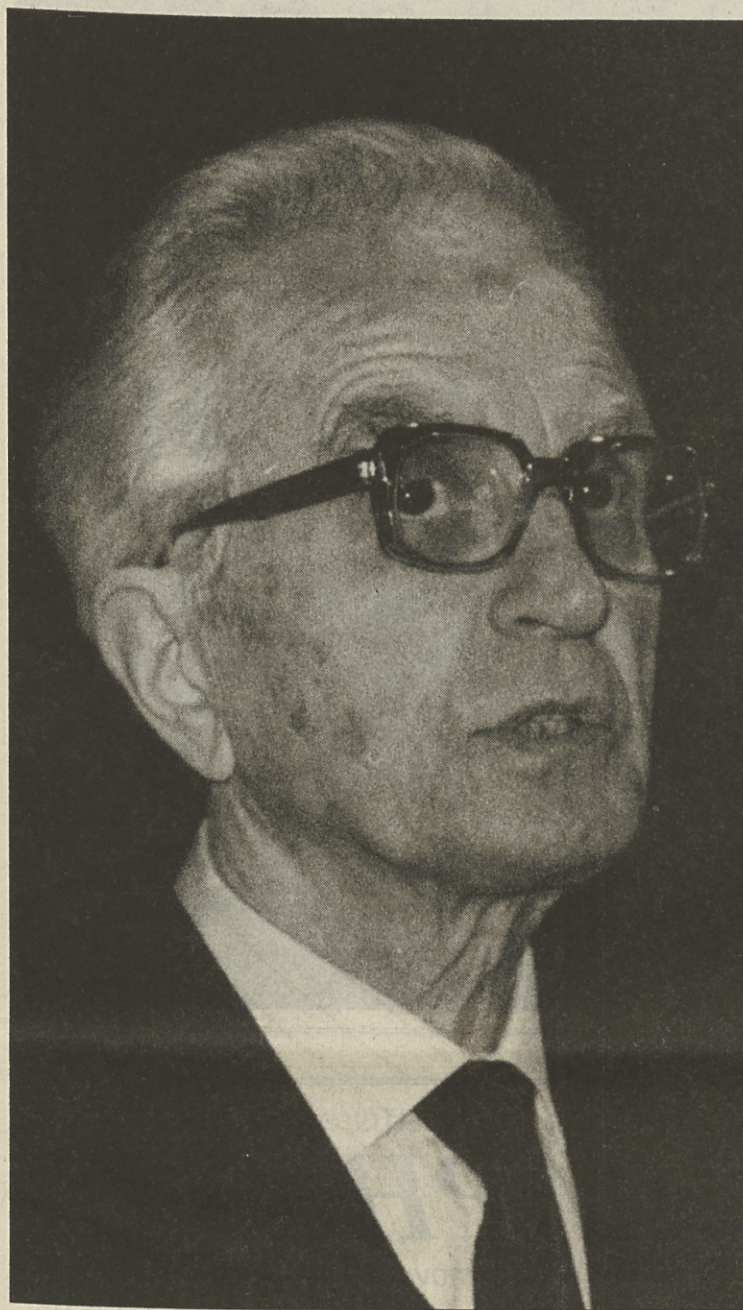
»Celotno vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja je ilegalnemu tisku posvečalo največjo pozornost, se bolj pa tisku na Primorskem, saj je fasizem med obema vojnama pri nas zatrl ves slovenski tisk in preganjal celo govorjeno slovensko besedo. Partizanski tisk na Primorskem zato ni bil samo glasnik oboroženega boja za osvoboditev izpod okupacije, pac pa tudi in se posebej

oživljeni vir slovenske tiskane besede, takorekoc duševna hrana za naše primorske ljudi. Zato so tudi z tolikšnim navdušenjem segali po njem, ga pebiral javno, kjer je to bilo mogoče, in na skrivaj in ga tudi na skrivaj sirili pogosto z velikim tveganjem za lastno življenje. Tega so se prav dobro zavedali tudi ljudje iz ozjega vodstva narodnoosvobodilnega boja na Primorskem, kot na primer predsednik PNOO pisatelj France Bevk in tajnik dr. Joza Vilfan pa še drugi, ki so domala v vsaki številki objavljali uvodnike z aktualno vsebino. Prav zato je primorski clovek znak uspehe narodnoosvobodilnega gibanja ceniti bolj kot kje drugje v Sloveniji.

Iz vseh razlogov, vidiš, so moji današnji občutki se vedno pod vtisom spostovanja vseh tistih, ki so v tistih casih kakorkoli prispevali k slovenski tiskani besedi. Ko danes listamo po straneh faksimilirane izdaje tiskanega dela Partizanskega dnevnika, se clovek preprosto ne more dovolj nacuditi kakovosti tiska in tematski sirini dnevnika, saj je dan za dnem ob vesteh z domačih in svetovnih bojisc, obravnaval širok spekter vprašanj od gospodarskih do kulturnih in političnih, mladinskih, zenskih in drugih. Bil je skratka dnevnik celo po današnjem pojmovanju.«

Kakšne lastnosti Partizanskega dnevnika bi bile po tvojem tudi danes vredne posnemanja?

»Z današnjimi merili je težko dati odgovor na to vprašanje ker so bile razmere in pogoji takrat popolnoma drugačni od današnjih. Uredniki in dopisniki iz vojskih enot in s terena so pisali takorekoc med pohodi in skrivaj in pravi čudež je, kako jim je uspelo ob telesnih naporih ustvarjati. To je bil seveda dokaz njihove velike predanosti osvobodilnemu boju, dokaz požrtvovalnosti in zavesti kaj in koliko pomeni spodbudna tiskana beseda v nemalokrat kritičnih trenutkih. Mislim, da so prav te lastnosti vredne posnemanja se danes, ko spet vodimo težak boj za naše narodnostne pravice in ko sta nam v tem boju potrebni sirina in učinkovitost tudi naše tiskane besede.

SADJE ZELENJAVA

Dario Husu

TRST - Ul. dell'Istria 3

TRGOVINA CEVLJEV

Malalan

OPCINE - Narodna Ulica 28 - Tel. (040) 212136

Narodna ul. 160
OPCINE
Tel. 213193

Siscom

Ul. del Bianco spino 22/2
Tel.-fax 214871 OPCINElaboratorij, popravila TV-VCR,
namestitev TV-SAT anten, svetlobni napisi.
PRODAJA ELEKTRO, AVDIO in VIDEO MATERIALA
Ul. Nazionale 48 - Opčine - Tel.-fax 214871

AVTOKAROSERIJA

Švara S. & Masten S.

NABREZINA Kamnolomi 69
Tel. 200654 - 299768

Zivec

S.n.c.
ZIVEC S. & C.
Obrtniška cona -
Dolina 507/4

- Instalacije in adaptacije električnih napeljav
- Izdelovanje in popravila svetlobnih napisov

Tel. 228091 - 228389 - Fax: 228389

PODJETJE

Alojz Daneu

Prodaja GRADBENEGA MATERIALA • LESA
IZOLACIJSKEGA MATERIALA • ZELEZNINE IN DRUGO
OPCINE - Proseška ulica 13 - Tel. 211044gradbeni
material

TAC S.n.c.

Terčon A. in Clarici A.

SESLJAN 27/A
TEL. (040) 299259ZELEZNINA
IN DROGERIJA

TERČON

SESLJAN 27/A
Tel. 299220

DESPAR service

Maida

KRIZ 135 Tel. 220717

ZASTEKLITVE IZ ALUMINIJA

Žerjal

termični rez
kombinacija
lesa in aluminijaŽerjal Luciano & sinovi
DOLINA 348 (TS) - Tel. (040) 228201

SERVIS

AVTOKAROSERIJA

ARA

Iskra E. & Pellizer R.

SALEZ 84 - ZGONIK - TS
TEL. 040/229190

GRAMAR

GRANIT
in
MARMORobdelava
granitov
in marmorjev
za gradbeništvoNabrežina
kamnolomi 35/F
Tel. 040/201171
040/200734MACELLERIA CARSICA
COMMERCIALE CARNITRŽIČ - UL. Timavo 15
TEL. (0481) 410574Nabrežina center 144
Tel. (040) 200020

TRGOVINA

Kosmina Sergij

TV, radio, gospodinjstvi stroji
in radioregistratorji
Trgovina je član "ECO ITALIA"

NABREŽINA CENTER - TEL. 200123

ZELEZNINA

Terčon

NABREŽINA 124
Tel. 200122

R. Polich & C. s.n.c.

S.n.c.

- TALNE IN STENSKE KERAMIČNE PLOŠČICE
- SANITARIJE

NABREŽINA
Kamnolomi 35/c
Tel. in fax
(040) 200371

POHIŠTVO

PUPIS

IN SESLJAN

POHIŠTVO

ARCOBALENO
DEVINNACRTOVANJE INTERIERA
PO MERIIZBIRA MODERNEGA, STILNEGA
IN RUSTIKALNEGA POHIŠTVA

GRADBENO PODJETJE

Geom. IDLE TUL & C.

S. n. c.

Trst - Ulica Flavia 22/3
Tel. (040) 818141

PAMM

železnina
za industrijo, obrtništvo,
kmetijstvo in za dom
STROJI
TEHNIČNI ARTIKLI

TRST (INDUSTRIJSKA CONA) DOMJO 132 - TEL. (040) 281282

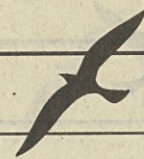

obdelava marmorja

CAHARIJA
S.N.C.NABREŽINA Kamnolomi 35/c
Tel. (040) 200115

ZIDARIČ S.n.c.

Skladišče papirja in papirnatih izdelkov
za prehrano: vrečke, torbe, prtički,
higijski papir, kozarci
Nabrežina 120- Tel. (040) 200232
Fax (040) 201188

M N E N J E

Kot ogledalo manjšinske družbe dnevnik tudi sam bistveno prispeva k njenemu razvoju

Ob dejstvu, da je Primorski dnevnik neposredni naslednik Partizanskega dnevnika, imamo pred očmi zgodovinsko kontinuiteto izhajanja časopisa, ki traja že pol stoletja; to je dolgo obdobje, ki presega razpon enega človeškega rodu in prinaša opazne spremembe tudi za širše skupnosti, kakršne so narodi ali narodne manjšine. Pol stoletja je mejnik, ko se lahko potegne nek obracun iz nabranega zgodovinskega izkustva, o katerem je bil časopis vsakodnevni pričevalec.

Prva ugotovitev je enostavna: res je, kot pravijo številni teoretiki, da narod in tudi njegove manjšine niso nekaj statičnega, ampak izraz procesov družbenega razvoja. Biti narod je dolgoročni cilj, ki ga vsaka generacija na novo definira na podlagi preteklega izkustva in na podlagi vedno novih pogojev, v katerih mora delovati.

Proučevalec etnicnosti A. D. Smith trdi, da narodi lahko preživijo le, če imajo dovolj močno etnično jedro, to se pravi primerno in dovolj prepričljivo zgodovinsko utemeljitev svoje vloge in samozavesti. Zato »narodi potrebujejo svoje junake in svoje zlate dobe«, ker »junaki ponazarjajo zlato dobo, v kateri so uteleseni ideali, ki navdihujejo novodobne voditelje«.

Zgodovina Primorskega dnevnika oziroma njegovega prednika, Partizanskega dnevnika, je udejanjenje in dokaz nakazane teorije. Njegov pojav sredi NOB, simbolizira tisto »jedro«, ki je potrebno za preživetje narodne skupnosti, a za Slovence, ki so prej doživljali dvajset let fašističnega raznarodovanja NOB, pomeni tudi nekaj več kot zgolj »uitelesenje idealov novih voditeljev«. Spomeniki po va-

seh in ustanove, ki so se razvile med vojno (sola, Partizanski dnevnik, gledališče...) simbolizirajo za Slovence v tem prostoru predvsem jedro samozavesti o lastni sposobnosti preživetja; najprej v vojni in pozneje v miru. Primorski dnevnik, poleg vseh svojih ostalih vlog simbolizira kontinuiteto in razvoj te sposobnosti.

Pred kratkim se je sistem oblasti v Sloveniji spremenil in mnogi so mnenja, da miti in junaki prejšnjega sistema novemu niso več potrebni. Vendar novi sistem nima novih enakovrednih mitov, zato bi uničenje starih ustvarilo praznino in trenja, ki bi narodu bolj škodovala, kot pa koristila.

Ce se duh sprave v Sloveniji uveljavlja s težavo, imam vtis, da se podoben proces, (novo kritično obravnavanje bistvenih elementov lastne narodne identitete), se sploh ni začel med Italijani, niti na državni ravni (razen v ožjih intelektualnih krogih), se manj pa na lokalni ravni. Zlasti elita krajevne italijanske oblasti ne komponente se se vedno oklepa nacionalnih mitov Risorgimenta, in jih skuša ohraniti na občinski ravni, vsem spremembam v svetu, Evropi in Italiji navkljub.

Primorski dnevnik zato deluje v prostoru, kjer poleg realnih sodobnih problemov in razmer živi se stara nacionalistična kultura izpred 100 let, iz časov Edinosti (kot da bi se potekal spopad dveh meščanstev), in v istem prostoru lahko se naletimo tudi na politično

problemov preteklosti, vrh katerih se kopičijo novi problemi danšnjosti. Za preživetje je bila izbrana strategija, da se z dvojčkom (Republiko) prevzame vlogo avtonomnega povezovalca celotnega slovenskega kulturnega prostora ter posredovanje med njim in italijanskim svetom. To pomeni vključevanje manjšine v novi proces modernizacije celotne slovenske družbe in to je nedvomno vlak, ki se ga ni smelo zamuditi. Manj prepričljivo je dejstvo, da je slo v te zahtevne naloge z oslavljenim jedrom lastnih sil. Ob »modernizaciji« manjšine navzven je namreč enako bistvena njena vzporedna modernizacija navznoter, ki predstavlja velik kulturni napor.

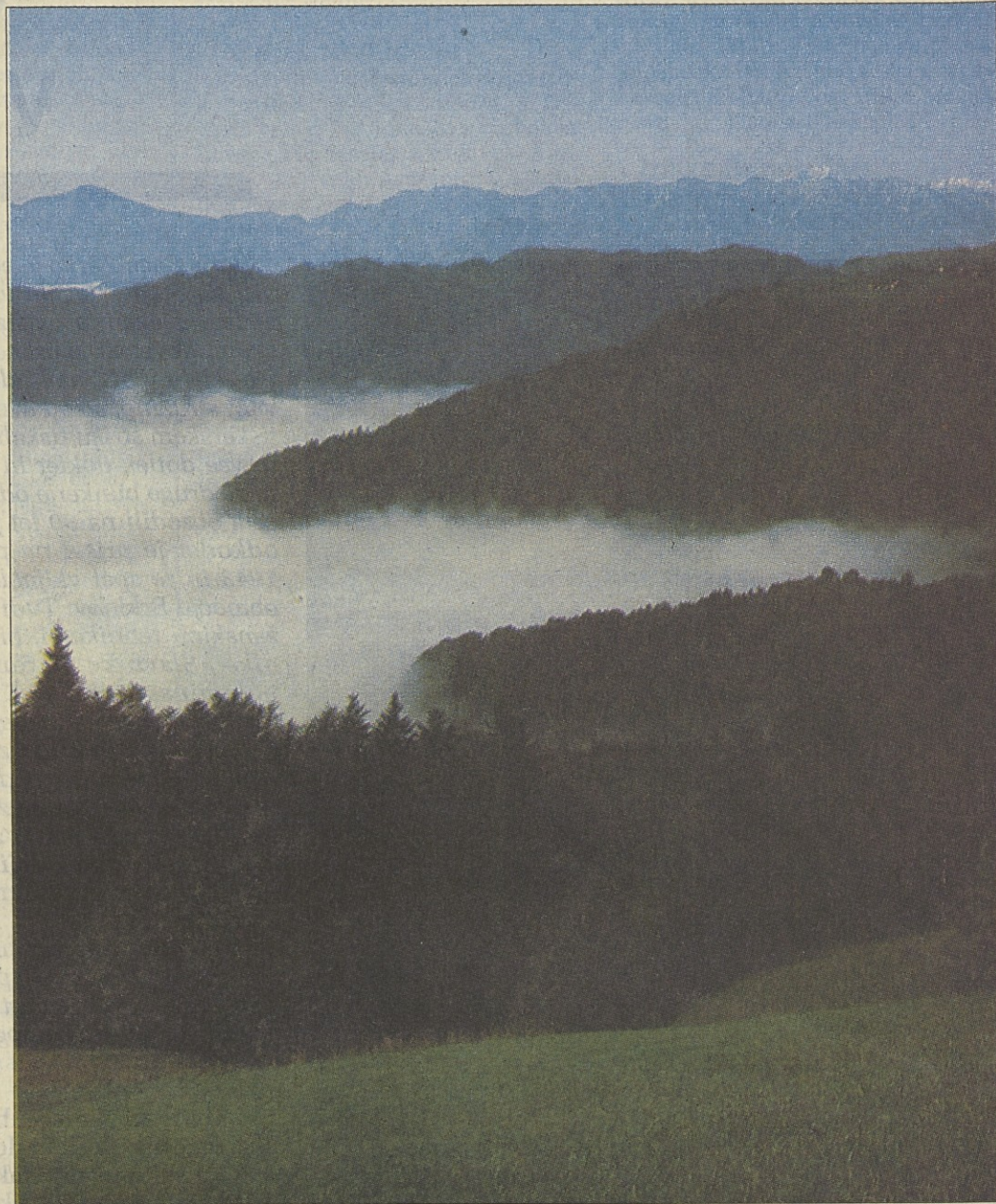
»Ce hočejo preživeti, morajo mali politični narodi neprestano obnavljati svojo kulturo,« pravi Smith in v isti meri potrebuje razvoj nove kulture tudi manjšina, če hoče dohitevati družbeni, gospodarski in politični razvoj okolja. Kot ogledalo manjšinske družbe dnevnik tudi sam bistveno prispeva k njenemu razvoju.

Tu vidim aktualno in verjetno najvažnejšo vlogo manjšinskega dnevnika, vlogo posrednika in povezovalca znotraj slovenske manjšine v Italiji, ki potrebuje celo vrsto takih posredovan med vsemi svojimi sestavinami (v ideološkem, prostorskem, kulturnem, verskem, generacijskem, gospodarskem smislu), da iz klasične manjšine postane postopoma učinkovit, moderen »narodni sistem«.

kulturo izpred 50. let, iz časov Partizanskega dnevnika, (kot da bi se vedno potekal spopad dveh različnih ideloskih sistemov ob sporni meji).

Danasnja vloga Primorskega dnevnika je zato se ujeta v korenine nerešenih

Planota nad Idrijo,
kjer se je tiskal
Partizanski
dnevnik

ZELEZNINA IN DOMAČE POTREBŠČINE

SAFER s.n.c.
Stefano & Barbara Sardo

Prosek, 195 Tel. 225396

TUTTO SCONTO

ITALMAC

SUPERMARKET VOLNIK - Repen 85

OPREMA

ARREDAMENTI
LANZA

Nudimo najboljše za opremo stanovanj po zmernih cenah.

Center kuhinj
SCAVOLINI.

DRŽAVNA CESTA 202
ODCEP PRI PROSEKU

TRST - Telefon 225498

PUBLIEST Srl

Primorski *Republika*

TRST - Ul. dei Montecchi 6 III. nadstr.
Tel. (040) 7796688 - Fax: (040) 768697

OGLASNA AGENCIJA

RIBARNICA

Chiatti Nicola

PROSEK 1
Tel. 225225

Trgovina čevljev

»SONJA«

PROSEK 6

FOTO SEDMAK

Sedmak Ingrid

Tel. 040/225394

Prosek 129 Trst

VSE ZA FOTOGRAFIJO

PEKARNA
IN SLASCICARNA

BUKAVEC

PROSEK 160
Tel. 225220

Društvena gostilna

Gabrovec

Najemnici SAVINA in ANA Tel. 229168

DROGERIJA
PAPIRNICA
BIZUTERIJA
PARFUMERIJA

Marina Cibic

PROSEK 114
Tel. 225770

HOTEL
RESTAVRACIJA
PIZZERIA,
TOBAKARNA

MILIČ

BRISCIKI Tel. 327330

Društvena gostilna
na Proseku

Upravitelj Martin P. in Lilijana J.

PROSEK 280 - Tel. 225039
se priporoča cenjenim gostom

PRVOVRSTNE DOMAČE
JEDI

IN DOMAČA VINA
LEPA DVORANA
PROSTOREN VRT
VSREDISCU VASI

ZAPRTO OB CETRTKIH

Zimske novosti

START SPORT

moda

Prosek 551
Tel. 251040

Gostilna

GRUDEN

Tipična kraška kuhinja
Sempolaj 49 Tel. (040) 200151
zaprto ob ponedeljkih in torkih

TIPO-LITO

GRAPHART

vam nudi raznovrstne tiskovine

TRST - Drev. D'Annunzio 27/E Tel. 772151

TOBAKARNS
IN PRODAJALNA
CASOPISOV

SEDMAK

PROSEK 151

PAPIRNICA - IGRAČE

»Tatjana«

Prosek 154

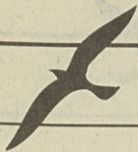
Crescendo

Od leta 1909
uspešno delamo za
vašo rast.
V osemdesetih letih
smo z vami zrasli
tudi mi.

IPAC

POSOJILNICA OPČINE

Ul. Ricreatorio 2 - Opčine
Trg della Libertà 5 - Trst
Tel. (040) 21491

S P O M I N I

Poleg Partizanskega dnevnika je v tistih časih nastal tudi list beneških Slovencev z imenom Matajur

Na sliki:
tiskarna
Slovenija
v Vojskem
nad Idrijo

Ko se v teh dneh spominjamo 50-letnice izida prve številke Partizanskega dnevnika, takrat se glasila XXXI. divizije IX. korpusa, ne bi bilo prav, če se ne bi spomnili izida se nekega drugega partizanskega glasila, je približno v istem času, v resnici celo nekaj dni prej, začel izhajati v XXX. diviziji istega korpusa ali točneje v propagandnem odseku staba Soske, pozneje Gregorčičeve brigade, ki je kmalu presla v sestav XXX. divizije. Niti najmanjšega dvoma seveda ni, da je bil Partizanski dnevnik že zaradi dnevnega izhajanja praktično neprekinjeno od svojega začetka v novembru 1943 do osvoboditve maja 1945, edinstveni podvig v okviru evropskih odporov in osvobodilnih gibanj, toda »Matajur«, tako se je imenovalo glasilo takratne Soske brigade, je pomemben kot prvi vojaški list kaksne slovenske partizanske enote, ki je nastala na desnem bregu Soče v Brdih in v Beneški Sloveniji. Res je, da so izšle vsega le štiri številke in v večjih časovnih presledkih, treba pa je upoštevati, da se je rojeval v nenehnih pohodih in premikih in sredi težkih bojev, ki so jih enote XXX. divizije vodile v Beneški Sloveniji.

Prva številka »Matajura« je bila natisnjena v paropagandi Soske brigade v briskih Gonjajah med vasema Kojsko in Smartno (tam kjer stoji spiralasti spomenik - razgledni stolp) in nosi datum 7. novembra 1943. Druga številka s datumom 8. decembra je bila napisana in natisnjena na prenosnem ciklostilu med stalnimi pemiki na levem bregu Soče, kamor se je po

novembrski ofenzivi pod Matajurjem začelo umakniti glavni partizanski sil z območja desnega brega. Kolikor se spominjam, smo jo začeli sestavljati se v Beneciji nekje pod Kolovratom, dokončali pa smo jo delno v Tolminskih ravnah in delo v Cadrugu za Tolminom. Tretja številka z datumom 1. januarja 1944 (toda ta datum je bil verjetno izbran zaradi nastopa novega leta) smo pisali in uredili na Sentviski planoti delno v Ponikvah in delno v Praprotnu, bila pa je tudi edina od starih, ki je nismo razmnožili na divizijskem ciklostilu marveč v bližnji podzemski tehniki »Porezen« v hribovskem zlebu na pol poti me Zelinom in Cerknim. Tam smo jo tiskali zato, ker nam je v diviziji zmanjkalo papirja.

Cetrta in zadnja številka tega vojskega »Matajura« pa je nastajala med znamenitim februar-skim pohodom XXX. divizije (1944) v Benecijo. Pisali, sestavljali in natisnili smo jo spet na divizijskem ciklostilu v kmečki hiši v zaselku Duge med Gorenjim Trbiljem in Oblico. Če se ne motim se je tudi hišni gospodar pisal Dugar ali pa so rekli pri Dugarju. Precejšen del vsebine je posvečen prav temu pohodu, ki je tudi eden od drznih podvigov primorske partizanske vojske.

Ne vem koliko izvodov tega »Matajura« se je ohranilo, zanesljivo jih je nekaj (ali jih je vsaj bilo) v muzeju NOB v Ljubljani in tudi naš zgodovinski odsek OZE NSK hrani en primer, pa čeprav le fotokopiran. Večina izvodov, ki pa jih tudi ni bilo kaj več kot 200-250 vsake številke (le tretja v tehniki »Porezen« je bila natisnjena v nekaj malega več primerkih), se je porazgubila med pohodi.

Je bil ta »Matajur« predhodnik »Novega Matajura«, ki izhaja v Cedadu? Po imenu vsekakor, seveda tudi po ciljih, vendar je po drugi strani res, da je odražal predvsem mišljenje in čustva borcev v enotah, v katerih takrat ni bilo beneških borcev ali le redki, saj so ti imeli svoje enote od čet do bataljonov. Res je tudi, da med preprostimi beneškimi mladenci ni bilo pisne slovenske besede, saj so imeli samo italijanske sole.

A naj bo tako ali drugače, pomembno je dejstvo, da smo se tudi v tistih pogojih zavedali važnosti tiska v partizanih in je naslov »Matajur« izražal tisto vsebino, ki smo jo nosili v srcih, ko smo zrl na zasneženo kopo beneškega očaka in ko so naši mladi fantje padali in umirali na njegovih pobojah in po beneških dolinah.

JOŽE KOREN

resimZASTOPSTVA
UVOZ
IZVOZ

Resim s.r.l.
Predstavnštva - izvoz - uvoz
34133 Trst - Ul. Cicerone 8 - p. p. 101
Tel. (040) 362676
Telex 460561 Resim I
Telefax (040) 361839

Filiala v Gorici: via degli Orzoni 16
Tel. (0481) 52051

Posluje v mednarodni blagovni menjavi
industrijskih proizvodov, repromaterialov in opreme

helvetiusS.r.l.
TRST
Trg Libertà 3

Tel. (040) 366633
Fax (040) 368919
Telex 461109 HELTS - I

Filiala: Gorica
Ul. Trieste 160
Tel. (0481) 20982

Lima implants

TRST - TRG LIBERTÀ 3
TEL. (040) 369677
FAX (040) 367477
TELEX 461109 HELTS - I

FARCO

S.r.l.

34132 TRST
Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 365424
Tlx: 461012 FARCO I
Fax (040) 363918

PETROKEMIJA
KEMIJA
FARMACEVTIKA
KOZMETIKA

Filiala v Gorici
Ul. Trieste 160
Tel. (0481) 20769

Mikolj
Hrarna Zlatarna

Trst - Campo S. Giacomo 3

Tel. (040) 724218

ALPEXPORT

IMPORT EXPORT

34139 TRST — UL. Rossetti 111
Tel. (040) 393955
Telex: 460371 ALPTS I — Fax: 394022

INDULES

Uvoz izvoz zastopstva

Glavni predstavnik
ADRIA**SLOVENIJALE**

34123 TRST - Ul. S. Giorgio 1 - Tel. (040) 300222
Telex: 460453 ILES I - Telefax: (040) 302515

MADŽARSKA:
INDULES MAGYARORSZAGI KÉPVIELET,
Budimpešta

BJELORUSIJA: MINSKITAL, Minsk**EUROSAVA s.r.l.**

34133 Trst
Ul. Cicerone 8
Tel. (040) 361177
Fax (040) 361839
Telex 460561

distributer
pnevmatik**Sava Kran****agrar**

s.r.l.

IMPORT - EXPORT
ZASTOPSTVA

TRST

Ulica Valdirivo 19
Telefon (040) 631900, 631846
Fax 040/361850

ELEKTRICNE
INSTALACIJE**Ambrožič
Milan**

ROJAN
Ul. Moreri 7
Tel. 414277

HOTEL
RESTAURANT
TOTOCALCIO - TOTIP
ENALOTTO - TRIS**SONIA**

DOMJO 47
Tel. 820229

TRST - Ul. Buonarroti 6 - Tel./Fax 633454

EDILMA

kamini
ploščice
sanitarije
gradbeni
material

TRST - Ul. dell'Uva 2 - Tel. 411309

MANUFATTURNA TRGOVINA Z BLAGOM

Udovič

Velika izbira moškega in ženskega blaga ter vsakovrstne konfekcije
Stari trg - Piazza Vecchia 2 TRST - Trg Ponterosso 4

TVRDKA

Rag. Luciano Fabian & C.

s.n.c.

Import - Export

TRST - Ul. del Ronco 7 - Tel. 637033

Telex: 460557 - Fax: 361779

ZAKLJUČUJE SVOJO DEJAVNOST

FRIUL EXPORT

IMPORT - EXPORT - RAPPRESENTANZE

UVOZ - IZVOZ

Sedež: 34135 Trst - Scala Belvedere 1
Tel. (040) 43713 - 43714 - 411826 - 411827
Telex 460319 FRIEX - Telefax (040) 43073

Filiali: 34170 Gorica - Ul. Morelli 38
Tel. (0481) 535855 - Fax: 536012
33100 Videm - Ul. Roma 36
Tel. (0432) 502424 - Fax 503780

S.A.C.A.T

IMPORT - EXPORT

nadomestni deli
za vse avtomobile

TRST

Ul. sv. Frančiška 38 - Tel. 635388
Ul. Marconi 6 - Tel. 775483

Visual

OTICA

VASA OPTIKA
ZA
VASE OČI

TRST

Ul. delle Torri 1/c
Tel. 631635

infodata

s.r.l.

OKI

Vse za AOP:

ASEM

PERSONAL COMPUTER

HW OPREMA

POTROŠNI MATERIAL

SW APLIKACIJE

STORITVE

FUJITSU**OLIDATA**

Ul. Muggia 15 - Tržaška industrijska cona - Trst

Tel. 9939 - 40 - 381616

Fax 9939 - 40 - 381110

S P O M I N I

Na zahtevo Franceta Bevka Partizanskega dnevnika niso ukinili, ampak so ga preimenovali v Primorski dnevnik

Partizanski dnevnik je odigral pomembno kulturno, politično in izobraževalno vlogo zlasti na Primorskem, kjer je fasizem oropal mlajše generacije ne le znanja materinske, temveč tudi izkušenj v družbenopolitičnem in upravnem delovanju. Izpolnjeval je naloge, ki jo je opredelil eden njegovih urednikov, pisatelj France Bevk: »Nas list ni namenjen zabavi in kratkocajski. Danes so resni dnevi in list služi resnim namenom. Je orožje, ki nam pomaga v našem osvobodilnem boju... Vodnik nam je, učitelj, hkrati pa verna slika našega življenja v vojski in na terenu, zrcalo naše velike dobe.« Partizanski dnevnik je pred ves svet razgrinjal veličastne strani protifasističnega boja primorskega ljudstva vse do osvoboditve: njegovo množičnost, demokratičnost širino, strnjeno in junastvo.

Z uredništvom dnevnika sem zacemente sodelovali, ko je iz vojaškega lista poleti 1944 postal glasilo pokrajinskih odborov Osvobodilne fronte za Gorenjsko in Primorsko. Tu se je na sedežu PNOO ustalilo tudi uredništvo pod vodstvom Mohoričeve in sodelavci, prvimi uredniki: Vrelog, Kokoljem, Stantetom ter Stiglicem. V redakcijo pa sem se vključil, ko jo je nato prevzel najprej Lev Modic, nato France Bevk in končno Danilo Milčič ter ko smo list začeli tiskati v skrivni partizanski tiskarni "Slovenija". Boris Race - Zarko, vodja gradbenega oddelka pokrajinske tehnike, jo je na predlog kmeta Petra Kogejja postavil v strmi grapi pod Ogalcam "kamor niti kože ne

morejo". V sovražni ofenzivi pomladi 1945, katere cilj je bil uničiti IX. korpus in vodstvo osvobodilnega gibanja na Primorskem, je padel med številnimi žrtvami Edvard Kokolj - Martin, Danila Milica pa so ranili. Tesno obkoljena je bila tudi tiskarna in takrat dnevnik ni izšel, kar se je sicer zgodilo res izjemoma.

Po preboju sovražnikovega obroča (bili so v premoci od 7 do 15 na enega našega borca), sva z Milčičem na Sentviški gori, izmučena in pretresena zavoljo izgube tovarišev, takoj sestavila novo številko dnevnika. Pisala sva jo ob izvorni leščerbi: v izdolbeno repo sem vtaknil stenj iz domače preje in jo napolnil z govejim lojem. Nova številka dnevnika, se skoraj v jeku ofenzive, ko je sovražna propaganda že razglasala naše popolno uničenje, je imela močan odmev: dvigala je pogum borcem in zelo prizadetemu civilnemu prebivalstvu.

Danilo Milčič je po ofenzivi prevzel novo dolžnost, jaz pa odgovornost za list kot njegov sedmi in zadnji urednik. Casopis sem vodil kratko obdobje, vendar v izredno razgibanem času hajk, pohodov in premikov, ko je bila glavna naloga redno izhajanje lista. Ob razbitem uredništvu bi tej nalogi ne bil kos. Če bi za Primorski dnevnik v tem najtežjem obdobju se bolj kot sicer ne skrbel ves ko-

lektiv na pokrajinskem sedežu NOB. France Kimovec-Ziga, ki je bedel nad uredništvom in množično dopisniško mrežo, je prek pokrajinske tehnike, pod vodstvom Lukman Anja, posebno zavzeto skrbel za zvezo med uredništvom in tiskarno ter zagotavljal v najtežjih razmerah nemoteno tiskanje in razširjanje lista.

Proti koncu aprila je Kimovec zasnoval načrt, po katerem smo prenehali tiskati dnevnik v "Sloveniji" ter preselili uredništvo, administracijo ter tehniko v tiskarno Piccola na Goldonijemem trgu v Trstu, ko tam se niso prenehali boji. Takoj ko smo jo zasedli, smo začeli pripravljati prvo trzasko izdajo dnevnika, kar je potekalo močno dramatično. V naglici smo namreč pozabili, da italijanska tiskarna ne razpolaga z našimi crkami: prvo številko smo natisnili brez slovenskih sumnikov in sicnikov. Iznajdljivi partizanski tiskarji so iztaknili neke slovenske crkvene material iz bivše tiskarne Edinosti in natisnili novo izdajo. Tako se je ob prihodu v Trst Partizanski dnevnik tudi v tem pogledu neposredno navezal na kontinuiteto slovenske tiskane besede na Primorskem.

V teh dneh je izšlo največ izrednih števil, med njimi tiste, ki so slavile osvoboditev Primorske in ustanovitev prve slovenske vlade v Ajdovščini.

Ker nismo vedeli, kakšen bo odnos za-veznikov do našega tiska, se je pojavila zamisel, da bi v Trstu, po prisilnem umiku naše vojske, namesto Partizanskega dnevnika izhajala primorska izdaja Slovenskega

poročevalca. Temu smo se odločno uprli in na zahtevo Bevka, Partizanskega dnevnika niso ukinili, temveč smo ga le preimenovali v Primorski dnevnik. Funkciji glavnega in odgovornega urednika so locili, da bi se v boju za ohranitev pridobitev NOB lažje upirali okovom cenzure, v katere je list skušala vkleniti anglo-ameriška vojaška uprava.

Vendar, kakor nacifasisti niso mogli uničiti Partizanskega dnevnika, tudi zavzeniki niso uspeli zavreti njegovega naslednika, Primorskega dnevnika. Skoraj pol stoletja njegovega nepretrganega izhajanja potrjuje zavednost Slovencev zunaj matične domovine. Primorski dnevnik se v obrambi njihovih pravic ter demokratičnega razvoja ni nikdar izneveril izročilom narodnoosvobodilnega boja in zgledu svojega slavnega predhodnika Partizanskega dnevnika. Ohranja njegov duh in ostaja njegov živ spomenik. Naj v Primorskem dnevniku in njegovih bralcih živi partizanski duh, o katerem je France Bevk zapisal:

»Kako je bilo vse to mogoče? Partizanski duh v naših ljudeh, ki je nastal v borbi in trpljenju, je bil, ki je delal taka čuda. In ob tej priliki nas navdaja želja, da je bilo v nas in v naših potomcih dovolj tega duha poztvornosti do zadnjih mej! Potrebujemo ga danes in jutri.«

POTOVALNI URAD

AURORA VIAGGI

TRST - Ul. Milano 20 Tel. (040) 630261

adriimpex
UVOZ - IZVOZ ZASTOPSTVA S.p.A.POOBLASČENI IZVOZNIKI OSEBNIH AVTOMOBILOV
TOVARNIH VOZIL IN ORIGINALNIH REZERVNIH DELOV

IVECO LANCIA PIRELLI

SPECIALIZIRANI V IZVOZU BLAGA
ZA SIROKO POTROŠNJO34132 TRST - Ul. Geppa 9 - Tel. (040) 369112
Telex 460231 ADEX I34170 GORICA - Ul. dell'Industria 6
Tel. (0481) 522012SAVITEX
S.n.c.

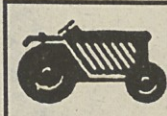
UVOZ - IZVOZ - ZASTOPSTVA

TRST - Ul. del Lavatoio 5 - Tel. 631962
Fax 630179VELOX
S.r.l.Ul. Rio Primario 1/3
Tel. (040) 383993
Fax: (040) 820432

EKSKLUZIVNE ZALOGE:

Mineralne vode: Radenska,
Rogaška, Levissima, Lissa
Piva: Puntigam, Union
Briška vina in kraški teran
Pršut S. Daniele
Pijače: Lissa»CORIUM«
import-exportUl. Cellini 2
34132 TRSTTel. (040) 660160
Telex 461102 CORIUM I
Fax (040) 660059

"ELEX 2"

novi avtoelektrični servis
v obrtni coni DOLINA
TRSTEDOARDO
FURLANI S.r.l.

TRST - Ul. Milano 25 - Tel. 040/62200

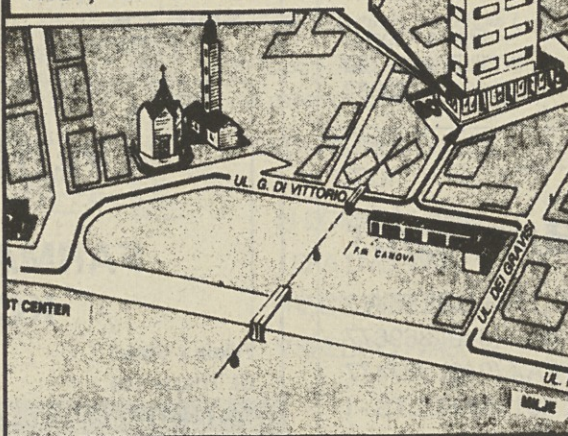
Prodaja
kmetijskih strojev
in mehanizacije,
nadomestnih delov
in orodja za kmetijstvo
in vrtnarstvo

F.LLI ELLERO

Trg Curiel 2/c Milje - Tel. 272559 - 274571

- dobava in polaganje parketov, moquetts in
umetnih mas;
- struženje in lakiranje.

EDI MOBIL 2

UL. G. DI VITTORIO 12-12/1
TRST, TEL. 81-33-01Zasebne industrijske električne napeljave
mala popravila - alarmne napeljave
elektricarstvo

p.i. Ezio Mauri

TRST - DOMJO 61 - TEL. 280591

PERTOT

velika izbira podlog, drobnarij, metražnega
blaga za obleke in domTRST
Ul. Ginnastica 22 Tel. 371648INDUSTRIJA IN TRGOVINA
Z LESOMJAZBAR
S.p.A.

ŽAGE - SKLADIŠČA - SUSILNICE

33048 S. Giovanni al Natisone

Ul. Divisione Julia 17
Tel. (0432) 756125 - 756554 - Fax (0432) 756613MOJA
BANKA

ZANIMIVA ZNANOST / MOLOH SESA VODO NEPOSREDNO IZ OZRAČJA

Izcejanje zraka pri živalih in različnih kameninah

Zoologi so že zdavnaj opazili, da nekatere živali, ki v svojem naravnem okolju nikdar niso videli vode niti za jedilno žlico, v ujetništvu zelo rade in veliko pijejo. Uganka je torej, kako se te živali znajdejo na svobodi brez vode. Morda pa puscava le ni tako brezvodna kot se zdi na prvi pogled. Je mogoče tudi tam priti do vode?

Preden odgovorimo na to vprašanje, poglejmo, od kod jemljejo vodo ljudje, ki živijo v krajih brez vode. Morda je kdo od vas kdaj dopustoval na Krimu: tam je na ozkem pasu zemlje, stisnjene med hribe in morje, namesceno na desetine počivališč, sanatorijev in mladinskih domov. Ko pride poletje, se semkaj vsuje na tisoče dopustovalnih ljudi. A nikomur od njih se niti ne sanja, kolikšne skrbi in vznemirjenja to prinaša delavcem mestne komunale in koliko truda morajo vložiti, da iz vodovodne pipe nenehno teče voda za vsakodnevno kopanje, umivanje in kuhanje. Na južni obali Krima namreč ni večjih rek in jezer, tamkajšnje rečice pa poleti presahnejo.

Na Krimu pričnejo skladiščiti vodo že jeseni, ko pogostokrat dežuje. Zbirajo jo v nadzemnih in ogromnih podzemnih rezervoarjih, kjer jo hranijo

do poletja. A ker tudi tovrstne zaloge niso zadostovale, so morali skozi hribe speljati tunel, skozi katerega je k obali pritekla prava pravcata rečica.

Pred desetletji se ni bilo mogoče graditi tovrstnih objektov. Vendar so stari prebivalci Krima zveli tudi brez njih. Vodo so znali pridobivati neposredno iz zraka! Kakorkoli je krimski zrak že suh, vselej vsebuje nekaj vodnih hlapov, kajti v bližini je morje! Arheologom je uspelo pojasniti način, po katerem so se pred dolgi desetletji proizvajali vodo iz zraka.

Na vzhodnem Krimu so odkrili posestvo nekega srednjeveškega velikaša. Na njegovem teritoriju so našli čuden objekt - veliko ploščad, tlakovano s kamnom, na kateri so stali kamniti objekti piramidne oblike. V notranjosti piramid je bilo veliko prehodov in prostorov. Vanje je prodiral vroč morski zrak in na notranjih stenah piramid se je nabirala rosa. Židovi so se »znojili« kot okenska stekla v hladnem vremenu. Drobne rosne kapljice so se združevale v debelejše, te pa so spolezele po zidovih v poseben zleb, ki je vodil v podzemni bazen.

Na tak način je mogoče priti do vode povsod, celo v najbolj tropskih in brezvodnih puščavah, ceprav se iz suhega zraka

BORIS SERGEJEV

Teslina govorica imaginacije ali izsesavanje energije: naprava pri mestu Wardencliff v Long Islandu (NS)

seveda ne da izcediti prav veliko vode. A vendarle se tudi v najbolj suhih puščavah pod nakopanim kamenjem ponosi zbirajo rosne kapljice. Zrak, ki pro-

puscave Karakum zelo dobro uspevajo lubenice. Rastejo brez vsakršnega zalivanja. V tem delu puscave je zelo malo izvirov sladke vode, zato pa veter iz zaliva Kara Bogaz Gol prinaša v puščavo vlažen zrak. Ko se ponoči ohlaja, zrak spusti toliko vode, da je pesek včasih niti ne more vse popiti, tako da jo je mogoče zbirati v posode, postavljene na dno globokih jam.

Mnoge puščavske živali znajo najti roso, ki se zbira ponoči med razpokami sten in po globokih jamah ter jo dodobra izkoristijo. Kengurujska podgana, prebivalka brezvodnih avstralskih puščav zna izsesati vodo celo iz zemlje. Ta zanimiva zverinica se hrani s semeni različnih rastlin, ki se tako posušijo, da so praktično brez vlage. Zbranega suhega semena podgana ne poje takoj, ampak ga v svojih celjstnih vrečkah odnese v jamo. Če je v tleh vsaj malo vlage, jo semenje pričrpa in pijati, kajti osmotski pritisk suhega semena znaša 400 do 500 atmosfer! Sele ko se semena obogatijo z vodo, jih kengurujska podgana poje.

Se bolje se je prilagoditi bodicasti kuščar moloh, prebivalec vročih brezvodnih avstralskih puščav. Njegovo telo je pokrito z ostrimi izrastki in bodicami. To strašilo je znano

že dolgo, vendar so znanstveniki dolgo časa menili, da bodice služijo kuščarju samo kot zaščita pred sovražniki. Nato pa so odkrili, da imajo se eno, nič manj pomembno nalogo. Rozevinasti sloj molohove kože je posut z nestetimi porami, odprtimi navzven v brazdah med bodicami. Če na to mesto pade kapljica vode, jo koža v trenutku vpije, vendar ne prodre v notranjost telesa: pore namreč nimajo globljega sloja. Razporejene so tako, da jo vodijo v edino možno smer: proti glavi. Tukaj se sistem kapilarnih poti končuje v manjših poroznih blazinicah, kjer se voda zbira. Obstajata dve blazinici, najahata pa se v vogalih molohovih ust. Ko se v blazinicah nabere voda, moloh samo premakne celjstni in jo iztisne neposredno v usta.

Molohu ni treba piti. Četudi naleti na izvir vode, mu zadostuje, da se vanj potopi. Takšno »pitje« je hitrejša in na tak način se oskrbi z večjo količino vode kot bi je lahko popil. V kozi nosi neke vrste vodno zalogo. Vrh tega pa so molohove bodice znatno hladnejše od kože, zato se ponoči na njih zbirajo rosne kapljice, ki jih koža se isti trenutek vsesa. Moloh sesa vodo neposredno iz zraka! (B. K. R.)

Etnografski pridih Bele krajine

Etnološke značilnosti posamezne pokrajine so tisto, kar sodobnim narodom bogati njihovo identiteto in kar so kljub uničevalnemu pohodu podivjane industrializacije pripravljene skrbno varovati. Slovenci za kulturno etnološke vrednote kar dobro skrbimo, vsaj verbalno, na papirju, če se ze v praksi pogosto zataknemo. Etnološko gradivo so lahko prozorna dela domačin in tujih avtorjev - v prostoru in času, lahko pa so to tudi povsem strokovna dela. Slednja so lahko ozko znanstvena, namenjena ozjemu krogu bralcev ali poljudna, katerih avtorji so pogosto ljubitelji, zaradi česar jih bralci radi vzamejo v roke.

In tako delo je prav v tem času obogatilo slovenski knjižni trg. Pri založbi Skledar je namreč izšla knjiga Jožefa Skofa: *Bele krajina v običajih in zgodbah*, ki etnografskega pridihava prav nič ne skriva. V njej si avtor, ki živi in dela v Ljubljani, po rodu pa je Belokranjec, prizadeva, da bi z opisovanjem ljudskih seg in običajev, verovanj in premislekov ter bogate dediščine našega rokodelstva, v knjigo narodove identitete izrezljal tiste zgodovinske in etno-

grafske znamenitosti, posebnosti in zgodbe, ki so živele in se živijo med ljudmi in bodo sle iz roda v rod.

Pisec Jožef Skof, diplomirani inženir agromije, je gradivo za knjigo, ki jo bogatijo barvne in crno bele fotografije, zbral več desetletij, saj ga ze od nekdaj zanima zlasti tista kulturna dediščina, ki bi utegnila utoniti v

pozabo. Gre torej za poljudno, tekoče in pristno ter neposredno napisano knjigo, ki ima pomembno strokovno in tenološko težo. Predstavlja zgodovinske in etnografske znamenitosti, obrti, običaje, posebnosti in zgodbe iz Bele krajine. Knjigi je dodana se razlaga narečnih in manj znanih izrazov.

Matija Hudovernik

SOCIOEKONOMIJA / INDUSTRIJSKA DEMOKRACIJA DANES

Oblikovanje nove podobe delavca, ki bo drugačna kot slike fordističnih prednikov

»Totalna kakovost« naj omogoči, da bodo spori in nesoglasja postali konstruktivni prispevki

Socioekonomija. Nove vsebine in oblike dela. Prizadevanja za »totalno kakovost« v tovarni. Spreminjanje se sociološki pogledi. Vzhodni vzorci dela cedalje bolj prodirajo na Zahod. Prisotni so v ZDA, pa tudi že v Evropi. Pojavlja se sodobna, tako imenovana »integrirana tovarna«, ki zmeraj bolj predstavlja »življenjsko jedro« takó delavcev kakor njihovih družin. Sociologi trdijo, da predstavlja premostitev klasičnega boja med »živim in mrtvim delom«, to pa na temelju »odgovornejšega odnosa in globlje zavesti« do proizvodnje; sociolog Albert Hunkley ugotavlja, da je to v bistvu tudi večji »civilizacijski napredek« ne glede na to, da nekateri obrisi kar resno nasprotujejo določenim ciljem, ki smo si jih se nedavno zastavljali v svoji družbeni rasti.

Tehnologija in družba pač ubirata »svojo in novo pot«; skoraj povsod na Daljnem vzhodu, tam kjer so industrijsko že razviti, je začel prevladovati model »integrirane tovarne«. S staljša odnosa do dela in njegovih zahtev to pomeni kar najhote bolj pravčasna montaža v tovarnah, odprav viškov in zalog, nenehno samousposabljanje, na posled pa tudi daleč krajša razdalja v tovarniški hierarhiji. Sistem se najbolj uveljavlja na Japonskem; znano je, da so Japonci z ene strani dobri posnemovalci, saj znajo smiselno uporabljati, kar je drugod po svetu »dobro in koristno«, z druge strani pa so izjemni inovativci.

Simbol današnje tehnologije - Boeing 747 (Foto: Boeing)

cne od nekdaj »fordistične produkcije«; fordistična »racionalizatorska in standardizirana proizvodnja« ni več aktualna. Tehnologija oblikuje nove poglede in postavlja nove zakone. Danes je na vrsti tako imenovana »totalna kakovost«.

Kaj to pomeni? Politicno bi lahko rekli, da se

je zdaj začela krepiti nova podoba delavca - državljana, ki je seveda korenito drugačen od fordističnih prednikov in nasprotuje ne več »gospodarju«, oziroma lastniku, marveč sistemu, ki dobesedno zapravlja in raz-

Vsi napor naj bi bili namenjeni temu, da bi produktivni tok ne imel zastojev. K temu naj bi odločilno prispevali delavci, ki seveda ne bi več bili klasični delavci, marveč »inventivni delavci«, nosilec »produktivističnih novosti«, kakor trdi industrijski sociolog Jean Bonnier. Skratka, uveljavil naj bi se nov odnos, izhajajoč iz dinamizma, ne pa več iz počasnosti, s kakršno so razvojne silnice sprejemali v polpreteklem času. Sociološko naj bi bil novi sistem mešanica »stahovskega gibanja, tehnološke teže in avtoritarne kapitalizma«, ki pa ne bi več nastopal grobo in neumiljeno, ampak z gibljivimi socialnimi potezami.

Znanstveniki trdijo, da so že pred okrog 30 leti zlasti angleški in ameriški sociologi začeli preučevati vzhodni sistem, ki so ga imenovali »nenko«; ogreval se je za večjo identifikacijo delavca s podjetjem, se pravi, v bistvu, za dosledno vključitev delavca v tovarno dejansko za vse življenje. Sodobne tovarne pa naj bi bile seveda cisto nekaj drugega kot se mnoge sedanje, ki vsestransko utešujejo delavca in ga ne sproščajo. Civilizacijski rast naj bi predstavljala tako »novi delavec, kakor nova tovarna«. Skupaj.

Novi sistem naj bi prevečal »vzajemno podjetniško zaupanje«. Na nekaterih zadnjih posvetih o »totalni kakovosti«, ki naj bi se nanašala takó na proizvodnjo, kakor na življenjske razmere delavcev so omenjali značilno »mrtvih faz«.

Perspektiva sicer nesporno odkriva, da bomo v prihodnje imeli zmeraj opaznejšo razliko med »delom in nedelom«. Nedelo seveda ne pomeni lenobe, ali kakorkoli, pasivnega odnosa do dela. Dogajalo se bo namreč, da bo zmeraj ožja skupina, kakor pravi sociolog Giuseppe Bonazzi, »socialnih dejavnikov« proizvajala cedalje bolj kakovostno, pa tudi kvantitativno dovolj in bo dejanski sociologi začeli preučevati vzhodni sistem, ki so ga imenovali »nenko«; ogreval se je za večjo identifikacijo delavca s podjetjem, se pravi, v bistvu, za dosledno vključitev delavca v tovarno dejansko za vse življenje. Sodobne tovarne pa naj bi bile seveda cisto nekaj drugega kot se mnoge sedanje, ki vsestransko utešujejo delavca in ga ne sproščajo. Civilizacijski rast naj bi predstavljala tako »novi delavec, kakor nova tovarna«. Skupaj.

Novi sistem naj bi prevečal »vzajemno podjetniško zaupanje«. Na nekaterih zadnjih posvetih o »totalni kakovosti«, ki naj bi se nanašala takó na proizvodnjo, kakor na življenjske razmere delavcev so omenjali značilno »mrtvih faz«.

to naloge; zunanji elementi bodo zanjo »input« za dosego »življenjskih rezultatov« skozi proizvodnjo. Nova industrijska politika, ki jo bo treba gojiti, naj bi kajpak spodbujala akumulacijo ob utrjevanju inovativnosti in raziskovalnih naporov, vendar naj bi država, sodijo številni sociologi, pa tudi ekonomisti, nastopala čim manj na trgu kot podjetnik. To bi zavrlo razvoj »totalne kakovosti«. Razumljivo pa je, da bo treba se kako upoštevati socialne silnice in potrebe, temu pa naj bi prisločila na pomoč »socialna solidarnost«, v bistvu taksna, kot naj bi jo razvijali znotraj podjetij, vendar prenesena v zunanje »servisne razsežnosti«, ki bodo zmeraj večje. Skratka, nastajali bodo novi odnosi, ki jih bo treba krepiti v znamenju »solidarizma«, ki ga navsezadnje poudarja vsa sodobna sociološka veda, podpira pa ga tudi cerkev. V te nove odnose tudi ne spada teza o tem, da naj bi zaposleni delali vsakodnevno manj, da bi se zaposlili tudi nezaopleni; taka teza, ali pa celo teorija, preprosto ni

»osvobodilo« delo, da bi se kar najhitreje znebili ostankov klasičnega in se napotili v sfero sodobnega dela.

Celó v Italiji so se ponekod lotili operacij v duhu »totalne kakovosti«, pri čemer pa so prili tudi do spoznanja, da bo zmeraj bolj potrebna decentralizacija proizvodnje, saj bodo s tem hitreje in z manjšim naporom ustvarjali pogoje za »integrirano tovarno«, se pravi tovarno, v kateri bo kajpak tekla proizvodnja, ob njej pa naj bi se razvijali »življenjski«. Pomembne korake so storili v Fiatu, kjer so namenili nad 40 tisoč milijard lir na nove decentralizirane naloge; uspešni so novi objekti »Fiatov« v Termoliu, Cassinu in marsikje na jugu Italije, pri čemer pa je prav tako zanimivo, da se tamkajšnji delavci, v glavnem novi in kajpak domačini, bolj učinkoviti pri delu, kakor »stari Fiatovi kadri«.

Kakor išče Japonska ventile na ameriški celini in v Evropi, tako si jih pomembna industrijska podjetja v evropskih državah prizadevajo ustvariti na povsem »novih« področjih. »Totalna kakovost« je sinonim radikalnih sprememb; profesor delovne in organizacijske sociologije na vseučilišču v Torinu Giuseppe Bonazzi je v svoji knjigi »Kristalne cevi« zapisal, da je nova tovarna »prozoren kompleks, domala biološki kristal, ki sprejema signale zunaj nje, jih prenaša v podjetje, tu pa uveljavlja v življenje«. Nova tovarna bo sposobna opravljati

Perspektive jedrske tehnologije v Evropi (Foto: M. Marten)

to naloge; zunanji elementi bodo zanjo »input« za dosego »življenjskih rezultatov« skozi proizvodnjo.

Nova industrijska politika, ki jo bo treba gojiti, naj bi kajpak spodbujala akumulacijo ob utrjevanju inovativnosti in raziskovalnih naporov, vendar naj bi država, sodijo številni sociologi, pa tudi ekonomisti, nastopala čim manj na trgu kot podjetnik. To bi zavrlo razvoj »totalne kakovosti«. Razumljivo pa je, da bo treba se kako upoštevati socialne silnice in potrebe, temu pa naj bi prisločila na pomoč »socialna solidarnost«, v bistvu taksna, kot naj bi jo razvijali znotraj podjetij, vendar prenesena v zunanje »servisne razsežnosti«, ki bodo zmeraj večje. Skratka, nastajali bodo novi odnosi, ki jih bo treba krepiti v znamenju »solidarizma«, ki ga navsezadnje poudarja vsa sodobna sociološka veda, podpira pa ga tudi cerkev. V te nove odnose tudi ne spada teza o tem, da naj bi zaposleni delali vsakodnevno manj, da bi se zaposlili tudi nezaopleni; taka teza, ali pa celo teorija, preprosto ni

»realna«; sociologi večinoma menijo, da je tako imenovana delitev dela (klasična namreč, kakor smo si jo predstavljali svoj čas) domala utopija in neuresničljiva.

Delavec v pogovih »polne kakovosti« zeli biti vseskozi zvraven, utemeljeno mu gre, da bi kar najbolj neposredno, pa tudi vztrajno sodeloval pri razvoju podjetja. Postal naj bi dejansko »subjekt«; seveda pa je to drugacen delavec, kot je bil se v polpretekli politični in gospodarski zgodovini. Njegov delež je ze naravnost »mentalni«. Spreminjanje pa se tudi njegovega odnosa do sindikata, sindikalna organizacija naj bi bila zmeraj manj posrednik, da bi delavcu priznali pravice, ki mu gre, zmeraj boj pa preprosto »servis« v službi delavca.

Eno glavnih vprašanj, ki se pojavlja pri »totalni kakovosti«, je, ali lahko se zmeraj govorimo o izkoriscanju, ali ne? Odgovori so zanimivi, sociolog Peter Ronney trdi, da bo izkoriscanja zmeraj manj (ne bo pa seveda prenehalo cez noc), ker bodo »cilji takó delodajalcev kakor delavcev

cedalje bolj podobni«, zato pa bodo tudi naporu usmerjeni v skupen smoter. In pričelo se bo med drugim dogajati tudi to, da na primer razlike v osebnih prejemkih med delavci in drugimi v tovarni, tudi med delavci in dobicem lastnikov ne bodo več tako kričece. Zagotovo bo prihajalo do poskusov, da bi zamenjali »lastniško oblast«, toda tudi v tem primeru bodo odločno prevladovala tovarniške koristi.

Teoretiki »industrijske demokracije« so prepričani, da bo »totalna kakovost« (ki spet ne bo nikoli totalna, marveč vsaj optimalna) omogočila, da bodo tudi spori in nesoglasja v tovarni pomenili konstruktivni prispevek k njeni rasti in k se boljšim razmeram delavcev. Ti bodo v vsakem primeru, ob tehnološkem napredku, vse bolj neposredno pobudniki in usmerjevalci tovarniške dejavnosti. »Totalna kakovost« je nekakšno stalno jamstvo zaposlitve, hkrati pa tudi zagotovitev takorekoč »socialnega paketa« s stanovanjem, socialnimi storitvami in »prostim časom«.

Miro Kocjan

LIKOVNA UMETNOST / RAZGOVOR S FRANKOM VECCHIETOM

»V novih razmerah se prizadevanja za ovrednotenje galerije nadaljujejo«

Drugega decembra bo prva razstava v galeriji, ki se bo odslej imenovala TGalerija

SERGIJ CESAR

Začenja se nova sezona v galeriji Trzaska knjigarne, ki se predstavlja v novi obliki oziroma v novi obleki zasebnega upravljanja. S tem v zvezi je tudi upravljanje galerije nekoliko drugačno in tako smo postavili Franku Vecchietu nekaj vprašanj, da bi osvetlili koncept in način delovanja tega našega središčnega razstavnega prostora.

»V prvi vrsti gre za preureditev in način delovanja, predvsem organizacijsko gledano, trzaskih prostorov in galerije. Seveda terja to nov pogled in pristop. Poleg tega je to bil tudi trenutek za globlji razmislek o pomenu in načinu dela galerije sploh. Kakšno galerijo potrebuje naša skupnost, kakšno tudi sirsi Trst, ob tem mislim tudi italijanski del mesta.«

No, prehitel si me nekoliko z odgovorom, kajti zanima me, na kakšno mesto, naj bi se galerija oziroma koncept njene delovanja in njeni programi postavili v odnosu do drugih galerij v Trstu. Galerij, ki jih je vedno manj, ostalo je pač majhno število le-teh; le dve ali tri se razlikujejo po tem, da prikazujejo določene sodobne tokove, ostale so pač stan-

dardno komercialne.

»Galerij je, kot pravim morda vedno manj, ampak vedno več je naših slovenskih slikarjev, tudi mladih, ki resno in kontinuirano delajo v našem mestu, v Gorici, v Cedadu. Mislim, da mora biti galerija najprej namenjena tem slikarjem, tem ustvarjalcem. To je bila funkcija tudi prejšnje TK galerije. Zdajšnja galerija ni več TK, izgubila je K po poti in ostala samo TGalerija - Trzaska galerija. Poleg predstavljanja domačih slikarjev je seveda večni problem odpiranja naše manjšine in odpiranja mesta v sirsi kulturni prostor.

Po mojem mnenju moramo pripravljati take razstave, ki se lahko direktno soočijo z našo kulturno situacijo in z našim ambientom. Zato je uvoz najrazličnejših stvari v tem trenutku in našem svetu informacij, televizije, medijev včasih tudi nepotreben. Predvsem moramo podpirati nase ustvarjalce in vabiti v Trst samo tiste, ki lahko s to nase realnostjo vzpostavijo resničen dialog. Večji problem pa je delovanje TGalerije v tej novi obliki, ki je oblika samo kulturne ustanove in prav zaradi tega se galerija obrača na vse tiste, ki

Franko Vecchiet na lanskem razstavi v TGaleriji (Foto Ferrari)

jo lahko podpirajo na kakršenkoli način in ki lahko pripomorejo k njenemu delovanju.

Kot si nakazal se začnajo nova zavze-manja verjetno drugačna kot doslej, a gre le za velik napor: napor za preživetje, za kakovost, za prikaz cimbolj zanimivih stvaritev in tudi za to, da se nudi priložnost domačim in seveda bližnjim ustvarjalcem, da se pokažejo našemu občinstvu.

»Stalna zavze-manja so seveda utrjujajoča, vsekakor pa čutim odgovor-

nost in tudi veliko ljubezen, ki me veže na umetnost in ki me vodi k temu, da hočem vse omenjeno realizirati.«

Pa se čisto osebno vprašanje: pri tem tvojemu trudu za prikaz in predstavitev ostalih umetnikov, kako ti, sam umetnik in ustvarjalec, doživljaš to dvojnost.

»Nič ne obstaja brez določenega konteksta in brez določenega kulturnega ambience. To je naš kulturni ambient in mislim, da ga moramo vsi gojiti in ohranjati. To je seveda tudi moja vloga

in dobro se zavedam, da ne more obstajati eno brez drugega.«

Pa se vrnilo na začetek; po omembi idejnega programa pa se čisto praktično vprašanje: katera bo naslednja razstava.

»Drugega decembra se bo TGalerija spet odprla s predstavitev Jasne Merku. To bo istocasno razstava in predstavitev monografskega kataloga, ki bo izšel v začetku decembra. Druga razstava v decembru pa bo razstava z imenom »Srečanja«. To bo skupinska razstava slovenskih trzaskih umetnikov. Za naprej pa program se ni popolnoma definiran, čeprav je v glavnih obrisih že dovolj jasen.«

Torej letos ne bomo imeli ob koncu leta nekaj, kar je postalo že skoraj tradicionalno, to je novoletno razstavo, ki je bila bolj dostopna z manjšimi in cenejšimi slikami in grafikami, nekakšna prilika za nakup daril zase ali za prijatelje.

»Res je, a razstava »Srečanja« ne izključuje tudi tega aspekta novoletnih daril. Morda je prav to dobra prilika za tak pristop.«

Govorili smo o najbližjem programu; kako pa bi lahko definirali umetniško politiko galerije kot take.

»Razstavni koncept TGalerije nadaljuje tradicijo, ki smo jo že uveljavili v prejšnjih letih, in sicer naj bo galerija telovadnica in izložba za domačo umetniško produkcijo, drugič naj bo izložba za tiste stvari, ki bi morale najbolj zanimati nase ljudi in trzasko publiko. Seveda lahko prihajajo take razstave tudi zelo od daleč; pri tej izbiri pa je koncept bolj rigorozen in izbira je vsekakor težja. Moram pa poudariti, da galerija ne zasleduje nobene mode in postavlja izhodišča svojega programa izključno na kulturnih in kvalitetnih osnovah.«

Na koga pa se galerija največ obrača?

Galerija se obrača za sodelovanje, za obiske, za moralno in dejansko podporo na vso trzasko publiko predvsem na naš ambient, pri tem pa se dobro zaveda, da likovna umetnost v Trstu ni kdovekak popularna, je tradicionalno vedno postavljena na rob, dobra umetnost pa, ki jo TGalerija od vedno zasleduje pa je se manj popularna oziroma ni absolutno popularna. Zato nas tudi nase izbire postavljajo v določeno sisko pozicijo, ampak to je pač neizbežno in v bistvu potrebno, če naj zasledujemo kakovost in pravo umetnost.«

Ali imaš kakšno zami-

sel, kako bi približal in privabil se več italijanske publike, da bi spoznala naše umetnike in da bi istocasno bila galerija tak pol, kjer bi se spajali obe tu prisotni kulturi seveda skozi umetnost.

»O tem sem dolgo razmišljal; zame mora galerija postati v bistvu likovni center, same likovne razstave niso dovolj same po sebi, potrebno je se kaj drugega, in zato ima galerija v programu tudi predavanja, video, film, izlete in druge pristope, da približa umetnost publiki ter da istocasno ustvari kulturni in likovni ambient.«

Tak program in te ideje so pravzaprav tudi osnovna ideja Društva zamejskih likovnikov. Kako pa gledaš na eventualno sodelovanje z njimi?

»Mislim, da je sedaj prišel trenutek, ko se mora to sodelovanje urediti in zazeleno je, da se vse te pobude realizirajo na samo v sodelovanju z Društvom zamejskih likovnikov, ampak tudi z drugimi podobnimi društvi in ustanovami, ki delujejo na tem specifičnem kulturnem področju. Pred začetkom nove sezone zato izrecno vabim vse, ki bi želeli sodelovati v taksem ali drugačnem svojstvu, da se čimprej oglašijo v novi TGaleriji.«

GLASBENA SEZONA / TRŽIČ

Klarinet in glasba »klezmer«

BREDA PAHOR

»Glasba je govorna duse.« Ko igram, pojem s pomočjo klarineta. »Tako znani in zelo svojstveni klarinetist Giora Feidman opredeljuje svojo umetniško dejavnost, ki jo ob igranju na klarinete (Feidman jih med koncerti menjuje) označuje tudi raziskovalna vna, ki je skoraj izključno usmerjena v odkrivanje in razkrivanje glasbe »klezmer«. Gre za glasbo (klezmer je sestavljanka iz dveh hebrejskih besed - kli in zemer, ki v prostem prevodu pomeni instrument melodije), ki povzema prvine ljudskih motivov predvsem vzhodneevropskih držav, od koder se je veliko Židov izselilo v ZDA. Prav ta glasba v prosti interpretaciji izredno komunikativnega klarinetista in njegovih tokratnih spremljevalcev, kitarista Stephena Bensona in kontrabasista Anthonyja Falange, je tvorila pretežni del programa, ki ga je omenjeni trio v sredo zvečer ponudil številnemu občinstvu v trziškem Občinskem gledališču.

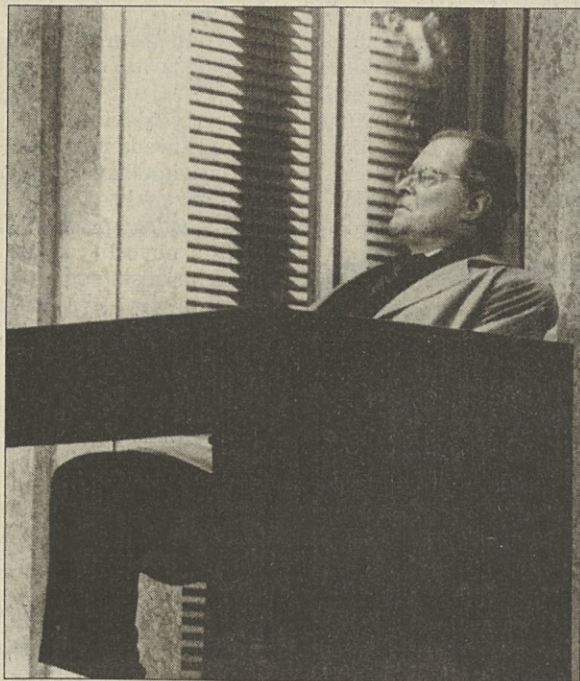
Nastop je sodil v glasbeno abonmajsko sezono, ki jo je za trziško občino pripravil odlični poznavalec različnih glasbenih zvrsti Carlo De Incontrera, cigar dragocenemu doprinosu se je rojstni Trst kot kaže odpovedal. Izbira nekoliko neobičajnih koncertov - gre namreč za sezono resne glasbe, ki pa ji je De Incontrera že zdavnaj odvzel odvečno resnost - je namreč ena najprijetnejših značilnosti trziških sezon, ki ji sicer sledi tudi veliko ljubiteljev glasbe iz drugih krajev FJK.

Ne samo, da je slo za neobičajen in tudi izjemen koncert, temveč je bil sredin koncert na »prosto temo«, kajti Giora Feidman ne ljubi vnaprej določen program. Sledi pač lastnemu razpoloženju in tudi odzivu občinstva: v sredo je program naravnal skoraj izključno na glasno »klezmer«, le nekaj minut je posvetil ljubljensmu Gershwinu (»sicer pa je on tudi zidoskega porekla«), glasba ali dve sta v drugem delu izvenli v ritmu tanga (»ta ritem sem poslušal že v materinem trebuhu, saj sem rojen v prestolnici tanga, v Buenos Airesu«), klasični glasbi pa je namenil le kratke dodatke. Ob koncu pa je občinstvo, ki je vseskozi zelo zavzeto sledilo nežnemu in včasih nagajivemu igranju »kralja klezmerja«, z njim se mrmraje odpelo ljudski motiv.

GLEDALIŠČE / SEZONA V TEATRU ROSSETTI

Povratak Ujetih v Altoni s parmskim gledališčem

Dobra postavitve in izvedba drame »pozabljenega« Sartra

Sergio Fantoni kot avtoritativni oče v Sartrvi drami

Dramo Ujeti in Altoni Jeana Paula Sartra so prvič uprizorili v Parizu leta 1959. Čeprav so jo kritiki sprejeli dokaj hladno, je doživela precej uspeha pri občinstvu, leta 1962 je Vittorio de Sica celo posnel film s Sophio Loren in Maximilianom Schellom. Z leti se je ime enega takrat najznamenitejših mislecev in pisateljev skoraj pogreznilo v pozabo, tako naslov njegove drame v gledališkem sporedu skoraj preseneti.

Tveganega podviga se je lotilo Parmsko stalno gledališče z režiserjem Walterjem Le Molijem, ki je skupaj s prevajalcem Enzom Sicilianom obsežno dramo bistveno skrajšal in stnil le na pet članov družine von Gerlach, ki je v času nacizma dala svojo industrijo na razpolago režimu, kar pa ni škodilo njenemu razcvetu po vojni.

Oče je smrtno bolan zato sklene predati posle mlajšemu in

neljubljenemu sinu Wernerju. Ljubljeni starejši sin Franz živi zaprt v gornjem nadstropju vile, prepričan, da je Nemčija v razsulu. K njemu sme le sestra Leni, s katero ima krvoskrusno razmerje. Oče želi pred smrtjo se enkrat govoriti s Franzem, srečata se, vendar le zato, da se skupaj podata v smrt. Leni pa se zapre v bratovo sobo.

Režiser je zagonetne in boleče odnose med raznimi člani družine postavil v odmaknjen čas in prostor, kar funkcionalno ponazarja scena Bruna Buoincontrija. Odlični igralci podajajo svoje vloge enako odmaknjeno, lahko bi rekli arhetipsko, trdo in rezko, kot je rezka luč, ki jih osvetljuje (Sergio Fantoni, Piero Di Iorio, Elisabetta Pozzi, Bruna Rossi in Franco Castellano. Omeniti je treba tudi kostume Elene Mannini, ki lepo označujejo osebe.

(bov)

OBLETNICE / PREJŠNJI PETEK V KOSOVELOVI KNJIŽNICI

Pahorjevo 80-letnico proslavili tudi v Sežani

Večera se je udeležil tudi pisatelj, ki je precej obširno govoril o svojem delu in pogledih

Povabilu sezanske Kosovelove knjižnice na jubilejno srečanje s pisateljem Borisom Pahorjem, se je minul petek odzvalo veliko število ljudi.

Lučka Cehovinova je v uvodnem nagovoru povedala, da je knjižnica vedno imela spostljiv odnos do ustvarjalnega dela Borisa Pahorja, se zlasti do njegove pokončne drže v letih, ko je bil osamljen in se je kot kulturnik zavzemal za slovenstvo in slovenski jezik. Povedala je, da se knjižnica ni strinjala z minulo oskosrčno politiko, ki je bila tako daleč, da je Pahorju za nekaj časa bilo prepovedano celo

pridajanje v matično domovino in s tem tudi v njegove Dutovlje, kjer je v priznani gostilni Maricka imel celo stanovanje. Ker se Marija Pirjevec zaradi bolezni pridivite ni mogla udeležiti, je Cehovinova predstavila tudi

jubilejni Zbornik, ki je med bralci in prijatelji Pahorjeve literature vzbudil veliko zanimanja.

Povedati je treba, da je bil večer slovesen, kot se za tako priložnost spodobi, k čemur so prispevali tudi učenci glasbene šole Sežana, ki so z glasbenimi melodijami pozdravili goste.

Poseben ton pa je dal večeru gledališki igralec Vladimir Jurc, ki je po izboru Marije Pirjevec - urednice Zbornika, odlično prebral nekaj odlomkov iz Zbornika, ki so izzveneli kot nagovor jubilantu, na kar se je Pahor prav mladensko in ognjevit odzval s svojo pripovedjo o razmerah in casih, v katerih je nastajalo njegovo več kot 50-letno literarno delo. Pisatelju je vrsto vprašanj postavila L. Cehovin in Pahor je povedal veliko zanimivega, tako iz svojega življenja kot o svojih pogledih,

tako na kulturno kot politično dogajanje v zamejstvu in matični domovini.

Tudi ob tej priliki so v knjižnici otvornili ustrezno likovno razstavo, torak so dali na ogled dela pred dvajsetimi leti umrlega piranskega slikarja Hermana Pecarja. Zahvala gre slikarjevi ženi, ki je pripravila resnično lep izbor mediteranskih motivov v tehniški pasteli in akvarelu. O nenavadni življenjski poti slikarja je govoril njegov prijatelj kipar Janez Lenassi.

Razstava bo v knjižnici na ogled do 15. decembra, prav tako je do tega datuma na ogled tudi razstava o Borisu Pahorju, ki pa je samo izbor iz obširne razstave, ki jo je ob jubileju pripravila Osrednja knjižnica Srečka Vilharja v Kopru.

a.n.

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI
Z DESETLETNO ZAPADLOSTJO

- BTP so obveznice s koriščenjem 1. oktobra 1993 in zapadlostjo 1. oktobra 2003.
- Obveznice dajejo letno 9% bruto obresti izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.
- Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana za banke in druge pooblaščen operaterje.
- Dejanski letni donos BTP znaša 8,03%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.
- Cena, ki bo iznešena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.
- Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do 13.30 dne 29. novembra.
- Obveznice BTP se koristijo s 1. oktobrom; ob vplačilu (2. decembra) bo treba plačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo zasebniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.
- Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.
- Obveznice so v ponudbi v svežnjih po najmanj 5 milijonov lir.
- Podrobnejše informacije nudijo banke.

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/222-815

V petek, 10. decembra, ob 20. uri LETICIJA IN LU-STREK (SD, 600 SIT). V sredo, 15., in v sredo, 22. decembra, ob 20. uri OB LETU OSOREJ (SD, 700 SIT).

DRAMA SNG, tel.: 061/221-511

Danes, 26. novembra, ob 19.30 D. Jovanović: ANTIGONA, za izven. Razprodano! Prosimo, da ne zamujate predstav, kar po začetku vstop v dvorano ni več mogoč! V soboto, 27. novembra, ob 19.30 G. Feydeur: DAMA IZ MAXIMA, za izven in kontu.

MALA DRAMA SNG, tel.: 061/221-511

Danes, 26. novembra, ob 20. uri W. Allen: ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM, za izven in kontu. Razprodano!

MESTNO GLEDALIŠČE, tel.: 061/210-852

Danes, 26. novembra, ob 19.30 M. Camoletti: PRIDI GOLANA VEČERJO, za abonna red V. Razprodano! Predstava bo ob isti uri se v nedeljo, 28. novembra. Razprodano!

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE, tel.: 061/1253-312

V soboto, 27. novembra, ob 19. uri premiera E. Filipčić: PSI-HA. Predstava bo se v ponedeljek, 29. novembra, ob 19.30.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE, tel.: 061/312-860

V soboto, 27. novembra, ob 19.30. uri A. Lindgren - Arhar - Stih: PIKA NOGAVICKA, za abonna sobota in izven. Predstava bo se v nedeljo, 28. novembra, ob 16. uri, za izven.

OPERA SNG, tel.: 061/331-950

V soboto, 27. novembra, ob 19. uri Verdi: TRAVIATA, za izven in kontu. Razprodano! V nedeljo, 28. novembra, ob 19. uri koncert nagajencev prvega tekmovanja mladih slovenskih baletnih plesalov, za izven in kontu. V soboto, 4. decembra, ob 19. uri baletna premiera

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

KULTURNI DOM

V petek, 3. decembra, ob 20.30 (abonna red F) ponovitev monodrame »Bos že videla« Helmuta Peschine. Igra Mira Sardoč. Režija Jože Babic.

VERDI - DVORANA TRIPCOVICH

Jesenska simfonična sezona - Ludwig Van Beethoven: Danes, 26. t.m., ob 20.30 (Red A) bo na sporedu koncert st. 4 za klavir in orkester, v izvedbi orkestra gledališča Verdi. Vodi dirigent Lili Jia. Solist Alexander Lonquich. Ponovitev v nedeljo, 28. t.m., ob 18. uri za red B. Prodaja vstopnic pri blagajni dvorane Tripovich (9-12, 16-21). Opomba sezona: od 10. do 22. decembra bo na sporedu »Hänsel in Gretel« (Janko in Metka), glasbena pravljica v izvedbi gledališča Verdi ob stoletnici prve izvedbe Weimarijeve opere. Direktor Michael Luigi. Sodeluje otroški pevski zbor »I piccoli cantori della città di Trieste« pod vodstvom Marie Susovsky Semeraro.

GLEDALIŠČA ROSSETTI

Danes, 26. t.m., ob 20.30 (red petek in prost) gostovanje Stalnega gledališča iz Parme s predstavo J.P. Sartre »I sequestrati di Altona«. Režija Walter Le Moli. Nastopajo Sergio Fantoni in Elisabetta Pozzi. Predstava v abonmaju: odrezek 3G (rumen). Za abonente popust. Danes, 26. t. m., ob 18. uri srečanje s Sergiom Fantonijem, z igralci in z režiserjem Walterjem Le Moli »Il perché della storia: il teatro di Sartre«. Vstop prost. Od 3. do 5. decembra bo Teatro dell'Archivolo predstavljal S. Benni - »Il bar sotto il mare«. Režija Giorgio Gallo-ne. V abonmaju odrezek st. 2V (v izbiro med petimi ze-

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

Studentska sekcija ljubljanskega geografskega društva organizira v torek, 30. novembra, ob 19. uri na Filozofski fakulteti (predavalnica st. 233, 2. nadstropje) potopisno predavanje o Indoneziji.

CANKARJEV DOM

V ponedeljek, 29., in v torek, 30. novembra, bo ob 17. in 20. uri v Gallusovi dvorani MODNI BAZAR - tradicionalna modna revija s prikazom znanih domačin in tujih modnih his.

INFOS '93 - RAZVOJNA MOC RACUNALNIŠTVA: od 9.30 do 18. ure (v soboto do 15. ure), prostori CD, 500 SIT.

FILM: vsak dan do torka, 30. novembra, ob 20. uri ameriško-tajvanska komedija SVATBA, režija Ang Lee (KD, LD, 500 SIT).

MREŽA ZA METELKOVO:

Danes, 26. novembra, ob 19.30 Channel zero videoprojekcija NIKITA, režija Luc Besson (Sola - klet); ob 19. uri otvoritev razstave dokumentarne fotografije (april 1992 - september 1993) EGIŠT, ZAGORICNIK, MAČKA: Opozorilo državljanom; ob 21. uri 1001 noc - NIKOLA PROKSEJ: UDBA, SDV, VIS, SOVA (Sola - klet). Za pomoč se zahvaljujejo KUD-u France Preseren.

GALERIJA LALA, Zidovska 5

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Miela

Do 28. t.m., bo v gledališču Miela na sporedu niz znanstveno fantastičnih filmov in okroglih miz.

Aviditorij Muzeja Revoltella

V sredo, 1. decembra, ob 18. uri bo prof. Franco Fimiani predstavil knjigo Salvatorreja Sibilla »Pittori e scultori di Trieste«.

KONTOVEL

V Društveni gostilni bo danes, 26. t. m., ob 19. uri

ZA NAJMLAJŠE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

LGL, tel.: 061/314-962

Veliki oder: V soboto, 27. novembra, ob 11. in ob 17. uri Z. Krilič: JAJCE, za izven. V torek, 2. decembra, ob 17. uri B. A. Novak: STOTISOCNOGA, za izven. V petek, 3., in v soboto, 4. decembra, ob 17. uri J. Wilkowski: TRDOGLAVCEK, za izven.

MGL, tel.: 061/210-852

V soboto, 27., ob 11. uri in v nedeljo, 28. novembra, ob 17. uri D. Zupan: STORZEK IN JURCEK.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI,

tel.: 061/1404-183

FESTIVAL OTROSKIH PREDSTAV ZA NAGRADO ZLATA PALČICA:

Cajkovski: HRESTAC, za izven in kontu. V ponedeljek, 6. decembra, ob 15. uri Strauss ml.: NETOPIR. Razprodano! V torek, 7. decembra, ob 19. uri Cajkovski: HRESTAC, za red terek II in izven.

KUD FRANCE PRESEREN, tel.: 061/332-288

Danes, 26. novembra, ob 21. uri Gledališče Ane Monro: VARIETE. Predstava bo se v soboto, 27. novembra, ob 21. uri. V nedeljo, 28. novembra, ob 20. uri monodrama Zijaha Sokolovica: GLUMAC JE... JE GLUMAC... JE GLUMAC.

CELJE

SLG, tel.: 063/25-332

Danes, 26. novembra, ob 16. uri G. A. Bürger: LAZNIVI KLJUKEC, za izven. V nedeljo, 28. novembra, ob 18. uri Jelen-Zupanc-Golob-Falk: SMESKO MED CRKAMI ALI PLESNA ABECEDA, plesni teater Igen. V torek, 30. novembra, ob 10. uri B. Veras: ZELENA KAPICA, za abonna II. solski.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ, tel.: 064/222-681, 222-701

V soboto, 27. novembra, ob 19.30 satirčna komedija I. Torkar: REVIZOR '93, za izven in kontu. V petek, 3. decembra, ob 19.30 komedija R. Cooney: ZBEZI OD ZE-NE, za izven in kontu.

MARIBOR

Drama SNG, (tel.: 062/221-206): danes, 26. novembra, ob 20. uri KABARET XX. STOLETJA: ISADORA, za abonente in izven (mali oder). Predstava bo ob isti uri se v soboto, 27. novembra, za abonente in izven. Opomba SNG: v nedeljo, 28. novembra, ob 19.30 na Velikem odru SNG, premiera Nikolaj A. Rimski-Korsakov: CARJEVA NEVESTA.

lenimi). Predprodaja vstopnic pri blagajni gledališča in pri osrednji balgajni.

Vpisovanje novih abonmajev in potrditev starih pri blagajni gledališča Rossetti (ob delavnikih 8.30-10.00, 16.00-19.30) in v Pasazi Protti (ob delavnikih 9.00-12.30, 15.30-19.00, ob praznikih in nedeljah 9.00-12.30).

GLEDALIŠČE CRISTALLO - LA CONTRADA

Danes, 26. t. m., ob 20.30 gostovanje gledališke skupine Teatro di Sardegna s predstavo Henrikia Ibsena »Una casa di bambola«. Režija Beppe Navello. Scene in kostumi Luigi Perego. Glasba Germano Mazzocchi. Nastopajo M. Crippa, R. Alpi, L. Mezzanotte, I. Orchis in C. Salu. Ponovitvi jutri, 27. t. m., ob 20.30 in v nedeljo, 28. t. m., ob 16.30 (zadnja predstava).

GORICA

KATOLISKI DOM

Slovensko stalno gledališče gostuje v ponedeljek, 29. t.m. (abonna red A), ob 20.30 z monodramo Helmuta Peschine »Bos že videla«. Igra Mira Sardoč. Režija Jože Babic. Ponovitev v torek, 30. t. m., ob 20.30 (abonna red B). Avtobus za ponedeljkovo predstavo vozi po običajnem voznem redu.

TRZIC

Obcinsko gledališče

V ponedeljek, 6. decembra, ob 20.30 gostovanje gledališke skupine Cooperativa Attori e Tecnici s predstavo Scamiccia in Tarabusia »Cavale e lenticchie«. Režija Attilio Corsini.

Ponovitev v torek, 7. decembra, ob 20.30.

MODNI BAZAR

Tradicionalna modna prireditev
bo v ponedeljek, 29., in v torek, 30. novembra,
ob 17. in 20. uri
v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma

Predstavljajo se:

ALMIRA Radovljica

ALPINA Ziri

CHIC Ljubljana

ELAN Begunje

GORENJSKA OBLAČILA Kranj

IUV Vrhnika

KOTO Ljubljana

LABOD Novo mesto

MODENA Trzic

PEKO Trzič

RASICA Ljubljana

SEŽANA Sežana

TIO Otiški Vrh

UNIVERZALE Domžale

VEZENINE Bled

OPTIKA KRSTIČ Ljubljana

ATELJE KOBALI Zagreb

JUTEKS Zalec

CVETJE ELI Ljubljana

MAXIMARKET Ljubljana

KRKA KOZMETIKA Novo mesto

HOJA STAVBNO POHISTVO Lj.

ALBA Mojstrana

BETI Mojstrana

DIAVOLO Ljubljana

FIBRA Ljubljana

ININI Ljubljana

JUTRANJKA Sevnica

KROJ Skofja Loka

MK ASTIBO ZALA Kranj

NANCI ALJANCIC Naklo

TEKSTIL ANGORA Ljubljana

SABA Ljubljana

SVILANIT Kamnik

TRIGLAV Kranj

USNJEVNI IZDELKI PAVLI Domžale

KOPITARNA Sevnica

MTT - TTM Maribor

AKRIPOL Trebnje

PROMO Ljubljana

LEK Ljubljana

KOČEVSKI TISK Kočevje

PLETENINA Ljubljana

MEHLE Grosuplje

Frizure: Dragica in Jana KERN

SMELT

GAULOISES BLONDES Club

GLASBA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/222-815

Danes, 26. novembra, ob 19.30 koncert ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJ, oranzni abonna I in II. Dirigent Jurij Simonov, solistka pianistka Dubravka Tomšič. Program: R. Wagner, F. Chopin, S. Rahmaninov (GD, 600, 500, 400 SIT).

V cetrtek, 2. decembra, ob 19.30 večer z VLADOM KRESLINOM in njegovimi žureti (Juretom Hübschmeyerjem, Mirom Tomassinijem, Zigo Golobom, Beltinško bando in dekliskim pevskim zborom iz Razkrižja) NAJLEPSA LETA NASEGA ZIVLJENJA - v spomin Misku Baranji (GD, 1200, 1000 SIT).

V petek, 3. decembra, ob 20. uri koncert SIMFONIKOV RTV SLOVENIJA, dirigent FRONCOIS-XAVIER BILGER, solisti XI-HUA MA, violončelo, ZDA in IRENA VREMSEK-BAAR, sopran, zeleni abonna. Program: P. Glass, L. Weber, H. M. Gorecki (GD, 600, 500, 400).

SLOVENSKA FILHARMONIJA

V petek, 3. decembra, ob 19.30 koncert Zvoki šestih strun - DAVID RUSSELL (600 SIT).

KLUB PENATI, Ciril Metodov trg 18

V nedeljo, 28. novembra, ob 18. in 20.30 erotični thriller VROČICA (SILVER), režija Philip Noyce, glavne vloge Sharon Stone, William Baldwin, Tom Berenger.

CELJE

Danes, 26. novembra, bo ob 21. uri v klubu Barfly koncert zagrebske rock skupine MOONLIGHT CATS.

GRAD DOBROVO

V petek, 17. decembra, večer božične glasbe GIULIANA STECHINA in STEFANA CASACCIA, HITOVE MUZE.

V sredo, 22. decembra, koncert FLAVIE BREZ MEJA.

KOPER

Danes, 26. novembra, bo ob 20. uri v osnovni soli Jakoba Ukmarija koncert mešanega pevskega zbora Primorac-Tabor (dirigent Matjaz Šcek).

GORNJA RADGONA

V soboto, 27. novembra, bo v telovadnici Partizan koncert skupine MAJKE IZ VINKOVCEV. Kot pred-

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

FESTIVAL TRIO - V nedeljo, 28. t.m., ob 11. uri bo nastopil Trio Clara Askil. Na programu Mozart, Martin in Beethoven. Vstopnica 10.000 lir.

Prodaja vstopnic pri blagajni Dvorane Tripovich: 9-12, 16-18 (ob ponedeljkih zaprta) ali uro pred pričetkom pri blagajni Aviditorija Muzeja Revoltella.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

V torek, 30. t. m., ob 21. uri bo nastopil Pino Daniele. Predprodaja vstopnic in rezervacije v gledališču Rossetti in pri osrednji blagajni v Pasazi Protti.

Tržaško koncertno društvo: v ponedeljek, 29. t. m., ob 20.30 koncert skupine Virtuosi di Mosca.

skupine se bodo predstavile YELLOW MINUTE, THE BAD ARTIST in CRUCIFIXION. Po koncertu zur v spomin na dan republike (399 SIT).

PIVKA

Danes, 26. novembra, bo ob 20. uri v dvorani osnovne sole v Pivki koncert moskega pevskega zbora SLAVINA in komornega moskega zbora LEK iz Ljubljane.

SEŽANA

KC SRECKO KOSOVEL

V cetrtek, 2. decembra, ob 20. uri koncert angleskega kitarista DAVIDA RUSSELLA, za glasbenoinstrumentalni abonna (500 SIT).

David Russel sodi med najvidnejše kitariste v svetu. V preteklih desetih letih se je s svojo virtuozno tehniko, muzikalnostjo in interpretacijsko sposobnostjo uvrstil med mednarodne zvezde.

Rodil se je na Škotskem, v Glasgowu leta 1953. Starša, oba umetnika, sta se preselila na španski otok Menorca, kjer je sin preživel večino svoje mladosti. S šestnajstim leti se je preselil v London, kjer je studiral na Royal Academy of Music s Hectorjem Quinejo. Dvakrat je prejel nagrado Julian Bream Guitar Prize in po diplomih se stipendijo The Ralph Vaughan Williams Trust. Stipendija španske vlade pa mu je omogočila studij v Španiji pri Joseju Tomasu. David Russel je prejel skoraj vse najpomembnejše mednarodne nagrade na tekmovanjih, kot so Alicante Guitar Competition, Jose Ramirez Competition, Francisco Tarraga Competition in Andreas Segovia Competition. Svoja dela so mu posvetili skladatelji Francis Kleyjnans, Carlo Domeniconi, Jorge Morel, Guido Santorsola in drugi. Največji del svojega casa preživi na turnejah v Severni Ameriki, Evropi, Afriki, Bliznjem vzhodu in v Aziji, kjer je pogosto gost pomembnih festivalov in orkestrrov. Nastopa redno v dvorinah, kot so Wigmore Hall in Elizabeth Hall v Londonu, Concertgebouw in Amsterdamu, Merkin Hall v New Yorku in Auditorio Nacional v Madridu.

SEMPETER

Mladinski klub K. A. M. organizira v sredo, 1. decembra, ob 21. uri v prostorih kluba C. R. M. K. v Sempetru pri Novi Gorici koncert nizozemske skupine DO OR DIE (hard core).

DEVIN

TORTUGA - Danes, 26. t.m., ob 21.30 bo na sporedu blues in rock glasba - nastopa Tolo Marton. V soboto, 4. decembra, ob 21.30 bo nastopil Paolo Belli.

MILJE

Sezona Jazz koncertov -1993-94: v petek, 3. decembra, ob 20.30 bo v gledališču Verdi nastopil Joey Calderazzq Quartet. Vstopnice so na prodaj v tajnistvu gledališča od 10. do 13. ure.

PASIAN DI PRATO

Sottosopra - V omenjenem lokalu je v teku niz koncertov jazz glasbe. Nastopa skupina »Vibrafondovivi«. V nedeljo, 28. t.m., ob 21.30 pa bo nastopil Enrico Rava in njegov kvartet.

RAZSTAVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Razstavi Podoba knjige, knjiga podob (Galerija CD) in Jurij Kocbek - Podobe glagolov (Mala galerija) bosta v času trajanja INFOS'93 (do 30. 11.) zaprti.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Razstava študentskih del oddelka za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete v Ljubljani in Pedagoške fakultete v Mariboru je na ogled do 12. decembra.

MODERNA GALERIJA

Razstava slik, plastik in risb slovitega danskega umetnika PERA KIRKEBYJA.

GALERIJA COMMERCE,

Einspielerjeva 6

Razstava barvnih grafik - linorezov učencev OS dr. Vita Kraigherja in njihovega mentorja akademskega slikarja MARJANA PREVODNIKA je na ogled do 10. decembra.

GALERIJA PIC LEK, Verovškova 57

Razstava pastelov ALENKE KHAM PICMAN je na ogled do 10. decembra.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

Razstava kipov in risb akademskega kiparja JOZETA POHLENA je na ogled do 12. januarja.

GALERIJA SLOVENIJALAS,

Dunajska ceta 22

Razstava plakatov z naslovom Zivljenje zmaga je na ogled do 30. novembra.

GALERIJA TIVOLI, Pod turnom 3

Razstava grafik akademskega slikarja GORAZDA SEFRANA je na ogled do 19. decembra.

GALERIJA SKUC, Stari trg 21

Razstava slik ANDREJA TROBENTARJA z naslovom Za vertikalno je na ogled do 10. decembra.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI,

Zaloška 61

Razstava akademske slikarke VIDE SLIVNIKER BELANTIC.

LJUBLJANSKA BANKA,

Trg republike 2

V avli LB je do 15. decembra na ogled razstava novega ciklusa večst slikarja JOZETA SAJNA.

AJDOVŠČINA

PILONOVA GALERIJA

Razstava skulptur in risb DRAGA TRSARJA je na ogled do 12. decembra.

CELJE

Razstava MODO MODO je na ogled do 27. novembra. V Galeriji Sodobne umetnosti razstavlja LIDIA BERNIK, v Spitalski kapeli ALAN HRANTIEL, v Lapidariju Pokrajinskega muzeja pa EMA KUGLER.

KAMNIK

GALERIJA VERONIKA

Razstava fotografij Kamnik v našem objektivu je na ogled do 6. decembra.

MARIBOR

NOVINARSKI KLUB,

JESENICE / SINDIKAT GORENJSKE REGIJE

Vzeli meso in pomahali v slovo

Republiški sindikat zanika vpletenost v zadevo

Pred kaksnim letom je Konfederacija novih sindikatov Slovenije - Sindikat gorenjske regije na jesenih ustanovila podjetje Borza dela, katerega osnovni namen je bila pomoč delavcem, ki bi se zasnili v težavah, in kot vsak pravi sindikat se je tudi Borza lotila prodaje mesa, ki jim ga je lanskega decembra dostavilo ljubljansko podjetje Viki, d. o. o.

Mesa je bilo za približno tristo tisoč dolarjev, poleg tega pa so opremili tudi diskont, kar naj bi stalo približno sto petdeset tisoč dolarjev. Se obresti, pa smo pri pol milijona, pravijo v Ljubljani. Od takrat je torej minilo že skoraj eno leto, Borza pa je svojemu doba-

vitelju ostala dolžna še okrog tristo tisoč dolarjev. Približno takšna je zgodba, ki se med dvema podjetjema vleče že skoraj eno leto in zaradi katere je podjetje Viki izgubilo mnoge svoje partnerje, nazadnje pa slo v stečaj. Tako vsaj pravi Jasmina Sadić, sestra in zena lastnikov podjetja, ki je dogodek opisala v pismu in ga poslala na naše uredništvo. Na predsedstvu Neodvisnosti - KNSS so o tem primeru znali povedati le, da republikanski sindikat ni bil ustanovitelj Borze dela, da je to povsem samostojno in od njih neodvisno podjetje, ki ga je ustanovil Gorenjski sindikat, in da je treba poklicati tistega, ki je bil v času nakupa direktor, Vojka

Bernarda. Vendar tudi on z informacijami ni bil preveč radodaren in je povedal le, da ne bi rad dal izjav za javnost, da pa bo upnik ostanek denarja dobil, »ko se bodo stvari uredile«. Kdaj naj bi se to zgodilo, ni znal povedati, saj se od januarja ni več direktor Borze dela, pa tudi samo podjetje je po njegovih besedah pred stečajem, tako da niti sodna izterjava ne pride v postev, saj je tekoci račun Borze prazen. Na vztrajno spraševanje, zakaj je prislo do tolikšne zamude, je se povedal, da so denar od mesa poskušali »oploditi«, da je nekaj blaga, ki so ga kupili, se na zalogi in da zato ni denarja.

Antisa Korljan

ŠTAJERSKA IN KOROŠKA / SEZONA SE JE ZAČELA

Smučišča vabijo

Prva urejena proga za deskanje na snegu v Sloveniji je na Rogli - Smuka ponekod tudi ponoči

Večino spodnještajerskih in koroških smučišč bodo odprli ta konec tedna (Foto: S. Z.)

Po nekaterih smučiščih na spodnjem Štajerskem in na Koroškem so se lahko ljubitelji belih strmin drčili že prejšnji konec tedna, večina pa smučišča odpirajo ta konec tedna. Kje in kako je že mogoče smučati, kakšne novosti so zimski turistični delavci pripravili na omejenem območju in koliko bo smučarje veljala športna zabava?

Prejšnjo soboto so v rekreativnoturističnem središču Rogla nad Zrečami že poglajni vlečnici na smučiščih Kosuta in Uniortek. Zaenkrat bodo smučanje na obeh smučiščih omogočali le ob koncu tedna. Progi sta teptani, ponekod pa so ju utrili tudi z umetnim snegom. Pravzaprav so pripravljene

že tudi druge rogelske proge, tja morajo priti le še smučarji. Tako so smučišče Masinaga že podložili z umetnim snegom, na katerega je zapadlo precej pravega snega, po vsej dolžini proge pa so urečili tudi prvi kanal za deskanje na snegu. Zanj so se odločili tudi zato, ker se bo 2. januarja na Rogli pričelo svetovno mladinsko prvenstvo v snowboardu.

To soboto uradno pričenjajo z zimsko sezono tudi v rekreativnoturističnem središču Golte nad Mozirjem. Potem ko so delno zasnežili nekatera smučišča s snežnimi topovi, je na pripravljeno podlago zapadlo več kot centimetra novega snega, kar bi moralo zadostovati za pričetek zgodnje sezone. Žal tu-

di letos na Golteh niso mogli dobiti soglasij za akumulacijsko jezero, iz katerega bi z vodo napajali zejne snežne

Letošnji sneg, predlanske cene

Na Rogli se hvalijo, da bodo smučarske karte v sezoni 1993/94 stale prav toliko kot prejšnjo in predprejšnjo sezono. Za dnevno karto bo treba v predprodaji odšteti 1300 dolarjev, za otroke 900, v redni prodaji pa bodo karte po 25 mark, seveda v tolaški protivrednosti. Sezonska karta stane 19.800 dolarjev, družinska z enim otrokom (torej za tri osebe) 37.500 dolarjev, družinska za štiri člane 46.900, za pet članov pa 56.500 dolarjev. Karte je mogoče plačati na več obrokov. Na Kopah bodo dnevne karte po 1300, otroške po tisoč, otroške sezonske po 15 tisoč, za odrasle pa po 20 tisoč dolarjev. Za nakup sezonskih kart za vso družino ponujajo 20-odstotni popust.

topove. Tako bo uspešnost sezone spet odvisna od blagohotnosti od zgoraj.

Zalcani, saj je smučišče kot že nekaj let doslej temeljito osvetljeno. Brane Piano

TRI Z OBALE IN ENA IZ POSTOJNE

Združena lista in lokalne volitve

KOPER - Združena lista socialnih demokratov, nekdanja SDP, je bila najuspešnejša na zadnjih volitvah prav v obalnih občinah. Z novim imenom in novim predsednikom stranka že pričena priprave na prihodnje lokalne volitve in pri tem skuša zbrati svoje člane in simpatizerje v občinah. S torkovo programsko volilno konferenco koprsk občinske organizacije je na Obali zaključeno preoblikovanje te stranke iz SDP v ZL - v Piranu je bila konferenca že pred dvema tednoma, v Izoli pa prejšnji petek. Novi predsednik koprsk organizacije je Darko Kavre. Iz nagovora predsednika stranke Janca Kocjancica koprskim tovaršim lahko sklepamo, da bodo v prihodnje nekoliko manj sramežljivo kot doslej delovali z leve strani političnega prizorišča. (B. V.)

Priprave na ulov cipljev

PIRAN - Za koncesijo za enkratni ulov cipljev, ki jo vsako leto podeljuje občina, sta tokrat konkurirala skupina piranskih zasebnih ribičev in izolsko podjetje Lera. Posebna občinska komisija je izbrala podjetje Lera, odločitev pa mora potrditi še občinski izvršni svet. Podjetje je ponudilo občini 30% zaslužka od ulova. Komisija je naložila izbranimu podjetju, da mora v velikem lovu pritegniti kar največ zasebnih ribičev, ki bodo po starih piranskih običajih plačani z deležem ulova. Tudi naj bi s sodelovanjem gostincev pripravili tudi ribiški praznik. Tradicionalni ulov cipljev v portoroškem zalivu se opravi v času, ko pritise mraz in se ciplji zberejo v veliko jato, ki jo ribiči obkrožijo in skušajo zajeti v skupno mrežo. Lani se ta ulov ni posrečil, ker so bujski ribiči razbili jato, preden se je dokončno oblikovala. Zato nameravajo Piranci letos k skupnemu lovu povabiti tudi Bujčane, da jim ti ne bi z nagajanjem preprečili dobrega posla. (B. V.)

Dva kandidata za župana

POSTOJNA - Ker je dosedanji predsednik postojnske občinske skupščine odstopil, so odborniki sprejeli desetdnevni rok za vlaganje kandidatur za župana. V tem roku sta bili vloženi kandidaturi za Jerka Čehovina, sedanjega direktorja podjetja Hoteli-turizem Postojna, ter za Ivana Vodopivca, diplomiranega inženirja gradbeništva. Kot je določeno s poslovniki, ima vsaka od kandidaturo podporo desetih odbornikov. (B. V.)

Pričenjajo se Dnevi arhitekture

PIRAN - Danes ob 15. uri se v Tartinijevem gledališču pričena tradicionalna, že enajsto mednarodno srečanje arhitektov, ki bo trajalo do nedelje. Tokrat bo glavna tema srečanja Arhitekt in politika, saj je arhitektura najbolj politična od vseh umetnosti. V okvirih te teme bodo zbrani domači in tuji strokovnjaki s področja arhitekture opredelili funkcijo arhitekta v soocanju z vplivanjem politike na njegovo delo. Pokroviteljstvo nad seminarjem je prevzel predsednik države Milan Kučan. V piranski mestni galeriji bo zvečer otvoritev razstave najboljših arhitekturnih del, ki konkurirajo za letosnjo nagrado Piranesi. (B. V.)

GLOSA

Namesto afere

Ce je pesnik pred časom zapisal, da prva beseda Slovencev ni mama, ampak Elan, bi kdo od njegovih sodobnikov lahko zapisal tudi »afere«. Navsezadnje se z njo te dni podrobneje študijsko ukvarjajo tudi slovenski novinarji na svojem tradicionalnem letnem kramljanju, z njo pa imajo polne roke dela tudi na Gorenjskem. Ne gre sicer za kakšno veliko zgodbo, ki bi jo razkrivala posvečena novinarska peresa, pač pa za primer majhnega, zaenkrat se družbenega podjetja. Eden od slovenskih sindikatov, za katerega pravijo, da je bil z desnic, je zagnal vik in krik o tem, da ni več varno, ker se v posameznem podjetju vodstvo na moč čudno obnaša. Del zaposlenih se je organiziral v nov sindikat, dotedanjemu, ki meri nekam v sredino, ni bilo več zaupati, saj ni vlekli atraktivnih potez. Pa so se potem dogovorili in nekaj dni poteze vleki skupaj in se spet razšli z obtožbami... Slišati je, da posamezni delavci že razmišljajo, da bodo v hišo pripeljali se tretji sindikat, ki hodi bolj po levi strani... Povsem brez ironije pa velja zelo jasno zapisati, da se očitno prenekaletni slovenski sindikat ne zaveda svoje odgovornosti. Razburjen in velikokrat ponižanim in izganjenim delavcem je sicer v prvi sapi zelo lahko obljubljati gradove, ki pa se največkrat sesujejo, se preden so postavili barake. Vedno močnejši je občutek, da gre prenekaletnim sindikalistom zgolj za javno promocijo, ki ji velikokrat statiramo tudi novinarji. Res se včasih kakšen problem hitreje (ali sploh) rešuje s pomočjo javnosti, res pa je tudi, da bi se velikokrat problemi laze rešili za zaprtimi vrati. Končno tako ali tako vse ostane na ramenih delavcev, novinarji njihov konec največkrat zapišemo zgolj skozi povečane številke na Zavodih za zaposlovanje... Vine Bester

LJUBLJANA / PTIČJESTRAŠILNA

Pokopavanje letošnje jeseni

Sežgali so dvanaajst strašil

LJUBLJANA - Ulične svetilke so bile že dolgo prizgane in le se zamudniki so z vreckami in kosarami hiteli proti trgovinam. Vse je kazalo, da bo večer tak kot vsi. Pa vendar se je v sredo zvečer v Rozni dolini pripravljali velik dogodek. Pred vodom na vrt pred vilo Katarina se je namreč zbralo okrog 30 radovednežev, vsi z namenom, da se udeležijo jesenskega pospravljanja s protokolarnim - obrednim sežigom ptičjih strašil. Z vstopom na vrt in vpisom v matično knjigo je vsak dobil potrdilo o castnem državljanstvu države Ptčije-strašilne. Z njim je vsem zagotovljena enakost s ptčijimi strašili pred vsemi zakoni države Ptčije-strašilne. Poleg državljan-

stva pa so prisotni dobili tudi obredno besedilo in svečo za sodelovanje na ceremoniali. 24. novembra je v državi Ptčijestrašilni namreč jesenski državni praznik. Ko so se novi državljani počasi zbirali okrog grmade, pripravljene za sežig ptičjih strašil, je prijazna gospa vse pogostila s kuhanim vinom. Majhna deklica je že tretjič vprašala očeta, zakaj imajo vsi sveče v rokah, ko se je zacelo. Od dalec so se zaslišali glasovi in kmalu so se prikazali zamaskirani sežigalci z gorečimi baklami v rokah. Zavladala je mrtva tišina. Skoraj neopazno se je radovedni deklici po rokavicah podelil vosek s sveče. »Ceremonial mora biti. Prizgite ogenj,« je zaklical veliki mojster ceremoniala in sežigalci so zakurili grmado. Umreti je moralo 12 ptčijih strašil. Pred sežigom vsakega je veliki mojster ceremoniala vprašal ljudstvo, kaj storiti s strašilom, in ljudstvo je odgovorilo. Tako so v visokih plamenih

S sežigom ptčijih strašil so iz dežele pregnali jesen (Foto: Žiga Živulović)

moniala in sežigalci so zakurili grmado. Umreti je moralo 12 ptčijih strašil. Pred sežigom vsakega je veliki mojster ceremoniala vprašal ljudstvo, kaj storiti s strašilom, in ljudstvo je odgovorilo. Tako so v visokih plamenih

zgorela vsa strašila in jesen je bila pospravljena in pokopana. Ze v Rimu je ljudstvo zahtevalo iger in kruha in oboje je spadalo tudi v sredin obred. Ko je ljudstvo pogasilo ogenj, se je zašlišalo: »Na svidenje ob prihodnjem roj-

stvu.« To so bile še zadnje besede velikega mojstra in sežigalci so izginili iz države Ptčijestrašilne. Zdelo se je, kot da je z njimi izginil ves čas večera, saj je na sredini ostalo le prazno pogorišče. Irena Sorn

MNENJA... POLEMIKE... PISMA... ODMEVI

Ce bi bili do konca dosledni

Sektor za Slovence po svetu slovenskega zunanjega ministrstva nadaljuje polemiko. Tokrat mi predvsem očita, da me je njihov prvi odgovor močno presenetil. To je res. Zelo sta me presenetila oba odgovora predvsem iz dveh nacičnih razlogov: A. Ministrstva, državni uradi, državni birokrati so imenitne zadeve, zelo važne in pomembne, toda nikjer in nikoli ne odlučajo in ne sodijo o lastnih dejanjih. V konkretnem primeru odnosa do neke manjšine in v konkretnem primeru obiska Benecije je stvar ocene predvsem v rokah prizadete narodnostne skupnosti, slovenska manjšina je subjekt. Spregovoriti morajo nepo-

sredno prizadeti Benecani. Ti pa so že spregovorili na primer v uvodniku svojega tednika Novi Matajur, kjer je v četrtek, 11. novembra, med drugim v zelo lepem in socnem narečnem jeziku, napisano naslednje: Dr. Vencelj, ki pri zunanjem ministrstvu skarbi za Slovence po svetu je biu parvic v teli funkciji tle pri nas. Sreču pa se je le z nekaterimi realnostmi slovenske manjšine v videmski pokrajini. V Cedadu so ga seznanili z dielom casopisa Dom an družstva Studenci, v Spietru si je na hitro oglel nove prostore dvojezične suole. An te drugi? Parpravljen je sparjet an druga vabila, je dr. Vencelju obeču. Resnica je, da Slovenci v videmski pokrajini smo bli nimar v scienci, te zadnji, tudi v odnosu Slovenije do

nas. Se nikoli do danes pa se nie zgodilo, de ob tako visokem obisku iz Slovenije, nismo vsi imiel istih parloznosti se predstaviti, poviedat svojih težav an projektov, se posebno pa pokazat svojega diela. Družina pa, se vie, ne more živiet v mišeru an ljubezni, kadar mati ima buj rada adnega otroka ku te družega. B. Birokrati, upravitelji, funkcionarji, na koncu koncev pa tudi ministrstva in vlade so v resnici služabniki svojega naroda, ki odluča prek izvoljenega parlamenta. Prav zato slovenska narodnostna skupnost v Italiji zagovarja nacelno stališče, da je zaščita in skrb matice za manjšino stvar celotnega naroda, slovenske države kot celote, da mora biti celovit in da o njej odluča parlament. Končna ocena

je torej stvar parlamenta, nikakor pa ne funkcionarjev. Za novinarje stvari v bistvu niso drugačne, o njih sodi njih hierarhična notranja razčlenjenost, predvsem pa seveda citatelji in samo oni. Nikakor pa ne birokrati, višoki in najvišji uradniki ministrstev. V nobenem primeru ne more kot kronski argument o neprimernosti nekega novinarja veljati najprej obtožba, da prevečkrat hodi v predsedniško palaco, in ko mu je to milostno dovoljeno pa, da je odraz preteklega režima. Prav ta politična ocena in politična delitev je bistvo spora. Cisto na koncu olik. Ne zahtevamo diplomatske ugaljenosti, toda spoštovanje osnovnih pravil dobre obnašanja bi najbrže le bilo primerno. Bogo Samsa

Odgovor in odprto pismo

Verjamem, da to, za kar se zavzemate v skladu z Vasiim razumevanjem sveta, verjetno ustreza tudi levici, prav gotovo se ujema s programi vseh komunističnih partij tega sveta, ampak prav gotovo se to ne ujema z demokracijo, ne z zakoni in ne s splošno veljavnimi pravili v demokratičnem svetu, ki veljajo za nasilno poseganje v tujo lastnino. Preprosta terminologija pozna za to celo neko bolj jasno, udomačeno in večkrat uporabljeno besedo. Odgovarjam Vam pravzaprav samo zato, ker je pismo javno, sicer pa Vam je bilo že nekolikokrat pojasnjeno, da gre za nasilje nad tujo lastnino, vendar Vam nič ne zaleže, kar naprej »gonite»

svojo in ob vsaki priloznosti pošiljate javna vprašanja. Odkar ste se upokojili, imate tudi časa nekoliko več, objavijo Vam pa prav tako vse. Dokler ne boste doseli svojega cilja, Vam je vsak odgovor zamen, kaj zna doseči levica (zgodovinsko gledano) na področju lastnine, pa ni potrebno posebej razlagati. Zato zelim, da mi pošljete naslove predstavnic mednarodne demokracije javnosti, ki so s podpisnicami odprtega pisma, da jih bomo lahko informirali tudi z naše strani. Prepričan sem, da za mednarodno demokracijo javnost zgolj Vasa pojasnila ne zadostajo. Prav tako sem prepričan, da ste s podpisnicami zavedli, saj dvomim, da bi se podpredsednica komiteja Sveta Evrope za zdravstvo, socialo in družinske zadeve

zavzemala za nasilje in druge protizakonite postopke. Ciril Rotar

Član predsedstva SML

Slovenski javni dolg

Vladajoca koaliciija je uspela spraviti »pod streho« proračunski memorandum, edinstven instrument, ki ga drugje ne poznajo. Neglede na to, da ga je izglasovala sama, brez sodelovanja opozicije, in je zato sama prevzela odgovornost za njegovo vsebino, in neglede na to, da je ta instrument ustavnopravno dvomljiv in nezavezujoč, pa na široko odpira vrata javnemu dolgu. Slovenska desnica ob tem ugotavlja, da javni dolg nikjer ni zakonsko opredeljen, da se niti ne ve, kaj to je, kako in kdo ga sme oblikovati, do kakšne višine in za kakšne

namene. Se najmanj pa je jasno, na kakšen način in kdaj bo poravnani. Jasno je samo to, da javni dolg pomeni vnaprejšno porabo in da so izkušnje z javnim dolgom iz propadla Jugoslavije več kot bridke. Sedanja vladna koaliciija ravna popolnoma enako, kot je ravnala takratna jugoslovanska vlada. Tudi ta se je namreč izogibala opredelitvi teh pojmov. Jugoslavija je razpadla in se potopila v krvi, ko se je zaostroilo vprašanje odgovornosti za porabo iz naslova javnega dolga in njegovo vračilo. V Sloveniji pa bo neodgovorno posnemanje jugoslovanskih vzorcev prav tako pripeljalo do katastrofalnih posledic. Slovenska desnica zahteva od vlade, da Slovincem jasno pove, kaj in kolikšen je slovenski javni dolg in s čim

vlada utemeljuje svoje neodgovorne stališče, da je slovenski javni dolg v »znosnih« okvirih, če pa niti vlada niti državni zbor niti ministrstvo za finance o tem nič ne vedo ali pa zavestno zavajajo slovensko javnost. Danijel Malensek

Spostovani!

Da bi lahko na tem prostoru objavili čimveč vaših mnenj, pism in sporičil za javnost, vas prosimo, da vas prispevek omejit na največ dve tipkani strani. Če boste to dolžino presegli, bomo morali po naši presoji poseči v vas tekst in ga ustrezno skrajšati. Prosimo za razumevanje. Uredništvo

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

10.45	Ebba in Didrik, 4/9 del svedske nadaljevanke
10.15	Učna doba Duddyja Kravitz, pon. kanadskega filma
12.20	Ze veste, ponovitev, VPS 1220
12.50	Poslovna borza, ponovitev
13.00	Poročila
13.05	Povečava, ponovitev
14.40	Federico Fellini - Portret
16.10	Beli sejk, ponovitev italijanskega filma, VPS 1440
17.00	Osmi dan, ponovitev
17.10	TV dnevnik 1
17.10	Tok tok, kontaktna oddaja za mladostnike
18.00	Regionalni studio Koper
18.45	Abc-tdt, tv igrice
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Forum
20.35	Misery, ameriški film, 1990, VPS 2035
22.25	TV dnevnik 3, VPS 2225
22.25	Sova
23.00	Vlak obilja pelje na vzhod, 1/4 del angleske nadaljevanke, 1991, VPS 2300
00.00	Ciklus filmov B. Hladnika: Ubij me nežno, slovenski barvni film, 1979, VPS
	Igrajo: Duša Pockaj, Miranda Zaharija, Marina Urbano, Janez Starina, Igor Samobor, Maks Furjan, Vida Levstik, Veronika Drolc in drugi.
01.35	Video strani

SLOVENIJA 2

09.30	Video strani
09.50	St. Caterina: SP v alpskem smučanju: Veleslalom (Z), 1. tek, prenos
11.00	Video strani
12.50	St. Caterina: Veleslalom (Z), 2. tek, prenos
15.30	St. Caterina: Veleslalom (Z), posnetek obeh tekov
16.15	Cetrtek na ledu: Počitnice na ledu
	Sova, ponovitev
17.20	Hisa naprodaj, 7/21 del ameriške humor, nanizanke
17.50	Ike, 6., zadnji del ameriške nadaljevanke
18.45	Znovoobjena Evropa
19.30	Osnovno za znanje, Učite se z nami
20.05	TV dnevnik 2
20.30	Znanost, 30. oddaja
21.35	Vecerni gost: Jože Stabej
22.30	Pinchas Zukerman v Ljubljani, 2. del
22.30	Moja Barcelona: Portret Joséja Carrerasa
	Rodil se je v Barceloni, v mestu, ki navdihuje umetnike in ki ga pevec ne bi mogel nikdar zapustiti. Čeprav kot slavni tenorist nastopa po vsem svetu, se vedno vrača v mesto, kjer je začel, kjer je pokopana njegova mati, ki se je najbolj prizadevala za to, da je Carreras postal to, kar je danes, namreč veliki pevec.
23.25	Video strani

KANAL A

09.00	MacNeil in Lehrner komentirata, oddaja v angleščini
10.00	CMT
11.00	Luc svetlobe, ponovitev 44. dela ameriške nadaljevanke
12.00	Pred poroto, 55. del ameriške nanizanke
16.20	Obracun, ponovitev ameriškega filma
18.00	Luc svetlobe, 45. del ameriške nadaljevanke
18.45	Malta - Otok v casu, ponovitev 1. dela
19.15	Risanka
19.25	CMT
20.10	Porocila
20.30	Teden na borzi
20.40	Lenine pocitnice, ameriska komedija
22.15	Porocila
22.35	Pred poroto, ponovitev 55. dela ameriske nanizanke
23.10	Hisa strahov, amerika kriminalka
01.00	Eroticni film
	Cicciolina na Mundialu

KOPER

NI SPOREDA

RAI 1

6.45	Jutranja oddaja Uno-mattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00) dnevnik
9.30	Dnevnik in nan. Ocotov pes, 10.00 vesti
10.05	Film: In cerca d'amore (glas., ZDA '64), vmes (11.30) dnevnik
12.00	Nan.: Cuori senza età
12.25	Vreme in dnevnik 1
12.35	Nan.: La signora in giallo
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.05	Prove e provini a Scommettiamo che...?
14.40	Mladinski variete. Uno per tutti, vmes kviz, nanizanka, risanke, aktualnosti
16.50	Festival Zlati cekin
17.55	Iz Parlamenta, dnevnik
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Film: La casa stregata (kom., It. '82, I. R. Pozzetto, G. Guida)
22.25	Dnevnik
22.30	Politica tribuna: Trst
23.45	Nan. Hitchcock
0.05	Dnevnik in vreme

RAI 2

7.00	Otroska odd., risanke
8.45	Jutranji dnevnik 2
9.05	Film: I tre moschettieri (pust., ZDA '48)
11.15	Nan.: Lassie
11.45	Dnevnik 2
12.00	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, rubrika o gospodarstvu in vreme
13.40	Nadl.: Beautiful, 14.20 Santa Barbara
15.10	Kronika v živo: Detto tra noi
17.15	Dnevnik, Iz Parlamenta
17.25	Pogum življenja
18.20	Sportne vesti
18.45	Nan.: Law & Order
19.35	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: I fatti vostri (vodi G. Magalli)
23.00	Potrebujem te
23.15	Dnevnik in vreme
23.35	Boks: Galvano-Nardello (EP v srednje-tezki kat.)
0.35	Pregled tiska, Kino
0.55	Film: Strappata via

RAI 3

6.45	Jutranja oddaja: L'al-trarete
11.30	Vivere il mare
12.00	Dnevnik ob 12-ih
12.15	Aktualne oddaje
14.00	Deželne vesti, dnevnik
14.50	Drobci jazza
15.15	Sola se posodablja
15.45	Sport: zimski sport, kosarka, 17.20 Derby
17.30	Nan.: Vita da strega
18.00	Dok.: Geo
18.35	Insieme, vreme, sport
18.50	Dnevnik, deželne vesti
19.50	BlobCartoon, Blob, 20.25 Una cartolina
20.30	Film: Arma letale 2 (krim., i. M. Gibson)
22.40	Dnevnik ob 22.30
22.45	Milano, Italija
23.35	Variete: Processi somari, 0.30 dnevnik

RETE 4

6.30	Nan., 8.30 nad. Piccola Cenerentola, Anima persa, 9.30 TG 4
10.00	Nad. Soledad, Febbre d'amore, 11.15 Quando arriva l'amore, 12.00 Celeste, 13.00 Sentieri, vmes (11.55) dnevnik TG 4
13.30	Dnevnik, 14.00 Sentieri, 14.30 Primo amore, La signora in rosa
16.00	Kviza: Gioco delle coppie, 16.45 La verità
17.30	TG 4 vesti, 17.45 Luogo comune
17.55	Aktualno: Funari News, 19.00 dnevnik
20.30	Filma: Volevo i pantaloni (dram., It. '90), 22.40 Vivere e morire a Los Angeles (krim.), vmes (23.30) dnevnik

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Maurizio Costanzo Show (pon.)
11.45	Aktualno: Forum
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.40	Kviz: Sarà vero?
15.00	Aktualno: Agenzia matrimoniale
16.00	Otroski variete
17.55	Dnevnik TG 5 - Flash
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Variete: La grande sfida (vodijo G. Scotti, V. Marini, N. Frassica)
23.00	Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) dnevnik TG 5
1.30	Sgarbi quotidiani

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.15	Aktualno: Tu Italia
13.30	Odprti studio
12.45	Otroska oddaja
14.30	Varieteji: Non è la RAI, 16.15 UnoMania, 16.45 UnoMania Magazine, 17.30 Mitico! Sport studio
17.55	Nan.: SuperVicky, 18.30 Bayside School, 19.00 Willy, principe di Bel Air
19.30	Odprti studio
19.55	Radio Londra
20.00	Variete: Karaoke
20.35	Film: Darkman (fant., ZDA '90, i. L. Neeson)
22.30	Sgarbi quotidiani
22.40	Film: Chiamami di notte (dram., ZDA '87)
0.55	Sport studio in vreme

TELE 4

Lastne oddaje:
13.30 Kronika in komentar
19.30 Dogodki in odmevi

Koper

Zaradi stavke italijanskega osebja na TV Koper - Capodistria nismo dobili sporeda oddaj.

Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Pri Huxtablovih, ponovitev
10.30	Mocneje od razuma, pon. am. filma
14.00	Doktor Trapper John
14.45	Mladi glasbeniki
15.00	Otroski program
16.15	Vroca sled, Tomaz in detektivi
16.35	Kremenkovi
18.00	Cas v sliki
18.30	Blagoslovljena dvojica
20.15	Derrick, nadaljevanka
21.15	Pogledi od strani
21.25	Queen, 1/3 del am. nadaljevanke, 1993
	Igrajo: Martin Sheen, Ann-Margret; režija John Erman
23.25	Cas v sliki
23.30	Kid Galahad-S trdimi pestmi, ameriški boksarski film
01.10	Miami Vice
01.55	Porocila
	Tisoč mojstrov

Avstrija 2

14.10	Tisoč mojstrov
15.00	Lipova ulica: Kolibri in sonce
15.30	Pogledi od strani
15.55	Tellina zgodba: Oroska usoda, ameriški film, 1988
17.30	Zivijo nevarno, 4. del
18.00	Pri Huxtablovih: Blesceca priveska
18.30	Milijonsko kolo, igra
20.15	Vojna zvezd - Deset let pozneje, dokumentarna oddaja
21.00	Znanost
22.00	Cas v sliki-vecerni studio
22.35	Cisto nora TV
23.20	Freddie Mercury - The Great Pretender
00.05	Rdeci kavc, magazin

Hrvaška 1

10.00	Porocila
10.05	TV sola
	Odprta ura
11.05	Religija
11.15	Ameriška anglescina
11.35	Bettyina družba, 6/13 del otroške serije
12.00	Porocila
12.15	Luc svetlobe, 101. del
13.00	Joshuino srce, ameriški film
14.35	Monoplus
15.30	Pixel, informativna oddaja
16.00	Porocila
16.05	Majhen in veliki svet
16.30	Antena, izbor iz satelitskih programov
17.00	Hrvaška danes
18.00	Porocila
18.05	Kolo sreče
18.35	Santa Barbara, 570. del am. nadaljevanke
19.30	Dnevnik 1
20.15	Zabavnoglasbena oddaja
21.00	Latinica, vodi Denis Latin
22.00	Hlebinska legenda, dokumentarna oddaja
22.45	Slika na sliko
23.45	Porocila v angleščini
23.50	Vrtinec, francoski film, 1986
01.10	Sanje brez meja

Hrvaška 2

16.30	Tv koledar
16.40	Bettyina družina, 6/13 del otroške serije
17.05	Skrivnosti, serija
17.30	China Beach, 12. del
18.15	Ekran brez okvirja
19.30	Dnevnik 1
20.15	Mladi Indiana Jones, 2/17 del ameriške nanizanke
21.00	Rock koncert: Paul McCartney, 2. del
22.00	Peta histrot
22.30	Delo na crno, 3/27 del ameriške nanizanke
	Igrajo: Bruce Willis, Cybil Shepperd, Allyce Beasley
23.20	Hit - depo

Madžarska

06.03	Jutranji program
09.00	Cez dan
10.30	Dallas, 153. del serije
11.30	Igra
12.00	Opoldanski zvon
12.07	Usode, magazin, pon.
12.47	Spanščina, ponovitev
16.00	Dnevnik
16.10	Madžarska pusta, 4. del oddaje
16.20	Daj priložnost
17.00	Letni kolobarji, za upokojenke
18.59	Vecerna pravljica
19.30	Dnevnik
20.20	Dallas, ponovitev
21.15	Panorama, svetovna politika
22.20	Beethovnov ciklus: Pastoralna simfonija
23.05	Pasijonske igre, film
00.30	Jean-Luc Godarda Dnevnik

Slovenija 1

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00	Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio Ga-ga; 10.30 Pregled tiska; 11.05 Petkovo srečanje; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 15.00 Radio danes, radijufiti; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.15 Za in proti; 17.05 Studio ob 17-ih; 18.30 Gremo v kino; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Oddaja za pomorske; 20.30 Slo vsemem po svetu; 22.30 Informativna oddaja v tujih jezikih; 23.05 Liter. nokturno.
---	---

Slovenija 2

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30	Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 7.25 Pogled v zvezdno nebo; 8.00 Gospodarski vestnik; 8.40 Rekreacija; 9.10 Koledar prireditve; 10.40 Primorski val; 11.00 Country glasba; 11.15 Minute za naš jezik; 11.50 Vreme; 12.00 Opoldne; 12.40 Štajerski val; 14.00 Drobčinice; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.40 Petkova centrifuga; 17.15 Nedeljski izlet; 17.50 Sport; 18.00 Popevka; 19.30 Stop pops; 21.45 Igra; 22.20 Koncert: Mississippi John Hurt.
--	---

Slovenija 3

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00	Porocila; 8.10 Izobraževalni program; 10.05 Izbrana proza; 11.05 Reprize in soočanja; 13.05 Vokalna glasba; 13.40 Glasbena tradicija; 14.05 Gymnasium; 15.00 Sanson; 16.05 Od uverture do plesa; 16.45 Likovni odmevi; 17.00 Solistični koncert; 18.05 Opera; 29.30 Koncert; 22.05 Radijska Igra; 23.00 16 strun; 23.55 Lirični utrinek.
---	--

Radio Koper

(slovenski program)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30	Porocila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba, koledar; 6.30 Osmrtnice; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.15 Vsak dan je dober dan; 9.00 Servisne informacije, prireditve; 9.15 Vremenska napovedi; 9.45 Mnenjsko rešeto; 10.30 Primorski val 202; 11.00 Hladno, toplo, vroče; 12.30 Opoldnevnik; 13.00 Jagode in podoknice; 15.15 Kaj je novega?; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po želji; 16.35 Amerika velika odkritja malih ljudi; 17.30 Primorski dnevnik, osmrtnice; 18.00 Amerika, 2. del; 19.00 Dnevnik - prenos RS.
---------------------------------	---

Radio Koper

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30	Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 7.45 Ulica velikih vrtov; 8.05 Horoskop; 8.40 Igrajte z nami; 8.50 Dobro jutro otroci; 9.05 Herboristija; 9.45 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 11.00
---	--

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Porocila; 10.00 Matineja; 19.00 Mix time; 20.00 Za naše ljudi.

Radio Koroška

18.10-19.00 Kulturna obzorja.

RADIO

Randevous; 12.00 Romagnia mia; 14.45 Zvoki disko-fek; 16.00 Ob 4 popoldne; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.45 Folk; 20.00 Nočni program.

R. Glas Ljubljane

5.15, 7.15, 10.15, 13.15, 14.15, 17.15, 19.15 Novice; 7.40 Slov. novice; 9.25 Kam danes v Ljubljani; 11.00 Anketa; 12.00 BBC Novice; 12.15 Sport; 13.55 Pasji radio; 15.15 RGL komentira in obvešča; 16.25 Nagradna uganka; 18.30 Anketa; 18.30 Oddaja BBC; 21.00 Odprta dian; 1.00 Sateliti.

Radio Kranj

9.00, 14.00, 18.00 Gorenjska včeraj, danes, jutri; 5.40 Dobro jutro; 9.20 Tema dneva; Milna Jensterle; 10.40 Informacije - Zaposlovanje; 13.00 Pesem tedna; 16.20 Zaplesimo skupaj; 18.20 Nekska vrata - Kino oddaja; 19.20 Večerni program: F. Pestotni.

Radio Maribor

6.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 Porocila; 17.00, 19.00 Dnevnik; 6.05 Kmetijski nasveti; 6.15 Horoskop; 6.45 Pregled tiska; 7.00 Kronika; 9.05 Štajerske miniature; 10.05 Evropa; 11.45 Infoservis; 12.10 Mail oglasi; 13.05 Pod Pekrsko gorco; 14.05 Kadar boš na rajzo šel; 15.10 Kmetijski nasveti; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleni ste; 17.30 Osmrtnice, obvestila; 17.45 Sport; 19.30 Glasba; 20.00 Petkovi akvareli; 22.00 Zrcalo dneva - Nočni pr.

Radio Student

11.00 Vzlig; 12.00 Borzni parket (pon.); 14.00 OF (24 ur-Info); 17.00 Juculator; 19.00 Tolpa bumov: Clawfinger-Death Dumb Blind; 20.00 Radio ropot; 20.30 REC REC News; 22.00 Idealna godba; 0.30 R. sateliti.

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Porocila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Dezelna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližjega Vzhoda (pon.); 8.40 Potpuri; 9.00 Iz studia z vami; 9.15 Odprta knjiga: Solzice (P. Voranc, pripoveduje Stefka Drolc); 10.30 Intermezzo; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka '93; 13.20 Orkestri; 13.30 Za smeh in dobro voljo; 13.45 Narodnozabavna glasba; 14.00 Dezelna kronika; 14.10 Oroski kotiček; 14.30 Od Milij da Devina; 15.00 Nekaj minut z...; 15.30 Mladi val; Glasbene želje; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; Glasbena kronika s hrvaškega; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Slov, lahka glasba; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Porocila; 10.00 Matineja; 19.00 Mix time; 20.00 Za naše ljudi.

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.35

Grozljivka brez nasilja

MISERY, po romanu Stephena Kinga

Paul Sheldon je zelo uspešen pisatelj. Slavo in denar mu je prinesla saga o junakinji Misery. Toda Sheldon je zasíčen s svojo junakinjo, želi si pisati intimno zavezujočo prozo. Pravkar je dokoncal roman, pod katerega se je z zadovoljstvom podpisal, roman, ki nima ničesar skupnega z Misery. Ko se iz podedzelskega hotela, kjer vedno piše svoje romane, vrača v New York, ga preseneti snežni metež. Sheldon izgubi nadzor nad vozilom; avto se prevrne... Iz razbitin ga reši ženska, ki živi v bizini v samotni hiši. Annie nadvse obožuje pisatelja, najbolj njegove knjige o Misery. Resitev oboževanega pisatelja se ji zdi božje znamenje. Ker mu je resila življenje, ji pisatelj obdaruje pisatelja. Zaradi vulgarnih besed, zaradi neolepane podobe življenja Annie ponori. Pisatelj spozna, da je sicer preživel nesrečo, toda prava preizkušnja ga se čaka. Igrajo: James Caan, Kathy Bates, Richard Farnsworth...

Režija: Rob Reiner.

NOVICE

Pokal UEFA:

Mechelen - Cagliari 1:3 (1:1)

MECHELEN - V zadnji tekmi osmine finala pokala UEFA je sinoči Cagliari z gol Mat-teolija, Oliveira in Puscedduja v gosteh premagal belgijski Mechelen s 3:1 (1:1). Strelec za domače je bil Czerniatinsky.

Povratna tekma bo 8. decembra v Cagliariu.

Odstopil Houllier

PARIZ - Po katastrofalnem razpletu v zadnjih dveh tekmah za nastop na svetovnem prvenstvu (poraza proti Izraelu in Bolgariji) je selektor francoske nogometne reprezentance Gerard Houllier odstopil. »Po 900 minutah dobre igre je bilo za nas usodnih zadnjih 15 sekund na tekmi proti Bolgariji«, je na tiskovni konferenci na sedežu francoske nogometne zveze dejal Houllier, ki očitno se ni prebavil gola Kostadinova v zadnji minuti tekme v Parizu.

»Ce selektor ne doseže svojega cilja, mora odstopiti«, pa je dejal bivši selektor »petelinov« Michel Platini, ki je zanikal, da je sodeloval pri zaroti za Houllierov odstrel.

Kubanski atleti bežijo

HAVANA - Osem kubanskih atletov, udeležencev 18. karibskih iger v Ponceu, je zaprosilo oblasti Portorika za politično zatočišče, piše kubanska tiskovna agencija Prensa Latina in omenja izjavo vicepremiera kubanske vlade Joseja Ramona Fernandez, da so omenjeni sportniki »izdali svoj narod«. V Kubi trdijo, da so v Ponceu na delu kontrarevolucionarne sile, ki prepricujejo kubanske tekmovalce, naj zaprosijo za azil.

Po doping u v zapor

COPENHAGEN - Na Danskem bo jemanje pozivil med sportniki odslej kaznovano dejanje. S prvim januarjem bo stopil v veljavo zakon, ki predvideva do dve leti zaporne kazni za tiste sportnike, ki bi jih zasacili pri jemanju steroidov. Jemanje pozivil povzroca telesne in psihicne motnje, lahko skodi zdravju in je v nasprotju z osnovnimi naceli sportne etike, je med predstavljivjo zakonskega osnutka v parlamentu dejal minister za zdravje Torben Lund.

Na Kitajskem že gradijo dirkališče za formulo ena

PEKING - Na Kitajskem je gradijo dirkališče za formulo ena. Novi objekt nastaja v kraju Zhuhai na jugu države v deželi Guangdong. Proga bo merila štiri kilometre, na tribunah pa bo prostora za 200 tisoč gledalcev. Zgradili bodo tudi dva hotela, petdeset restavracij in bifejev, tiskovno središče, progo za treninge in igrisce za golf, ki je najbolj priljubljen konjicek med dirkami formule ena. Avtodrom bo upravljala skupina podjetnikov iz Hong Konga in Zhuhaija. Kitajska je že zaprosila, da bi lahko leta 1996 priredila veliko nagrado za svetovno prvenstvo.

Novinarji bodo lahko kadili

LILLEHAMMER - Prirediteljem zimskih olimpijskih iger (ZOI), ki bodo februarja v norveškem Lillehammerju, se ni posrecilo, da bi bile tokratne igre zares igre brez cigaret. Podobno so poskušali doseči že Francozi v Albertvillu. Temu se je tokrat uprl mocan lobi poklicnih novinarjev. Predstavnik za tisk v Lillehammerju Tor Aune je pojasnil »vdajo« prirediteljev z besedami: "Ne moremo prisiliti 8000 novinarjev, da bodo med olimpijskimi igrami prenehali kaditi". Aune je napovedal, da bodo v tiskovnem središču posebne cone za kadilce, se vedno pa bo veljala prepoved kajenja v dvoranah, kjer bodo tekmovali.

Novi zmagi Houstona in Seattlea Chicago in Lakers spet KO

NEW YORK - Izidi srednjih tekem prvenstva NBA: **San Antonio - Chicago 109:84** (peta zmaga Spursov v zadnjih šestih tekmah; Anderson 21 tock, Rodman 21 skokov); **Detroit - Boston 103:118** (Polynice 27 tock in 13 skokov; Parish 20 tock); **Charlotte - LA Lakers 141:124** (ze po 1. cetrtni so Hornetsi vodili s 43:23 in tako poskrbeli za peti zaporedni poraz Lakersov; L. Johnson 28 tock); **Utah - Houston 93:95** (Malone je samo stiri sekunde pred koncem prvi popeljal domaco postav v vodstvo, z dvema uspesnima prostima metoma dve sekundi pred koncem pa je Elie omogocil Houstonu, da je izsilil podaljske. Rocketsi so si odločilno prednost zagotovili s trojko Maxwella in tako zabelezili ze enajsti zaporedni uspeh (Stockton 24 tock je bil najboljsi strelec pri Utahu, Olajuwon 29 tock pa pri Houstonu); **Sacramento - Seattle 93:120** (Supersonicsi niso imeli nobenih tezav na tekmi s Kingsi, saj so vodili tudi s 37 tockami razlike in tako zmagali ze devetic zapored; Richmond 24, Hurley 15 sta bila najuspesnejša pri domacih, Payton 23 in Pierce 21 pa pri Seattleju); **Phoenix - Denver 130:107** (sedma zmaga v zadnjih osmih tekmah za Sunse; Barkley 21 in Majerle 20 za Phoenix, medtem ko je pri Denverju dal Abdul Rauf le 11 tock); **Milwaukee - Atlanta 85:89** (v vrstah domace postave so Norman, Strong in Avent skupno metali 0:19 iz igre; najboljša strelca sta bila Edwards 28 pri Milwaukeeju in Ehlo 21 pri Atlanti); **Indiana - Philadelphia 97:108** (po dveh cetrtnah so domaci kosarkarji vodili s 14 tockami prenosti, najuspesnejši pa so bili Smits s 25 in Miller z 21 tockami, medtem ko sta bila pri gostih najuspesnejša Barros 22 in Perry 20); **Miami - Golden State 102:108** (vseh odločilnih 7 tock je dosegel Sprewell v zadnji minuti igre; najboljsi strelec pri Miamiu je bil Smith z 32 tockami, Sprewell pa ima s 27 tockami največ zaslug za zmago Golden Sateja); **Cleveland - Washington 113:107** (Price 28, G. Wilkins 16 tock); **Minnesota - New Jersey 107:106** (odločilni kos Persona 3 sekunde pred koncem, potem, ko so Netsi vodili s 106:100 dve minuti pred koncem in je Coleman - 37 tock in 15 skokov - zgrešil dva prosta meta 20 sekund pred iztekom tekme) (VJ)

PO TEKMAH V EVROPSKIH POKALIH / VSI PORTUGALSKI KLUBI ZMAGALI

Kmalu spremembe v pokalu prvakov?

ZENEVA - Polednela in zasnežena igrisca ter premrzli nogometasi: to so glavne značilnosti nogometnih tekem v ligi evropskih nogometnih prvakov in pokalu Evropske nogometne zveze. V teh neugodnih vremenskih razmerah so imele največ uspeha italijanske in portugalske ekipe. Od treh italijanskih ekip, ki so igrale v sredo, samo Milan v ligi prvakov ni zmagal, pa čeprav je imel proti neugodnemu Anderlechtu najmanj pet stooštostnih priložnosti za zmagovalni zadetek. Juventus je v pokalu UEFA prepricljivo premagal Tenerife, Inter pa je za nameček zmagal v gosteh pri Norwich Cityju. Obe ekipi lahko torej povsem mimo čakata na povratne tekme cez 14 dni.

Popoln uspeh pa so dosegle portugalske ekipe. Porto je sele v finalu tekme dovolil nemškemu prvaku Werderju iz Bremna, da je visok poraz spremenil v minimalnega, v pokalu Evropske nogometne zveze pa sta Boavista in Sporting po zanesljivih zmagah nad Oijfem s Krete in Salzburgom z eno nogo ze v cetrtnalu.

Medtem ko je v B skupini lige prvakov (Milan, Anderlecht, Porto in Werder) do konca pričakovati hud boj za prvi dve mesti, ki vodita v polfinale, pa je bil v drugi skupini že takoj od zacetka viden kvaliteten raz-

Klinsmann (v svetli majici) je bil strelec prvega gola za Monaco (Telefoto AP9)

zmak med Monacom in Barcelono na eni ter Galatasarayem in Spartakom iz Moskve na drugi strani. Turski prvak je proti Barceloni v Istanbulu srečno izvelkel remi, Monaco, ki je zamenjal kaznovani Marseille, pa je s stiri goli potopil moskovski Spartak.

Pri Evropski nogometni zvezi pa že razmišljajo o spremembah v evropskih nogometnih pokalih. Tako naj bi že na zasedanju 2. decembra sprejeli določene spremembe, ki jih je včeraj potrdil tudi glasnik Uefa André Vieli. »Povečanje števila nogometnih

zvez v vzhodnoevropskih državah je privedlo do velikega povečanja števila tekem v vseh evropskih pokalih, kar je imelo zaradi vnaprej znanega rezultata za posledico zmanjšano zanimanje,« je povedal Vieli, ki je med vzroki za predlagane spremembe navedel tudi dejstvo, da vsako leto iz pokala prvakov se pred zaključnim delom, v katerem nastopa osmerica ekip, izpade precej enajsteric iz nogometno pomembnih držav. Da bi to preprečili, nameravajo pri Uefi zmanjšati število udeležencev v pokalu prvakov (prvaki z nizkim številom

tock Uefa naj bi nastopile le v pokalu Evropske nogometne zveze), v zaključni fazi pa naj bi sodelovalo 16 ekip, ki bi bile razdeljene v 4 skupine. Vieli pa je tudi dejal, da gre za najbolj verjetno različico, saj po drugi strani obstajajo tudi predlogi o razširitvi pokala prvakov tako, da bi najmočnejšim evropskim nogometnim silam dovolili v tem pokalu nastopanje dveh ali celo treh klubov, govor pa je bil tudi o združitvi pokala pokalnih prvakov in pokala Uefa, kar pa ima po Vielijevem mnenju le malo možnosti, da bi bilo sprejeto.

JADRANJE / REGATA WHITBREAD

Intrum Justitia na lovu za Endeavourjem

Močan veter bolj ustreza lažjim jadrnicam

SOUTHAMPTON - Po zatišju preteklih dni so na južnih morjih onkraj stiriidesetega vzporednika spet pričeli pihati močni vetrovi, ki so precej ugodnejši za manjše jadrnice razreda Whitbread 60 kot pa za večje Maxije. V noci s torka na sredo so na krmi dotle drugouvrščne jadrnice, švicarskega Merit cupa, ki ga krmari

Piere Fehlmann, bolj cutili kot videli prisotnost evropske jadrnice Intrum Justitia, ki je s hitrostjo 22 vozlov na uro drvela skozi vihar no morje proti Otoku princa Edwarda. V jutru naslednjega dne je bila Intrum Justitia že 11 milj pred Svicarji in se je z nezmanjšano hitrostjo podala v lov za vo-dečo jadrnico, novoze-

landskim Endeavourjem, ki ima še 71 milj prednosti. Če bo njegovo velicanstvo Eol še naprej tako radodaren z vetrom, bo Intrum Justitia skoraj zagotovo podrla svoj hitrostni rekord v voznji na 24 ur, ki ga je postavila na začetku druge etape jadrnalne regate okoli sveta in znaša 375,2 prevozne milje. V nevarnosti pa je tudi svetovni rekord enotrupnih jadrnic, ki znaša neverjetnih 411 prevoženih milj v enem dnevu.

Organizatorji pričakujejo, da bodo jadrnice mimo Otoka princa Edwarda priplule v naslednjih treh dnevih in se nato usmerile proti Freemantlu. Otok princa Edwarda je točka, okoli katere morajo pripluti vse jadrnice, saj so se organizatorji za takšen »obvoz« odločili iz varnostnih razlogov, da posamezne jadrnice ne bi zasle predalec na jug v območje ledenih gora. Kljub temu obvozu pa so na britanski jadrnici Dolphin and Youth razreda W-60 že imeli srečanje z ledeno goro in so morali zaviti iz idealne smeri voznje, da so preprečili trčenje.

Trenutno stanje Razred Maxi: 1. Endeavour (NZ) 4.532 milj do Freemantla, 2. Merit Cup (Svi) 4.614, 3. La Poste (Fra) 4.773;

Razred Whitbread 60: 1. Intrum Justitia (Evropa) 4.603, 2. Tokio (Jap) 4.659, 3. Galicia 93 Pescanova (Spa) 4.713. (M. J.)

Intrum Justitia že lovi vodilnega (Telefoto AP)

NOGOMET

Sao Paulo osvojil superpokal J. Amerike

Visoka morala pred Tokiom

SAO PAULO - Na stadionu Marumbi je Sao Paulo z zmago nad Flamengo s 5:3 po 11-metrovkah ponovno osvojil južnoameriški »super pokal«. S to dodatno injekcijo morale pa se zdaj južnoameriški prvaki pospešeno pripravljati na srečanje za medcelinski pokal proti Milanu decembra v Tokiju.

Srečanje med Sao Paulom in Flamengo je bilo eno najlepših v zadnjih letih in v regularnem delu se je srečanje končalo 2:2, medtem ko je bil izid prve tekme v Rio de Janeiro 1:1. Pri streljanju enajstetrovk so imeli več sreče igralci Sao Paula. S tem pa je klub trenerja Tele Santane v zadnjih 12 mesecih osvojil se cetrsti prestižni naslov po osvojitvi pokala Libertadores, Recope in svetovnega klubskega naslova. Super pokal je tekmovalce, v katerem nastopajo vsi dosedanja zmagovalci pokala Libertadores.

Casopisi v Sao Paulu pa zdaj že pišejo o srečanju za medcelinski pokal 12. decembra v japonski prestolnici. Pri tem precej prostora posvečajo zdravstvenim problemom Milanovega nogometaša Marca Van Bastena, ki bo moral se dalj časa počivati, pod vprašajem pa je celo njegova nadaljnja nogometna kariera.

SP V ALPSKEM SMUČANJU

Smučarji spet začenjajo s tekmovanji

Ženske v Italiji, moški v ZDA

LJUBLJANA - Danes se bo po enomesečnem premoru nadaljeval svetovni pokal pri smučarkah in smučarjih. Smučarke bodo nastopile v Santa Caterini v Italiji. Smučarke se bodo prvič v tej sezoni pomerile v slalomu, tako da ne vemo, katere tekmovalke so se najbolj pripravile za to zahtevno tehnično disciplino. Od slovenskih smučark bi morali v slalomu največ pričakovati od Urške Hrovat, ki formo stopnjuje in je po lanske sezoni uvrščena med najboljšimi petnajstimi. Natasa Bokal bo ohranila številko, ker ima status poskodovane. Spela Pretnar bo nastopila takoj za prvo tridesetorico. Za ostale slovenske tekmovalke pa bi bil velik uspeh uvrstitev v drugi tek. V veleslalomu bosta po treningih glavna aduta Pretnarjeva in Korenova, ki sta na tekmi FIS v avstrijskem Söldnu prehiteli marsikatero odlično smučarko. Tokrat bomo videli ali so starejše tekmovalke še vedno tako dobre, da bodo krojile svetovni vrh tudi to sezono, ali pa jim bodo zapretille mlajše tekmovalke. Po rezultatih bo v veleslalomu nesporni favorit Anita Wachter, ki je na prvi tekmi prehitela svoje nasprotnice za več kot dve sekundi, toda v italijanskem taboru n obeh veleslalomskih tekmah veliko pričakujejo Deborah Compagnoni. V slovenski ekipi bodo nastopile Hrovatova, Pretnarjeva, Bokalova, Dovzanova, Sitarjeva, Korenova in Ribariceva.

Moški del se seli v Park City v ZDA. Slovenski smučarji so na treningu v ZDA že od zacetka meseca. S pogoji so zelo zadovoljni, saj je bilo v Keystone veliko snega, temperature pa so bile resnično zimske, saj so se gibale okoli minus trideset stopinj, ki pa niso ovirale tekmovalcev. V slalomu lahko pričakujemo največ od Jureta Kosirja, ki je kljub poškodbi roke na tekmi FIS v Winter Parku v drugem teku dosegel najboljši rezultat. V veleslalomu je najboljšo formo pokazal Mitja Kunc, ki je prav tako v Winter Parku v drugem teku dosegel najboljši rezultat. Nastopili bodo Kosir, Kunc, Grile, Miklavc, Ravtar in Brezavšček, ki je zamenjal Jovana, ki je trenutno v slabih formi in bi bil njegov nastop le izguba časa. Pri fantih je favorite težko napovedovati, saj je svetovni vrh tako širok, da lahko vsak poseže po prvem mestu. (J. S.)

AVTOMOBILIZEM / RALLY RAC PO ANGLIJI

V nemogočih pogojih najboljši Kankkunen

BIRMINGHAM - Na angleškem RAC rallyju, ki se je odvijal v pravem arktičnem vremenu, je Finec Juha Kankkunen, ki je kljub nesreči obdržal prvo mesto in zmagal, izjavil, da tako obupnih razmer, kot so bile na letošnjem rallyju, se ni bilo nikjer. Če to izjavi Finec, kjer sta rally in sneg skoraj ista beseda, potem mora biti zares hudo. Kankkunen je v zadnjem dnevu doživel srečo v nesreči, ko je zdrsnil s ceste v jarek in s stranjo sovoznika Valizana Nickyja Grista tresnil v drog. K sreči se je uspel iz jarka skopati nazaj na cesto in v skupnem seštevku obdržati vodstvo. Veliko hrupa je povzročila tudi odločitev organizatorjev, ki niso dovoljevali uporabe jezevk, zato so se vozniki po večini odločali za ozke gume za sneg.

Kankkunen, ki je zmagal na tem rallyju leta 1987 in 1991, uspešno nadaljuje skandinavski primat nad tem tekmovalcem. Vse od zacetka svetovnega prvenstva so z izjemo dveh zmag, na vseh dosedanjih RAC rallyjih zmagovali Skandinavci. Tretji dan je bil zelo uspešen za domaćina Wilsona, ki je prehitel prvega voznika Forda, Francoza Delecourja in se drugouvrščenemu Svedu Erikssonu v toku tekmovalca že približal na minuto, nato pa spet popustil in Eriksson je obdržal drugo mesto.

Francoz Delecour je ob tem dejal, da ne mara snega, vendar je to odličan trening pred slovitim rallyjem v Monte

Juha Kankkunen (desno) in sovoznik Nicky Grist na njuni toyoti (Telefoto AP)

Carlu, ki bo januarja prihodnje leto. Rezultati: 1. Juha Kankkunen (Fin) toyota celica 6:25.48, 2. Kenneth Eriksson (Sve) mitsubishi lancer 6:27.32, 3. Malcolm Wilson (VB) ford escort 6:30.51, 4.

Francois Delecour (Fra) ford escort, 5. Ari Vatanen (Fin) subaru impreza 6:33.59, 6. Didier Auriol (Fra) toyota celica 6:39.39, 7. Richard Burns (VB) subaru legacy 6:47.25, 8. Armin Schwarz (Nem) mitsubishi

lancer 6:51.02, 9. Mats Jonsson (Sve) toyota celica 7:00.48, 10. Alastair McRae (VB) subaru legacy: vrstni red proizvajalcev vozil: 1. Toyota 157 tock, 2. Ford 145, 3. Subaru 110, 4. Lancia 92, 5. Mitsubishi 86. (M. J.)

Danes podelitev priznanj Stanka Bloudka

Slovesnost bo v Ljubljani

LJUBLJANA - Danes bodo že devetindvajseti podelili Bloudkova priznanja, najvišja slovenska priznanja za uspehe in delo na športnem področju. Odbor za podelitev Bloudkovih priznanj ni imel lahkega dela, saj je skupno prejel kar 62 predlogov za nagrade in plakete, po tehtnem razmisleku pa so se člani odbora in njihov predsednik Janez Matoh odločili, da bodo podelili šest nagrad in 15 plaket.

Priznanja, ki so jih poimenovali po vsestranskem športnem in kulturnem delavcu inž. Stanku Bloudku, podeljujejo od leta 1965 in vključno z letosnjim letom so podelili 183 nagrad in 643 plaket.

Slovesna podelitev bo danes, 26. novembra, ob 17. uri v okrogli dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani, delegacija prirediteljskega odbora pa bo ob 12. uri tako kot vsako leto položila venec na grob Stanka Bloudka.

NOGOMET / SREČANJE

ZŠSDI - Obala Kras brez zmagovalcev

Skupno delo daje sadove

Po letih zatija je v sredo na Proseku spet nastopila izbrana nogometna ekipa ZŠSDI. Na pobudo nogometne komisije ZŠSDI je bilo namreč na sporedu dvojno prijateljsko srečanje med selekcijama »najmlajših« in »narasčajnikov« ZŠSDI ter enakovrednima reprezentancama Obalno-kraskega področja Slovenije. Ekipo najmlajših so sestavljali igralci združene ekipe Bora Farco, vrsto narasčajnikov pa fantje Primorja. Predsednik pokrajinskega odbora ZŠSDI Livio Valencic je ob zaključku srečanja poudaril, da bi se morala ta pobuda nadaljevati tudi v bodoče v dobrobit mladinskega nogometa, ki zadnja leta zanje spodbuje uspehe.

Obe srečani sta bili izenačeni. Vse ekipe so kljub poledenemu prosekemu igrišču in mrazu dale vse od sebe tako s tehničnega kot agonističnega vidika. Na obeh tekmah je sodil znani zamejski sodnik Krasevec iz Ricmanj. Glede na prikazano igro lahko rečemo, da je zamejski nogomet v zadnjih letih nactnega dela napravil precejšen korak naprej, saj se lahko enakovredno kosa z boljšimi ekipami z obeh strani meje.

Srečanje se je zaključilo v prostorih Primorja, kjer so domači odborniki vsem nastopajočim, odbornikom, spremljevalcem in trenerjem pripravili priloznostno »pastasuto«. Vsi so bili na koncu mnenja, da je treba s takimi pobudami na obeh straneh meje nadaljevati. Povratno srečanje bo prihodnje leto na Obali.

NAJMLAJŠI

ZŠSDI Trst - Obala Kras 3:3 (2:2)

ZŠSDI: Jas Gregori, Karis, Longo, Berce, Krizmančič (Primosi), Batic (Umari), Skrlj, Ostrouska, Milic (D. Gregori), Zornada, Manzin.

OBALA-KRAS: Grzinič, Gregoric, Serbinec, Vucković, Kaslovac, Golja, Sukalo, Skof, Volas, Aubelj, Miletič (Furlanec, Ilic, Pahor).

Strelci: Zornada, Manzin, D. Gregori (ZŠSDI); Aubelj (2), Miletič (Obala-Kras).

NARASČAJNIKI

ZŠSDI Trst - Obala Kras 3:3 (2:1)

ZŠSDI: Gruđen (D. Gregori), Bukavec, Miliani, Ota, Lorenzi, Lovrečić, Sustersić, Kuk, Braini, Curman, Blažina (Turk).

OBALA-KRAS: Bole, Cermelj, P. Ninković, Stolic, Volas, Basic, Juratovec, Božic, Milković, Dromljak, Barut (Persolja, Poljak, Vracevic, Matelic, N. Ninković).

Strelci: Sustersić, Curman, Kuk (11-metrovka) (ZŠSDI), Matelic, Božic, Basic (Obala-Kras). (Darko Grčić)

KOŠARKA / V NEDELJO 9. KOLO V D LIGI

Bo Bor proti Barcolani prekinil črno serijo?

Veliko zanimanje za debut Merlina - Grbec k Jadranu

Bo »Mago« Merlin odresil ekipo Bora Radenske začaranosti? To je prvo vprašanje ob uradnem sporočilu, da je v novembrskem prestopnem roku prišlo do zamenjave dveh igralcev Bora in Jadrana v sklopu vse širšega sodelovanja nasih košarkarskih društev. Umberto Merlin bo torej že v nedeljo prvič oblekel dres Bora Radenske, k Jadranu Tkb pa je prestopil mladi playmaker Bora Michel Grbec.

Kratek pogovor smo izpeljali z Marcom Crismo. Po več letih igranja pri Jadranu si letos ojačil vrste Bora v D ligi. Kako si se znašel v novem krogu?

Moram reči, da sem res prijetno presenečen in sem se pri Boru znesel izredno dobro. Sprejeli so me zelo dobro in kljub temu, da sem se priključil nekoliko kasneje, mi tega ni nihče očitil. Moram priznati, da so bili medsebojni odnosi pri Jadranu bolj zaostreni, saj je tam vladal nekoliko bolj profesionalni odnos, pri Boru pa je skupina prijateljev z veliko voljo do igranja in uspehov.

Po statistikah sodeč je vzrok zadnjih treh porazov pripisati izredno slabemu metu iz igre ali pa je še kaj drugega?

Ce zoga ne gre v kos, postane zmaga prava utopija. Mi se trudimo, a na noben način nismo bili zmožni dati kosa. Drži pa tudi dejstvo, da smo po izredno uspešnem začetku nekoliko zaspali, pritisk pa se je postopoma večal in tudi nasprotniki so proti nam igrali

z vso močjo. To se je občutilo tudi pri gradnji igre v napadu, saj smo pod velikim obrambnim pritiskom prevečkrat nerodno in neprimerno zaključevali.

V nedeljo boš ponovno igral z Merlinom. Bo njegov doprinos zadostoval za zmago proti Barcolani, ki je doslej presenetila ze marsikoga?

Barcolana je povsem atipična ekipa, brez izrazito visokih igralcev in brez določenih shem, ki so karakteristične za vse ostale ekipe v tej kategoriji, vsi posamezniki pa imajo nadpovprečno voljo do zmage in proti njim je hudičevu trda za vsakogar. Z Merlinom smo nedvomno pridobili ogromno, brez borbenosti in izredne angaziranosti pa ne bomo premagali Barcolane, ki je tudi za premagala prouvvrščeno Gemono in Inter iz Milja.

Si s svojo dosedanjjo igro zadovoljen?

Mislím, da slabše ne bi mogel pričeti. V tem prvem delu prvenstva mi ni slo nič od rok, k sreči pa mi trener Sancin se vedno zaupa in prepričan sem, da bom že kmalu zaigral tako, kot znam. Občutim tudi dejstvo, da sem v zadnjih letih pri Jadranu manj igral in nisem imel tolikšne odgovornosti kot letos pri Boru, nekaj težav pa mi povzročata tudi manjši poškodbi. K sreči sem v ekipi, kjer me soigralci razumejo in me stalno spodbujajo in v taki sredini so pogoji za vse boljše rezultate res optimalni.

(VANJA JOGAN)

V »promoligi« popravni izpit za vse naše peterke

Po dokaj katastrofalnem obračunu v zadnjem odigranem kolu košarkarske promocijske lige, ko so zmago zabeležili le sokolovci, imajo naše ekipe spet priložnost, da konec tega tedna zabeležijo poln izkupicek. Vsi trije predstavniki v trzaski skupini kot Breg, ki nastopa v goriski skupini, bodo imeli opravka z ekipami, ki niso kandidati za najvišja mesta. Toda tako je bilo tudi prejšnji teden, ko so se optimistične napovedi izkazale povsem netočne.

Na Trzaskem

SOKOL - Nabrezinci so z dosedanjimi rezultati lahko zadovoljni, sami pa izjavljajo, da s prikazano igro še zdaleč niso zadovoljili. Ze dvakrat so si proti očitno sibejšim nasprotnikom zagotovili zmago sele v zadnjem delu tekme, s takim ritmom igre pa bi lahko proti Scoglietto imeli več težav. Nedeljski nasprotniki so bili pred začetkom prvenstva uvrščeni med slabše konkurente, na igrišču pa so doslej presegli vsa pričakovanja in ze večkrat presenetili. Najboljši posamezniki so Covacich, Ceri in Miccol, pod kosoma pa nimajo pravih »nebotičnikov«.

KONTOVEL - Po pekočem porazu proti Stelli Azzurri bodo Furlanovi fantje imeli opravka s sibiškim Fincantierjem, ki nima izrazito nevarnih posameznikov, igra pa učinkovito konsko obrambo in pod kosoma se visoka ter cvrsta Travisan in Basili znata uveljaviti tako v obrambi kot v napadu. Igralci Fincantierja igrajo kar se da počasi z dolgimi in previdnimi napadi (ker v tej ligi ni naprav, ki bi merile 30 sekund, cas za napad večkrat tudi presežejo), tako da bi morali Kontovelci z agresivno obrambo skupnosti spremeniti ritem tekme v lastno korist.

CICIBONA - Po porazni predstavi proti sibiškemu Fincantierju bodo cicibonasi preverili moč peterke Lege Nazionale, ki je doslej naj-

večje presenečenje prvenstva. Nabrezinci so dobro kriti pod kosoma in imajo tudi nekaj dobrih posameznikov, ki v napadu prevzemajo največ odgovornosti (Baici, Otta, Gallo in Magrini). Med tednom so se cicibonasi med seboj dobro pogovorili o vzrokih za zadnji polom in se o marsičem in zato vsi pričakujejo tudi ustrezen odgovor na jutrišnji tekmi. Zal bo se vedno odsoten Cupin.

Na Goriskem

BREG - Po visokem porazu s premočno Ardito smo zapisali, da si morajo Brežani zagotoviti uspehe proti enakovrednim nasprotnikom. Zato je današnja tekma z Largo Isonzom takorekoc res idealna za Cancianijevo ekipo, saj so Trzičani doslej zbrali le 4 točke in ne spadajo v krog nepremagljivih nasprotnikov. Ce bodo Brežani igrali pazljivo v obrambi in imeli mirnejšo roko v napadu, so možnosti za letošnji drugi uspeh gotovo precejšnje.

DOM - Tudi ta teden bodo domovi predstavniki ostali križem rok, saj so v tem kolu prosti.

Napovedi nam je tokrat posređoval Andrej Cupin, ki zaradi zloma mezinca »počiva« ze vec kot deset dni, njegova odsotnost pa se je pri Ciciboni ze krepko občutila.

Castelfranco - Jadran Tkb +4 (matchwinner: D.Oberdan; nad pričakovanjem: M.Hmeljak)

Bor Radenska - Barcolana +5 (matchwinner: R.Smotlak; nad pričakovanjem: L.Bajc)

Scoglietto - Sokol Warm +13 (matchwinner: M.Pertot; nad pričakovanjem: M.Social)

Kontovel - Fincantieri +17 (matchwinner: S.Turk; nad pričakovanjem: R.Skerlavaj)

Legia Nazionale - Cicibona Mingot +1 (matchwinner: S.Semen; nad pričakovanjem: B.Pertot)

Largo Isonzo - Breg +4 (matchwinner: B.Kneipp; nad pričakovanjem: M.Sciulaz) (VANJA JOGAN)

NOVICE

Kazni deželne nogometne zveze

Deželna nogometna zveza je kot običajno v teh dneh objavila vsakotredenski seznam društev, odbornikov, trenerjev in igralcev, ki so bili kaznovani v tekočem tednu. Kazni zadevajo predvsem igralce, ki bodo morali odsedeti vsaj eno tekmo zaradi izključitev oziroma četrtega rumenega kartona. V promocijski ligi sta bila med drugimi zaradi izključitve kaznovana s prepovedjo nastopa na eni tekmi igralec Primorja Vasilij Vodopivec in igralec Juventine Massimiliano Candutti. Tudi v prvi amaterski ligi imata oba sklovsenska predstavnika po enega kaznovanega igralca. Oba sta dobila četrto opomin, gre pa za Massima Dussionija (Zarja) in Sandra Malusaja (Vesna). V 2. kategoriji pa bo zaradi izključitve eno tekmo »pocival« Alex Majcen (Gaja)

Obvestila

OK VAL

organizira jutri, 27. tega meseca avtobusni izlet v Rovigo ob priliki prvenstvenega gostovanja Imse Kmecke banke. Odhod bo s standrekega trga ob 16. uri. Cena znaša 20.000 lir. Vpiovanje in informacije v uradu društva vsak dan od 14. do 16. ure (tel. 0481/521420).

SK DEVIN

prereja sejem rabljene smučarske opreme danes, 26. in jutri, 27. t. m. na sedezu v Cerovljah. Urnik od 17. do 21. ure. Opremo sprejemamo v torek in četrtek od 20.30 do 21.30.

SK DEVIN

obvesca, da bo prvi sezonski trening na snegu v nedeljo, 28. t. m. v Sappadi.

SK BRDINA

organizira zimovanje in silvestrovanje v Mariboru. Informacije in vpisovanje na sedezu kluba, Proseka ul.131 na Opcinah vsak ponedeljek od 18. do 20. ure. Zabaval vas bo ansambel Happy day.

SK BRDINA

organizira avtobusni izlet v nedeljo, 12. decembra v Sappado ob priliki zamejskega prvenstva. Informacije in vpisovanje ob ponedeljkih od 18. do 20. ure na sedezu kluba, Proseka ul. 131 na Opcinah.

ZVUTS za zamejstvo

organizira od 23. dec. do 2. jan. 1994 smučarske tečaje na Pohorju.

SD BREG

SMUČARSKA SEKCIJA

priredi zimovanje za božic in novo leto v smučarskem centru Cerško. Vse potrebne informacije lahko dobite na sedezu društva v dolinski občinski telovadnici ob torkih od 21. do 22. ure.

SD BREG - smučarska sekcija

organizira ob priliki zamejskega smučarskega prvenstva 12. decembra smučarski izlet. Vpisovanje v dolinski občinski telovadnici vsak torek od 21. do 22. ure.

Danes igra za vas Totocalcio

Andreina Menegatti

Andreina Menegatti (letnik 65) že od leta 1988 trenira pri Plavalnem klubu Bor, kjer s pomočjo drugih treh vadiateljev vodi celotno delovanje kluba (sola plavanje, tekmovalna skupina, vadba za odrasle in za rekreacijsko skupino). Pred leti se je Andreina ukvarjala z atletiko (dve leti pri atletskem klubu Levstik in tri leta pri trzaskem klubu Cus), zatem pa je kar devet sezon igrala rokomet pri številnih društvih v B in C ligi. Po dokončanem študiju telesne vzgoje v Ljubljani je se opredelila za plavanje. Prejšnji teden je Marko Coloni pravilno napovedal 7 izidov.

Cagliari - Roma	1 X
Inter - Juventus	1 X 2
Lazio - Genoa	1
Napoli - Reggiana	X
Parma - Milan	1 X 2
Piacenza - Foggia	X
Sampdoria - Cremonese	1 X
Torino - Lecce	1
Udinese - Atalanta	X 2
Acireale - Fiorentina	2
Monza - Venezia	X
Aosta - Pavia	1 X
Formia - Turis	2

ODBOJKA / PO ZAMUDI ZARADI TEŽAV Z OBČINSKIMI TELOVADNICAMI

Konec tedna štart štirih mladinskih prvenstev z devetimi našimi ekipami

Bor in Sloga v vseh kategorijah - Med mladinkami tudi sokolovke

Konec tedna se bodo na Trzaskem pričela kar štiri mladinska odbojarska prvenstva hkrati - to so prvenstva mladincev in mladink (76/77) ter dečkovi in deklic (78/79). Prvenstvi mladincev in mladink bi se bili morali pričeti že pred poldrugim mesecem, vendar pa zaradi znanih težav okrog občinskih telovadnic vse do zdaj ju ni bilo mogoče izvesti. Skupno bo v štirih prvenstvih sodelovalo devet slovenskih sester. Bor in Sloga sodelujejo s svojim moštvom v vseh kategorijah, med mladinkami pa bo nastopil tudi Sokol.

MLADINCI

Za naslov pokrajinskega prvaka se bo potegovalo šest sester. Favorit je Pallavolo Trieste. Ogrodje ekipe Koimpexa sestavljajo fantje, ki so lani osvojili naslov med »decki«. Večina Borovih igralcev se sodi v mlajšo kategorijo »deckov«.

BOR: Alberto Taberni (76), Alan Domio (77), Denis Pussini (77), Goran Cuk (78), Iztok Furlanec (78), Giorgio Pertot (78), Luka Pieri (78), Sasa Smotlak (78), Rado Sustersic (78), Gabrijel Talotti (78), Christian Krmec (79), Matthias Mauri (79), Bojan Zivec (79), trener Marko Kalc.

KOIMPEX: Aljosa Kralj (77), Fabio Germani (78), Federico Glavina (76), Pavel Marc (77), Francesco Micallesi (78), Primož Strani (76), Igor Veljak (76), Robert Volcic (77), Tibor Drasic (79), Kristina Ritossa (79), Borut Plešničar (77), trener Mario Cac.

SPORED 1. KOLA:

Nuova Pallavolo - Bor, Pallavolo Trieste - Volley Club, Koimpex - Prevenire.

MLADINKE

Nesporni favorit za osvojitev končnega prvega mesta so borovke, ki bodo v tej kategoriji praktično nastopile s svojo člansko ekipo C1 lige in ne skrivajo želje, da bi ponovno segle tudi po naslov deželnih prvakinj.

Sokol sodeluje v prvenstvu z ekipo, ki bo hkrati nastopala tudi v 1. diviziji, Koimpex pa z ekipo, ki bo igrala tudi v 2. diviziji.

BOR: Saska Azman (76), Paola Gregori (76), Katja Vodopivec (76), Rossana Benevol (76), Breda Cok (76), Raffaella Gustin (76), Antonella Faimann (76), Tanja Pitacco (77), Martina Flego (76), Tjasa Gruđen (78), Tanja Zadnik (78), Micaela Faimann (78), trener Marko Kalc.

KOIMPEX: Katja Zivec (76), Sara Perini (76), Nataša Zubalic (76), Emanuela Stigliani (76), Elisa Dapretto (76), Tatjana Tensi (77), Chiara Meriani (76), Martina Kufersin (78), Maja Grgic (78), Tjasa Kalc (79), Francesca Ban (79), Katerina Sossi (79), Ivana Franco (79), Jesenka Furlan (80), trener Ivan Peterlin.

SOKOL: Martina Golemac (76), Martina Legiša (76), Tjasa Svava (77), Siondja Radetič (77), Irena Semec (77), Anamarija Antonič (77), Mojca Vizenčin (77), Kristina Peric (79), Martina Brišček (78), Petra Kobau (78), Milena Udovc (79), trener Branko Sain.

SPORED 1. KOLA:

Sokol - Prevenire, Sgt B - Sgt A, Pallavolo Trieste - Koimpex, Bor je prost.

DECKI

Nastopa sedem sester. Favorit je tudi tu Pallavolo Trieste, na visoko končno uvrstitev pa računajo tudi borovci. Koimpex nastopa z dokaj prenovljeno sesterko, v kateri je le nekaj bolj izkušenih igralcev.

BOR: Goran Cuk (78), Iztok Furlanec (78), Giorgio Pertot (78), Luka Pieri (78), Sasa Smotlak (78), Rado Sustersic (78), Gabrijel Talotti (78), Christian Krmec (79), Matthias Mauri (79), Bojan Zivec (79), Marco Seppi (80), Danilo Bosari (81), Patrick Savarin (80), Manuel Pusini (81), trener Kalc.

KOIMPEX: Fabio Germani (78), Francesco Micalessi (78), Kristian Ritossa (79), Tibor Drasic (79), Matevz Peterlin (80), Peter Corbatti (80), Andrej Sossi (80), Uros Grilanc (80), Jan Gregori (80), Peter Milic (80), trener Mario Cac.

SPORED 1. KOLA: Nuova Pallavolo - Sant'Andrea, Pallavolo Trieste - Rum Baker, Koimpex - Volley club, Bor je prost.

DEKLICE

Nastopa sedem ekip. Od letos v zenski konkurenci sodeluje tudi Pallavolo Trieste z dvema ekipama, gre pa v bistvu za igralke, ki so se do lani igrala za Cus. Branitelj naslova je Bor, ki pa nastopa letos z drugacno garnituro igralok. Barve Koimpexa branijo skoraj izključno leto dni mlajša dekleta.

BOR: Micaela Faimann (78), Tjasa Gruđen (78), Tanja Zadnik (78), Sara Babuder (79), Mara Bogatec (79), Zorka Milicevic (79), Roberta Orel (79), Aleksandra Pavlica (79), Karin Severi (79), Tanja Sternad (79), Tanja Tomaselli (79), Nina Kogovsek (79), trener Christian Sorè.

KOIMPEX: Francesca Ban (79), Nina Cociancich (79), Lara Cibi (79), Sara Babudri (79), Francesca Criti (79), Ivana Franco (79), Tjasa Kalc (79), Maja Marucelli (79), Katerina Sossi (79), Maja Grgic (79), Martina Kufersin (78), Jesenka Furlan (80), trener Ivan Peterlin.

SPORED 1. KOLA: Virtus - Rectori, Oma - Altura, Sgt - Bor, Pallavolo Trieste B - Koimpex, Pallavolo Trieste A je prost.

ODBOJKA / NA GORIŠKEM

Mladinke Olympie bi skoraj presenetile

Med mladinci rutinska zmaga Valpraporja Soče Espego - Poraz okrnjene Olympie

MLADINCI

Valprapor Soča Espego - Alci Ronchi 3:0 (15:4, 15:8, 15:6)

VALPRAPOR SOČA ESPEGO: M. in S. Cernic, Devetak, Gravner, Makuc, Radetič, Plešničar, Soban.

Ronski Acli je bil za naše odbojkarje preslab nasprotnik. Igralci Valpraporja Soče Espego so bili boljši v vseh elementih igre, precej točk pa so dosegli že direktno z začetnim udarcem. Samo s servisom v skoku sta Simon Cernic in Danjel Radetič dosegla vsak po štiri točke. Trener Jakopje je za najboljšo postavbo igral samo v prvem setu, tekmo pa končal s standardno postavbo »deckov«.

V prihodnjem kolu caka združeno ekipo nastop proti se neprimenoma Torriani.

OLYMPIA - Torriana 0:3 (8:15, 10:15, 7:15)

OLYMPIA: E. in M. Komjanc, N. in M. Pintar, Mucci, Frandoli.

Goricani so nastopili v okrnjeni postavi, vseeno pa bi lahko dosegli več, če bi igrali tako kot zmorej. Zal pa so proti sicer solidnim in visokim igralcem Torriane naleteli na popolnoma črn dan, igrali so premalo samozavestno in naredili so preveč napak (v prvem setu zlasti pri serviranju), tako da je bil poraz neizbežen.

VRSTNI RED PO 3. KOLU: Valprapor Soča Espego in Torriana 6, Ronchi 2, Intrepida in Grado 0. (Intrepida in Grado imata tekmo manj).

MLADINKE

Olympia - Sagrado 2:3 (2:15, 15:12, 16:14, 12:15, 17:19)

OLYMPIA: Bulfoni, Princi, Sosol, Cemic, Lovisoni, De Rocco, Braini.

Mladinke Olympie bi skoraj pravilne presenečenje in premagale favorizirani Sagrado, ki je v Gorico prišel kot zmagovalac nad močnim Fincantierjem. Toda Goricanke se gostji niso ustrasile in razen v prvem setu so se povsem enakovredno borile z močnimi nasprotnicami, z malo več sreče pa bi lahko celo zmagale.

V zelo razbruljivem tie breaku so igralke Olympie povedle ze s 7:1, nato pa gostjam s slabšim sprejemom dovolile, da so se jim približale na 7:6. Od takrat dalje je bil rezultat stalno izredno tesen, na koncu pa so imele gostje več sreče.

Kljub porazu zaslužijo za prikazano igro pohvalo vse igralke.

Konjske dirke

piše: Giorgio Plettersech

Pine Chip in Penelope Dei sta v Milanu glavna favorita na kasaških dirkah

1. dirka (Milan): Pine Chip (skupina 1) je v izraziti prednosti, zelo hiter na startu pa je Giant Chill (X), pozornost pa zasluži tudi Toss out (2); 2. dirka (Milan): Penelope Dei (1) bo tu zelo težko premagati, toda v boju za zmago bo tudi Peace Kronos (X), medtem ko kaže stalen napredek Prua Nilema (2); 3. dirka (Firenze): Nicolas Lg (X) bo po 2. mestu prejšnjo nedeljo tokrat skusal zmagati, med protagonisti pa bosta prav gotovo tudi Nadir D'Assia (1) in Ledogo Mo (2); 4. dirka (Padova): Nonnolun (2) lahko zmaga, ce bo imel svoj dan in takoj povedel, v dobri formi pa je

Ot (X), omeniti pa velja še Odor di Rosa (1);

5. dirka (Taranto): ce bo dobro startal, je Ogjar (1) v izraziti prednosti. Dobro alternativo pa mu lahko predstavlja Magarra (X), dobro številko pa ima National Gar (2); 6. dirka (Livorno): Maru (X) ima optimalno tezo in je v krogu favoritov za zmago. Med temi je tudi Home Sweet Home (1), preseneti pa lahko Sara Jein (2).

Dirka tris

NASI FAVORITI: 13) Loggiano Inn, 15) Mokol,

Loterija z državno Loterijo

Loterija Slovenije je zaradi svojega statusa izvzeta iz veljavnega zakona o gospodarskih družbah, zato zanjo še vedno velja stari zakon o podjetjih - Izvzeta je tudi iz zakona o lastninjenju, češ da bo to uredil poseben zakon, ki pa ga še vedno ni

LJUBLJANA - Loterija Slovenije je po sedanjih zakonodajah (gre za zakon o igrah na srečo iz leta 1980) še vedno monopolna organizacija v smislu trajnega prirejanja ze omenjenih klasičnih iger na srečo, ki naj pridobijo sredstva za financiranje invalidskih, socialno-humanitarnih in sportnih dejavnosti, je povedala Darja Vidic iz Loterije Slovenije. Kako se delijo sredstva od prirejanja

iger in kako so obdavčena? »Približno polovica sredstev od vsake igre je namenjena za dobitke, bodisi denarne bodisi blagovne. Ta del sredstev ni obdavčen. Preostalo, nekaj manj kot polovica vsega, pa se deli na dva dela; en del ostane Loteriji Slovenije za pokrivanje stroškov, prodajno in računalsko mrežo, razvoj in trženje iger in podobno, drugi del - torej kaksna četrtina

vsega - pa se deli med invalidske, humanitarne in sportne organizacije. Na sredstva - potem ko se izloči del za dobitke - placamo pet odstotni prometni davek. Dobitniki v igrah pa plačajo še 15 odstotkov davka od vsakega dobitka, ki je vreden več kot 12.841 tolarjev, oziroma dobijo za toliko manjši dobiček. Davek Loterija Slovenije nakazuje občin, v kateri ima dobitnik stalno prebivališče. Gre torej za izvirni prihodek občin,« je povedala Darja Vidic.

Po sedanjih ureditvi je za uresničevanje namena Loterije Slovenije, to je zbiranja sredstev za omenjene organizacije, ustanovljen nekakšen nadzorni 23-clanski organ (en predstavnik Loterije, sedem poslancev državnega zbora, 10 predstavnikov invalidskih organizacij, dva sportnih in trije predstavniki humanitarnih organizacij), imenovan Loterijski svet, ki potrjuje vse vitalne odločitve in imenuje komisijo, ki skrbi za razporejanje sredstev.

Predsednik Loterijskega sveta Janez Kržman pravi: »Invalidi in drugi so se morali doslej nenehno boriti za svoje pravice in za vire financiranja. S sedanjim načinom so zadovoljni, saj jim je denar zagotovljen, dokler je Loterija uspešna, poleg

Zakon o igrah na srečo, katerega prvo obravnavo je parlament opravil že konec oktobra, je, kot je vsem znano, zelo spolitiziran. Marsikdo pa pozablja, da na področje iger na srečo ne sodijo samo razvpite igralnice, ampak tudi Loterija Slovenije, ki prireja klasične igre na srečo (na primer loto, 3x3, loterije s takoj znanim dobitkom - ekspres loterije in podobno). Del prihodkov od dejavnosti Loterije Slovenije je namenjen za financiranje invalidskih, humanitarnih in sportnih organizacij; marsikateri invalidski organizacija je to celo edini vir financiranja. Za invalide, ki jih je v Sloveniji kakih 140 tisoč, pri nas pa ni dobro poskrbljeno, sredstev iz proračuna ne dobivajo in država z njimi praktično nima stroškov. V tej luči je razumljivo, da je predstavnik invalidskih in drugih organizacij zelo razburil eden od sklepov državnega zbora, ki nalaga vladi, da mora pri pripravi predloga zakona o igrah na srečo za drugo obravnavo »določiti, da se sredstva za plačilo koncesije in dobiček iz naslova prirejanja iger na srečo usmerijo v državni proračun«.

tega pa lahko prek sveta odločajo tudi o razdelitvi in namenu porabe denarja. Loterijski svet dodeljuje denar na podlagi konkretnih programov posameznih organizacij. Sredstva torej na Loteriji ne ležijo, ampak se takoj nakazuje bodisi za redno dejavnost bodisi za naložbe invalidskih in drugih organizacij. V zadnjem času, ko invalidi, sportniki in drugi niso več prepričani, da bo ta sistem deloval tudi naprej, pa prihaja do tezav, saj bi radi imeli takoj cimec. Zakaj bi spremenjali nekaj, kar dobro deluje in je predvsem učinkovito? Če bi država uzakonila sedanj način financiranja invalidov in drugih, bi se lahko ti več

ukvarjali s programi in potrebami, manj pa z denarjem. Po nedavnem sklepu državnega zbora torej ne bo nič čudnega,

če se bodo invalidi in drugi lotili ložiranja poslancev za svoje življenjske interese.«

Loterija Slovenije je

Katere organizacije financira Loterija

Med invalidskimi organizacijami gre za: Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije, Zvezo društev slusno prizadetih Slovenije, Društvo mislično obolelih Slovenije, Zvezo paraplegikov Slovenije, Društvo multiple skleroze Slovenije, Zvezo društev invalidov vojne Slovenije, Zvezo za cerebralno paralizo Slovenije, Zvezo društev civilnih invalidov vojne Slovenije in Zvezo za rekreacijo in sport invalidov Slovenije. Del sredstev gre tudi za humanitarne organizacije, kot so Rdeči križ Slovenije, Karitas, Gorskarskevalna služba, Zveza združenih borcev NOV Slovenije, del pa za Sportno zvezo Slovenije. Za invalide in humanitarne organizacije gre od 75 do 80 odstotkov za to namenjenih sredstev, za sportno zvezo pa 15 do 20 odstotkov.

po statusni obliki organiziranja izvzeta iz veljavnega zakona o gospodarskih družbah, je povedala Darja Vidic, tako da zanjo še vedno velja stari zakon o podjetjih. Izvzeti so tudi iz zakona o lastninjenju, češ da bo to uredil poseben zakon, tega pa še ni. »Imeli pa bomo revizijo poslovanja, ker jo zakon o lastninjenju predvideva za vse prireditelje iger na srečo, vendar pa smo še vedno podjetje s neodločenim družbenim kapitalom, na lastninjenje pa sploh se ne moremo misliti, ker se predlagane rešitve tako hitro spreminjajo,« pravi Vidiceva.

Prva obravnavna zakon o igrah na srečo, ki ga je sprejel državni zbor,

predvideva, da bo ministrstvo za finance podeljevalo koncesijo trajnim prirediteljem klasičnih iger na srečo (za vsako igro posebej) - za to bo konkurirala tudi Loterija Slovenije, občasni prireditelji pa bodo morali pridobiti dovoljenje. Glede lastninjenja pa je se bolj zapleteno, saj naj bi po novem pripravili poseben zakon za lastninjenje igralnic in Loterije Slovenije. Kaj bo določal, je zdaj še prezgodaj govoriti, zagotovo pa bo slo za delniško družbo, ki bo najbrž vključevala interese koristnikov sredstev (invalidov in drugih), zaposlenih v Loteriji Slovenije in tudi države. Invalidi in drugi bi sicer radi bili večinski lastniki Loterije, vendar Vidiceva meni, da koristnik sredstev najbrž ni najboljši lastnik. Bolje bi bilo, če bi bili interesi uravnoteženi.

Dokler bomo torej Slovenci množično igrali na srečo, kupovali listke za loto, 3x3 in podobno, dotlej bodo tudi invalidi dobili svoje, če le poslanci in država ne bodo imeli prevelikih apetitov po Loteriji Slovenije. Dokler se denimo od loto - ce dolgo ni izrebrana sedmice - nabere kakih 70 milijonov tolarjev na teden, bodo prišli na svoj račun vsi.

Andreja Rednak

Navidez nedolžen sklep o usmerjanju sredstev od prirejanja iger na srečo (to pa so tudi klasične igre Loterije Slovenije) v državni proračun pomeni za invalide in druge organizacije grožnjo njihovega obstoja, saj bi - če bi bil sklep del zakona - izgubili zagotovljen vir financiranja iz dejavnosti Loterije Slovenije.

Predsednik Zveze paraplegikov Slovenije Ivan Persak, ki se je udeležil nedavnega sestanka predstavnikov invalidov s predsednikom vlade Janezom Drnovskom, ministrico za delo Jozico Puhar in ministrom za zdravstvo Bozidarjem Voljcem, pravi, da paraplegiki za ta sklep sploh niso vedeli.

»Če bo sklep uresničen, bomo izgubili edini vir financiranja in lahko zvezo ter osem društev takoj ukinemo,« je dejal Persak. Na vprašanje, koliko dobiijo od Loterije na mesec, je odgovoril, da je to različno in odvisno od uspeha iger, zelo približno pa gre za 1,8 do 2,3 milijona tolarjev, brez katerih sploh ne bi mogli funkcionirati.

Slovenske opekarne zahtevajo nadzor nad kakovostjo vseh opečnih izdelkov

LJUBLJANA - Direktorji slovenskih opekarn so na včerajšnjem sestanku združenja gradbeništva in industrije gradbenega materiala pri Gospodarski zbornici Slovenije enotno podprli osnutek odredbe o obveznem certificiranju vseh opečnih izdelkov. Cilj te odredbe, ki so jo pripravili strokovnjaki zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij, je na eni strani preprečiti uvoz opečnih izdelkov dvomljive kakovosti (proizvajalci gradbenega materiala so se doslej najbolj pritoževali nad uvozom cenenih izdelkov iz Hrvaske), hkrati pa naj bi ta prisilila tudi domače proizvajalce, da se dosledneje upostevajo evropske kakovostne kriterije. To je tudi edina možna pot, saj ob slabši kakovosti na evropskem trgu ne bo več mogoče obstati. Kar zadeva omenjeni uvoz hrvaških izdelovalcev gradbenega materiala, zlasti opeke, apna in cementa, ki so svoje izdelke vprašljive kakovosti začeli pri nas prodajati pred skoraj letom in pol (in sicer po 30 do 40 odstotkov nižjih cenah), proizvajalci opečnih izdelkov upajo, da bo

ustrezna zakonodaja sprejeta do konca leta. Nadaljevanje tovrstne nelojalne konkurence bi bilo namreč lahko za to industrijo usodno. Kar zadeva preveč liberalno zaščitno politiko, se s podpisom sporazuma o svobodni trgovini s Češko, Slovaško in Madžarsko odpira še ena nevarnost. Predstavniki te panoge zato menijo, da bo treba v prihodnje se več pozornosti posvetiti nekarinski zaščiti (atesti, certifikati) oziroma nadzoru kakovosti uvoženih materialov. Vlada oziroma ustrezno ministrstvo torej se vedno nista mogla varovati domače proizvodnje gradbenega materiala (tudi opečnih izdelkov ne), upati pa je, da bo tudi uvedba omenjenih dokazil oziroma certifikatov o kakovosti preprečila uvoz izdelkov slabe kakovosti. Dumpinski uvoz opečnih izdelkov iz Hrvaske je sicer le dodaten udarec za domače opekarne, ki se srečujejo s številnimi ovirami. Pred leti jih je bilo kar 40, zdaj pa jih je ostalo le osem. Z več let zapored se zmanjšuje obseg proizvodnje (v zadnjih šestih letih se je ta preplopolvil). Spodbu-

den je le podatek, da se padec proizvodnje letos zmanjšuje, saj je na primer v letosnjih devetih mesecih obseg proizvodnje zaostajal za 11,9 odstotka v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, čeprav je se v prvem trimeseju znašal skoraj 30 odstotkov. Sicer pa so se slovenske opekarne, v katerih je zaposlenih približno tisoč delavcev, zacele mnogo bolj tržno obnašati, o čemer prica tudi zmanjševanje zalog. Te so se v devetih mesecih zmanjšale kar za 46 odstotkov v primerjavi z letom 1992. Sicer pa si v celotni panogi gradbeništva in industrije gradbenega materiala v prihodnjem letu precej obetajo od načrtovanega začeta izgradnje slovenskega avtocestnega omrežja. Zato so ustrezno ministrstvu že posredovali pobudo, da bi gradbeno opremo za izgradnjo avtocest, ki je doma ne proizvajamo, lahko uvozili brez carine. Ta predlog je imel doslej pozitiven odziv. Vprašanje je se posebej pomembno zato, ker se pripravljata nova carinska zakonodaja, ki naj bi začela veljati sele v letu 1995.

Mile Cuk

POGOVOR / MITJA OTOREPEC, DIREKTOR PODJETJA CA-SKB LEASING

Leasinska dejavnost se pospešeno razvija, nima pa še ustreznega deleža

Gre za prvo mešano leasinsko podjetje - Polovica kapitala je avstrijskega

Leasinsko podjetje CA-SKB leasing d.o.o. je prvo mešano leasinsko podjetje pri nas. Polovica kapitala je slovenskega, polovico pa ga je vložil avstrijski partner. Pri CA-SKB-ju pa se tudi prvi v Sloveniji ukvarjajo izključno z leasingom v proizvodniški naložbi. Kot nam je povedal nas sogovornik Mitja Oturepec, direktor CA-SKB leasinga, želijo s svojo usmeritvijo v proizvodniške naložbe izkoristiti nov investicijski cikel slovenskega gospodarstva, ko bodo predvsem mala in srednja podjetja potrebovala njihove usluge.

Kdo je ustanovitelj podjetja CA-SKB leasing?

Ustanovitelja CA-SKB leasinga sta podjetji SKB Nepremicnine & Leasing d. o. o., specializirano za promet z nepremičninami in leasingom, ki je neodvisno v lasti druge največje slovenske poslovne banke SKB banke d. d., in Creditanstalt Anlagenfinanzierung & Leasing GmbH International. To je eno najuspešnejših in najstarejših avstrijskih podjetij, ki se ukvarja izključno z leasingom in je povsem v lasti avstrijske bančne skupine Creditanstalt Bankverein. Ustanovitelja imata vsak 50-odstotni lastniški delež.

Kakšne možnosti vidite za CA-SKB leasing na slovenskem finančnem trgu?

Financi trgi v Sloveniji je bolj razvit kot v vzhodnoevropskih državah, a ni primerljiv s finančnimi trgi razvitih zahodnoevropskih držav. V svetu je

leasing zelo razvita oblika financiranja, takoj za kreditiranjem. Letna vrednost leasing poslova po svetu doleč presega 300 milijard dolarjev. V Sloveniji se leasinska dejavnost sicer pospešeno razvija, nima pa se tako velikega deleža na finančnem trgu. Struktura leasinga v razvitih državah pa je ravno obratna kot pri nas. V svetu je največ leasinskih naložb v proizvodniško opremo, pri nas pa v osebne automobile, ki pogosto niso neposredno proizvodniška naložba. Naša ustanova se je usmerila izključno v financiranje produktivnih naložb podjetnikov, obrtnikov in drugih. Ti lahko v relativno kratkem času uresničijo s pomočjo CA-SKB leasinga svoje podjetniške načrte. Prioriteto dajemo domači opremi. Tudi kadar oprema izvirja iz tujine, je pa dobavitelj slovenska pravna oseba, naprimer slovenski uvoznik ali trgovec. Seveda pa financiramo tudi tujo opremo. V procesu prestrukturiranja slovenskega gospodarstva bo moralo priti do novega investicijskega ciklusa. Tudi kaj pa vidimo svojo priložnost - slovenskim podjetjem, posebej malim in srednjim, omogočiti vse prednosti leasinga pri financiranju naložb.

Kaj ponujate ugodneje kot vasi tekmeči?

Na to vprašanje je težko odgovoriti, saj je leasing kompleksna operacija, ki prinaša mnoge prednosti. Potrudili se bomo, da bomo konkurenčni. Naša prednost je predvsem trdna finančna podpora, saj za nami stojita dve močni banki; druga najmočnejša

slovenska in prav tako druga najmočnejša avstrijska banka. Pogovarjamo se tudi o širših mednarodnih finančnih povezavah, vendar o tem ne morem povedati kaj več, saj se sele pogajamo.

Kakšen vpliv ima tuja konkurenca na domača leasinska podjetja?

Cena denarja v Sloveniji je še vedno precej visoka, tako da je zelo težko pridobiti dolgoročne naložbe financiranja. Poleg tega Slovenija v svetu velja za rično področje, kar seveda ni res in o tem vedno znova prepričujemo naše sogovornike iz tujine. Tako tuji se vedno zaračunavajo previsoke varnostne premije. V Sloveniji je težko najti dovolj dolgoročne kvalitetne vire financiranja. No, v tem primeru pa lahko tudi tuja konkurenca prispeva k konkurenčnejšim pogojem pridobivanja sredstev. Nase podjetje ne stejem za tuje podjetje, saj je v njem vloženega 50 odstotkov slovenskega kapitala. Vendar so tuji dolgoročni viri financiranja dobrodošli, posebej, ko gre za naložbe v proizvodniško opremo. Bolj je seveda vprašljiv tuji leasing v osebne automobile. Sicer pa se zavzemam za odprtost in normalno konkurenco na tem področju.

Kaj menite o računovodskih standardih, ki se bodo spremenili z novim letom?

Princip, po katerem bi se naj osnovno sredstvo vodilo v poslovnih knjigah najemodajalca in po katerem bi ga naj ta tudi amortiziral, zamegljuje lastniški odnos v leasingu. Posebej

Mitja Oturepec (Foto: Jože Suhadolnik)

pri sodnih postopkih, ko se postavlja vprašanje zaščite najemodajalca, ki hoče zasedi osnovna sredstva. Novi računovodski standardi se približujejo anglosaksonskemu modelu, kjer prihaja do ločevanja ekonomskega in pravnega lastništva. Leasinska podjetja v Sloveniji pa skušajo slediti izkusnjam naših največjih partnerjev, torej Nemčije, Francije, Avstrije in Italije, kjer je najemodajalec izključni lastnik posojenih sredstev.

Prav tako novi računovodski standardi ne opredeljujejo natančno kriterijev, kaj je finančni in kaj operativni leasing. Zato se v okviru našega leasinskega združenja z združenjem računovodskih delavcev pogovarjamo, kako bi razmejili finančni in operativni leasing.

Spolno se mi zdi tudi obdavevanje najemodajalcev, ki morajo plačevati davek na leasinske storitve. Takšen davek v svetu ni običajen. Ukinitje teh davkov priporočam tudi IFC. Za Slovenijo pa vsaj za produktivne naložbe v tem trenutku razvoja nikakor ne bi smel veljati.

Kakšni so vasi načrti?

Postati eno vodilnih slovenskih leasinskih podjetij! V naslednjem letu računamo z 20 milijoni mark prometa. Načrtovali smo zacetek dela sele v letu 1994, vendar bomo nekateri posle speljali že v tem letu. Izpiliti moramo nekatere klavzule in tehnologije dela. Za zacetek imamo na voljo 4 milijone mark za prve plansmane.

Slavko Podbreznik

Slovenija bi morala čimprej ustanoviti gospodarsko predstavništvo v Avstriji

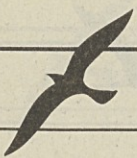
LJUBLJANA - Včeraj sta Leopold Maderthner, predsednik Gospodarske zbornice Avstrije, in Dagmar Suster, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, pripravila v okviru sejma Avstrija v Sloveniji tiskovno konferenco. V prvi vrsti sta izčrpnost predstavila vsebino pogovorov med obema zbornicama, ki so pred konferenco potekali v Ljubljani.

Leopold Maderthner je povedal, da so se ze prej intenzivni gospodarski odnosi med državama v zadnjem času izredno dobro razvijali, svojo trditve pa je ponazoril z otipljivimi statističnimi podatki. Trgovinska menjava Avstrije s Slovenijo je večja kot s Skupnostjo neodvisnih držav. V letu 1992 je Avstrija izvozila za 5,6 milijarde silingov v Slovenijo in iz Slovenije uvozila za tri milijarde silingov. S tem je slovenski prodajni trg

na šestnajstem mestu med avstrijskimi prodajnimi trgi, računano na glavo prebivalca, pa celo na drugem mestu.

V prvi polovici letosnjega leta se je izvoz v Slovenijo povečal za 29,3 odstotka, uvoz iz Slovenije pa za 27,4 odstotka. Povedal je tudi, da so se dogovorili za predstavitev slovenskega gospodarstva v okviru skupinske razstave na Dunaju prihodnje leto. Dagmar Suster je povedala, da na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) ocenjujejo kot nujen in ključen vzvod gospodarskih odnosov med državama čimprej- sne oblikovanje cone svobodne trgovine. Izrazil je željo, da bi Slovenija čimprej ustanovila svoje gospodarsko predstavništvo v Avstriji. Leopold Maderthnerja je prosil, naj tudi njegova ustanova poveča pritisk na avstrijsko državo, da bi hitreje prislo do meddržavnega sporazuma o zaposlovanju. Problem prometnih dovolilnic za slovenske prevoznike pa naj bi resili ze letos.

Slovenski primanjkljaj v trgovinski menjavi z Avstrijo bi po mnenju Leopolda Maderthnerja lahko zmanjšali s predstavitvijo slovenskega gospodarstva v Avstriji, kar bi naj povečalo tudi prodajo slovenskih izdelkov na avstrijskem trgu, s čono svobodne trgovine in z neposrednimi avstrijskimi naložbami v Sloveniji. Leopold Maderthner je povedal, da v Avstriji država denarno ne podpira takšnih razstav. Tovrstne sejme podpirajo predvsem podjetja, ki želijo razstavljati, sejem pa je v celoti organiziral Celovski sejem. Menil pa je, da bi slovenska podjetja, ki sele nastajajo in ki se niso povsem uveljavljena, za takšne predstavitve potrebovala tudi podporo države. (S. P.)

Le štirje delovni dnevi za zaposlene v Volkswagnu

HANOVER - Največji evropski proizvajalec avtomobilov Volkswagen AG in sindikat IG Metall sta se sporazumela, da bosta v tej tovarni, ki se ne more izkupati iz težav, število delovnih dni v tednu skrajšala na štiri, je sporočil predstavnik VW. Avtomobilski proizvajalec, katerega dobicki so se močno skrčili in ki ga je prizadelo močno zmanjšano povpraševanje, je zagrozil, da bo moral zapreti 30.000 od svojih 100.000 delovnih mest v Nemčiji, če ne bo prišlo do sporazuma. Po 14 urah intenzivnih pogajanj so se predstavniki VW in sindikata strinjali, da bodo zmanjšali število delovnih ur na teden od sedanjih 36 na 28, 8. Pogajalci sindikata so povedali, da bodo na račun tega sporazuma prihranili približno 20 odstotkov stroškov dela svoji družbi, čeprav bodo ob tem ohranili dosedanje ravne plače. Povedali so, da so ta cilj lahko dosegli z nekaterimi prerazporeditvami prihodka, prav tako pa tudi s prerazporeditvijo trinajste plače na vse leto. Jochen Schumm, ki se je pogajal v imenu Volkswagna, je izjavil, da štiridnevni delovni teden lahko družbi na leto prihrani kar 1,7 milijarde mark (999, 1 milijona dolarjev) pri stroških za osebe v naslednjih dveh letih. Povedal je tudi, da je ta sporazum celoten VW približal zastavljenemu cilju, da zmanjša stroške zaposlenih, ki zdaj znašajo približno 10 milijard mark (5,88 milijarde dolarjev), za 20 odstotkov. (Reuter)

Kateri državi pripada davek na dodano vrednost?

BRUSELJ - Poslovneži Evropske unije si želijo, da bi davek na dodano vrednost placevali v tisti državi, kjer blago kupujejo, namesto v tisti, kjer to blago pride do svojih kupcev. Zaradi različnih visin davka na dodano vrednost, katerega povprečne stopnje se gibljejo od 15 odstotkov v Nemčiji do 25 odstotkov na Danskem, davek na dodano vrednost navadno izplačujejo v državi, v katero izvozijo blago, da bi se tako izognili nelojalni konkurenci. To nacelo naj bi se ne spremenilo pred letom 1997, do katerega morajo biti visine davka na dodano vrednost izenačene, saj bodo takrat vso prodajo na trziscu EU uvrstili pod domače transakcije. »Posebej me je presenetilo je, da si kar 70 odstotkov poslovrnežev želi to vprašanje odriniti v leto 1997,« so zapisali pri Deloitte & Touche Europe Services v svoji izjavi, v kateri navajajo predsednika družbe Andrewa Balla. Pri družbi Deloitte & Touche so pregledali več kot 2500 podjetij v državah dvanajstere v zvezi z vprašanjem, kakšen bo učinek novih pravil davka na dodano vrednost, ki so stopila v veljavo ob začetku delovanja enotnega tržišča EU v letosnjem januarju. Približno 60 odstotkov podjetij je odgovorilo, da so zadovoljna s prednostmi, ki jih prinaša vzpostavitev enotnega tržišča, ki je odpravilo plačevanje davka na dodano vrednost znotraj meja Evropske unije, pospešilo dostavo blaga in zmanjšalo birokracijo. (Reuter)

ALBANIJA / TUJA VLAGANJA

Nemce zanimata krom in baker, Italijane pa tekstil

Vlada je pred kratkim sprejela zakon o naložbah, ugoden za tujce

TIRANA - Albansko tržno naravnane reforme in naravni viri bi morali zagotoviti stalni dotok prepotrebni tujih vlaganj, so sporočili mednarodni poslovneži in bankniki. Albanska vlada jih je gostila na tri dni trajajoči promocijski konferenci v Tirani, namenjeni vlaganjem v Albanijo, ki so jo sponzorirale Svetovna banka, Evropska banka za obnovu in razvoj (EBRD) ter Islamska banka za raz-

voj. Konferenca v Tirani so se udeležili predstavniki 150 podjetij iz petindvajsetih držav. »Albanski gospodarski viri, politična stabilnost, gospodarske reforme, zakonodaja in njena ugodna geografska lega zagotavljajo pogoje za tuja vlaganja,« so zapisali v skupni izjavi ob koncu konference. Konferenca je albanski vladi ponudila priložnost za pogovore s številnimi predstavniki družb o velikem

številu projektov, ki naj bi jih izvedli v tej najrevnejši evropski državi. Minister za energijo in rudarstvo Abdyi Xhaja je povedal, da se je vlada že začela pogajati s tujimi naftnimi družbami, ki jih zanima crpanje nafte na kopnem. »Pogovori so se začeli z resnimi družbami, kot so Shell, Mobil in hrvaska Ina, začetek teh pogovorov pa pomeni nedvomni uspeh konference,« je izjavil Xhaja. Viri, ki

so blizu konferenci, tudi omenjajo, da se je za crpanje zanimala prav tako Occidental Petroleum Corp, neka savdska družba pa za predelavo nafte. Albanija je pred kratkim sprejela zakon o naložbah, ki dovoljuje tujim vlagateljem opravljanje gospodarske dejavnosti, ne da bi za to potrebovali dovoljenje vlade, hkrati pa jim jamci prenos kapitala. »Poglavitna značilnost tega zakona je v

tem, da je liberalen in da zagotavlja veliko prostora tujim vlagateljem,« je izjavil minister za industrijo in trgovino Selim Belortaja na konferenci. Albanija je podpisala 13 dvostranskih sporazumov o zaščiti in promociji tujih vlaganj, pogovori s številnimi drugimi državami pa zdaj se potekajo, je izjavil Belortaja. Povedal je tudi, da so od leta 1990 do letosnjega oktobra odobrili že 200 koncesij za tuja vlaganja in projekte, v katerih bo naslo delo 10.000 ljudi. Zdaj v Albaniji deluje že približno 150 mesanih podjetij s tujim kapitalom 150 milijonov dolarjev, med katerimi je približno za 50 milijonov dolarjev strojev in opreme. S savdskim in grškim podjetjem so se začeli pogovori tudi o proizvodnji in distribuciji električne energije. Neko amerisko podjetje pa se je pogovarjalo o naložbah v albansko industrijo kroma in bakra. Posamezna švicarska, italijanska in savdska podjetja so se zanimala tudi za albansko tekstilno industrijo, predelavo lesa in kemično industrijo. Splošna ugotovitev konference se glasi, da je treba povečati učinkovitost bančništva. Tako bo po vsej verjetnosti kmalu ustanovljena investicijska banka s tujimi delničarji in začetnim kapitalom sto milijonov dolarjev, je izjavil Xhaja. (Lazar Semini / Reuter)

Tudi Albanci verjamejo, da bodo s pomočjo tujih vlaganj hitreje razvili gospodarstvo (Foto: Jože Suhadolnik)

GATT / POGAJANJA

Oglasili so se bančniki

Opozarjajo, da Evropa lahko postane tržišče prevaranih

PARIZ - Francija se strinja z Združenimi državami o nujnosti ohranjanja klavzule o reciprociteti, na podlagi katere bi bilo mogoče na Japonskem in v večini držav v razvoju uveljaviti, da bi se njihova tržišča odprla za finančne storitve, hkrati pa se v tej točki ne strinja z evropskim pogajalcem sirom Leonom Brittanom, kot so sporočili iz krogov, ki so blizu pogajalcem. Prejšnji teden je Michel Freyche, predsednik Zveze francoskih bank (AFB), s soglasjem francoskih oblasti evropskemu pogajalcu napisal pismo, v katerem ga opozarja pred nevarnostjo, da Evropska unija postane tržišče prevaranih, če si bo enostransko izbila iz rok možnosti za povračilne ukrepe, kakršne so vsebovane v Drugem banknem evropskem odloku, ki je začel veljati v začetku leta 1993. AFB je v četrtek potrdila, da je omenjeno pismo odposlala na naslov podpredsednika Evropske komisije ter izjavila, da je njegova vsebina »v skladu z izjavo, ki jo je pred kratkim objavila Zveza francoskih posojilnic (AFEC)«. V tem besedilu AFEC, ki združuje vse francoske bančne ustanove, meni, »da je nujno, da Evropska komisija, ki je odgovorna za pogajanja v okviru Gatta, zagotovi spoštovanje do enake obravnave pri ponudbi banknih in finančnih storitev ter Evropski uniji omogoči ohranitev minimuma obrambnih sredstev zoper tiste države, ki ne spoštujejo načela reciprocnosti, kakršno je zapisano v dokumentih EU«. Pravilo, ki ga doloca evropski odlok, je v resnici precej podobno določilom, ki jih predvideva Akt o posteni trgovini in finančnem poslovanju, ki ga proučuje ameriški kongres in podpira Clintonova administracija. To pravilo odreda status države z največjimi carinskimi ugodnostmi tistim državam, ki do tujih podjetij izvajajo diskriminacijske ukrepe in jim preprečujejo dostop na tržišče finančnih storitev (bankniških, zavarovalniških ter udeležbo na borzi). Med razpravo o tem vprašanju v Washingtonu v okviru pogovorov med Leonom Brittanom in Mickeyem Kantorjem je namestnik zakladnika ZDA Larry Summers zavzel zelo togo stališče, so v četrtek povedali v Bruslju. »Imeli smo možnost, da smo pri njem preverili to vprašanje. Njegovo stališče je bilo zelo togo,« je povedal tiskovni predstavnik Leona Brittana. Čeprav ocenjuje, da je »namen dober«, evropski pogajalec meni, da je »način, ki si ga je izbral Washington, slab, saj ni produktiven in tvega enostranske rešitve«, je dodal omenjeni predstavnik ter tako pojasnil stališče EU. (AFP)

VARSTVO POTROŠNIKOV / ČASOVNI ZAKUP NEPREMIČNIN

Časovni zakup nepremičnin skriva veliko pasti za naivne

Ministri skušajo obvarovati kupce pred spretnimi prodajalci

BRUSELJ - Ministri Evropske unije bodo po vsej verjetnosti zlomili pritisk prodaje časovnega zakupa nepremičnin, kot so sporočili viri blizu Evropske komisije. »V preteklosti so brezvestni prodajalci časovnega zakupa vse prevečkrat zbegali ljudi, da so morali podpisati pogodbe, ki si jih ne morejo privoščiti, ki jih niso hoteli podpisati in ki jih pravzaprav sploh ne razumejo,« navaja eden od virov. »Nekateri prodajalci so zahtevali tudi predplačilo, ki je potem preprosto izginilo v neznanost,« dodaja omenjeni vir. »Vendar pa bodo nova pravila temu naredila konec.« Ministri Evropske unije za potrošnike so se odločili med 28-dnevni rok, ki mora poteci od

predložitve pogodbe do njenega podpisa, ko ta postane zakonita, ne da bi bilo treba kaj plačati, oziroma med možnostjo, da bi ta rok tekel 14 dni in da bi bilo treba plačati vnaprej 10 odstotkov vrednosti. Viri, ki so blizu Evropski komisiji, ocenjujejo, da bo prišlo do kompromisa o 15-dnevnem odlogu, vendar brez predplačila. Ministri naj bi tudi sklenili, da mora biti besedilo pogodbe napisano v jeziku, ki je razumljiv obema podpisnikoma, hkrati pa mora to pogodbo štiti zakonodaja Evropske unije. Toda turisti bodo morali biti še naprej hudo previdni pred pastmi, ki jim jih bodo nastavljali iznajdljivi prodajalci časovnega zakupa v naslednjih dveh do treh letih, kolikor mini-

stri potrebujejo za doseglo soglasja o novih pravilih, ki naj bi v resnici začela delovati. Ob tem vprašanju se bodo ministri pogovarjali tudi o vprašanju razdalj pri postitnih pristojbinah ter o neposredni televizijski prodaji vse širšega in narasajočega seznama blaga in storitev, čeprav o tem ne bodo sprejeli nobenega sklepa. Viri, ki so blizu komisiji, zagotavljajo, da si nekatere države članice želijo, da bi celotno področje finančnih storitev izvzeli iz morebitnih odlokov, medtem ko se druge zavzemajo, da bi vanje zajeli določena področja, zlasti prodajo po pošti in kreditne kartice. Prav tako bodo ministri prisluhnili poročilu o transparentnosti plačil v drugo državo; to vprašanje zani-

ma zlasti belgijskega ministra za potrošnike Melchiorja Watheleta. Komisija je namreč junija objavila poročilo, ki ugotavlja, da številne banke na obeh straneh transakcij med dvema državama kljub nasprotnim navodilom se zmeraj zaračunavajo svoje provizije na obeh straneh. V zraku je tudi blaga groznja, da utegnejo o tem sprejeti zakonodajo, ki bo banke prisilila, da svoje ravnanje v teh primerih opustijo, čeprav viri zatrjujejo, da je precej večjih bank, ki bi rade sodelovale pri transakcijah med dvema državama. Obravnavali naj bi tudi dva Zelena dokumenta o dostopnosti do pravosodnih organov v sosednji državi ter jamstva in garancije za tak dostop. (Jeremy Lovell / Reuter)

TAJVAN / GOSPODARSKE VEZI S KITAJSKO

Tajvanska podjetja veliko vlagajo v kitajsko prehrambeno industrijo

Podjetniki ocenjujejo, da lahko na kitajskem trgu iztržijo več kot doma

TAIPEI - Vlagatelji na tajvanski borzi se zmeraj čakajo na dobičke od trgovine in naložb, ki sta se začeli razcvetati pred sedmimi leti, ko je Tajvan začel krepiti svoje gospodarske vezi s Kitajsko. Število kitajskih udeležencev na tej otoški borzi je se zmeraj piclo zaradi oklevajočih poslovnih stikov Tajvana s Kitajsko in zaradi korporacijskih knjigovodskih načinov ter investicijskih strategij številnih podjetij, ugotavljajo analitiki. »Tajvansko tržišče se se ne more primerjati s hongkonškim. Kitajska trgovina se se ni usmerila k nam, ni se spoznala vseh možnosti za dobiček na tajvanski borzi v povezavi s Kitajsko,« je izjavil Scott Huang iz Fidelity Investment. Toda pojav večjega števila kitajskih udeležencev na borzi, ki so močno soudeležene v hitro rastočem kitajskem gospodarstvu z vlaganji oziroma izvozom, utegne prinesiti tudi večji razcvet na tajvansko borzno tržišče. Prav ti naj bi s seboj pripeljali tudi druge vlagatelje in prekomorski kapital, s katerim bi lahko uravnovežili sibo narascanje dobička v nekaterih vejah tajvanske industrije. Vsi trendi kažejo v smer gospodarske integracije Tajvana in Kitajske, saj so se tajvanska vlaganja na Kitajskem povečala na 9 milijard dolarjev, izvoz na Kitajsko, ki poteka čez Hong Kong, pa se je povzpela za 26 odstotkov na 4,97 milijarde dolarjev samo v prvih osmih mesecih leta 1993. Kljub temu pa analitiki ugotavljajo, da je obseg tr-

Taipei: Le malo kitajskih poslovnežev vlaga kapital v tajvanska podjetja

govine in razmah naložb se zmeraj »premlad«, da bi razkril, kje je pravzaprav spodnje dno številnih tajvanskih podjetij. »Tisti, ki so začeli vlagati v Kitajsko v minulih treh letih, zdaj se ne zanjejo svojih dobičkov in nistem tudi prepričan, da bodo v nekaj prihodnjih letih dobili od Kitajske dovolj denarja, da bi iz njega lahko zgradili podobna podjetja v Tajvanu,« je izjavil Wu Hwo-shen iz National Securities. National Securities ocenjuje, da bo kar 28,5 odstotka vseh vlaganj tajske prehrabne industrije v letih od 1990 do 1995 uresničenih na

Kitajskem. Ta odstotek pa bo za vse druge industrijske veje veliko nižji, je še dodal. Tajvanska organizacija korporacij, pri kateri je način delitve delnic in razporeditev dobičkov med člani poslovnih skupin pogosto zelo nerazumljiv za zahodne standarde, vlagateljem precej otežkoca, da bi ugotovili natančno višino prihodkov iz finančnih operacij na Kitajskem. Poleg tega tajvanska vlada, ki je izšla kot poraznec iz kitajske državljanske vojne leta 1949, se vedno omejuje trgovske in poslovne stike s prepovedjo neposredne trgovine

in prometnih povezav in si na vse mogoče načine prizadeva, da bi onemogočila vse, kar po njenem mnenju presega »dovoljenje« obseg trgovanja s Kitajsko. Tudi iz teh razlogov so tajvanska podjetja, ne glede na obseg svojih stikov s Kitajsko, skopa s podatki, čeprav pogosto svoja vlaganja na Kitajsko napajajo prav iz dobičkov, ki so jih ustvarile na Kitajskem, ne da bi se ta denar sploh vrnil v to otoško državo. The President Enterprises Group, ki je navezje tajvanski proizvajalec hrane, je tudi potencialni udeleženec v kitajskem gospo-

darstvu, saj načrtuje, da bo tja vložil 200 milijonov dolarjev. Skupina je prepričana, da bodo prihodki na Kitajskem že v nekaj letih presegli tiste, ki bi jih lahko zaslužili v Tajvanu. Toda vsaj do leta 1995 »bo dobiček se zmeraj ostajal na Kitajskem, skupaj s sredstvi za nadaljnje naložbe. Ta denar ne bo v ničemer oplemenitil tajvanskega gospodarstva,« je izjavil predstavnik te družbe. Analitiki ugotavljajo, da je le malo kitajskih udeležencev na tajvanski borzi, kjer kotira 280 delnic, večina jih pripada tekstilnemu področju, izdelavi koles in gumarskim podjetjem, ki najbolj zanesljivo prinašajo dobiček zaradi nizkih stroškov dela na Kitajskem. »Tajvansko tržišče zaenkrat še ni tako občutljivo kot hongkonško.« Tudi delnice drugih podjetij, denimo ladjedelniških, so zabeležile posamezne skoke, ki pa so samo znamenja, da utegne Tajvan znova okrepiti svojo prepoved neposredne trgovine s Kitajsko, čeprav se ti upi zmeraj znova razblinijo. »V treh do petih letih bodo tiste delnice, ki so povezane s kitajskimi posli, deležne večje pozornosti, ko se bo tuje zanimanje za hongkonško, po kitajskih načelih zasnovano borzo, preusmerilo na Tajvan, kar se bo zgodilo takoj potem, ko bo Kitajska prevzela Hong Kong leta 1997,« je prepričan Barry Lin iz Jardine Fleming. »Gre za neizogibna gibanja, ki pa bodo zahtevala svoj cas.« (Joyce Liu / Reuter)

Slaba obveščenenost o tem, kaj v primeru zakupa nepremičnine sploh kupujete, vam lahko zagreni dopust

MENJALNIŠKI TEČAJI

25. novembra 1993

	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LTL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
menjalnica						
A banka	76,00	76,30	10,65	10,80	7,45	7,68
Avtohiša Ljubljana	76,25	76,40	10,75	10,85	7,70	7,80
Ažur Grosuplje	76,30	76,60	10,79	10,89	7,64	7,79
Banka Vipa Nova Gorica	76,05	76,45	10,71	10,85	7,46	7,73
Bela vrtnica Ljubljana	76,20	76,70	10,75	10,90	7,50	7,80
BTC Sezana	75,90	76,65	10,65	10,82	7,50	7,73
BTC Ljubljana	75,90	76,50	10,60	10,85	7,40	7,70
Come 2 us*	76,25	76,45	10,79	10,86	7,60	7,78
Creditanstalt nova banka d.d.	76,20	76,60	10,70	10,90	7,40	7,90
Dom caffè Domžale*	76,10	76,40	10,80	10,90	7,50	7,85
Emona Globtour*	76,15	76,53	10,75	10,85	7,55	7,65
Eros Ljubljana*	76,29	76,50	10,79	10,85	7,60	7,75
Eros Kranj*	76,29	76,50	10,79	10,85	7,60	7,75
Firadas Idrija	76,10	76,85	10,60	10,80	7,65	7,85
Grapthec Ljubljana	76,30	76,60	10,77	10,90	7,55	7,75
Hida	76,35	76,40	10,81	10,85	7,66	7,70
Hipotekarna banka Brežice*	76,00	76,55	10,72	10,85	7,65	7,77
Hram Rožice Mengeš*	76,10	76,45	10,81	10,92	7,70	7,85
Idila Sečovelje*	76,10	76,50	10,65	10,82	7,45	7,70
Ilirika Slovenj Gradec	76,02	76,25	10,67	10,81	7,55	7,78
Ilirika Postojna	76,15	76,25	10,70	10,80	7,60	7,73
Ilirika Sezana	76,15	76,25	10,70	10,80	7,60	7,73
Ilirika Jesenice	76,02	76,25	10,73	10,81	7,46	7,69
Klub Slovenijales	76,25	76,35	10,78	10,85	7,62	7,79
Kompas Hertz Celje	76,15	76,50	10,77	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Velenje	76,40	76,60	10,77	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Idrija	76,10	76,50	10,77	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Tolmin	76,10	76,50	10,77	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Bled	76,20	76,60	10,77	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Nova Gorica	76,05	76,45	10,77	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Maribor	75,95	76,25	10,74	10,81	7,55	7,75
Kompas Holidays	76,30	76,46	10,77	10,85	7,63	7,80
Komercialna banka Triglav	75,59	76,59	10,75	10,88	7,60	7,83
Kreditna banka MB d.d.*	75,28	76,30	10,70	10,84	7,61	7,75
LB d.d. Ljubljana	76,29	76,64	10,79	10,89	7,60	7,75
LB splošna banka Celje	75,70	76,50	10,65	10,88	7,55	7,74
LB splošna banka Koper*	75,47	76,91	10,55	10,81	7,48	7,73
LB komercialna banka NG	75,00	76,50	10,48	10,98	7,45	7,72
LB Dolenjska banka d.d. NM	75,70	76,45	10,60	10,87	7,45	7,75
LB banka Zasavje, Trbovlje	75,80	76,45	10,78	10,87	7,67	7,73
Libertas Koper*	76,10	76,65	10,70	10,81	7,61	7,73
Ma Vir	76,00	76,40	10,70	10,85	7,60	7,85
Madai Nova Gorica, Sempeter	76,05	76,40	10,72	10,85	7,63	7,70
Media Ljubljana*	76,35	76,45	10,80	10,88	7,70	7,75
Moneta Invest Ljubljana	76,34	76,40	10,81	10,84	7,70	7,74
Niprom I, II Ljubljana	76,30	76,40	10,80	10,85	7,60	7,72
Otok Bled	76,24	76,54	10,79	10,85	7,64	7,73
Petrol*	76,30	76,35	10,80	10,83	7,68	7,73
Pigal Solkan*	76,00	76,50	10,67	10,80	7,62	7,77
Pigal Kobarič*	75,85	76,45	10,65	10,85	7,58	7,76
Pigal Obutek*	76,00	76,50	10,67	10,80	7,62	7,77
Pigal Vrhnika*	76,30	76,60	10,70	10,85	7,64	7,74
Pigal Ilirska Bistrica*	75,90	76,45	10,60	10,80	7,57	7,72
Pigal Koper*	76,00	76,45	10,70	10,85	7,62	7,74
Pigal Avtopivon*	76,00	76,50	10,67	10,80	7,62	7,77
Poštna banka Slovenije*	75,00	76,30	10,61	10,81	7,40	7,66
Probanka Maribor	76,00	76,60	10,75	10,90	7,60	7,72
Primario Ljubljana*	76,30	76,39	10,79	10,48	-	-
Publikum Ljubljana	76,33	76,37	10,81	10,82	7,68	7,74
Publikum Celje	76,10	76,40	10,75	10,80	7,63	7,75
Publikum Krško	76,00	76,55	10,68	10,88	7,61	7,77
Publikum Maribor	75,80	76,24	10,73	10,82	7,50	7,73
Publikum Metlika	76,00	76,40	10,60	10,85	7,45	7,75
Publikum Mozirje	76,12	76,38	10,55	10,86	7,58	7,81
Publikum Novo mesto	76,00	76,40	10,60	10,85	7,45	7,75
Publikum Tolmin	76,00	76,42	10,72	10,84	7,41	7,71
Publikum Sevnica	76,20	76,55	10,75	10,87	7,60	7,74
Publikum Sentilj	76,10	76,40	10,50	10,88	7,55	7,79
Publikum Sentjur pri Celju	76,10	76,40	10,75	10,80	7,60	7,72
Publikum Trebnje	76,10	76,55	10,60	10,74	7,60	7,74
Publikum Zalec	76,05	76,40	10,75	10,82	7,60	7,72
Roja Ljubljana	76,20	76,50	10,70	10,88	7,40	7,80
Sif - on Ljubljana	76,20	76,50	10,70	10,85	7,70	7,80
Sonce Ljubljana	76,30	76,40	10,76	10,85	7,65	7,76
Shalaby Koper	76,20	76,60	10,55	10,80	7,50	7,73
Slovenijaturist žel. p. Ljubljana*	76,25	76,55	10,65	10,80	7,45	7,65
Slovenijaturist žel. p. MB*	76,00	76,40	10,75	10,83	7,50	7,70
Slovenijaturist Jesenice	76,05	76,45	10,72	10,82	7,50	7,65
Slovenska Investicijska Banka*	76,15	76,60	10,70	10,85	7,35	7,80
SKB d.d.**	75,60	75,70	10,75	10,76	7,65	7,66
SZKB d.d. Ljubljana	76,22	76,54	10,70	10,84	7,57	7,78
Tararus Postojna	75,87	76,60	10,65	10,82	7,54	7,71
Tentours Domžale	76,20	76,40	10,73	10,88	7,68	7,88
Tori Ljubljana	76,25	76,55	10,77	10,90	7,55	7,75
UBK banka	75,60	76,40	10,65	10,82	7,60	7,77
Upimo Ljubljana	76,32	76,35	10,60	10,83	7,70	7,73

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

DOLARJI, KRONE, HRD, ...FRANKI, FUNTI, LIRE...
061/ 1-333-333
MENJALNICA HIDA

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 230 z dne 25. novembra 1993 — Tečaji veljajo od 26.11.1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	84,5365	84,7909	85,0453
Avstrija	040	šiling	100	1058,1015	1061,2854	1064,4693
Belgija	056	frank	100	351,4355	352,4930	353,5505
Kanada	124	dolar	1	95,5194	95,8068	96,0942
Danska	208	krona	100	1874,7446	1880,3858	1886,0270
Finska	246	marka	100	2188,3802	2194,9651	2201,5500
Francija	250	frank	100	2145,9668	2152,4241	2158,8814
Nemčija	280	marka	100	7440,9392	7463,3292	7485,7192
Grčija	300	drahma	100	—	51,9597	52,1156
Irski	372	funt	1	—	179,7170	180,2562
Italija	380	lira	100	7,5302	7,5529	7,5756
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	2,1000	—
Japonska	392	jen	100	117,2320	117,5848	117,9376
Nizozemska	528	gulden	100	6626,9005	6646,8410	6666,7815
Norveška	578	krona	100	1710,6719	1715,8194	1720,9669
Portugalska	620	escudo	100	72,7724	72,9914	73,2104
Švedska	752	krona	100	1514,6032	1519,1607	1523,7182
Švica	756	frank	100	8489,3676	8514,9123	8540,4570
Velika Britanija	826	funt sterling	1	188,7767	189,3447	189,9127
ZDA	840	dolar	1	127,0466	127,4289	127,8112
Evropska Skupnost	955	ECU	1	142,9182	143,3482	143,7782
Španija	995	peseta	100	91,0770	91,3511	91,6252

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 26. NOVEMBRA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 20. JANUARJA 1994:					1.300,000	720,427	740,204	1.460,631
55		110,8349%	113,8775%	112,3562%	130,000	72,043	74,020	146,063

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

25. NOVEMBRA 1993	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
A banka	1,80	2,60
Eros Kranj	1,90	2,40
Hida	2,00	2,20
Hipotekarna banka Brežice	2,00	3,00
Ilirika Postojna	2,00	2,50
Kreditna banka Maribor	1,80	2,60
LB banka Zasavje, Trbovlje	1,70	2,50
Publikum Krško	1,90	2,50
Publikum Sevnica	1,50	2,45
Shalaby Koper	1,70	2,50
Sonce Ljubljana	2,00	2,40
Upimo Ljubljana	1,80	2,20

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

25. NOVEMBER 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1655,00	1700,00
nemška marka	978,00	1005,00
francoski frank	280,00	290,00
holandski gulden	866,00	899,00
belgijski frank	46,00	47,50
funt sterling	2462,00	2551,00
irski sterling	2340,00	2418,00
danska krona	245,00	253,50
grška drachma	6,50	7,00
kanadski dolar	1245,00	1293,00
japonski jen	15,20	15,75
švicarski frank	1105,00	1140,00
avstrijski šiling	138,00	142,00
norveška krona	223,00	230,00
švedska krona	197,00	203,50
portugalski escudo	9,10	9,80
španska peseta	11,75	12,30
avstralski dolar	1099,00	1133,00
madžarski forint	12,00	16,00
slovenski tolar	12,40	13,00
hrvaški dinar	0,13	0,18

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

24. NOVEMBRA 1993			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	9,00	9,80
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	9,50	10,00
Avstrija	Posojilnica Borovlje	9,00	10,00
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	9,20	9,70
Avstrija	Posojilnica Ločilo	9,30	10,00
Italija	Kmečka banka Gorica	12,50	13,00
Italija	Tržaska kreditna banka	12,40	13,00

DEVIZNI TRG BEOGRAD

23. JULIJ 1993					
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	-	-	-
Francija	frank	100	-	-	-
Nemčija	marka	100	-	-	-
Italija	lira	100	-	-	-
Švica	frank	100	-	-	-
ZDA	dolar	1	-	-	-
V. Britanija	funt	1	-	-	-

Opomba: povzeto po Reuterju, ki po 80-odstotni devalvaciji v ZRJ ni objavil podatkov o tečajih.

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odливov podjetij
Tečaji veljajo od 26. novembra 1993 od 00.00 ure dalje

država	valuta	enota	ZA DEVIZE	
			nakupni	prodajni
Avstrija	šiling	100	1086,9768	1089,8208
Francija	frank	100	2204,5296	2210,2976
Nemčija	marka	100	7644,0000	7664,0000
Italija	lira	100	7,7357	7

RETROSPEKTIVA

ANDREJ LENARCIC

JUTRI

Pisalo se je leto
1946Mednarodni kongres
žena v Parizu

Prvega mednarodnega kongresa žena, ki se je pričel 27. novembra 1946 in končal 1. decembra, se je udeležilo 850 žensk, ki so zastopale 81 milijonov žensk iz 40 držav in pokrajin. V imenu protifasističnega Jugoslavije se je kongresu udeležilo dvanajst predstavnic. Prvemu zasedanju kongresa je predsedovala fizicarka Eugenia Cotton, predstavnica francoskih žensk, ki je postala tudi predsednica Mednarodne ženske zveze. Čeprav so bile na kongresu predstavnice različnih ženskih organizacij z zelo različnimi političnimi nazori, so bile v predlogih za reševanje najbolj zgodič političnih in cloveskih vprašanj enotne: nadaljevati borbo proti fašizmu in si na vsakem koraku prizadevati za mir in demokracijo, upreti se izkoriščanju atomske energije v vojne namene in združiti prizadevanja za pravice žensk in zaščito otrok. Da bi se lažje povezale z demokratičnimi silami vsega sveta, so ustanovile Mednarodno demokratsko zvezo žena.

PREBLISK

Ko presojamo ženske, nikdar ne pomislimo na to, kako težko je biti ženska.

Paul Gerdal

Življenjska univerza na valovih Mississippija

Najimenitnejši med ameriški humoristi - Samuel Clemens, s pisateljskim imenom Mark Twain, je bil rojen 30. novembra 1835 v Floridi (Missouri). Ko je bil star stiri leta, se je družina preselila v Hannibal ob reki Mississippi. Takrat je bila ta veličastna reka živahna prometna žila, po kateri je vrelo vseh vrst potnikov in blaga. Tu so se srečevali in prerivali popotniki in

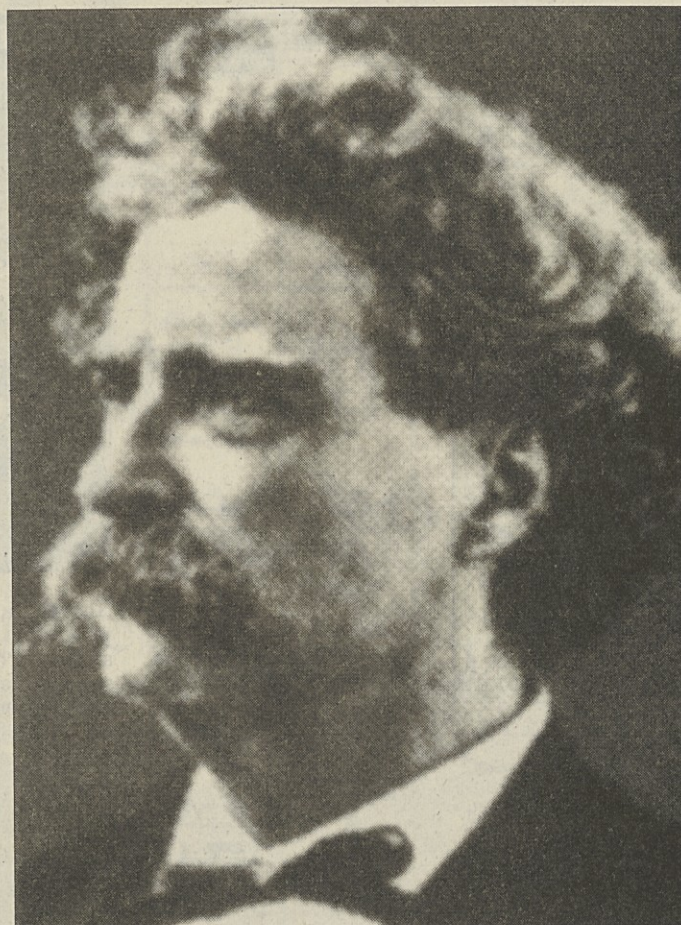
avanturisti, skupine igralcev, cirkusantov, gledališke družine. Po reki so pluli številni parniki, mornarji in blago v pristanišču so se menjavali iz ure v uro in za otročad, med katero je bil tudi zvedavi Sam, ni bilo lepših in zanimivejših doživljaj kot dogajanje ob reki.

Družina Marka Twaina je izvirala iz Virginije. Oče John Marshall in mati Sara sta ime-

la pet otrok, zadnji in tretji sin je bil Sam - Mark Twain. Oče je kmalu umrl in Sam se je moral znajti. Najprej si je služil kruh pri časopisih, kamor mu je utrl pot starejši brat, ki je imel časopisno podjetje. Pomanjkljivo izobrazbo je nadomestil s trdim delom pri časopisu. Pisal je krajše zgodbe in veliko priredil iz drugih, manj znanih listov. Pridobil si je tehniko pisanja, značilno za njegove poznejše vrhunske stvaritve.

V svoji pisateljski karieri je največ največ črpal iz življenjske izkušnje na reki Mississippi. Leta 1856 se je odpravil na pot v Južno Afriko, namesto tega pa pristal kot pilot na rečni ladji. Spoznal je vse skrivnosti rečne navigacije in postal poklicni krmar na Mississippiju. Sam je pozneje pripovedoval, da je takrat spoznaval bogastvo značajev in tipov, ki jih je potem mojstrsko slikal v svojih delih. Srečeval je najrazličnejše ljudi v vseh mogočih situacijah. Valovi sime reke so bili njegova življenjska univerza. Na reki se mu je v spomin vtisnil tudi klic mornarjev, kadar so merili globino, ki je morala znašati vsaj dva fathoma (anglosaska mera za globino vode). Izraz Mark Twain (oznaci dva) je postal njegov psevdonim, ko je zapustil Mississippi in z bratom na Zahodu poskušal srečo pri časopisih.

Twain je v tem času že po-

Mark Twain se je rodil 30. novembra 1835

kazal svoj talent in izkušnost. Uredniki so ga posiljali na potovanja in humorističnim zapisom so se pridružili zanimivi potopisi. Prepotoval je Pacifik, Evropo, Turčijo ter Sveto deželo in njegovi s humorjem začnjeni spisi so bili predmet splošnega občudovanja.

Samuel Clemens oziroma Mark Twain se je leta 1870 poročil s izobraženo vzhodnjakinjo Olivio Langdon, ki mu je bila zvesta življenjska družica. Nekaj časa je družina zivela v Buffalu v državi New York, kjer se je pisatelj in humorist se vedno ukvarjal s časopisi. Po letu 1891 pa je teklo njegovo življenje izmeno-

ma v Evropi in Ameriki. To zrelo obdobje je bilo v pisateljevanju življenju najbolj plodno. Potopisom in humorju se je pridružila se zgodovinska fikcija.

Intenzivneje se je moral posvetiti pisanju tudi zato, ker se je zapletel v ponesrečene posle, saj kot človek, ki je zrasel v avanturističnem okolju ameriškega srednjega zahoda, ni imel prave mere pri tveganju. Vendar so strastnemu pisateljskemu iskalcu poslovni neuspehi in nesreče v družini bili le še dodatna spodbuda. Tik pred smrtjo je hotel s svojo avtobiografijo, vendar je ostala nedokončana. Umrl je 21. aprila 1910.

Anekdote o Marku Twainu

Znameniti humorist je intervjuval več gangsterjev.

»Ali verjamete v pravosodne pomote?« jih je vprašal.

»Seveda!« je odločno odgovoril eden od njih. »Na zadnji razpravi so me oprostili!«

Ulilo se je ravno v trenutku, ko sta Mark Twain in njegov prijatelj stopila iz hiše.

»Misliš, da bo nehalo deževati?« je vprašal prijatelj.

»Se vedno je,« mu je zatrdil Mark Twain.

Znameniti humorist je nekoč kosil z neko mlado žensko.

»Kako čudovito lepi stel!« ji je rekel.

»Skoda, da tudi jaz ne morem reci kaj takega o vas,« je odgovorila dama, znana po svoji pikrosti.

»Napravite kot jaz: zlazite se!« ji ni ostal dolzan Twain.

Mark Twain si je vztrajno izposojal knjige. Nekega dne je spet prosil sosedo, naj mu posodi svojo knjigo. Sosedu je bilo sposojanja že dovolj, zato je postavil pogoj, da prebere knjigo v njegovi hiši.

Cez nekaj tednov si je isti sosed želel sposoditi Twainovo kosilnico.

»Seveda vam jo posodim, vendar s pogojem, da jo uporabite na mojem vrtu!« mu je dejal Twain.

Z NAHRBTNIKOM PO INDIJI

JANIN KLEMENČIČ

Med »trgovci«
v Benaresu (3)

Večina krmarjevega žlobudranja je bila posvečena izjemno težkemu garanju, ki ga pravkar opravljata najina veslača, in izdatnemu baksišu, ki bi si ga vsekakor zaslužila

Naročil nama je, naj pocakava, in izginil za vogalom. Kmalu se je vrnil in nama predstavil lastnika colna, ki je prišel z njim. Dva veslaca naju bosta popeljala ob obali Benaresa, videli bomo vse, kar je vredno videti, trajalo bo uro in pol in stalo naju bo 30 rupij.

Ko sem mu odvrnil, da nisva pripravljena placati več kot 20 rupij, se je takoj strinjal. Neverjetno. Tako kratkega

barantanja pa se ne. No ja, verjetno ga je pripravil ze najin vodič, zato tako ugodna cena.

Od sreče, da ne bova placala 50 rupij, sem popolnoma pozabil, da bi se z rikso za dve rupiji lahko peljala uro daleč.

Poleg obljubljenih dveh veslcev sva dobila še krmarja. Vsi trije so bili precej temni; eden od veslcev celo temnejši od marsikaterega crnca iz Afrike. Menda je

v Indiji človek tem manj vreden, čim temnejša je njegova koža.

Krmar je znal nekoliko angleško in je vso pot toliko žlobudral, da sem obzaloval, da ga ni mogoče izključiti. Večina njegovega teksta je bila posvečena izjemno težkemu garanju, ki ga pravkar opravljata najina veslaca, in izdatnemu baksišu, ki bi si ga vsekakor zaslužila.

V začetku smo namreč potovali proti toku

Otroci med igro (Fotografiji: Janin Klemenčič)

in moza (oba skupaj težka dobrih 50 kilogramov) sta se res precej napenjala.

Gladina Gangesa je bila zelo visoka, kot vsako poletje, zato je bila reka precej deroca, ampak pri obali, kjer smo se vozili mi, je bila skoraj mirna. Krmar nama je razlagal, da je pozimi včasih tudi do osem metrov nizja in precej pohlevnejša. Ob verskih praznikih se v njej namaka na tisoče vernikov, zdaj pa smo jih videli le nekaj, na stopnicah, ki iz templjev vodijo naravnost v reko.

Ganges je sveta reka, Benares pa sveto mesto, zato je sveta dolžnost vsakega pravovernega Hinduja, da vsaj enkrat v življenju obišče to mesto in se okopa v vodi, ki ji pripisujejo čudežne lastnosti.

Najlejša smrt za Hinduja je umreti v Benaresu in biti sežgan na bregu svete reke Ganges.

Od daleč smo videli

dve taki sežigalisci, a nas krmar ni hotel zapeljati tja, čes da belcem ni dovoljeno gledati sežiganja, še manj pa ga fotografirati. Ni mi znal povedati, zakaj bi bilo to prepovedano. Kasneje so mi razložili, da se zdi vladi ta pogrebni obred zaostal in primitiven, ne more pa ga prepovedati in ga zaradi tega poskusa skriti pred tujci.

Kakih petdeset metrov od nas je po deroci vodi priplaval velik zavoj dragocene tkanine. Krmar je pojasnil, da je to truplo otroka. Pepel sežganih namrec stresajo v Ganges, umrle otroke pa predajo valovom kar brez sežiga. Ta običaj očito dobro pozna tudi mrhovinarji. Se preden je truplo izginilo izpred naših oči, sta na njem ze sedela dva velika jastreba in z močnimi

udarci obdelovala svoje kosilo.

Na eni od stavb ob reki je bilo označeno, kako visoko je reka segla ob posebnem deževnih letih. Najvišja oznaka je bila dobrih sedem metrov nad nami. Takrat je bila najbrž poplavljen vsa ogromna dolina, saj je bila reka že zdaj široka več sto metrov.

Ko smo se prebili dva kilometra daleč proti toku, smo coln zapeljali kakih sto metrov od obale in tok nas je hitro odnesel nazaj na naše izhodišče, kjer je se vedno zvesto čakal najin vodič.

Sefu je obraz vidno zarel, ko je jemal najin dvajset rupij. Seveda je se enkrat poskusil iztržiti se baksis, a ni vztrajal, kar je dokazovalo, da sva placala dvakrat ali trikrat preveč.

(se nadaljuje)

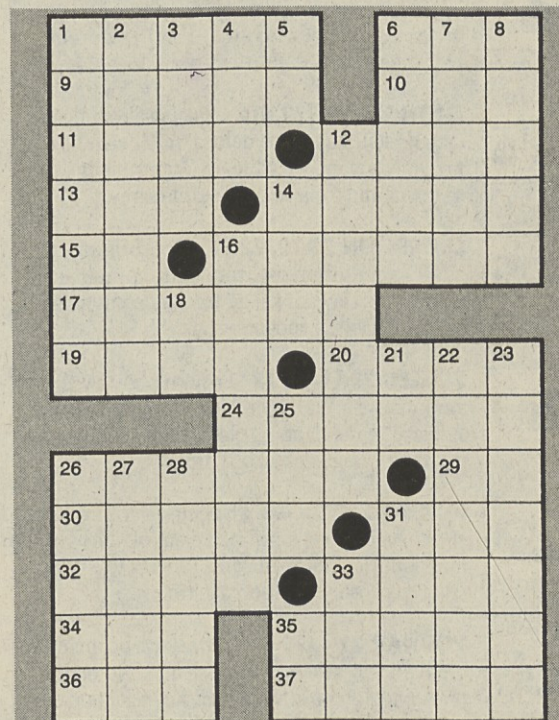
KRIZANKA

Vodoravno:

1. človek od rojstva do začetka spolnega zorenja, 6. dlaka pod nosom, 9. francosko pristanišče ob južni brentanski obali, 10. zorana zemlja, 11. rastlinski organ, 12. rudarsko naselje v Istri, 13. tibetansko govedo, 14. edino slovensko visokogorsko smučisce, 15. angleska kratica Združenih narodov, 16. velik kup lesa, določen za gorenje, 17. glavno mesto Kolumbije, 19. zadnjik, 20. glas, sum, 24. spor o obstoju premoženjskih pravic pred sodiščem, 26. alkaloid v opiju, nevarno mamilo, 29. začetnici ameriškega filmskega igralca Murrya, 30. brazilski pisatelj (Jorge), 31. statua, 32. spojina vodikova s kisikom, 33. vezba, 34. glavni stevnik, 35. prekop, 36. rimski hišni bog, 37. igrača v obliki rogovilice z elastiko.

Navpično:

1. izjava komu, da bo kaj dobil, 2. ime dveh gradov v versajskem parku, 3. glas ob lomljenju lesa, 4. konic, 5. avtomobilska oznaka Kuvajta, 6. njivsko orodje za rahljanje tal, 7. ime nekdanjega libanonskega politika Karamēja, 8. kraj nad Reko na Hrvaškem, 12. muslimanski postni mesec, 14. podzemni zuzkojed, 16. pripadniki plemiškega ali meščanskega sloja, 18. avtomobilska oznaka Gradca z okolico, 21. enaki crki, 22. scitnik pri avtomobilu, 23. glavno mesto Ugande, 25. krajše ime brazilskega vele-mesta, 26. ceski predsednik (Vaclav), 27. antična Ljubljana, 28. naprava za odkrivanje letal ali ladij, 31. lepota rastlina, 33. francoski departma, 35. avtomobilska oznaka Knittelfelda v Avstriji.

Vodoravno: otrok, bisk, Brestim raj, list, Raza, jak, Kanin, UN, garmada, Bogota, anus, zvok, priveda, beroin, BM, Armado, krip, voda, vaja, ena, kanal, lart, traca

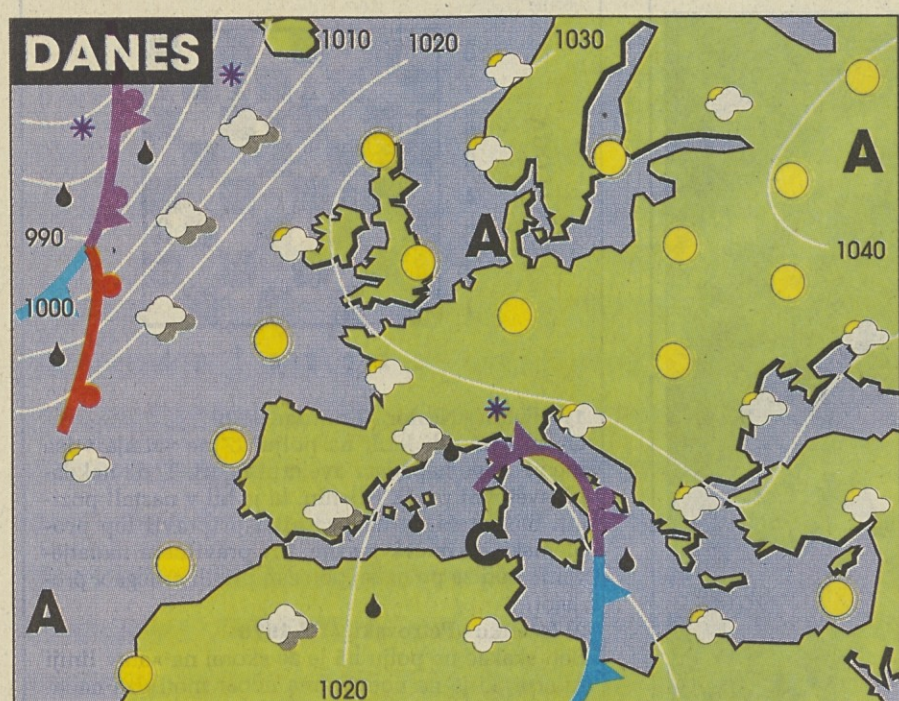
RESITVE

Ganges - indijska sveta reka

EVROPA / STABILEN ANTICIKLON

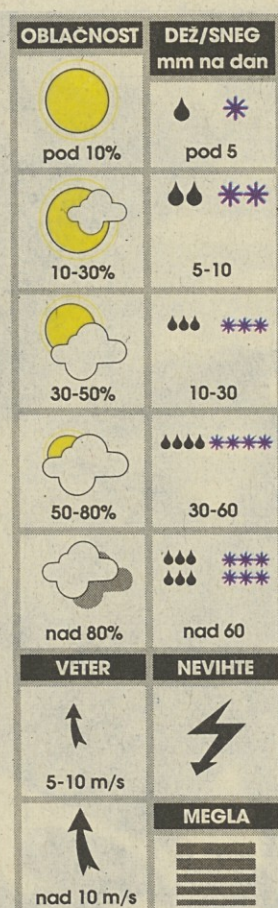

Vremenska slika

Nad vzhodno in srednjo Evropo je območje visokega zračnega pritiska, nad Sredozemljem pa plitvo ciklonsko območje z oslabilim frontalnim valom, ki se počasi pomika proti severu. Ob vzhodnem vetru se bo nad našimi kraji v nižjih plasteh ozračja zadrževal hladen in vlažen zrak.

ALPE JADRAN / PO NIŽINAH OBLAČNO

Slovenija: Danes se bo pooblačilo tudi na Primorskem. Ponekod bodo zvečer manjše padavine. Dnevne temperature bodo od -2 do 2 °C.

Sosednje pokrajine: V sosednjih pokrajinah Italije in ob Jadransko morje bo zmeroma pooblačilo. V Istri in na Kvarnerju bo proti večeru rahlo deževalo.

V Sloveniji: V soboto bo večinoma oblačno, manjše padavine v južnih krajih bodo že dopoldne ponehale.

Obeti: V nedeljo se bo na Primorskem in v višjih legah razjasnilo, drugod bo se oblačno. Burja bo oslabela.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI
Ceste po Sloveniji so večinoma mokre in spolzke, na izpostavljenih odsekih in nekaterih lokalnih cestah je nevarnost poledice. Sicer pa promet poteka tekoče in brez zastojev.

RASTLINE

Rast limonovca

ANA ŽUST

Limonovec (Citrus limonum) je zimzelena rastlina, kateri rastne pogoje odločilno zaznamujeta temperatura zraka in tal. Ne ustrezajo ji niti previsoke temperature zraka nad 30 °C niti prenizke temperature pod 8 °C. Na prostem uspeva v predelih, kjer je povprečna letna temperatura zraka vsaj 14 °C.

V naših rastišnih pogojih gojenje limonovca na prostem onemogočajo predvsem nizke zimske temperature, zelo nevarne pa so tudi nagle ohlavitve v pomladanskem in zgodnjem jesenskem obdobju. Najbolj občutljivi na mraz so plodovi, saj jih uniči že padec

temperature na -2 do -3 °C. Temperatura od -4 do -6 °C poškoduje enoletne poganjke in listje. Zelo občutljiva, celo bolj kot listje, je debelna skorja, se posebno na mestih blizu tal. Pri ohlavitvi na -7 do -8 °C propade krošnja, če pa je temperatura le nekaj ur nižja od -8 °C, lahko propade cela rastlina.

V ugodnih rastišnih pogojih v zaščitenem prostoru limonovec raste in se razvija vse leto. Rast oblikuje v starih ali celo več rastišnih obdobjih. Kadar raste na prostem, predvsem v južnih krajih, ima v letu običajno tri rastišna obdobja - pomladansko, poletno in jesen-

sko, medtem ko pozimi prisilno miruje. Tudi med prehodom iz enega rastišnega obdobja v drugo krajši čas miruje, da na vejicah lahko dozori listno tkivo in les. Prehod iz enega rastišnega obdobja v drugo je na rastlini mogoče opaziti, saj so na vejicah mlade rasti dobro vidni obročki, razlikujejo pa se tudi velikost listov, velikost preseka vejice in barva lubja.

Značilno za limonovec je, da na istem drevesu vse veje ne mirujejo ali rastejo istočasno. Na rastlini lahko zato istočasno najdemo cvetne pike, že odprte cvetove, plodnice ter polzrele in zrele plodove.

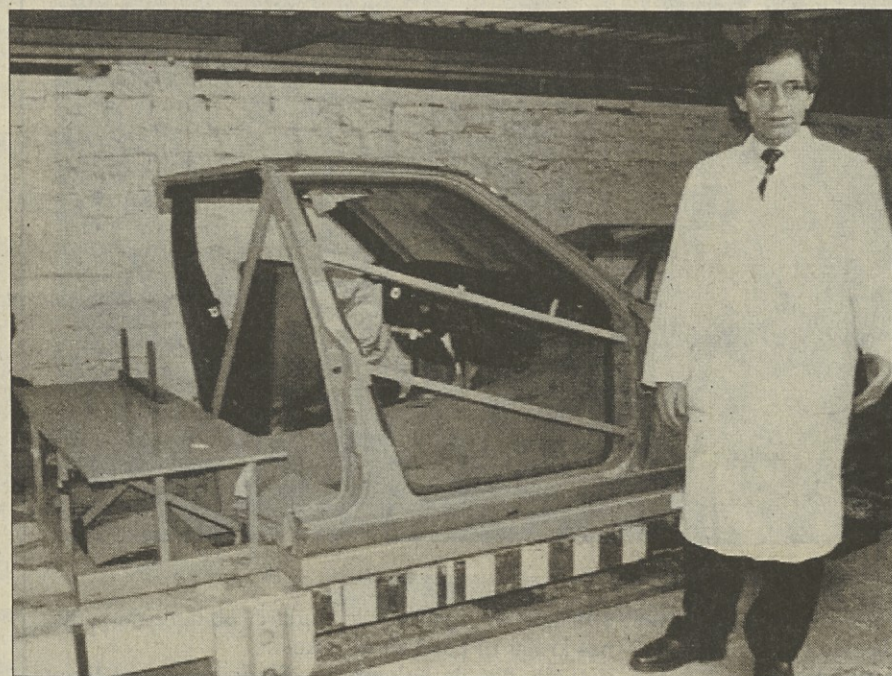
TEMPERATURE ALPE JADRAN	TEMPERATURE PO EVROPI
včeraj ob 8. in ob 14. uri	včeraj ob 8. in ob 14. uri
LJUBLJANA.....-2/-1	HELSINKI.....-2/-1
TRST.....4/7	STOCKHOLM.....-2/-2
CELOVEC.....-2/-2	MOSKVA.....-13/-7
BRNIK.....-3/-1	BERLIN.....-6/-3
MARIBOR.....-2/-1	VARSAVA.....-7/-1
CELJE.....-2/-1	LONDON.....2/4
NOVO MESTO.....-3/-1	AMSTERDAM.....-2/1
NOVA GORICA.....3/7	BRUSEL.....-2/1
MUR. SOBOTA.....-0	PARIZ.....-4/2
PORTOROŽ.....0/12	DUNAJ.....-2/0
POSTOJNA.....-4/-1	ZÜRICH.....-5/2
ILIRSKA BISTRICA.....-8/3	ZENEVA.....1/2
KOČEVJE.....-3/-1	RIM.....6/16
CRNOMELJ.....-2/-1	MILAN.....1/5
SLOV. GRADEC.....-2/-1	BEOGRAD.....-3/1
BOVEC.....-1	BARCELONA.....10/14
RATECE.....-8/3	ISTAMBUL.....5/8
VOGEL.....-1/5	MADRID.....1/13
KREDARICA.....-2/-1	LIZBONA.....8/15
VIDEM.....0/9	ATENE.....8/12
GRADAC.....-2/-1	TUNIS.....10/20
MONOSTER.....-2/-	MALTA.....16/18
ZAGREB.....-2/0	KAIRO.....14/23
REKA.....3/8	

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vzšlo ob 7.18 in zšlo ob 16.21. Dan bo dolg 9 ur in 3 minute. Luna bo vzšla ob 14.39 in zšla ob 04.24.
SETVENI KOLEDAR
Luna je v znamenju Oвна.
KONCENTRACIJA SO ₂
Včeraj med 6. in 7. uro na nobenem merilnem mestu ni bila presežena mejna imisijska koncentracija 350 mikrogramov na kubni meter.
TEMPERATURE REK
Reke: Mura (G. Radgona) 4 °C, Sava (Radeče) 4,6 °C, Sava (Radovljica) 4 °C, Savinja (Lasko) 1 °C, Ljubljana (Moste) 4,3 °C, Bistrica (Sodražica) 5,4 °C, Sora (Suha) 4,4 °C, Gradščica (Dvor) 5,3 °C, Iska (Iska) 1,9 °C.
PLIMOVANJE
Danes: ob 0.58 najnižje -13 cm, ob 7.11 najvišje 45 cm, ob 14.14 najnižje -50 cm, ob 20.39 najvišje 19 cm.
Jutri: ob 1.34 najnižje -13 cm, ob 7.38 najvišje 48 cm, ob 14.40 najnižje -56 cm, ob 21.10 najvišje 23 cm.

NEMČIJA / BILD ZEITUNG OBJAVLJA NOVE PODROBNOSTI

Škandal zaradi testiranja s trupli razdvaja nemško javno mnenje

Podatki o takem testiranju tudi iz Francije, Švice in ZDA

Naprava za testiranje v Heidelbergu v nemčiji (Telefoto AP)

BONN - Testiranje varnosti avtomobilov s trupli in se zlasti s trupli otrok je preraslo v pravi škandal. Nemski Bild Zeitung, ki je prvi objavil to vest, je včeraj poročal, da stari prodajo letno do 900 trupel otrok laboratorijem, ki za vsako truplo odstejejo od 200 do 1.500 mark. Na ta način so laboratoriji prihranili ogromne vsote, kajti lutka, s katero sicer opravljajo poskuse, stane približno 300 tisoč mark. Bild objavlja tudi intervju s profesorjem Dimitriosom Kallierisom, ki vodi laboratorij v Heidelbergu in ki je dejal, da vsako leto umre na nemških cestah 250 otrok in da ima pri teh poskusih mirno vest, saj je namen poskusov prav reševanje človeških življenj. Kallieris, ki je oče treh otrok je dejal, da so stari vedeli, čemu služijo trupla in da so pri poskusih pokrili otrokovo glavo iz etičnih razlogov. Vsekakor Kallieris upa, da bo lahko nadaljeval s svojimi poskusi, pri katerih trupel niso izkazali kot se to dogaja pri avtopsi. Trupel se za razne poskuse poslužuje kakih 40 laboratorijev v Nemčiji, kupujejo pa jih tudi v državah tretjega sveta.

Škandal je sedaj zajel še nekatere druge države. V Franciji opravljajo teste na truplih že 20 let, v Švici pa so ugotovili samo tri primere v prejšnjem desetletju. V Združenih državah Amerike je to že ustaljena praksa v nekaterih laboratorijih, ne pa v tovarnah avtomobilov.

BRAZILIJA / MLADINSKO PRESTOPNIŠTVO BREZ MEJA

Rolex, ura vredna umora

SAO PAULO - V Braziliji so zapletene ure znamke rolex tako popularne, da zanje ubijajo. Iscejo jih tako profesionalni tatovi, kot tudi sinovi uglednih mestnih družin, ki preživijo na semaforjih za plenom, s katerim bodo gotovo iztržili 1000 dolarjev. Prava mednarodna organizacija nato ukradene rolexe prodaja po raznih državah.

Iz nedavnih raziskav izhaja, da je devetdeset odstotkov tatov teh dragocenih ur mladostnih. Mladostniki namreč izkoriščajo dejstvo, da jih ni mogoče obsoditi na zaporno kazen, tudi če koga ubijejo. Prav krivje, ki jim ga nudi brazilska zakonodaja, jih po mnenju policije spodbuja, da svoje žrtve ubijejo: da ne bi reagirale, jih takoj ustrelijo. Večina zločincev dela po skupinah, ki jih sestavlja štiri ali pet mladostnikov, starih med dvajset in sedemdeset let. Ena izmed znanih tehnik je tehnika zvečnega gumija: popolnoma neumljiv otrok hlina, da promi milosrdno med vozi li pri semaforju. Ko zagleda človeka, ki ima na za-

pestju rolex, mu na vrata avta prilepi zvečilno gumo. Pri naslednjem semaforju njegovi padasi vozniška napadejo.

Napadalcii niso le reveži, ki živijo v predmestnih »favelas«: nekateri mladostni zločinci nosijo kavbojke in telovadne copate dragih znamk in z denarjem, ki ga iztržijo s krajo, kupujejo mamila, dragocena darila zaročenkam ali vozovnico za Miami, kjer kupujejo zadnje računalniške novosti in igrice. Prav bogati otroci so najbolj neumljivni, ker se boje posledic in ker so pod učinkom mamil.

Do nedavnega so najbolj kradli telovadne copate znanih znamk, tako da so jo mnogi prebivalci Sao Paula skupili, ker so si obuli telovadne copate nike ali reebok. Sedaj je nova modna muha postal »zapletni BMW« kot pravijo zlatim rolexom, ki so postali novi statusni simbol bogatih Brazilcev; za mlade tatove je to blago veliko donosnejše. Z najskromnejšim jeklenim rolexom iz-

tržijo 500 dolarjev pri najbližjem prekupčevalcu, ki uro najprej odpre, da bi se prepiral, da ne gre za ponaredbo. Zatem gre uro po podobni poti kot ukradeni avtomobili: iz Sao Paula potuje v Argentino, kjer ji spremenijo serijsko številko, nato pa nadaljuje svojo pot v Miami ali Palm Beach, kjer jo prodajo kot novo. Rolexe, ki jih ukradejo v Buenos Airesu »popravijo« v Braziliji, nato pa prodajo v Miami, tiste, ki jih ukradejo v Miami pa obratno.

Pri sami družbi Rolex so se morali sprijazniti z dejstvom. Med predlaganimi ukrepi proti prekupčevanju s temi urami, je tudi ta, da bi uro zavarovali, ko bi jo prodali, (vendar se švicarsko podjetje boji, da bi bilo kraj preveč) oziroma, da bi vsako uro zaščitili tako, da je ne bi bilo več mogoče ponarediti. Predsednik brazilske podružnice Rolexa Walter Van Gessel, je izjavil, da poteka trgovanje z ukradenimi urami po poteh, ki so družbi nedostopne.

PA SE RES JE...

»Debela« zmaga

NEW YORK - O zmagi lahko rečemo, da je velika, pomembna, celo zgodovinska, sedaj pa lahko govorimo tudi o »debeli« zmagi. Zanj nosi zaslug 33-letna Bonnie Cook, 145 kilogramov težka Američanka, ki je zmagala v tozbi proti administraciji Rhode islanda. Predmet obravnave: v službo je niso sprejeli z utemeljitvijo, da je predebel. Sodisce ji je priznalo pravico do zaposlitve in do odškodnine v višini 100.000 dolarjev. Nadvse zanimiva pa je utemeljitev razsodbe: če si debel si tudi nereden, ne moreš se premikati tako kot vsi ostali, si torej prizadet in kot tak ne smeš biti diskriminiran. Odvetnik, ki je zastopal državno upravo je sicer trdil, da debelost ni bolezen, ampak je posledica tega, da človek preveč pije in preveč je ter je zato ni mogoče upoštevati kot prizadetosti; sodniki pa so mislili drugače.

Mraz prebuja medvede

MOSKVA - Letošnja zima prebuja medvede iz zimskega spanja, sestrane zveri pa nato napadajo drobnico. Na območju Bajkalskega jezera je tako v prejšnjih dneh medved pokončal kar 49 ovac, napadel pa je tudi pastirje. To se v preteklosti ni nikoli dogajalo; letos pa je bila letina malin in orehov, ki so najljubša hrana medvedov, tako skromna, da so medvedovi lačni zaspali in so se sedaj sredi zime prebudili.

Izginja še en simbol

LONDON - Angleška kraljica Elizabeta se bo morala odpovedati se enemu simbolu, tokrat tistemu, ki ji je najdražji. Voja mornarica je zaradi krojenja stroko sklenila, da bo razporela kraljevsko jahto Britannia, ki je trenutno najstarejša ladja britanske mornarice, 6.000-tonska Britannia je zelo razkošno opremljena in je udobna kot kraljeva palača. Na njej je kraljica preživela svoje najprijetnejše trenutke: delovna potovanja, obletnice, počitnice in krizarjenja. Na tej jahti sta medene tedne preživela tudi Charles in Diana.

Deklica za volanom

TOKIO - 8 let stara deklica je sedla v kombi, prevozila 20 kilometrov in nato trčila v zid. Zgodilo se je v Simociji na japonskem, kjer je deklica po koncu poteka sedla v očetov kombi. Vzgala je motor in se odpeljala. V 40 minutah je previdno in ob strogem spoštovanju vseh prometnih pravil prevozila 20 kilometrov, svojo vožnjo pa je končala ob zidu; k sreči brez poškodb.

Z napako proti nepismenosti

PARIZ - Francoska vlada je ustanovila poseben odbor za boj proti nepismenosti; na umestitveno slovesnost so vabili z vabilom, na katerem je bila beseda »installation« (umestitev) napisana z enim samim I. Vest je zabeležil list Le canard enchaîné, ki je pripomnil, da ne zadostuje dvojni I v besedi »illettrisme« (analfabetizem), ampak bi ga kazalo uporabiti »ce je dovolj casa«, tudi pri besedi »installation«.

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21-3/20-4 : Nikar se ne čudite, če se bodo nekateri izogibali stikov z vami. Vsakdo ima svoje skrbi in le malokdo je pripravljen prenasati se tezo vaših.

BIK 21-4/20-5 : Ne podlegajte prevelikim občutkom odgovornosti, čeprav so pričakovanja okolice resnično pretirana in neutemeljena. Varčujte svoje moči.

DVOJČKA 21-5/21-6 : Res je, da si na vse kriplje prizadevate rešiti neko srčno težavo, vendar se kljub temu najprej prepričajte, ali je vaš pristop pravilen.

RAK 22-6/22-7 : Odkrili boste zdravilno vrednost iskrenega pogovora. Prijetno boste presenečeni nad globokim razumevanjem partnerja in zaupnih znancev.

LEV 23-7/23-8 : Po dolgem času bo skozi vašo dušico zavel veter pesimizma. Če bo prehud, brž zvijte svoja jadra, da vas ne odnese predaleč od obale samozaupanja.

DEVICA 24-8/22-9 : Zadržljiva megla v pljučih vas bo opomnila, da bi bilo dobro opustiti grdo navado vdihavanja dima iz gorečih palčk, narejenih iz suhega listja.

TEHTNICA 23-9/22-10 : Poskušali se boste osredotočiti na tekoče delo, a misli vam bodo uhajale drugam. Ne silite jih, dopustite jim, da se razmahnejo, pa se bodo vrnille same.

ŠKORPIJON 23-10/22-11 : Teško boste brzdali svojo vihravost, zato vam bo marsikaj uslo iz rok. Če vam kaj od tega pade pod nogo, se lahko usodno spotaknete.

STRELEC 23-11/21-12 : Posumili boste v zvestobo vašega izbranca. Nikar mu ne delajte krivice. Če nenehno ne gleda vas, se ne pomeni, da se je zagledal v koga drugega.

KOZOROG 22-12/20-1 : Občutek varnosti boste skušali doseči s prilagajanjem okolice svojim pomirjevalnim idejam. Prevetrite njihov izvor, pa boste popolnoma varni.

VODNAR 21-1/19-2 : Nadrejeni bo pričel brenkati na vaše čustvene strune. Ne bodite preveč togi, morda vas preverja v iskanju primernega človeka, ki bi ga nadomestil.

RIBI 20-2/20-3 : Zaskrbele vas bodo težave vaših najbližjih. Dobro razmislite, preden jim ponudite pomoč, sicer jim utegnate narediti več škode kot koristi.